

ΒΙΒΛΙΟ ΠΕΡΙΛΗΨΕΩΝ

1ο Πανελλήνιο Συνέδριο
Δ.Π.Ε. Ρεθύμνου

Χτίζουμε μαζί τη μάθηση.
Καλλιεργούμε το μέλλον στην τάξη

24 - 26 Απριλίου 2026

conference-diperethymnou.mysch.gr

 2831035859

 conference@dipereth.gr

Οδηγίες Πλοήγησης & Αναζήτησης εισηγήσεων

Για τη διευκόλυνση του αναγνώστη, ο εντοπισμός των εισηγήσεων μπορεί να πραγματοποιηθεί με δύο τρόπους:

- **Μέσω του Πίνακα Περιεχομένων:** Οι εισηγήσεις είναι οργανωμένες **ανά Θεματική Ενότητα και συνοδεύονται από τον αντίστοιχο Κωδικό Εισήγησης.**
- **Μέσω του Αλφαβητικού Ευρετηρίου:** Στο τέλος του Βιβλίου Περιλήψεων παρατίθεται **κατάλογος των εισηγητών/τριών σε αλφαβητική σειρά (βάσει επωνύμου)** για την άμεση εύρεση της αντίστοιχης σελίδας.

Καρβούνης Λάμπρος,

Διευθυντής Α/θμιας Εκπ/σης Ρεθύμνου

Αρπαρτζάκη Μαρία,

Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, ΠΤΠΕ, Πανεπιστήμιο Κρήτης

Ανδρεαδάκης Νικόλαος,

Καθηγητής, ΤΕΠΑΕΣ, Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Αργυροπούλου Ελευθερία,

Καθηγήτρια, ΠΤΠΕ, Πανεπιστήμιο Κρήτης

Ατσαλή Άννα,

Σύμβουλος Εκπαίδευσης ΠΕ60 2ης Θέσης Ρεθύμνου

Βασιλάκη Ελένη,

Καθηγήτρια, ΠΤΔΕ, Πανεπιστήμιο Κρήτης

Βασιλούδη Βασιλική,

Επίκουρη Καθηγήτρια, ΠΤΔΕ, Πανεπιστήμιο Κρήτης

Γρηγοράκης Ιωάννης,

Επίκουρος Καθηγητής, ΠΤΠΕ, Πανεπιστήμιο Κρήτης

Δασκαλόπουλος Ηλίας,

Σύμβουλος Εκπαίδευσης ΠΕ 70 3ης Θέσης Ρεθύμνου

Ελευθεράκης Θεόδωρος,

Καθηγητής, Πρόεδρος ΠΤΠΕ, Πανεπιστήμιο Κρήτης

Θάνος Θεόδωρος,

Καθηγητής, ΠΤΝ, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Θώμου Παρασκευή,

Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, ΠΤΔΕ, Πανεπιστήμιο Κρήτης

Ιβρίντελη Μαρία,

Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, ΠΤΔΕ, Πανεπιστήμιο Κρήτης

Καδιανάκη Μαρία,

Περιφερειακή Επόπτρια Ποιότητας Εκπαίδευσης Κρήτης

Καλαϊτζιδάκη Μαριάννα,

Καθηγήτρια, ΠΤΔΕ, Πανεπιστήμιο Κρήτης

Καλογιαννάκη Πέλλα,

Καθηγήτρια, ΠΤΔΕ, Πανεπιστήμιο Κρήτης

Καραϊσκου Μαρία,

Επίκουρη Καθηγήτρια, ΠΤΠΕ, Πανεπιστήμιο Κρήτης

Καρράς Κωνσταντίνος,

Καθηγητής, ΠΤΔΕ, Πανεπιστήμιο Κρήτης

Καρτσωνάκης Εμμανουήλ,

Περιφερειακός Διευθυντής Εκπαίδευσης Κρήτης

Κατσαρού Ελένη,

Καθηγήτρια, ΠΤΔΕ, Πανεπιστήμιο Κρήτης

Κοντογιάννη Διονυσία,

Επίκουρη Καθηγήτρια, ΠΤΠΕ, Πανεπιστήμιο Κρήτης

Κουρκούτας Ηλίας,

Καθηγητής, ΠΤΔΕ, Πανεπιστήμιο Κρήτης

Κουτρομάνος Γεώργιος,

Αναπληρωτής Καθηγητής, ΠΤΔΕ, ΕΚΠΑ

Κυπριωτάκη Μαρία,

Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, ΠΤΠΕ, Πανεπιστήμιο Κρήτης

Λενακάκης Αντώνιος,

Καθηγητής, ΤΕΠΑΕ, ΑΠΘ

Μανούσου Ευαγγελία,

Επίκουρη Καθηγήτρια, Ανθρωπιστικών Σπουδών, ΕΑΠ

Μανωλίτσης Γεώργιος,

Καθηγητής, ΠΤΠΕ, Πανεπιστήμιο Κρήτης

Μαρκοδημητράκη Μαρία,

Καθηγήτρια, ΠΤΠΕ, Πανεπιστήμιο Κρήτης

Μιχαηλίδη Έμιλυ,

Επίκουρη Καθηγήτρια, ΠΤΠΕ, Πανεπιστήμιο Κρήτης

Μουζάκη Αγγελική,

Καθηγήτρια, ΠΤΔΕ, Πανεπιστήμιο Κρήτης

Παπαδάκης Νικόλαος,

Καθηγητής, Πολιτικής Επιστήμης, Πανεπιστήμιο Κρήτης

Παπαδάκης Σταμάτης,

Επίκουρος Καθηγητής, ΠΤΠΕ, Πανεπιστήμιο Κρήτης

Πεδιαδίτης Αλέξανδρος,

Σύμβουλος Εκπαίδευσης ΠΕ 70 1ης Θέσης Ρεθύμνου

Σιμιτζή-Δέλλα Ελευθερία,

Επόπτρια Ποιότητας Εκπ/σης Σύμβ. Εκπ/σης ΠΕ60 Ρεθύμνου

Σπαντιδάκης Ιωάννης,

Καθηγητής, ΠΤΔΕ, Πανεπιστήμιο Κρήτης

Σταύρου Δημήτριος,

Καθηγητής, Πρόεδρος ΠΤΔΕ, Πανεπιστήμιο Κρήτης

Τζακώστα Μαρίνα,

Καθηγήτρια, ΠΤΠΕ, Πανεπιστήμιο Κρήτης

Τζιμογιάννης Αθανάσιος,

Καθηγητής Κοινωνικής και Εκπ/κής Πολιτικής Παν/μιο Πελοποννήσου

Τραντάς Πέτρος,

Επίκουρος Καθηγητής, ΠΤΔΕ, Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Τρούλη Καλλιόπη,

Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, ΠΤΠΕ, Πανεπιστήμιο Κρήτης

Τρούλη Σοφία,

Επίκουρη Καθηγήτρια, ΠΤΠΕ, Πανεπιστήμιο Κρήτης

Φουντουλάκης Ανδρέας,

Καθηγητής, ΠΤΠΕ, Πανεπιστήμιο Κρήτης

Χαλκιαδάκης Εμμανουήλ,

ΕΔΙΠ, ΠΤΔΕ, Πανεπιστήμιο Κρήτης

Χατζάκης Στέργιος,

Σύμβουλος Εκπαίδευσης ΠΕ 70 2ης Θέσης Ρεθύμνου

Χατζηδάκη Ασπασία,

Καθηγήτρια ΠΤΔΕ, Πανεπιστήμιο Κρήτης

Χουρδάκης Αντώνιος,

Καθηγητής, ΠΤΔΕ, Πανεπιστήμιο Κρήτης

Χρησιτίδης Κωνσταντίνος,

Ε.Ε.Π., ΠΤΔΕ, Πανεπιστήμιο Κρήτης

Καρβούνης Λάμπρος,

Διευθυντής Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Ρεθύμνου, ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Ασπρούλης Γεώργιος,

Εκπαιδευτικός ΠΕ 70, Διευθυντής 2ου Δ.Σ. Ρεθύμνου

Ατσαλή Άννα,

Σύμβουλος Εκπαίδευσης ΠΕ 60 2ης Θέσης Ρεθύμνου

Γάκη Ειρήνη,

Εκπαιδευτικός ΠΕ 70, Γραμματέας ΠΥΣΠΕ ΔΠΕ Ρεθύμνου

Γεωργαλάκη Κωνσταντίνα,

Εκπαιδευτικός ΠΕ 60, Διευθύντρια 8ου Νηπιαγωγείου Ρεθύμνου

Γιαννάκου Βασιλική,

Εκπαιδευτικός ΠΕ 60, Αναπληρώτρια Διευθύντρια 7ου Νηπιαγωγείου Ρεθύμνου

Δασκαλόπουλος Ηλίας,

Σύμβουλος Εκπαίδευσης ΠΕ 70 3ης Θέσης Ρεθύμνου

Ζαφειροπούλου Αδαμαντία,

Εκπαιδευτικός ΠΕ 60, Εκπαιδευτικός ΠΕ60, Δ.Σ. Γωνιάς

Καλεσίου Μαρία,

Εκπαιδευτικός ΠΕ 60, Τμήμα Εκπαιδευτικών Θεμάτων ΔΠΕ Ρεθύμνου

Κασπίρη Ανδρομάχη,

Προϊσταμένη Τμήματος Εκπαιδευτικών Θεμάτων ΔΠΕ Ρεθύμνου

Κοτζάκη Ειρήνη,

Εκπαιδευτικός ΠΕ 70, Τμήμα Εκπαιδευτικών Θεμάτων ΔΠΕ Ρεθύμνου

Κοτρώνης Δημήτριος,

Εκπαιδευτικός ΠΕ 70, Διευθυντής 1ο Πειραματικό Δ.Σ. Ρεθύμνου

Μαυράκης Αντώνιος,

Καθηγητής Μουσικής ΠΕ 79.01, 2ο ΔΣ. Ρεθύμνου

Μπενάκης Ανδρέας,

Εκπαιδευτικός ΠΕ 11, Διευθυντής 15ο ΔΣ Ρεθύμνου

Πεδιαδίτης Αλέξανδρος,

Σύμβουλος Εκπαίδευσης ΠΕ 70 1ης Θέσης Ρεθύμνου

Σιμιτζή-Δέλλα Ελευθερία,

Επόπτρια Ποιότητας Εκπ/σης. Σύμβουλος Εκπ/σης ΠΕ 60, 1ης Θέσης Ρεθύμνου

Σούκα Μαρίνα,

Εκπαιδευτικός ΠΕ 70, Διευθύντρια 13ο Δ.Σ. Ρεθύμνου

Χατζάκης Στέργιος,

Σύμβουλος Εκπαίδευσης ΠΕ 70 2ης Θέσης Ρεθύμνου

Περιεχόμενα

Οδηγίες Πλοήγησης & Αναζήτησης εισηγήσεων	2
ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ	3
ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ	4
Προσκεκλημένοι ομιλητές	17
Ανθρωποκεντρική Τεχνητή Νοημοσύνη στην Εκπαίδευση: Οι Σύγχρονες Προκλήσεις	17
<i>Παναγιώτης Αναστασιάδης,</i>	17
Εφαρμογή της διαμεσολάβησης σε δημοτικά σχολεία: από το Δημοτικό Σχολείο Αρμένων Ρεθύμνου, το 2009, στην ευρεία εφαρμογή της σήμερα.	17
<i>Θεόδωρος Θάνος,</i>	17
Η Γραφή ως Στρατηγική Διαδικασία: Ανάλυση Προτύπων, Ενεργοποίηση Σχημάτων και Στοχοθεσία	17
<i>Ζωή Α. Τραγά Φιλιππάκος</i>	17
Από τις διεθνείς τάσεις στην πράξη: Εκπαίδευση για την Αειφορία, την κλιματική αλλαγή και την κλιματική δικαιοσύνη σε τις βαθμίδες εκπαίδευσης	18
<i>Γεώργιος Μαλανδράκης</i>	18
Η εκπαίδευση ως δημιουργική πράξη: Οι τέχνες και το θέατρο ως τόποι εμπειρίας και συγκρότησης της επαγγελματικής ταυτότητας του εκπαιδευτικού	18
<i>Αντώνιος Λενακάκης</i>	18
Μπορεί η τεχνολογία να υποστηρίξει τη συμμετοχή των παιδιών σε στοχαστικές-κριτικές μαθησιακές διαδικασίες;	18
<i>Μαρία Αμπαρτζάκη</i>	18
Το εκπαιδευτικό δίλημμα του 2026: υπερβαίνοντας την τυποποίηση της γνώσης για ένα σχολείο κριτικής σκέψης	19
<i>Αντώνιος Χουρδάκης</i>	19
ΑΞΟΝΑΣ: Δημιουργικότητα, Τέχνη και Πολιτισμός στην Εκπαίδευση	19
015. Ο εκπαιδευτικός θρησκευτικός τουρισμός ως εργαλείο πολιτιστικής αγωγής και βιωματικής μάθησης	19
<i>Αφροδίτη Σερέτη</i>	19
017. Όταν η τάξη γίνεται καμβάς: μαθαίνοντας μέσα από την τέχνη	19
<i>Ελένη Γώγου</i>	19
037. Πρόγραμμα παρέμβασης μέσω τέχνης για την ενίσχυση της ενσυναίσθησης σε εφήβους με Διαταραχή Αυτιστικού Φάσματος επιπέδου 1: Αποτελέσματα και παιδαγωγικές προεκτάσεις	20
<i>Ειρήνη Ράπτη</i>	20
059. Η Πογδόριανη Έκδοση έντυπης και ψηφιακής σχολικής εφημερίδας	20
<i>Θωμάς Δημητρίου</i>	20
<i>Ελένη Δούλη</i>	20
063. «Ο Ερμής των Χριστουγέννων» Πανελλήνιο Δίκτυο ανταλλαγής χριστουγεννιάτικων στολιδιών μεταξύ μονάδων Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης	21
<i>Πανδώρα Σύρου</i>	21

064. Ο Εκπαιδευτικός Χώρος ως Πράξη Κριτικής Παιδαγωγικής μέσα από Εικαστικούς Μετασχηματισμούς και Συμμετοχικές Κοινωνικοποιητικές Πρακτικές στη Σχολική Κοινότητα	21
<i>Γιώργος Πανταζής</i>	21
065. Διδασκαλία του μαθήματος Εικαστικών σε σχολείο της Εσθονίας στο πλαίσιο του προγράμματος Erasmus+	22
<i>Ελευθερία Βαταντζή</i>	22
<i>Αιμιλία Σερδάκη</i>	22
070. Η αξιοποίηση του παραδοσιακού θεάτρου σκιών και της ψηφιακής του εκδοχής (e-shadow) ως καινοτόμα διδακτική προσέγγιση στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση.	22
<i>Αντώνιος Λαμπρόπουλος</i>	22
075. Εκπαιδευτικό πολιτιστικό πρόγραμμα: "Κρήτη, Κέρκυρα, παλιά Αθήνα, με καντάδες, λύρες, μαντολίνα"	23
<i>Ανθή Πολάκη</i>	23
077. Από το Μουσείο στον Βυθό: Σχεδιασμός και υλοποίηση ενός STEAM προγράμματος για την Ενάλια Πολιτιστική Κληρονομιά.	23
<i>Ιφιγένεια Γρηγορίου</i>	23
<i>Αλέξανδρος Τουρτας</i>	23
083. «Η Τέχνη ως μέσο συμπερίληψης σε τμήμα ΖΕΠ: Δημιουργία σκηνικών από εικαστική ομάδα Ρομά μαθητών για τον εορτασμό της 25ης Μαρτίου»	23
<i>Ιωάννα Μπαρμπετάκη</i>	23
089. Μνήμης Έγκώμιον, λήθης ἀναίρεσις. Μία σύγχρονη ιστορική έρευνα με την αξιοποίηση ψηφιακών μέσων.	24
<i>Κωνσταντίνα Χαλιάσου</i>	24
<i>Νεκταρία Δελβινιώτη</i>	24
093. Δημιουργική μάθηση και διαθεματικότητα: αξιοποιώ την τέχνη, μαθαίνω γαλλικά.	24
<i>Αναστασία Πετρολέκα</i>	24
<i>Διονύσιος Παντελής</i>	24
109. Το Θέατρο ως Ετεροτοπία και χώρος του Συν-Είναι	25
<i>Μαρία Σκούπα</i>	25
<i>Μένη Εμμανουηλίδου</i>	25
<i>Χριστίνα Λαμπρινού</i>	25
120. Η εννοιολογική τέχνη ως εργαλείο ευαισθητοποίησης για το προσφυγικό. Το έργο του Ai Weiwei.	25
<i>Αναστασία Γεωργοπούλου</i>	25
132. Ελάτε να παίξουμε	26
<i>Γιασεμή Μαρκουλάκη</i>	26
<i>Θεονύμφη Χαρτοφύλακα</i>	26
134. «Πώς συμπεριφερόμαστε σε μαθητές και μαθήτριες με αναπηρία;» - Δημιουργία ενημερωτικού βίντεο από την ΣΤ΄ τάξη του 10ου Δημοτικού Σχολείου Ρεθύμνου	26
<i>Μαρία Πρινωτάκη</i>	26
<i>Χρήστος Παπαδόπουλος</i>	26
146. Ενισχύοντας τη Δημιουργικότητα στην Α/θμια Εκπαίδευση μέσω των ΤΠΕ και της Land Art: Η περίπτωση του Προγράμματος «Ο Οδυσσέας στη Χώρα του Διαδικτύου»	27
<i>Αλεξία Σπανουδάκη</i>	27
<i>Παναγιώτης Αναστασιάδης</i>	27

<i>Λάμπρος Καρβούνης</i>	27
<i>Ελευθέριος Κουμής</i>	27
096. Little Change Ambassadors	27
<i>Γεωργία Εμμανουήλ</i>	27
<i>Σταματία Γερονάτσιου</i>	27
<i>Αμαλία Κουράτορα</i>	27
<i>Άννα Φανουργιάκη</i>	27
097. Η Καλλιέργεια της Δημιουργικής και Κριτικής Σκέψης στην Προσχολική Ηλικία με τη Χρήση του Εργαλείου CPS (Creative Problem Solving)	28
<i>Γεωργία Εμμανουήλ</i>	28
ΑΞΟΝΑΣ: Δημοκρατική Παιδεία και Ενεργή Πολιτειότητα	29
023. Ζητήματα παιδαγωγικής της δημοκρατίας και της ειρηνικής συνύπαρξης: η περίπτωση της διδασκαλίας του Ολοκαυτώματος και της Γενοκτονίας	29
<i>Θεοφάνης Μαλκίδης</i>	29
031. Σχεδιάζοντας Μαθησιακά Escape Rooms σε Δημοκρατικά Αναλυτικά Προγράμματα: Από τη Συνεργατική Επίλυση Προβλήματος στην Επιτελεστική Μάθηση και την Αξιολόγηση ως Μάθηση	29
<i>Κάλλια Κατσαμποξάκη - Hodgetts</i>	29
034. Συνεργασία Γονέων και Δημοτικού Σχολείου και η Συμβολή της στην Άμβλυνση των Κοινωνικών Ανισοτήτων	30
<i>Ηλίας Δασκαλόπουλος</i>	30
043. Εθελοντισμός και ενεργός πολιτειότητα στο σχολείο	30
<i>Βασιλική Γάκη</i>	30
<i>Σοφία Γιαννούλη</i>	30
044. Όταν οι Γενιές Συναντιούνται Ο Εθελοντισμός ως Πράξη Δημοκρατίας στο Σχολείο	31
<i>Σοφία Γιαννούλη</i>	31
<i>Βασιλική Γάκη</i>	31
069. Η ηθική ανάπτυξη ως βασικός παιδαγωγικός στόχος του νέου γλωσσικού Προγράμματος Σπουδών 2021	31
<i>Ευγενία Παπαλάμπρου</i>	31
103. Καλλιεργώντας τη Δημοκρατική Παιδεία μέσω της Ρητορικής: Μια βιωματική προσέγγιση στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση	32
<i>Βασιλική Παπαδοπούλου</i>	32
115. Άνθρωποι και αφηγήσεις της σχολικής κοινότητας: Ιστορίες ζωής, δημιουργίας και συμμετοχικής έρευνας με παιδιά	32
<i>Άννα Συλιγνάκη</i>	32
<i>Βαρβάρα Καγκελίδου</i>	32
<i>Μαρία Μαστοράκη</i>	32
<i>Άννα Πετρακάκη</i>	32
116. Εκπαιδύοντας τους Μικρούς Πολίτες του Αιγαίου: Διαστάσεις και Προοπτικές Ενεργού Πολιτειότητας	33
<i>Ζωή Αποστόλου</i>	33
149. Από την πειθαρχία στη σύνδεση: Συστηματικές πρακτικές διαλόγου και ειρηνικής επίλυσης ως εργαλεία δημοκρατικής λειτουργίας της σχολικής τάξης	33
<i>Αλέκος Πεδιαδίτης</i>	33

<i>Σοφία Μαρία Πεδιαδίτη</i>	33
ΑΞΟΝΑΣ: Διαγενεακή παιδαγωγική	34
026. Η Διαγενεακή Διάσταση της Μάθησης Δεξιοτήτων Ζωής: Προς μια θεωρία Διαγενεακής Πλοήγησης στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση	34
<i>Μαρία Σουβλίδη</i>	34
047. Η Πάτμος είμαι...» - Δημιουργώντας μια Κοινότητα Μάθησης στα δημόσια νηπιαγωγεία της Πάτμου	34
<i>Νομική Μαύρου</i>	34
<i>Κατερίνα Καμίτση</i>	34
<i>Λένα Μιάρη</i>	34
<i>Σοφία Ντώνια</i>	34
ΑΞΟΝΑΣ: Διοίκηση και Ηγεσία στην Εκπαίδευση	35
008. Εκπαιδευτικός συνδικαλισμός σήμερα: διεκδικήσεις, προκλήσεις & προοπτικές	35
<i>Γεώργιος Ντεντάκης</i>	35
027. Μετασηματιστική ηγεσία στην προσχολική εκπαίδευση. Ουτοπία ή ανάγκη; διερεύνηση των απόψεων των νηπιαγωγών	35
<i>Γεωργία Λιουδάκη</i>	35
<i>Ζαχαρίας Παληός</i>	35
029. Η επαγγελματική εξουθένωση στα στελέχη εκπαίδευσης και η συμβολή της Τεχνητής Νοημοσύνης	36
<i>Αθανασία Αντωνοπούλου</i>	36
057. Ο Διευθυντής ως Καταλύτης της Αλλαγής: Μια Ποιοτική Διερεύνηση Στάσεων και Αντιλήψεων Διευθυντών και Εκπαιδευτικών Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης	36
<i>Κερασία Ντικογλου</i>	36
074. Ολοκληρωμένο Σχέδιο Δράσης Σχολής Γονέων Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΟΤΑ)	36
<i>Ευτυχία Ζάχου</i>	36
<i>Λαμπρινή Πασχέντη</i>	36
082. Διερευνώντας τις ανάγκες των Στελεχών Εκπαίδευσης για την εφαρμογή προγραμμάτων Ολοκληρωμένης Σεξουαλικής Εκπαίδευσης στο σχολείο	37
<i>Δέσποινα Μαυράκη</i>	37
<i>Μαργαρίτα Γερούκη</i>	37
084. Η επικοινωνία εντός της σχολικής μονάδας και η συμβολή της στην αποτελεσματική λειτουργία της. Διερεύνηση απόψεων διευθυντών, υποδιευθυντών και εκπαιδευτικών σχολικών μονάδων	38
<i>Ευαγγελία Βλάχου</i>	38
<i>Χρυσελπη Γκανταρα</i>	38
<i>Γεώργιος Θεοδωρακόπουλος</i>	38
<i>Βασιλική Βλάχου</i>	38
086. Η βελτίωση του εκπαιδευτικού έργου μέσα από την εσωτερική αξιολόγηση της σχολικής μονάδας	38
<i>Παναγιώτης Τζανάκης</i>	38
136. Η πορεία προς τον Ευρωπαϊκό Χώρο Εκπαίδευσης: Η ευρωπαϊκή εκπαιδευτική πολιτική και η σχέση της με την απασχόληση στο πλαίσιο του 1ου κύκλου εργασίας του Στρατηγικού Πλαισίου για την Εκπαίδευση και την Κατάρτιση (2021-2030)	39
<i>Μαρία Δρακάκη</i>	39

145. Ο διαμεσολαβητικός ρόλος του/της προϊσταμένου/ης νηπιαγωγείου στη σύνδεση σχολικής κοινότητας και τοπικής αυτοδιοίκησης: Η περίπτωση του Δήμου Ρεθύμνου	39
<i>Ειρήνη Κοτζάκη</i>	39
ΑΞΟΝΑΣ: Εκπαίδευση για την Αειφορία και το Περιβάλλον	40
048. Adopt the Beach Reject the Plastic: ένα περιβαλλοντικό πρόγραμμα ευαισθητοποίησης και ενεργού πολιτεότητας στο διθέσιο Δημοτικό σχολείο Γούδουρα.	40
<i>Μαρία Ασφενταγάκη</i>	40
056. Ενσωματώνοντας την εκπαίδευση για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη στη σχολική κουλτούρα: Η εμπειρία ενός Αειφόρου Σχολείου	40
<i>Ελένη Νικολουδάκη</i>	40
<i>Πηνελόπη Βουτσινά</i>	40
<i>Γεωργία Ζαχαριουδάκη</i>	40
<i>Σοφία Σαριδάκη</i>	40
067. Σκέψεις για την διδασκαλία της τοπικής ιστορίας με αφορμή το Παιδικό Κυνήγι Θησαυρού του Ρεθύμνου.	41
<i>Γεώργιος Πολάκης</i>	41
079. Κλιματική Αλλαγή & Αειφορία	41
<i>Γεωργία Καρανδρέα</i>	41
<i>Ανδριανή Δούβαλη</i>	41
099. Η διδασκαλία της Τοπικής Ιστορίας: Εκπαιδευτικά προγράμματα και καλές πρακτικές	41
<i>Νικόλαος Δερεδάκης</i>	41
110. Ανάπτυξη & εφαρμογή διδακτικού υλικού για τη διδασκαλία της κλιματικής αλλαγής ως κοινωνικοεπιστημονικού ζητήματος	42
<i>Αθανασία Κοκολάκη</i>	42
119. ΤΠΕ στη Διαπολιτισμική Εκπαίδευση: Εκπαιδευτικό Σενάριο για την Αειφορία και τη Βιώσιμη Ανάπτυξη στο Νηπιαγωγείο	42
<i>Αθηνά Παπαδοπούλου</i>	42
<i>Ηλιάνα Παπαδοπούλου</i>	42
<i>Μαρία Παπαδοπούλου</i>	42
124. Εικονική επιχείρηση προϊόντων βιολογικής καλλιέργειας ελιάς	43
<i>Νικόλαος Παπαματθαίου</i>	43
<i>Σοφία Παπάζογλου</i>	43
<i>Πέτρος Γεωργίου</i>	43
<i>Χρήστος Λαλάς</i>	43
130. Ο σχολικός κήπος ως εργαλείο εκπαίδευσης για την αειφορία: Μία βιωματική προσέγγιση στο 7ο Δημοτικό Σχολείο Γέρακα	43
<i>Δέσποινα Δέδε</i>	43
<i>Ειρήνη Χουντάλα</i>	43
150. Η Κλιματική Αλλαγή στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση: Αντιλήψεις, Στάσεις και Πρακτικές Εκπαιδευτικών στην Κρήτη	44
<i>Στέργιος Χατζάκης</i>	44
140. Σχεδιασμός υλοποίηση και αποτίμηση προγράμματος συμπληρωματικής σχολικής εξ αποστάσεως εκπαίδευσης για την διδασκαλία της τοπικής ιστορίας: η περίπτωση της Φορτέτζας Ρεθύμνου	44

<i>Καλλιόπη Τσαχάκη</i>	44
ΑΞΟΝΑΣ: Εκπαιδευτική Αξιολόγηση	45
024. Προς ένα Πολυδιάστατο Μοντέλο Αξιολόγησης των Εκπαιδευτικών: Από τις Μετρήσεις Αποτελεσματικότητας στις Πολιτικές Ενδυνάμωσης	45
<i>Ιωάννης Πίτσιας</i>	45
028. Αυτοαξιολόγηση της σχολικής μονάδας: μια κριτική αποτίμηση τριών χρόνων εφαρμογής (2021-2024) στην ελληνική πραγματικότητα	45
<i>Φίλιππος Καρατζάς</i>	45
038. Αξιολόγηση και Επαγγελματική Ανάπτυξη Εκπαιδευτικών	46
<i>Δημήτριος Παπαηλιού</i>	46
045. Η αυθεντική αξιολόγηση ως παιδαγωγική καινοτομία στο σύγχρονο σχολείο	46
<i>Λεωνίδα Γαϊτανάκης</i>	46
<i>Νικόλαος Αποστολάκης</i>	46
<i>Εμμανουήλ Πνευματικάκης</i>	46
ΑΞΟΝΑΣ: Εκπαιδευτική Έρευνα και Καινοτομία	48
005. Ψυχοπαιδαγωγικές Διαστάσεις και Διαδικασίες Μάθησης και Ανάπτυξης στο Πλαίσιο του Αθλήματος της Κολύμβησης στην Προοπτική της Πλαισιοθετημένης Θεωρίας: Μελέτη Περιπτώσεων Εφήβων Αθλητών και του Προπονητή τους με Βάση την Εθνογραφική και Φαινομενολογική-Αφηγηματική Μεθοδολογία	48
<i>Μαρία Λαγουδάκη</i>	48
042. Καινοτόμος δράση : «ΠΙΘΑΝΟΤΗΤΕΣ – ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ: ΤΟ ΕΠΟΜΕΝΟ ΒΗΜΑ»	48
<i>Ροδή Λύκου</i>	48
072. Dungeons & Dragons: Επικοινωνιακές δεξιότητες σε παιδιά	48
<i>Χριστίνα Λιοντάκη</i>	48
081. Κοινότητες μάθησης και πρακτικής στην προσχολική εκπαίδευση	49
<i>Φωτεινή Αλεξανδράκη</i>	49
098. Επιστημονικός Γραμματισμός και Εκπαιδευτική Ρομποτική	49
<i>Δημήτρης Κοτρώνης</i>	49
137. Η πρώιμη έκθεση ελληνόφωνων βρεφών στην Αγγλική Γλώσσα: Τα Αποτελέσματα μιας Πολυαισθητηριακής Προσέγγισης.	50
<i>Μαρία Περιστέρη</i>	50
ΑΞΟΝΑΣ: Παιδαγωγική και Διδακτική Πράξη	51
004. Νέα Προγράμματα Σπουδών: Διδακτικός σχεδιασμός στο μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας για τη Δ΄ τάξη Δημοτικού	51
<i>Ιφιγένεια Ρουσούλη</i>	51
006. Η δημοφιλής μουσική και τα σύγχρονα δημοφιλή τραγούδια στο Νέο Πρόγραμμα Σπουδών Μουσικής Γυμνασίου. Το παράδειγμα του τραγουδιού New woman.	51
<i>Ευγενία Καρούμπαλη</i>	51
007. Διδακτική παρέμβαση για μαθητές με Μαθησιακές δυσκολίες με θέμα: «Διδασκαλία φυσικών και δεκαδικών αριθμών»	52
<i>Βασιλική Καρατζιά</i>	52

011. Καλλιέργεια Κοινωνικών & Κινητικών Δεξιοτήτων Γ' Δημοτικού «Κράτα με να σε κρατώ, να ανεβούμε το βουνό»	52
<i>Απόστολος Ποντίκας</i>	52
012. Η Καλλιέργεια των Θεμελιωδών Κινητικών Δεξιοτήτων σε Μαθητές Β' Δημοτικού. «Περπατώ, τρέχω και χοροπηδώ»	52
<i>Απόστολος Ποντίκας</i>	52
014. Η γλωσσική ποικιλότητα στα κείμενα μαζικής κουλτούρας: προτάσεις κριτικής διδασκαλίας των γεωγραφικών ποικιλιών σε τηλεοπτικές διαφημίσεις	53
<i>Κωνσταντίνος Μακρής</i>	53
030. Ενεργητική και Επιτελεστική Μάθηση: Σχεδιασμός Διδακτικών Σεναρίων με Επίκεντρο τη Μαθητική Πρακτική και την αξιολόγηση ως μάθηση.	53
<i>Κάλλια Κατσαμποξάκη – Hodgetts</i>	53
035. Διαδραστικές Ομάδες Μάθησης - Interactive Groups (IGs)	54
<i>Αγγελική Παγκου</i>	54
<i>Ειρήνη-Χρυσοβαλάντου Τσαπαρίδου</i>	54
<i>Κωνσταντίνα Ψιλογιάννη</i>	54
<i>Νίκη Σαββανή</i>	54
039. Διδασκαλία της ιστορίας στην Ε' Δημοτικού με τη μέθοδο Jigsaw: Ένα σχέδιο μαθήματος για την ιστορία της Βυζαντινής Κύπρου	54
<i>Σοφία Τσελεπη</i>	54
<i>Παρασκευή Κοσμέτου</i>	54
040. Ηλεκτρικό Ρεύμα – Διδακτικό Σενάριο με Ανεστραμμένη Τάξη	55
<i>Μαρία Μαγαλιού</i>	55
041. Η Ενσωμάτωση της Ιστορίας και της Φύσης της Επιστήμης στη Διδασκαλία των Φυσικών Επιστημών: Ένας Πυλώνας Επιστημονικού Γραμματισμού και Προστασίας στην Εποχή της Τεχνητής Νοημοσύνης	55
<i>Μαρία Μαγαλιού</i>	55
049. «Κλασικές» Τεχνικές στη Διδασκαλία του Παραδοσιακού Βιολιού: Μια Διαπολιτισμική Προσέγγιση για τα Μουσικά Σχολεία	56
<i>Επαμεινώνδας Παναγιώτης Μπελενιώτης</i>	56
050. Η Αξιοποίηση του σχολιασμένου Βίντεο ως Εργαλείο Επαγγελματικής Ανάπτυξης Εκπαιδευτικών. Η περίπτωση των ελληνικών παραδοσιακών χορών	56
<i>Νικόλαος Αποστολάκης</i>	56
<i>Λεωνίδα Γαϊτανάκης</i>	56
051. Η λογοτεχνία ως παιδαγωγικό μέσο πρόληψης και αντιμετώπισης του σχολικού εκφοβισμού: μια διαφοροποιημένη διδακτική παρέμβαση για μαθητές δημοτικού	57
<i>Γεωργία Τσούτα</i>	57
060. Η Γνωστική Μαθητεία και η αυτορρυθμιζόμενη γραφή ως παιδαγωγικές προσεγγίσεις για τη μείωση του άγχους γραφής	58
<i>Γεωργία Θεοχαροπούλου</i>	58
<i>Ιωάννης Σπαντιδάκης</i>	58
071. Διδακτική πρόταση στο μάθημα της Φυσικής Αγωγής στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση, για την επίδραση της άσκησης στον καρδιακό σφυγμό	58
<i>Εμμανουήλ Σμπώκος</i>	58

<i>Ειρήνη Ταλιούρη</i>	58
073. Παιγνιώδεις μορφές διδασκαλίας και αξιολόγησης στη διδασκαλία της Γλώσσας στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση: Το Bingo των Επιθέτων και ο Κινηματογράφος των Ρημάτων ως καλές πρακτικές στη Δ' Δημοτικού	59
<i>Αναστασία Βασιλείου</i>	59
<i>Παναγιώτης Ρήτσας</i>	59
108. Το Νηπιαγωγείο χαιρετώ... Πάω στο Δημοτικό	59
<i>Στυλιανή Αντωνακοπούλου</i>	59
<i>Γεωργία Βερίγου</i>	59
125. Η Διδακτική Μέθοδος Project ως Παράγοντας Ανάπτυξης Κοινωνικών Δεξιοτήτων στους Μαθητές: μια Ποιοτική Έρευνα σε Δασκάλους της Π.Ε. Ευβοίας	60
<i>Ελένη Μαρία Αγιαννιώτη</i>	60
<i>Γεώργιος Μπέστιας</i>	60
129. Ο ρυθμός ως παιδαγωγικό μέσο στο Μουσικό Σχολείο: πρακτικές εφαρμογές μέσα από τα παραδοσιακά κρουστά και τύμπανα - drums	60
<i>Άκης Σαγάνης</i>	60
131. Η διακαλλιτεχνικότητα ως γέφυρα διπλής ροής ανάμεσα στη λογοτεχνική εκπαίδευση και τη σύγχρονη τέχνη	61
<i>Πολυξένη Μπίλλα</i>	61
138. Πέρα από την "ποδιά και τα γυαλιά": εικόνες της επιστήμης και των επιστημόνων μέσα από σκίτσα & ιχνογραφήματα παιδιών του Δημοτικού σχολείου	61
<i>Νεκτάριος Τσαγλιώτης</i>	61
<i>Τατιάνα Σπανέλλη</i>	61
139. «Άπορος κόρη και θυγάτηρ παρήλικος αγρότη»: Μια επανάγνωση των ιστορικών πηγών υπό το ανακαινιστικό πρίσμα του ρόλου των συναισθημάτων.	62
<i>Μαρίνα Σούκα</i>	62
142. Προθήματα: Ξεκλειδώνοντας το κείμενο	62
<i>Γεώργιος Ασπρούλης</i>	62
147. Από τη λέξη στη δράση: η δραματοποίηση ως θεατρική τεχνική και ως θεατρική μέθοδος	62
<i>Νάγια Μποέμη</i>	62
<i>Βαρβάρα Κασωτάκη</i>	62
107. Έμφυλα στερεότυπα στη χρήση των γλωσσικών ποικιλιών: η περίπτωση των κρητικόφωνων	63
<i>Δαφέρμου Μαρία</i>	63
<i>Λειβαδιωτάκης Γεώργιος</i>	63
<i>Τζακώστα Μαρίνα</i>	63
152. Εφαρμογές του Μοντεσοριανού Μοντέλου "Παιδιά της Γης" στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση	64
<i>Μυλωνάκη Ευαγγελία</i>	64
<i>Τσικαλάκη Ειρήνη</i>	64
153. Η Κρητική Αναγέννηση στο σχολείο. Ο Ερωτόκριτος του Β. Κορνάρου. Διδακτική αξιοποίηση στα εργαστήρια δεξιοτήτων	64
<i>Σγουρός Δημήτρης</i>	64

002. Η λειτουργία των Τμημάτων Υποδοχής στην ενσωμάτωση των μαθητών στο σύγχρονο σχολείο	65
<i>Αθανάσιος Παναγόπουλος</i>	65
016. «Μπαίνοντας στα παπούτσια του άλλου»: Ένα ταξίδι ενσυναίσθησης και αποδοχής στη διαφορετικότητα της σχολικής ζωής	65
<i>Ελένη Μητσόβα</i>	65
018. Πολίτες του κόσμου: μαθαίνουμε ενσυναίσθηση χτίζουμε ειρήνη μέσα από τη Λογοτεχνία	66
<i>Φανή Μπέκου</i>	66
033. Αξιολογώντας τη συνεργασία εκπαιδευτικών και γονέων στην ενίσχυση της ποιότητας ζωής των μικρών παιδιών σε σχέση με το δικαίωμα τους για συμμετοχή, αναψυχή και παιχνίδι	66
<i>Ελένη Βιταλάκη</i>	66
<i>Αναστάσιος Πέκης</i>	66
<i>Μαρία Μελαδάκη</i>	66
053. Οι απόψεις των διευθυντών και υποδιευθυντών των δημοτικών σχολείων της περιφέρειας Κρήτης σχετικά με τη συμπερίληψη. Η σχέση με τους τύπους ηγεσίας	67
<i>Ευαγγελία Λαρίου</i>	67
<i>Αθανάσιος Αλεγκάκης</i>	67
062. Προσωπικές θεωρίες εκπαιδευτικών για την παιδαγωγική διαχείριση της πολιτισμικής και γλωσσικής ετερότητας: σύγκριση γενικών και διαπολιτισμικών σχολείων	67
<i>Κυριακή Θεοδοσιάδου</i>	67
076. Η δυναμική των σχέσεων στην προσχολική ηλικία: Κοινωνιόγραμμα, συναισθηματική αγωγή και συμπερίληψη	68
<i>Αικατερίνη Αυγουστάκη</i>	68
085. Παιδιά στα σχολεία κι όχι στην εργασία	68
<i>Κωνσταντίνα Αργυροπούλου</i>	68
151. Χτίζοντας γέφυρες μάθησης – Συμπερίληψη στην πράξη: Καινοτόμες Εφαρμογές και Θεσμικές Προκλήσεις στο 16ο Διαπολιτισμικό Δημοτικό Σχολείο Χανίων	68
<i>Τσικαλάκη Ειρήνη</i>	68
100. Εγκεφαλική παράλυση και γενικό σχολείο: πρόκληση ή απόρριψη;	69
<i>Κωνσταντίνα Ντούλια</i>	69
<i>Εμμανουέλα Λυκουροπούλου</i>	69
<i>Ελισάβετ Πυργιανού</i>	69
104. Εξατομικευμένο Πρόγραμμα Εκπαίδευσης, Σχολική Κουλτούρα και Κοινότητες Μάθησης - Πρακτικής: Διαδρομές σχεδίασης, υλοποίησης και αξιολόγησης για μαθητές/τριες με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες	69
<i>Όλγα Ημέλλου</i>	69
<i>Αριστείδης Χαρούπιας</i>	69
106. Καλές Πρακτικές και Κοινωνική Συνεργασία για τη Συμπερίληψη Μαθητών/τριών Ρομά: Η περίπτωση του 1ου Δημοτικού Σχολείου Άμφισσας	70
<i>Αγγελική Ταλαμάγκα</i>	70
<i>Ειρήνη Σαββίδου</i>	70
<i>Αναστασία Δαλλοπούλου</i>	70
<i>Αγγελική Πάγκου</i>	70

ΑΞΟΝΑΣ: Σχολικός Εκφοβισμός και Ψυχική Ανθεκτικότητα 71

001. Ψηφιακή Πολιτεότητα και Ενεργός Πολίτης: Καταπολεμώντας τον Σχολικό και Ψηφιακό Εκφοβισμό Μια βιωματική δράση πρόληψης του εκφοβισμού με εργαλεία Τεχνητής Νοημοσύνης στη Δ' Δημοτικού 71

Αλεξάνδρα Ευθυμίου 71

025. Ενδυνάμωση, συνεργασία, αποδοχή: Αξιολόγηση του ρόλου του εκπαιδευτικού στην πρόληψη βίας στο σχολείο 71

Ελένη Βιταλάκη 71

Αναστάσιος Πέκης 71

Θεοδοσία Πρέκα 71

118. Δράσεις Πρόληψης και Διαχείρισης Περιστατικών Ε.ΒΙ.Ε. στο Δημοτικό Σχολείο. Η εμπειρία χρήσης της πλατφόρμας stop bullying του 7^{ου} Δημοτικού Σχολείου Γέρακα 72

Δέσποινα Δέδε 72

Λύδια Τριανταφυλλίδου 72

135. «Γυρεύω φίλους... Τι πάει να πει «ημερώσει»;... Σημαίνει να δημιουργείς δεσμούς»: Προτάσεις για την ενίσχυση του θετικού και την πρόληψη του αρνητικού στο Σχολείο» 72

Ιωάννα Α. Ραμουτσάκη 72

127. Αντιμετωπίζοντας τον Εκφοβισμό στο Νηπιαγωγείο: Πρακτικές Στρατηγικές και Ανάπτυξη Ψυχικής Ανθεκτικότητας 73

Άννα Ατσαλή 73

ΑΞΟΝΑΣ: Ψηφιακές Τεχνολογίες και Τεχνητή Νοημοσύνη στην Εκπαίδευση 74

003. Η εξέλιξη της Τεχνητής Νοημοσύνης και οι μελλοντικές προοπτικές στην Εκπαίδευση 74

Γεώργιος Κουκάκης 74

Χαρά Καρύδη 74

020. Όταν η τεχνητή νοημοσύνη (AI) συναντά την ηθική – Προβληματισμοί και προοπτικές στη σχολική πράξη 74

Γεωργία Κατσιμίχα 74

021. Η χρήση ψηφιακών εργαλείων στη λήψη αποφάσεων στη σχολική διοίκηση 75

Γεωργία Κατσιμίχα 75

036. Σχεδιασμός και ανάπτυξη εφαρμογής για βελτίωση της υπολογιστικής σκέψης μαθητών 75

Ευαγγελία Πλυτά 75

Φώτης Λαζαρίνης 75

066. Ανάγνωση και παραγωγή πληροφοριακών κειμένων με το e-me content της e-me. 76

Δημήτρης Κοτρώνης 76

Ιωάννης Σπαντιδάκης 76

Ελένη Βασιλάκη 76

080. Υπολογιστική και Δημιουργική Σκέψη στο Νηπιαγωγείο: Προγραμματισμός μέσα από STEAM Παιχνίδια 76

Ευαγγελία Σκαράκη 76

091. Χτίζουμε μαζί τη μάθηση. Καλλιεργούμε το μέλλον στην τάξη 77

Παναγιώτης Ανδρουσόπουλος 77

Βασιλική Κάρμη 77

Στέφανος Πέρκος 77

094. Σχεδιασμός προγράμματος με τη βοήθεια μεγάλων γλωσσικών μοντέλων: Καθορισμός σταθερών και μεταβλητών	77
<i>Διονύσιος Μωράκης</i>	77
<i>Αλεξάνδρα Γασπαρινάτου</i>	77
102. Actionbound: Κυνήγι Θησαυρού για τη Μάχη της Κρήτης σε μαθητές Δ' και Ε' τάξης	78
<i>Μαρκέλα Τσιλεδάκη</i>	78
<i>Ανδρέας Μπενάκης</i>	78
117. Περιβαλλοντική εκπαίδευση και λογοτεχνία στο Δημοτικό Σχολείο με την αξιοποίηση της διαθεματικής προσέγγισης και της Τεχνητής Νοημοσύνης	78
<i>Κωνσταντίνος Τζίντζιος</i>	78
<i>Κωνσταντίνος Παπανικολάου</i>	78
126. Από τον πίνακα στην πλατφόρμα: Η Τεχνητή Νοημοσύνη ως εργαλείο μετασχηματισμού της διδακτικής πράξης	79
<i>Αρετή Φωτοπούλου</i>	79
143. Ενισχύοντας τη μεταγνώση και την αναγνωστική κατανόηση διαδικτυακών κειμένων στο δημοτικό σχολείο	79
<i>Ειρήνη Γάκη</i>	79
<i>Ιωάννης Σπαντιδάκης</i>	79
144. Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση μιας ολοκληρωμένης παρέμβασης e-learning, με τη χρήση διαδραστικού εκπαιδευτικού υλικού και εφαρμογών επαυξημένης πραγματικότητας για την ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς στα Ρούστικα Ρεθύμνου	80
<i>Λάμπρος Καρβούνης</i>	80
<i>Στυλιανή Κόκκαλου</i>	80
ΑΞΟΝΑΣ: Ψυχοκοινωνική Υποστήριξη και Δεξιότητες Ζωής	82
013. Σχολικό Σύστημα Προώθησης Θετικών Συμπεριφορών (Προ.Θε.Συ.)	82
<i>Μαρία Μηλίκου</i>	82
019. Η δύναμη του μαζί: καινοτόμες πρακτικές για τη διαχείριση και πρόληψη συγκρούσεων	82
<i>Κωνσταντίνα Κυριακοπούλου</i>	82
<i>Μαριάνθη Λουμάκου</i>	82
<i>Ελένη Μητσόβα</i>	82
068. Χαρτογραφώντας το μέλλον: ο επαγγελματικός προσανατολισμός στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση.	83
<i>Βασιλική Τσάγγου</i>	83
087. Συνέπειες της γονεϊκής υπερ-προστατευτικότητας στα παιδιά	83
<i>Θανάσης Διαλεκτόπουλος</i>	83
090. Το σχολείο ως χώρος ολόπλευρης κοινωνικο-συναισθηματικής ανάπτυξης του παιδιού. Εφαρμογή ενός ψυχοεκπαιδευτικού προγράμματος για την καλλιέργεια αισιόδοξου τρόπου σκέψης σε μαθητές Δημοτικού	84
<i>Βασιλική Μπαούρδα</i>	84
095. Καλλιέργεια δεξιοτήτων ζωής κατά τη μετάβαση στο Γυμνάσιο, μέσα από τη σεξουαλική αγωγή: ένα παράδειγμα διασχολικής συνεργασίας	84
<i>Τατιάνα Σπανέλλη</i>	84
<i>Μαργαρίτα Γερούκη</i>	84

101. Ενδυνάμωση των σχέσεων των μαθητών μέσα από διαθεματικές και βιωματικές δράσεις, εντός και εκτός τάξης και κατ' επέκταση προς στην σχολική κοινότητα	85
<i>Μαρκέλα Τσιλεδάκη</i>	85
<i>Ανδρέας Μπενάκης</i>	85
133. Παρεμβάσεις κοινωνικοσυναισθηματικής αγωγής στο συμπεριληπτικό σχολείο: Η συμβολή της Κοινωνικής Εργασίας	85
<i>Ηλίας Μεραμβελιωτάκης</i>	85
<i>Αγγελική Μαντζούτσου</i>	85
<i>Ουρανία Καραταγλίδου</i>	85
<i>Κωνσταντίνα Οικονομοπούλου</i>	85
Εργαστήρια (Workshop)	86
148. Εκπαίδευση στην Αειφορία μέσα από το Οικολογικό Αποτύπωμα	86
<i>Γεώργιος Μαλανδράκης</i>	86
054. Το Θέατρο στα Μαθηματικά: αξιοποιώντας τη μεθοδολογία TIM ² στην τάξη	86
<i>Ιωάννα Μούντριζα</i>	86
<i>Όλγα Ορφανίδου</i>	86
<i>Χριστίνα Ζουρνά</i>	86
<i>Δημήτριος Κονετάς</i>	86
073. Παιγνιώδεις μορφές διδασκαλίας και αξιολόγησης στη διδασκαλία της Γλώσσας στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση: Το Bingo των Επιθέτων και ο Κινηματογράφος των Ρημάτων ως καλές πρακτικές στη Δ' Δημοτικού	87
<i>Αναστασία Βασιλείου</i>	87
<i>Παναγιώτης Ρήττας</i>	87
088. Εκφράζομαι ελεύθερα μέσα από ρυθμικούς και μελωδικούς αυτοσχεδιασμούς	87
<i>Αργύριος Λάζου</i>	87
103. Καλλιεργώντας τη Δημοκρατική Παιδεία μέσω της Ρητορικής: Μια βιωματική προσέγγιση στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση	87
<i>Βασιλική Παπαδοπούλου</i>	87

Προσκεκλημένοι ομιλητές

Ανθρωποκεντρική Τεχνητή Νοημοσύνη στην Εκπαίδευση: Οι Σύγχρονες Προκλήσεις

Παναγιώτης Αναστασιάδης,

Καθηγητής, ΠΤΔΕ, Πανεπιστήμιο Κρήτης

Η Ανθρωποκεντρική Τεχνητή Νοημοσύνη (Human-Centered AI - HCAI) στην εκπαίδευση επικεντρώνεται στη αξιοποίηση της τεχνολογίας ως εργαλείου που υπό παιδαγωγικές προϋποθέσεις ενισχύει τις ανθρώπινες ικανότητες, ενθαρρύνει τη δημιουργικότητα, καλλιεργεί την κριτική σκέψη και ενισχύει την εξατομικευμένη μάθηση, αντί να αντικαθιστά τον ρόλο του εκπαιδευτικού ή να αυτοματοποιεί άκριτα τις διδακτικές προσεγγίσεις.

Εφαρμογή της διαμεσολάβησης σε δημοτικά σχολεία: από το Δημοτικό Σχολείο Αρμένων Ρεθύμνου, το 2009, στην ευρεία εφαρμογή της σήμερα.

Θεόδωρος Θάνος,

Καθηγητής, ΠΤΠΕ, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Η σχολική διαμεσολάβηση αποτελεί μια εναλλακτική πρακτική ειρηνικής επίλυσης των συγκρούσεων μεταξύ των μαθητών/τριών, Άρχισε να εφαρμόζεται σε σχολεία των ΗΠΑ από τη δεκαετία του 1980, με ιδιαίτερα θετικά αποτελέσματα στην πρόληψη και αντιμετώπιση της σχολικής βίας και του εκφοβισμού. Στην Ελλάδα, άρχισε να εφαρμόζεται από τα μέσα της δεκαετίας του 2000 σε κάποια γυμνάσια. Το Δημοτικό Σχολείο Αρμένων ήταν το πρώτο δημοτικό σχολείο που εφαρμόστηκε η διαμεσολάβηση στη χώρα μας, το σχολικό έτος 2009-10. Αρχικά, διαμεσολαβητές/τριες ήταν οι εκπαιδευτικοί και, στη συνέχεια, μαθητές/τριες. Επίσης, το ακαδ. έτος 2009-2010, στο Διδασκαλείο «Μ. Αμαριώτου» του ΠΤΔΕ του Πανεπιστημίου Κρήτης προσφέρονταν μάθημα αρχικά για την ειρηνική επίλυση των συγκρούσεων και στη συνέχεια για τη σχολική διαμεσολάβηση. Στο πλαίσιο αυτό οργανώθηκε επιστημονική ημερίδα με θέμα τη σχολική διαμεσολάβηση, ενώ μετεκπαιδευόμενοι/ες δάσκαλοι/ες εκπαιδεύτηκαν στην εφαρμογή της διαμεσολάβησης στο σχολείο. Στη συνέχεια, η διαμεσολάβηση εφαρμόστηκε σε κάποια δημοτικά σχολεία των Ιωαννίνων και άλλων πόλεων της χώρας. Σήμερα, η διαμεσολάβηση εφαρμόζεται σε πολλά δημοτικά σχολεία της χώρας μας.

Η διαμεσολάβηση αποτελεί μια σημαντική πρακτική όπως προκύπτει όχι μόνο από το ενδιαφέρον των εκπαιδευτικών αλλά και από τη στρατηγική της Ειδικής Επιτροπής για την αντιμετώπιση της βίας και του εκφοβισμού στη χώρα μας. Η Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση Ρεθύμνου και το ΠΤΔΕ του Πανεπιστημίου Κρήτης συνέβαλαν καθοριστικά στην καθιέρωση της διαμεσολάβησης ως αποτελεσματικής πρακτικής πρόληψης και αντιμετώπισης της βίας και του εκφοβισμού στα σχολεία.

Η Γραφή ως Στρατηγική Διαδικασία: Ανάλυση Προτύπων, Ενεργοποίηση Σχημάτων και Στοχοθεσία

Ζωή Α. Τραγά Φιλιππάκος

Associate Professor, University of Tennessee Knoxville,

College of Education, Health, and Human Sciences

Department of Theory and Practice in Teacher Education

Η παρουσίαση περιγράφει μια διδακτική ακολουθία που ξεκινά με την ανάλυση καλά και λιγότερο αποτελεσματικά γραμμένων κειμένων, με στόχο την ενεργοποίηση του νοητικού πλαισίου για τη συγκεκριμένη δραστηριότητα και την κατανόηση των χαρακτηριστικών κάθε κειμενικού είδους. Μέσα από καθοδηγούμενη σύγκριση, οι μαθητές αναγνωρίζουν τα στοιχεία της ποιοτικής γραφής και αναπτύσσουν στρατηγική σκέψη. Στη συνέχεια, δίνεται έμφαση στη ρητή διδασκαλία της αυτοαξιολόγησης, ώστε οι μαθητές να αξιολογούν το γραπτό τους βάσει κριτηρίων και να θέτουν στοχευμένους στόχους, ενισχύοντας τη μεταγνωστική τους ικανότητα και την αυτονομία τους. Αυτή η διαδικασία αποτελεί τμήμα του προγράμματος Developing Strategic Writers.

Από τις διεθνείς τάσεις στην πράξη: Εκπαίδευση για την Αειφορία, την κλιματική αλλαγή και την κλιματική δικαιοσύνη σε τις βαθμίδες εκπαίδευσης

Γεώργιος Μαλανδράκης

Αναπληρωτής Καθηγητής, ΠΤΔΕ, ΑΠΘ

Η εισήγηση παρουσιάζει διεθνείς τάσεις στην Εκπαίδευση για την Αειφορία και δείχνει πώς μεταφράζονται σε εφαρμόσιμες πρακτικές σε όλες τις βαθμίδες. Με άξονες την κλιματική αλλαγή και την κλιματική δικαιοσύνη, συζητούνται ανισότητες επιπτώσεων, φωνές στη λήψη αποφάσεων και σύνδεση τοπικού-παγκόσμιου. Προτείνονται μετασχηματιστικές παιδαγωγικές που οδηγούν από την ενημέρωση στη δράση: διερεύνηση με δεδομένα, διλήμματα, συνεργατικές δράσεις σχολείου-κοινότητας και καλλιέργεια συστημικής σκέψης. Παρουσιάζονται σύντομες δραστηριότητες άμεσης εφαρμογής (έλεγχος αποτυπώματος, χαρτογράφηση κινδύνων/λύσεων, σχέδιο δίκαιης μετάβασης), ενδυναμώνοντας τους εκπαιδευτικούς ως φορείς αλλαγής. Στόχος είναι να σχεδιάζουν μαθησιακές εμπειρίες με νόημα, συμμετοχή και αξιολόγηση, που καλλιεργούν ενεργό πολιτιότητα, ελπίδα και υπεύθυνες επιλογές στην τάξη.

Η εκπαίδευση ως δημιουργική πράξη: Οι τέχνες και το θέατρο ως τόποι εμπειρίας και συγκρότησης της επαγγελματικής ταυτότητας του εκπαιδευτικού

Αντώνιος Λενακάκης

Καθηγητής, ΠΤΠΕ, ΑΠΘ

Η εισήγηση εξετάζει τον ρόλο της αισθητικής και ενσώματης εμπειρίας στην εκπαίδευση εκπαιδευτικών, αναδεικνύοντας τις τέχνες και ιδιαίτερα τη θεατροπαιδαγωγική ως παιδαγωγικούς χώρους όπου η μάθηση αναδύεται ως δημιουργική πράξη μέσα από τη δράση, τη φαντασία και τον αναστοχασμό. Στο πλαίσιο των σύγχρονων θεωριών της αισθητικής, βιωματικής και μετασχηματιστικής μάθησης, η θεατροπαιδαγωγική προσεγγίζεται ως χώρος αισθητικής και ενσώματης μάθησης που ενεργοποιεί το σώμα, τη φαντασία και τη συλλογική εμπειρία, συμβάλλοντας στη διαμόρφωση της επαγγελματικής ταυτότητας των μελλοντικών εκπαιδευτικών.

Η εισήγηση βασίζεται σε ερευνητικά δεδομένα που προκύπτουν από την ανάλυση αναστοχαστικών κειμένων φοιτητών/τριών-υποψήφιων εκπαιδευτικών που συμμετείχαν σε θεατροπαιδαγωγικά εργαστήρια στο πλαίσιο της πανεπιστημιακής εκπαίδευσης εκπαιδευτικών. Τα ευρήματα αναδεικνύουν τη δυναμική της αισθητικής εμπειρίας και της ενσώματης συμμετοχής ως μηχανισμών μάθησης, μέσα από τους οποίους η αρχική αμηχανία και η έκθεση μετασχηματίζονται σε εμπιστοσύνη, κοινή εμπειρία και δημιουργική έκφραση.

Μέσα από αυτή τη θεατροπαιδαγωγική οπτική, η εμπειρία αναδεικνύεται ως βασικός παιδαγωγικός πόρος που μετασχηματίζεται σε γνώση και συμβάλλει στη συγκρότηση της επαγγελματικής ταυτότητας ενός αναστοχαζόμενου, ευέλικτου και δημιουργικού εκπαιδευτικού.

Μπορεί η τεχνολογία να υποστηρίξει τη συμμετοχή των παιδιών σε στοχαστικές-κριτικές μαθησιακές διαδικασίες;

Μαρία Αμπαρτζάκη

Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, ΠΤΠΕ, Πανεπιστήμιο Κρήτης

Με την ανάπτυξη της τεχνολογίας η ζωή και η μάθηση των παιδιών εμπλουτίστηκε με ψηφιακό εκπαιδευτικό υλικό που παιδιά και εκπαιδευτικοί μπορούν να αξιοποιήσουν ανά πάσα στιγμή για μάθηση και ψυχαγωγία. Το ψηφιακό εκπαιδευτικό υλικό επέτρεψε την ανάπτυξη μιας μορφής αυτορρυθμιζόμενης μάθησης στα παιδιά η οποία μπορεί να λάβει χώρα στο πλαίσιο εκπαιδευτικών ηλεκτρονικών εφαρμογών και προγραμμάτων. Μπορεί η τεχνολογία να υποστηρίξει κριτικές-στοχαστικές μαθησιακές διαδικασίες που συνδέονται με τον προβληματισμό, την κριτική σκέψη, την ενδυνάμωση της φωνής του παιδιού και τη συμμετοχή του σε δημοκρατικές αλληλεπιδράσεις; Στην ομιλία θα παρουσιάσουμε τρεις τρόπους χρήσης των ΤΠΕ: τον καθοδηγητικό, τον διευκολυντικό και τον στοχαστικό-κριτικό για να διακρίνουμε τον παιδαγωγικό τρόπο αξιοποίησης της τεχνολογίας που θα επιτρέψει την ουσιαστικότερη και δημοκρατικότερη συμμετοχή των παιδιών στις μαθησιακές διαδικασίες.

Το εκπαιδευτικό δίλημμα του 2026: υπερβαίνοντας την τυποποίηση της γνώσης για ένα σχολείο κριτικής σκέψης

Αντώνιος Χουρδάκης

Καθηγητής, ΠΤΔΕ, Πανεπιστήμιο Κρήτης

Το σχολείο της κριτικής σκέψης δεν αποτελεί ουτοπία, αλλά όρο επιβίωσης. Σε ένα ραγδαία μεταβαλλόμενο κόσμο, το παιδί που απλώς «ξέρει» είναι προδιαγεγραμμένο ότι θα αντικατασταθεί. Το παιδί, όμως, που σκέφτεται κριτικά, με αυθεντικό και όχι φαινομενικό τρόπο, είναι εκείνο που θα διαμορφώσει το μέλλον. Και εδώ η ιστορική ειρωνεία είναι προφανής: ενώ διαθέτουμε τους πλέον εξελιγμένους πόρους για την πνευματική απελευθέρωση των μαθητών/μαθητριών, τους σπαταλάμε για να συντηρήσουμε μια παρωχημένη "γραμματική της εκπαίδευσης" (Tyack & Cuban, 1995)

ΑΞΟΝΑΣ: Δημιουργικότητα, Τέχνη και Πολιτισμός στην Εκπαίδευση

015. Ο εκπαιδευτικός θρησκευτικός τουρισμός ως εργαλείο πολιτιστικής αγωγής και βιωματικής μάθησης

Αφροδίτη Σερέτη

Εκπαιδευτικός ΠΕ01, Θεολόγος, Msc

Ο εκπαιδευτικός θρησκευτικός τουρισμός μπορεί να αποτελέσει ένα δυναμικό εργαλείο πολιτιστικής αγωγής και βιωματικής μάθησης στο πλαίσιο του μαθήματος των Θρησκευτικών. Μέσα από την επίσκεψη, τη μελέτη και την ερμηνεία τόπων πίστης, όπως μοναστήρια, ναοί, προσκυνήματα και ιερά μνημεία, οι μαθητές δεν έρχονται μόνο σε επαφή με τη θρησκευτική παράδοση, αλλά και με το ευρύτερο πολιτιστικό, ιστορικό και καλλιτεχνικό της υπόβαθρο. Η προσέγγιση αυτή συμβάλλει στη διαμόρφωση μιας πολυδιάστατης θρησκευτικής παιδείας, που καλλιεργεί την ενσυναίσθηση, τον σεβασμό στη διαφορετικότητα και την ενεργό πολιτισμική συμμετοχή.

Η παιδαγωγική αξιοποίηση του θρησκευτικού τουρισμού συνδέεται με βιωματικές, διερευνητικές και συνεργατικές μορφές μάθησης: δημιουργία εκπαιδευτικών προγραμμάτων πεδίου, εικονικών περιηγήσεων, ψηφιακών αφηγήσεων ή μαθητικών χαρτογραφήσεων ιερών τόπων. Μέσα από τέτοιες δράσεις, οι μαθητές μετατρέπονται σε "προσκυνητές της γνώσης", οι οποίοι ανακαλύπτουν την τέχνη, την ιστορία, τη θεολογία και την τοπική παράδοση ως ενιαίο παιδαγωγικό σύνολο.

Η προσέγγιση αυτή ευθυγραμμίζεται με τις αρχές της διαθεματικής και πολιτισμικής εκπαίδευσης, προωθώντας τη σύνδεση σχολείου και κοινότητας, την ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς και την ανάπτυξη της κριτικής θρησκευτικής συνείδησης. Τελικά, ο εκπαιδευτικός θρησκευτικός τουρισμός αναδεικνύεται σε ένα καινοτόμο πεδίο μάθησης, όπου η πίστη, ο πολιτισμός και η παιδεία συνυφαίνονται, προσφέροντας στους μαθητές τη δυνατότητα να βιώσουν τη θρησκευτική εμπειρία ως εμπειρία μάθησης, δημιουργίας και διαλόγου.

Λέξεις Κλειδιά: εκπαιδευτικός θρησκευτικός τουρισμός, Θρησκευτικά, πολιτισμός, εκπαίδευση

017. Όταν η τάξη γίνεται καμβάς: μαθαίνοντας μέσα από την τέχνη

Ελένη Γώγου

Εκπαιδευτικός ΠΕ08, Εικαστικών

Η εισήγηση εξετάζει την αξιοποίηση της τέχνης ως παιδαγωγικού εργαλείου στη μαθησιακή διαδικασία της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης. Η τέχνη προσεγγίζεται ως μέσο ολιστικής μάθησης που ενισχύει τη γνωστική, συναισθηματική και κοινωνική ανάπτυξη των μαθητών, προσφέροντας ευκαιρίες σε όλους για δημιουργική έκφραση, συνεργασία και αναστοχασμό. Μέσα από τη διαθεματική ενσωμάτωση των εικαστικών τεχνών η διδασκαλία μετατρέπεται σε μια βιωματική εμπειρία που ενεργοποιεί την περιέργεια, τη φαντασία και την ενεργή συμμετοχή των παιδιών. Η εργασία παρουσιάζει παραδείγματα εκπαιδευτικών πρακτικών που υλοποιήθηκαν σε τάξεις Δημοτικού, με στόχο την καλλιέργεια δεξιοτήτων δημιουργικής σκέψης και ενσυναίσθησης. Η τέχνη αναδεικνύεται ως καταλύτης για τη σύνδεση της γνώσης με την εμπειρία και την ανάπτυξη του κριτικού γραμματισμού με τη βοήθεια της βιωματικής μάθησης. Τα αποτελέσματα καταδεικνύουν ότι η ενσωμάτωση της τέχνης συμβάλλει στη δημιουργία ενός συμπεριληπτικού και δημιουργικού μαθησιακού περιβάλλοντος που προάγει τη συμμετοχικότητα, την αυτορρύθμιση και καλλιεργεί δεξιότητες του 21ου αιώνα όπως η επικοινωνία και η συνεργατικότητα. Συμπερασματικά, η τέχνη δεν λειτουργεί ως

συμπληρωματική δραστηριότητα, αλλά ως θεμελιώδης συνιστώσα μιας ανθρωποκεντρικής και συμπεριληπτικής παιδαγωγικής, ικανής να μετασχηματίσει τη σχολική κουλτούρα και να ενισχύσει τη μάθηση.

Λέξεις Κλειδιά: Δημιουργική μάθηση, Παιδαγωγική της τέχνης, Διαθεματικότητα, Ενσυναίσθηση

037. Πρόγραμμα παρέμβασης μέσω τέχνης για την ενίσχυση της ενσυναίσθησης σε εφήβους με Διαταραχή Αυτιστικού Φάσματος επιπέδου 1: Αποτελέσματα και παιδαγωγικές προεκτάσεις

Ειρήνη Ράπτη

Εκπαιδευτικός ΠΕ08, Εικαστικών, Υποψήφια Διδάκτωρ

Η ενσυναίσθηση συνιστά θεμελιώδη παράγοντα για την κοινωνική ένταξη, τη συναισθηματική ανάπτυξη και τη διαμόρφωση θετικών διαπροσωπικών σχέσεων, ιδιαίτερα των εφήβων με Διαταραχή Αυτιστικού Φάσματος (ΔΑΦ) Επιπέδου 1. Σκοπός της παρούσας μελέτης ήταν η διερεύνηση της επίδρασης ενός προγράμματος τέχνης, βασισμένου στο μοντέλο μάθησης με επίκεντρο την ενσυναίσθηση των Lee et al. (2014) και You et al. (2018), στη γνωστική και συναισθηματική ενσυναίσθηση εφήβων υψηλής λειτουργικότητας. Το δείγμα αποτέλεσαν 19 μαθητές/τριες ηλικίας 15–18 ετών, οι οποίοι συμμετείχαν σε παρέμβαση διάρκειας 28 ωρών σε Κέντρο Δημιουργικής Απασχόλησης. Η έρευνα υιοθέτησε μεικτή μεθοδολογία: ποσοτική συλλογή δεδομένων με το εργαλείο Interpersonal Reactivity Index (IRI), καθώς και ποιοτική διερεύνηση μέσω παρατήρησης και ημι-δομημένων συνεντεύξεων. Τα αποτελέσματα έδειξαν σημαντική βελτίωση στη γνωστική ενσυναίσθηση των συμμετεχόντων, ενώ τα δεδομένα για τη συναισθηματική ενσυναίσθηση ήταν αντικρουόμενα μεταξύ ποσοτικών και ποιοτικών ευρημάτων. Επιπλέον, παρατηρήθηκαν διαφορές φύλου, με τα κορίτσια να εμφανίζουν υψηλότερα επίπεδα ενσυναίσθησης πριν και μετά την παρέμβαση. Η μελέτη αναδεικνύει τη δυναμική της τέχνης ως εργαλείου ανάπτυξης κοινωνικοσυναισθηματικών δεξιοτήτων σε μαθητές/τριες με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, προσφέροντας παιδαγωγικές προεκτάσεις για την εκπαιδευτική πράξη.

Λέξεις Κλειδιά: Ενσυναίσθηση, Διαταραχή Αυτιστικού Φάσματος (ΔΑΦ), Εικαστική παρέμβαση, Εφηβεία, Κοινωνικοσυναισθηματικές δεξιότητες

059. Η Πογδόριανη Έκδοση έντυπης και ψηφιακής σχολικής εφημερίδας

Θωμάς Δημητρίου

Εκπαιδευτικός ΠΕ70, Δάσκαλος

Ελένη Δούλη

Εκπαιδευτικός ΠΕ70, Δασκάλα

Η σχολική εφημερίδα αποτελεί μια εξαιρετική ευκαιρία για την ανάπτυξη δεξιοτήτων και ικανοτήτων των μαθητών στον γραπτό λόγο αλλά και στη κριτική σκέψη. Η ομαδικότητα στην εργασία αλλά και ο τρόπος δημιουργίας και ανάπτυξης της θεματολογίας παρουσιάζουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον για ένα Δημοτικό Σχολείο μιας παραμεθόριας περιοχής. Η παρούσα εισήγηση αφορά την έκδοση μιας έντυπης και ηλεκτρονικής σχολικής εφημερίδας του Δημοτικού Σχολείου Παρακαλάμου στο ακριτικό Πωγωνί του Νομού Ιωαννίνων. Μια προσπάθεια στα πλαίσια ενδυνάμωσης των σχέσεων του σχολείου με την τοπική κοινωνία αλλά και της διάδοσης των ιδιαίτερων πολιτιστικών χαρακτηριστικών στη μουσική και την ιστορία του Πωγωνίου. Μέσα από την προσπάθεια αυτή οι μαθητές και μαθήτριες του σχολείου με την πολύτιμη καθοδήγηση των εκπαιδευτικών κατάφεραν να φέρουν εις πέρας κάτι καινούριο για την περιοχή. Οι μαθητές σε ρόλο δημοσιογράφων αλλά και συντακτών δημιούργησαν υψηλές προσδοκίες για τη διάδοση της πολιτιστικής και ιστορικής τους κληρονομιάς. Το όνομα “Πογδόριανη” προήλθε από την ιστορική κωμόπολη που βρισκόταν στην περιοχή. Τέλος η εισήγηση θα εξετάσει τους τρόπους και τα εργαλεία που χρησιμοποιήθηκαν για την έκδοση της εφημερίδας και όλα αυτά με την πολύτιμη βοήθεια του Δήμου Πωγωνίου.

Λέξεις Κλειδιά: Πογδόριανη, σχολική εφημερίδα, Δήμος Πωγωνίου, Παρακάλαμος, τοπική ιστορία, πολιτισμός

063. «Ο Ερμής των Χριστουγέννων» Πανελλήνιο Δίκτυο ανταλλαγής χριστουγεννιάτικων στολιδιών μεταξύ μονάδων Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης

Πανδώρα Σύρου

Εκπαιδευτικός ΠΕ11, Φυσικής Αγωγής

Πρόκειται για μία ιδέα δημιουργίας ενός πανελληνίου δικτύου σχολείων Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης με στόχο την ανταλλαγή χριστουγεννιάτικων στολιδιών - ευχών μέσω ταχυδρομείου, στο πλαίσιο υλοποίησης ενός κοινού πολιτιστικού προγράμματος. Δώσαμε τον τίτλο «Ο Ερμής των Χριστουγέννων» που παραπέμπει στον αρχαίο θεό, τον αγγελιοφόρο και σύμβολο των Ελληνικών ταχυδρομείων. Η δράση, είχε στόχο την ενίσχυση της συνεργασίας και της επικοινωνίας μεταξύ σχολείων Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης σε όλη την Ελλάδα, μέσω ανταλλαγής χριστουγεννιάτικων στολιδιών. Σχολεία από διάφορες περιοχές της χώρας κλήθηκαν να συμμετάσχουν σε αυτή την εορταστική πρωτοβουλία, η οποία ενίσχυσε τη συνείδηση της αλληλεγγύης και της συνολικής δημιουργικότητας.

Η ιδέα γεννήθηκε μέσα από την εμπειρία που είχε αποκομίσει το σχολείο μας συμμετέχοντας για πολλά χρόνια στο αντίστοιχο ευρωπαϊκό πρόγραμμα. Το πρόγραμμα ξεκίνησε και ολοκληρώθηκε το πρώτο τετράμηνο του σχολικού έτους 2024-25.

Τα σχολεία που συμμετείχαν δημιούργησαν μοναδικά χριστουγεννιάτικα στολίδια και κάρτες, ψηφιακό υλικό με ήθη και έθιμα, παραδοσιακά τραγούδια και κάλαντα, τα οποία αντάλλαξαν μεταξύ τους, δημιουργώντας ένα δίκτυο 236 σχολείων που συνδέθηκαν μέσω αυτής της δημιουργικής διαδικασίας. Κάθε σχολείο είχε την ευκαιρία να παρουσιάσει το δικό του πολιτιστικό και καλλιτεχνικό έργο, προάγοντας τη δημιουργικότητα των μαθητών και την αλληλοεκτίμηση μεταξύ των διαφορετικών κοινοτήτων της Ελλάδας, ανοίγοντας παράλληλα δίαυλους επικοινωνίας μέσω μιας ομάδας στα κοινωνικά δίκτυα.

Η δράση προσέφερε μία μοναδική ευκαιρία στους μαθητές να μάθουν για τις παραδόσεις και τα ήθη άλλων περιοχών, ενώ ενίσχυσε τη σημασία της συνεργασίας και της κοινωνικής σύνδεσης μέσα από τη δημιουργία. Η ανταλλαγή των στολιδιών συνδύασε τη γιορτινή ατμόσφαιρα των Χριστουγέννων με την εκπαιδευτική αξία της αλληλοκατανόησης και του σεβασμού στις πολιτισμικές διαφοροποιήσεις.

064. Ο Εκπαιδευτικός Χώρος ως Πράξη Κριτικής Παιδαγωγικής μέσα από Εικαστικούς Μετασχηματισμούς και Συμμετοχικές Κοινωνικοποιητικές Πρακτικές στη Σχολική Κοινότητα

Γιώργος Πανταζής

Εκπαιδευτικός ΠΕ08, Εικαστικών, MeD Επιστήμες της Αγωγής, Κριτική Παιδαγωγική και Εκπαίδευση Εκπαιδευτικών, Υποψήφιος Διδάκτορας ΠΤΔΕ Πανεπιστημίου Κρήτης

Η παρούσα εισήγηση εστιάζει στη σχέση μεταξύ της κριτικής παιδαγωγικής και του εικαστικού σχεδιασμού του σχολικού χώρου, διερευνώντας πώς η κοινωνικοποίηση, σε συνδυασμό με την αισθητική εμπειρία, τη συνεργασία και τη συμμετοχική δημιουργία, μπορεί να μετασχηματίσει τον τρόπο με τον οποίο οι μαθητές και οι μαθήτριες εμπλέκονται στη μαθησιακή διαδικασία.

Μέσα από βιωματικά παραδείγματα εικαστικών παρεμβάσεων σε σχολικές αίθουσες και κοινόχρηστους χώρους, που υλοποιήθηκαν σε συνεργασία με μαθητές και μαθήτριες, αναδεικνύεται ο ρόλος της εικαστικής πράξης ως παιδαγωγικού και κοινωνικού μέσου. Οι παρεμβάσεις αυτές (γκράφιτι/τοιχογραφίες, εγκαταστάσεις, αναδιοργάνωση επίπλων και επαναπροσδιορισμός θεματικών περιοχών) λειτούργησαν ως αφορμές για κριτικό στοχασμό, ενδυνάμωση και ενεργό συμμετοχή στη διαμόρφωση του σχολικού περιβάλλοντος.

Υιοθετώντας το θεωρητικό πλαίσιο της κριτικής παιδαγωγικής, η εργασία προσεγγίζει τον σχολικό χώρο ως ενσώματο και πολιτισμικό πεδίο που συνδιαμορφώνει τις κοινωνικοποιητικές σχέσεις και την εικαστική εκπαιδευτική πράξη. Η εικαστική παρέμβαση αναδεικνύεται ως πράξη απελευθερωτικής εκπαίδευσης, όπου ο/η μαθητής/μαθήτρια λειτουργεί ως συνδημιουργός νοημάτων, αξιών, χώρου και ταυτοτήτων.

Λέξεις Κλειδιά: κριτική παιδαγωγική, εικαστική εκπαίδευση, σχολικός χώρος, συμμετοχικότητα, κοινωνικοποίηση, αισθητική εμπειρία

065. Διδασκαλία του μαθήματος Εικαστικών σε σχολείο της Εσθονίας στο πλαίσιο του προγράμματος Erasmus+

Ελευθερία Βαταντζή

Εκπαιδευτικός ΠΕ06, Αγγλικών

Αιμιλία Σερδάκη

Εκπαιδευτικός ΠΕ08, Εικαστικών

Στο πλαίσιο προγράμματος Erasmus+ KA122 δύο εκπαιδευτικοί του 15ου Δημοτικού Σχολείου Ρεθύμνου θα επισκεφθούν ένα σχολείο στο Τάρτου της Εσθονίας, όπου θα διδαχθεί το μάθημα των εικαστικών. Ο τίτλος του προγράμματος είναι «Προκλήσεις της σχολικής μας κοινότητας: Συμπερίληψη, πολυπολιτισμικότητα, δημιουργία θετικού κλίματος στο σχολείο».

Η εισήγηση περιγράφει τη δραστηριότητα διδασκαλίας (Teaching and Training assignment) με τίτλο «Εφημεριδοκύκλες». Η δραστηριότητα επικεντρώνεται στη συμπεριληπτική μάθηση και στη καλλιέργεια θετικού κλίματος στην τάξη. Επίσης επιδιώκεται η ενίσχυση της ενσυνειδητότητας των εκπαιδευτικών, της συνεργασίας, της διαχείρισης συγκρούσεων καθώς και η διάχυση καινοτόμων πρακτικών στην ευρύτερη κοινότητα..

Το εικαστικό εργαστήριο διαρθρώνεται σε 4 τρίωρα μαθήματα και προσαρμόζεται σε μαθητές διαφορετικής ηλικίας. Η εικαστική έκφραση λειτουργεί ως εργαλείο για την ανάπτυξη της λεπτής κινητικότητας και της δημιουργικότητας. Ταυτόχρονα προάγει και ενισχύει την αποδοχή της διαφορετικότητας, τη συνεργασία, την αυτοπεποίθηση, τις κοινωνικές δεξιότητες των μαθητών και την περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση.

Η καινοτομία της συγκεκριμένης δραστηριότητας έγκειται στην αποδοχή ότι η εικαστική έκφραση δύναται να χαρακτηριστεί ως οικουμενική γλώσσα (Motherwell, 1970), διευκολύνοντας τη συμπερίληψη και πολυπολιτισμικότητα. Μεταβαίνοντας από την ατομική δημιουργία στη συλλογική παρουσίαση, το διαφορετικό κοινωνικό υπόβαθρο και οι μαθησιακές ανάγκες των μαθητών μετουσιώνονται σε μια κοινή εικαστική, οικουμενική γλώσσα, που καταρρίπτει στερεότυπα ενώ προάγει την αποδοχή. Το καινοτόμο αποτύπωμα ενισχύεται περαιτέρω με το ευρωπαϊκό σκέλος της δραστηριότητας καθώς σε αυτή συμμετέχουν εκπαιδευτικοί και μαθητές δυο διαφορετικών χωρών, εκπαιδευτικών φιλοσοφιών και πρακτικών. Ως εκ τούτου, το μάθημα των εικαστικών λειτουργεί ως ο συνεκτικός ιστός επικοινωνίας και συνεργασίας διαφορετικών εκπαιδευτικών παραδόσεων.

Η αξιολόγηση της δραστηριότητας διενεργείται μέσω παρατήρησης, ανατροφοδότησης, και ερωτηματολογίου. Τα αναμενόμενα αποτελέσματα και η επίτευξη των στόχων θα αποτιμηθούν μετά την ολοκλήρωση της δραστηριότητας στο τέλος Μαρτίου 2026.

Λέξεις Κλειδιά: Erasmus+, Teaching and Training assignment, Διδασκαλία Εικαστικών, Συμπερίληψη, Θετικό Κλίμα

070. Η αξιοποίηση του παραδοσιακού θεάτρου σκιών και της ψηφιακής του εκδοχής (e-shadow) ως καινοτόμα διδακτική προσέγγιση στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση.

Αντώνιος Λαμπρόπουλος

Εκπαιδευτικός ΠΕ70, Δάσκαλος, Διευθυντής

Η παρούσα εργασία διερευνά τη διδακτική αξιοποίηση του παραδοσιακού θεάτρου σκιών και της ψηφιακής του εκδοχής (e-shadow) ως καινοτόμων παιδαγωγικών εργαλείων στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση, τόσο στη γενική όσο και στην ειδική αγωγή. Σκοπός της είναι να αναδείξει τη συμβολή τους στην ανάπτυξη πολυτροπικού γραμματισμού και δημιουργικής έκφρασης, δεδομένου ότι η μάθηση υπερβαίνει τον γλωσσικό κώδικα και αντλεί από πολλαπλές μορφές αναπαράστασης (Hobbs, 2006).

Η μεθοδολογία βασίζεται σε βιβλιογραφική επισκόπηση και στον σχεδιασμό διαθεματικών, βιωματικών και ομαδοσυνεργατικών δραστηριοτήτων, σύμφωνα με τις αρχές της σύγχρονης παιδαγωγικής (Χατζηδήμου, 2011). Παράλληλα, εξετάζεται η αξιοποίηση του λογισμικού e-shadow ως εργαλείου ενσωμάτωσης των ΤΠΕ στη μαθησιακή διαδικασία.

Τα αποτελέσματα καταδεικνύουν ότι το θέατρο σκιών ενισχύει τη δημιουργικότητα, τη φαντασία, την κριτική σκέψη και την κοινωνική αλληλεπίδραση των μαθητών, ενώ προάγει αξίες όπως ο σεβασμός στη διαφορετικότητα και η συνεργασία (Άλκησις, 1999). Ιδιαίτερα στην ειδική αγωγή, συμβάλλει στην ενεργό συμμετοχή και την έκφραση των μαθητών. Συνολικά, αποτελεί ένα ευέλικτο και αποτελεσματικό διδακτικό εργαλείο που συνδέει τη γνώση με την εμπειρία.

Λέξεις-κλειδιά: παραδοσιακό και ψηφιακό θέατρο σκιών, Καραγκιόζης, εκπαίδευση, e-Shadow

075. Εκπαιδευτικό πολιτιστικό πρόγραμμα: "Κρήτη, Κέρκυρα, παλιά Αθήνα, με καντάδες, λύρες, μαντολίνα"

Ανθή Πολάκη

Εκπαιδευτικός ΠΕ70, Δασκάλα

Η παρουσίαση αφορά το Πολιτιστικό Πρόγραμμα συνάντησης χορωδιών τεσσάρων δημοτικών σχολείων, με τίτλο «Κρήτη, Κέρκυρα, Παλιά Αθήνα, με καντάδες, λύρες, μαντολίνα» με συντονισμό από το Δημοτικό Σχολείο Άφρας Κέρκυρας και τη μουσικό κ. Λίζα Γιαννακοπούλου, που πραγματοποιήθηκε κατά το σχολικό έτος 2022-23 με συμμετοχή και του Δημοτικού Σχολείου Γωνιάς Ρεθύμνου.

Κεντρικό θέμα ήταν η παράλληλη εκμάθηση τραγουδιών, και ταυτόχρονη παρουσίαση του πολιτισμικού πλούτου (και στα τέσσερα σχολεία) από τις τρεις περιοχές, από το σύνολο των μαθητών. Παράλληλα πραγματοποιήθηκαν και άλλες παράλληλες δράσεις κατά τη διάρκεια των 7 μηνών που είχε διάρκεια το πρόγραμμα, και ολοκληρώθηκε με μια κοινή εκδήλωση – συναυλία – συνάντηση μαθητών κι εκπαιδευτικών των τεσσάρων σχολείων στην Αθήνα.

Το Δεκέμβριο του επόμενου σχολικού έτους (2023-24) το εκπαιδευτικό μας πρόγραμμα απέσπασε το 1ο Βραβείο της Γυναικείας Λογοτεχνικής Συντροφιάς, στην κατηγορία «Προγράμματα σχολικών δραστηριοτήτων Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευση».

Θεωρούμε ότι η συνεργασία σχολείων είναι μια χρήσιμη εμπειρία τόσο για μαθητές όσο και για εκπαιδευτικούς.

Λέξεις Κλειδιά: Πολιτιστικό πρόγραμμα, συνεργασία χορωδιών, Κρήτη, Κέρκυρα, Αθήνα

077. Από το Μουσείο στον Βυθό: Σχεδιασμός και υλοποίηση ενός STEAM προγράμματος για την Ενάλια Πολιτιστική Κληρονομιά.

Ιφιγένεια Γρηγορίου

Εκπαιδευτικός - Μουσειολόγος

Αλέξανδρος Τουρτας

Ενάλιος Αρχαιολόγος

Το παρόν άρθρο διερευνά την εκπαιδευτική αξιοποίηση της Ενάλιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς (ΕΠΚ) ως έναν δυναμικό πόρο, ικανό να προσφέρει λύσεις σε σύγχρονες παιδαγωγικές και κοινωνικές προκλήσεις. Η μελέτη εδράζεται στη διαπίστωση ότι η διδασκαλία της Ιστορίας και η Μουσειοπαιδαγωγική χρήζουν εκσυγχρονισμού, ενώ παράλληλα αναδεικνύεται η υποεκπροσώπηση της πολιτισμικής διάστασης στον παραδοσιακό ορισμό του Θαλάσσιου Γραμματισμού. Προκειμένου να γεφυρωθούν τα ανωτέρω κενά, σχεδιάστηκε και υλοποιήθηκε ένα καινοτόμο μουσειοπαιδαγωγικό πρόγραμμα, το οποίο θεμελιώνεται στη διεπιστημονική προσέγγιση STEAM (Science, Technology, Engineering, Arts, Mathematics). Μέσα από βιωματικές δράσεις, οι οποίες αναπτύχθηκαν τόσο στο ελεγχόμενο περιβάλλον του μουσείου (ex situ) όσο και στον ενάλιο αρχαιολογικό χώρο (in situ), επιδιώχθηκε η ολιστική επαφή των μαθητών με το παρελθόν. Τα αποτελέσματα καταδεικνύουν ότι η συγκεκριμένη προσέγγιση λειτουργεί ως πολυδιάστατος μοχλός αλλαγής: εμπλουτίζει τον Θαλάσσιο Γραμματισμό, αναβαθμίζει τη μουσειακή εμπειρία μέσω της σύνδεσής της με τον ενάλιο αρχαιολογικό χώρο και με την τοπική κοινότητα, προωθώντας παράλληλα ένα πρότυπο βιώσιμης ανάπτυξης.

Λέξεις-κλειδιά: Ενάλια Πολιτιστική Κληρονομιά, Μουσειοπαιδαγωγική, Εκπαίδευση STEAM, Θαλάσσιος Γραμματισμός, Βιώσιμη Ανάπτυξη.

083. «Η Τέχνη ως μέσο συμπερίληψης σε τμήμα ΖΕΠ: Δημιουργία σκηνικών από εικαστική ομάδα Ρομά μαθητών για τον εορτασμό της 25ης Μαρτίου»

Ιωάννα Μπαρμετάκη

Εκπαιδευτικός ΠΕ70, Δασκάλα

«Τίποτα δεν μπορεί να θεραπεύσει την ψυχή, εκτός από τις αισθήσεις και τίποτα δεν μπορεί να θεραπεύσει τις αισθήσεις, εκτός από την ψυχή», σύμφωνα με την διατύπωση του Όσκαρ Ουάιλντ (2008), η οποία συγκροτεί μείζονα

πυλώνα νοσηματοδότησης της παρούσας διδακτικής παρέμβασης. Ειδικότερα, σκοπός της παρούσας εργασίας αποτελεί η παρουσίαση της εκπαιδευτικής δράσης που υλοποιήθηκε από το Τμήμα ΖΕΠ του Δημοτικού Σχολείου Νεοχωρίου, του Νομού Ηλείας, με τη συμμετοχή Ρομά μαθητών, κατά το σχολικό έτος 2023-2024. Συγκεκριμένα, οι μαθητές, οι οποίοι φοιτούσαν από την Γ' έως της Ε' Δημοτικού, φιλοτέχνησαν τα μπαϊράκια της Ελληνικής Επανάστασης, στολίζοντας το σχολείο για τον εορτασμό της 25ης Μαρτίου. Στόχος της δράσης ήταν η ενίσχυση της συμπερίληψης μέσω της τέχνης, μέσα από τη δημιουργία σκηνικών για τον εορτασμό της 25ης Μαρτίου. Η τέχνη χρησιμοποιήθηκε ως μέσο ενδυνάμωσης, αυτοέκφρασης και συνεργασίας, συμβάλλοντας στην ανάπτυξη, τόσο των γλωσσικών, όσο και των κοινωνικών δεξιοτήτων των μαθητών. Συνεπώς, οι μαθητές έμαθαν για την ιστορία, βελτίωσαν τις γλωσσικές τους ικανότητες και συγκρότησαν μια εικαστική ομάδα, η οποία δρούσε από κοινού για την αναβάθμιση της αισθητικής εικόνας του σχολείου τους.

Λέξεις Κλειδιά: τέχνη, συμπερίληψη, Τμήμα ΖΕΠ, ζωγραφική, μαθητές Ρομά

089. Μνήμης Έγκώμιον, λήθης αναίρεσις. Μία σύγχρονη ιστορική έρευνα με την αξιοποίηση ψηφιακών μέσων.

Κωνσταντίνα Χαλιάσου

Δρ Φιλολογίας - Εκπαιδευτικός Μουσικού Σχολείου Πρέβεζας

Νεκταρία Δελβινιώτη

Εκπαιδευτικός ΠΕ79.01, Μουσικών, Καθηγήτρια Μουσικού Σχολείου Πρέβεζας, Δρ Μουσικολογίας

Η παρούσα μελέτη αφορά στην ιστορική προσέγγιση του ξεριζωμού και της προσφυγιάς των Ελλήνων από τις Άλυσμόνητες Πατρίδες και την ένταξή τους στην Πρέβεζα με τη συγκέντρωση μαρτυριών και την αξιοποίηση μέσω ψηφιακής τεχνολογίας. Στους στόχους του προγράμματος ήταν η μύηση των μαθητών στην ιστορική έρευνα με τη συγκέντρωση πρωτογενών μαρτυριών, η γνωριμία με την ιστορία των προγόνων τους, η διάσωση από τη λήθη του χρόνου από ό,τι έμεινε στην ιστορική μνήμη των απογόνων και των συμπολιτών τους όπως και η διαθεματική ανάδειξη του θέματος με εφαρμογές ψηφιακής τεχνολογίας από το μάθημα της Πληροφορικής. Με βάση ένα ερωτηματολόγιο που συντάξαμε διενεργήσαμε μία σειρά από συνεντεύξεις (ποιοτική ανάλυση), είτε δια ζώσης είτε εξ αποστάσεως με εφαρμογές σύγχρονης διαδικτυακής επικοινωνίας. με αποτύπωσής του σε ψηφιακό κείμενο (εφαρμογή speechnote). Επιπλέον, μάς δόθηκε η ευκαιρία να φωτογραφίσουμε αντικείμενα που έφεραν μαζί τους πρόσφυγες πρώτης γενιάς, να σαρώσουμε (scan) φωτογραφίες και έγγραφα που βρίσκονται στα χέρια πια των απογόνων τους (εφαρμογές: canvas, photoshop, pixlr, gimp, hotpotAI, MyHeritage, flexclip). Αποτελέσματα του εκπαιδευτικού προγράμματος: α. Δημιουργία ψηφιακού αρχείου (κειμενογράφου) περίπου 100 σελίδων από την καταγραφή των συνεντεύξεων, β. Ψηφιακή συλλογή από φωτογραφίες εποχής και φωτογραφίες αντικειμένων, γ. Δημιουργία μαθητικών έργων που εμπνεύστηκαν από το περιεχόμενο των συνεντεύξεων.

Λέξεις - κλειδιά : Κωνσταντινούπολη, Μικρά Άσια, Πόντος, πρόσφυγες, μνήμη

093. Δημιουργική μάθηση και διαθεματικότητα: αξιοποιώ την τέχνη, μαθαίνω γαλλικά.

Αναστασία Πετρολέκα

Εκπαιδευτικός ΠΕ05, Γαλλικών & Φιλολογίας

Διονύσιος Παντελής

Εκπαιδευτικός ΠΕ08, Εικαστικών

Η ένταξη της τέχνης στην εκπαιδευτική διαδικασία συμβάλλει, μέσω της αξιοποίησης της αισθητικής εμπειρίας (Einer, 2002) και της καλλιέργειας των πολλαπλών μορφών νοημοσύνης (Gardner, 1983), στην ενίσχυση της δημιουργικότητας των μαθητών. τριών και κατ' επέκταση στην ενεργοποίηση του ενδιαφέροντός τους για το μαθησιακό αντικείμενο. Η παρούσα εργασία αφορά μια διδακτική πρόταση που υλοποιήθηκε στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση (Α' γυμνασίου) και συνδυάζει τη διδασκαλία της γαλλικής γλώσσας με τα εικαστικά. Στο πλαίσιο αυτής της διαθεματικής προσέγγισης, οι μαθητές. τρεις εργάστηκαν ομαδικά, γνώρισαν σημαντικούς πίνακες σπουδαίων ζωγράφων, καλλιτεχνικά ρεύματα και τεχνοτροπίες, επέλεξαν πληροφορίες από το διαδίκτυο, έπαιξαν διαδικτυακά παιχνίδια, εμπνεύστηκαν, δημιούργησαν, και εκφράστηκαν στα γαλλικά. Τα μαθησιακά οφέλη που προέκυψαν ήταν πολλαπλά: μύηση στον χώρο της τέχνης, καλλιέργεια των γλωσσικών δεξιοτήτων στην ξένη γλώσσα (κατανόηση γραπτού, παραγωγή γραπτού/προφορικού λόγου), εξάσκηση της μνήμης και της παρατηρητικότητας, προαγωγή της επικοινωνίας και της

συνεργατικότητας, εξοικείωση με τη χρήση ψηφιακών εργαλείων Web 2.0. (πληροφοριακός και ψηφιακός γραμματισμός), ενεργή συμμετοχή στη μαθησιακή διαδικασία και υιοθέτηση θετικότερης στάσης απέναντι στο μάθημα. Η συγκεκριμένη διδακτική πρόταση αξιοποιεί την τέχνη και ειδικότερα τη ζωγραφική στην εκμάθηση της ξένης γλώσσας, στηρίζεται στην ενεργητική εμπλοκή των μαθητών. τριών σε ένα δημιουργικό περιβάλλον μάθησης και αναδεικνύει τη δυναμική της διαθεματικότητας στη σύγχρονη εκπαίδευση.

Λέξεις Κλειδιά: διαθεματικότητα, τέχνη, ζωγραφική, γαλλική γλώσσα, ψηφιακά εργαλεία.

109. Το Θέατρο ως Ετεροτοπία και χώρος του Συν-Είναι

Μαρία Σκούπα

Εκπαιδευτικός ΠΕ 91.01, Θεατρολόγος

Μένη Εμμανουηλίδου

Εκπαιδευτικός ΠΕ70, Δασκάλα, Διευθύντρια

Χριστίνα Λαμπρινού

Εκπαιδευτικός ΠΕ70, Δασκάλα, Διευθύντρια

Η παρούσα μελέτη διερευνά το θέατρο ως προνομιακό χώρο του Συν-Είναι και ως Ετεροτοπία, εντός του εκπαιδευτικού γίνεσθαι, εστιάζοντας σε μια διασχολική θεατρική σύμπραξη τριών δημοτικών σχολείων του νομού Ρεθύμνου. Σκοπός της είναι να αναδείξει πώς η κοινή θεατρική εμπειρία μπορεί να λειτουργήσει ως ουδός πυροδότησης, εντός της καθημερινότητας του σχολείου, απελευθερώνοντας και μεταλαμπαδεύοντας κύματα δημιουργικής αλληλεπίδρασης, συνεργατικής κουλτούρας, μετασχηματισμού και διεύρυνσης της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Η εργασία οργανώνεται ως θεωρητικά πλαισιωμένη αναστοχαστική μελέτη περίπτωσης της δράσης «Αριστοφάνης για Όλους - Αριστοφάνης με Όλους», η οποία υλοποιήθηκε τον Ιούνιο του 2024, με τη συμμετοχή τριών σχολικών μονάδων, 230 μαθητών, 70 εκπαιδευτικών, των Συλλόγων Γονέων και τοπικών φορέων. Η ανάλυση στηρίζεται στο υλικό του σχεδιασμού και της υλοποίησης της δράσης, στη συμμετοχική παρατήρηση της θεατρολόγου και στον παιδαγωγικό αναστοχασμό, που προέκυψε κατά την προετοιμασία και την παρουσίαση της παράστασης. Υποστηρίζεται ότι η θεατρική διαδικασία αναμόρφωσε την καθημερινή σχολική κανονικότητα, ενεργοποίησε σχέσεις συνεργασίας μεταξύ μαθητών, εκπαιδευτικών, γονέων, τοπικής κοινότητας και μετέτρεψε τη θεατρική εμπειρία σε μηχανισμό μάθησης. Συμπερασματικά, προτείνεται ότι το θέατρο μπορεί να λειτουργήσει ως τόπος συνύπαρξης, συν-παρουσίας, επανανοηματοδότησης της εκπαιδευτικής εμπειρίας και διεύρυνσης των ορίων της σχολικής κοινότητας.

Λέξεις Κλειδιά: Θέατρο, Εκπαίδευση, Συν-Είναι, Ετεροτοπία, Διασχολική Συνεργασία

120. Η εννοιολογική τέχνη ως εργαλείο ευαισθητοποίησης για το προσφυγικό. Το έργο του Ai Weiwei.

Αναστασία Γεωργοπούλου

Εκπαιδευτικός Παιδαγωγός Εικαστικών

Η παρούσα μελέτη με τίτλο «Η εννοιολογική τέχνη ως εργαλείο ευαισθητοποίησης για τους πρόσφυγες. Το έργο του Ai Weiwei», διερευνά πώς η εννοιολογική τέχνη, και ιδιαίτερα το έργο του Κινέζου ακτιβιστή καλλιτέχνη Ai Weiwei, μπορούν να λειτουργήσουν ως μέσο ευαισθητοποίησης μαθητών δημοτικού σε κοινωνικά ζητήματα. Η έρευνα υλοποιήθηκε στο πλαίσιο μιας σειράς εικαστικών εργαστηρίων με μια μικρή ομάδα παιδιών, αξιοποιώντας καθημερινά αντικείμενα ως καλλιτεχνικά μέσα. Ακολουθήθηκε ποιοτική μελέτη περίπτωσης, με στόχους οργανωμένους στους τομείς της γνώσης, των δεξιοτήτων και των στάσεων και περιλάμβαναν: την εξοικείωση με την εννοιολογική τέχνη και το έργο του Ai Weiwei, την ανάπτυξη της δημιουργικότητας και της καλλιτεχνικής έκφρασης και την ενίσχυση της κριτικής σκέψης και της κοινωνικής συνείδησης. Τα ευρήματα αναδεικνύουν τις δυνατότητες της τέχνης ως εκπαιδευτικού εργαλείου που συμβάλλει στην κατανόηση σύνθετων κοινωνικών ζητημάτων από τα μικρά παιδιά.

Λέξεις-Κλειδιά: καλλιτεχνική εκπαίδευση, εννοιολογική τέχνη, κοινωνικά ζητήματα, προσφυγικό ζήτημα.

132. Ελάτε να παίξουμε

Γιασεμή Μαρκουλάκη

Εκπαιδευτικός ΠΕ60, Νηπιαγωγών

Θεονύμφη Χαρτοφύλακα

Εκπαιδευτικός ΠΕ60, Νηπιαγωγών

Η θεματική ενότητα με άξονα το παιχνίδι αξιοποιήθηκε στο σχολικό πλαίσιο ως αφορμή για βιωματική μάθηση, δημιουργική έκφραση και συνεργατική αλληλεπίδραση. Το παιχνίδι, ως βασικό μέσο ανάπτυξης της παιδικής προσωπικότητας, προσεγγίστηκε πολυδιάστατα, συνδέοντας το παρόν με το παρελθόν και την τοπική παράδοση με τον παγκόσμιο πολιτισμό.

Μέσα από ποικίλες δράσεις, τα παιδιά είχαν την ευκαιρία να φέρουν στο σχολείο τα αγαπημένα τους παιχνίδια και να συμμετάσχουν στη δημιουργία ενός «Μουσείου Παιχνιδιών». Η συγκεκριμένη δραστηριότητα ενίσχυσε την έννοια της προσωπικής ταυτότητας και έδωσε χώρο στην αφήγηση και στην παρουσίαση μπροστά στους συμμαθητές. Παράλληλα, οργανώθηκε εργαστήριο κατασκευής αυτοσχέδιων παιχνιδιών, όπου τα παιδιά αξιοποίησαν απλά και ανακυκλώσιμα υλικά, καλλιεργώντας τη φαντασία, την οικολογική συνείδηση και την καινοτομία.

Η ενότητα εμπλουτίστηκε με την παρουσίαση παιχνιδιών από όλον τον κόσμο, προσφέροντας στα παιδιά τη δυνατότητα να γνωρίσουν διαφορετικούς πολιτισμούς και να ανακαλύψουν ομοιότητες και διαφορές στον τρόπο που τα παιδιά διασκεδάζουν διεθνώς. Ταυτόχρονα, ιδιαίτερη βαρύτητα δόθηκε στα παραδοσιακά παιχνίδια που έπαιζαν οι προηγούμενες γενιές, ενδυναμώνοντας τη σύνδεση με την πολιτιστική κληρονομιά και αναδεικνύοντας τη διαχρονικότητα της παιδικής ψυχαγωγίας.

Η καλλιτεχνική διάσταση του θέματος αναδείχθηκε μέσα από πίνακες ζωγραφικής που απεικονίζουν παιχνίδια, δημιουργημένους από τα ίδια τα παιδιά, αλλά και από την αναφορά στα παιχνίδια της αρχαιότητας, που επέτρεψαν μια ιστορική και διαθεματική προσέγγιση. Οι δράσεις υποστηρίχθηκαν και από την ενεργό συμμετοχή των γονέων, οι οποίοι επισκέφθηκαν το σχολείο και έπαιξαν μαζί με τα παιδιά, ενισχύοντας την επικοινωνία σχολείου-οικογένειας και δημιουργώντας μια κοινότητα μάθησης.

Το πρόγραμμα ολοκληρώθηκε με μια καλοκαιρινή γιορτή στην αυλή του σχολείου, όπου γονείς και παιδιά έπαιξαν μαζί σε διαφορετικές γωνιές του κήπου, βιώνοντας τη χαρά του παιχνιδιού ως κοινή εμπειρία.

Συνολικά, το παιχνίδι αναδείχθηκε όχι μόνο ως μέσο διασκέδασης, αλλά και ως γέφυρα ανάμεσα στις γενιές, στους πολιτισμούς και στις παιδαγωγικές πρακτικές, επιβεβαιώνοντας τον πολυδιάστατο παιδαγωγικό του ρόλο.

Λέξεις-κλειδιά: Προσχολική εκπαίδευση, παιχνίδι, τέχνη, γονεϊκή συμμετοχή, παραδοσιακά παιχνίδια, μουσείο παιχνιδιών, δημιουργικότητα, συμμετοχή γονέων, πολιτιστική κληρονομιά

134. «Πώς συμπεριφερόμαστε σε μαθητές και μαθήτριες με αναπηρία;» - Δημιουργία ενημερωτικού βίντεο από την ΣΤ' τάξη του 10ου Δημοτικού Σχολείου Ρεθύμνου

Μαρία Πρινιωτάκη

Εκπαιδευτικός ΠΕ70, Δασκάλα

Χρήστος Παπαδόπουλος

Εκπαιδευτικός ΠΕ70, Δάσκαλος

Η παρούσα εργασία αφορά τη δημιουργία μιας μαθητικής ταινίας από τους μαθητές/τριες της ΣΤ' τάξης του 10ου Δημοτικού Σχολείου Ρεθύμνου σχετικά με τη συμπεριφορά μαθητών/τριών και εκπαιδευτικών απέναντι σε άτομα με αναπηρία. Η συμπερίληψη αποτελεί μια προσέγγιση προς την εκπαίδευση και την κοινωνία η οποία απευθύνεται σε όλα τα παιδιά και ειδικότερα σε εκείνα που για κάποιους λόγους περιθωριοποιούνται. Δεν απευθύνεται, όμως, μόνο στα παιδιά, αλλά και στους εκπαιδευτικούς, στους γονείς και στην κοινότητα (Αγγελίδης, 2011). Όσον αφορά τη χρήση του κινηματογράφου στην εκπαίδευση πέρα τη συνήθη χρήση ως βοηθητικό εποπτικό μέσο για την υποστήριξη της διδασκαλίας μαθημάτων όλων των γνωστικών πεδίων υπάρχει και η δημιουργική χρήση του ως εργαλείο παραγωγής μαθητικών ταινιών (Πιπιλή, 2025). Η δημιουργία της μαθητικής ταινίας της εργασίας μας πραγματοποιήθηκε στην ΣΤ' τάξη του 10ου Δημοτικού Σχολείου Ρεθύμνου τη σχολική χρονιά 2023-2024 και πρόκειται για ένα ολοκληρωμένο μαθητικό project το οποίο ακολούθησε τα στάδια τόσο της μεθόδου Project όσο και αυτά της δημιουργίας μαθητικής ταινίας μικρού μήκους.

Λέξεις Κλειδιά: Συμπεριληπτική εκπαίδευση, Μαθητική ταινία, Αναπηρία, Μέθοδος Project, Κινηματογραφικός γραμματισμός

146. Ενισχύοντας τη Δημιουργικότητα στην Α/θμια Εκπαίδευση μέσω των ΤΠΕ και της Land Art: Η περίπτωση του Προγράμματος «Ο Οδυσσέας στη Χώρα του Διαδικτύου»

Αλεξία Σπανουδάκη

Νηπιαγωγός, Δρ. ΠΤΔΕ Παν/μίου Κρήτης, Επιστ. Συνεργάτιδα ΕΔΙΒΕΑ

Παναγιώτης Αναστασιάδης

Καθηγητής ΠΤΔΕ Παν/μίου Κρήτης, Επιστ. Υπεύθυνος ΕΔΙΒΕΑ

Λάμπρος Καρβούνης

Διευθυντής Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Ρεθύμνου, Δρ. ΠΤΔΕ Παν/μίου Κρήτης

Ελευθέριος Κουμής

Εκπαιδευτικός ΠΕ70, Med in eLearning

Η παρούσα μελέτη αφορά τη διερεύνηση της ενίσχυσης της δημιουργικότητας των μαθητών/τριών της Α/θμιας Εκπαίδευσης μέσω της αξιοποίησης των Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνίας (ΤΠΕ). Συγκεκριμένα, εξετάζεται η σύνδεση του φυσικού περιβάλλοντος (Land Art) με το ψηφιακό περιβάλλον, καθώς και οι απόψεις των εκπαιδευτικών για την παιδαγωγική αξιοποίηση αυτών των μέσων. Στην έρευνα συμμετείχαν 49 μαθητές/τριες της Ε' τάξης από δύο Δημοτικά Σχολεία της Κρήτης (Ν. Χανίων, Ν. Ρεθύμνης), καθώς και τέσσερις εκπαιδευτικοί. Η μεθοδολογία βασίστηκε στο πρόγραμμα «ΟΔΥΣΣΕΑΣ», περιλαμβάνοντας διαδραστικές τηλεδιασκέψεις με κεντρικό θέμα «Ο Οδυσσέας στη Χώρα του Διαδικτύου». Οι μαθητές/τριες επεξεργάστηκαν κρίσιμα ζητήματα, όπως ο διαδικτυακός εκφοβισμός, η ηλεκτρονική εξαπάτηση, ο εθισμός και η αποπλάνηση στο διαδίκτυο. Για τη συλλογή των δεδομένων αξιοποιήθηκε το σταθμισμένο εργαλείο Torrance Test of Creative Thinking (TTCT)-Figural Form, καθώς και μια σειρά ερωτηματολογίων (EXANTE, EXPOST, ONGOING, Ψυχολογικού Κλίματος), ενώ η έρευνα ολοκληρώθηκε με τις συνεντεύξεις των εκπαιδευτικών. Κατά τη διάρκεια της διαδικασίας, οι μαθητές/τριες δημιούργησαν δικά τους εκπαιδευτικά σενάρια, τα οποία «ζωντάνεψαν» συνδυάζοντας τη Land Art με το ψηφιακό εργαλείο Bookcreator. Τα αποτελέσματα της μελέτης κατέδειξαν μια σαφή θετική μεταβολή στα επίπεδα της δημιουργικότητας των μαθητών/τριών μετά τη χρήση των ΤΠΕ στη διδακτική διαδικασία. Παράλληλα, αναδείχθηκε η αποτελεσματικότητα της σύζευξης βιωματικών δράσεων στο φυσικό περιβάλλον με την ψηφιακή δημιουργία.

Λέξεις-κλειδιά: ΤΠΕ, Δημιουργικότητα, Land Art, Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση, Ασφάλεια στο Διαδίκτυο, Πρόγραμμα ΟΔΥΣΣΕΑΣ, Bookcreator.

096. Little Change Ambassadors

Γεωργία Εμμανουήλ

Εκπαιδευτικός ΠΕ60, Νηπιαγωγός

Σταματία Γερονάτσιου

Εκπαιδευτικός ΠΕ60, Νηπιαγωγός

Αμαλία Κουράτορα

Εκπαιδευτικός ΠΕ60, Νηπιαγωγός

Άννα Φανουργιάκη

Εκπαιδευτικός ΠΕ60, Νηπιαγωγών

Το etwinning έργο “Μικροί πρεσβευτές της αλλαγής” υλοποιήθηκε με τη συμβολή 28 εκπαιδευτικών προσχολικής εκπαίδευσης από την Ελλάδα, την Τουρκία, την Ρουμανία, την Λιθουανία, την Τυνησία και την Βουλγαρία, με στόχο την καλλιέργεια περιβαλλοντικής συνείδησης, κοινωνικής ευαισθητοποίησης και καλλιέργειας δεξιοτήτων ζωής του 21ου αιώνα σε παιδιά προσχολικής ηλικίας. Το έργο βασίστηκε σε βιωματικές, συνεργατικές και παιγνιώδεις δραστηριότητες, ενταγμένες στα θεματικά πεδία του επίσημου Αναλυτικού Προγράμματος του Νηπιαγωγείου (Γλώσσα – Τ.Π.Ε., Φυσικές Επιστήμες – Μαθηματικά, Τέχνες – Κινητική Αγωγή), ακολουθώντας τις φάσεις ανάπτυξης και υλοποίησης ενός θέματος (καταγραφή πρότερων γνώσεων, αναζήτηση πληροφοριών, επεξεργασία, δημιουργία, αξιολόγηση). Τα παιδιά συμμετείχαν σε δράσεις και αξιοποίησαν εργαλεία web 2.0, πήραν μέρος σε συνεργατικές τηλεδιασκέψεις και στην παραγωγή κοινών ψηφιακών έργων (παραμύθια, αφίσες, πολυτροπικές παρουσιάσεις). Η ενεργή συμμετοχή των γονέων και η ενσωμάτωση των Τ.Π.Ε., συνέβαλαν στην ανάπτυξη δεξιοτήτων επικοινωνίας, κριτικής σκέψης, δημιουργικότητας και διακρατικής συνεργασίας. Το έργο εντάχθηκε στις αρχές της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης και της Εκπαίδευσης για την Αειφορία, ενισχύοντας την ενεργό πολιτεότητα των μαθητών και αναδεικνύοντας τη σημασία της διεθνούς συνεργασίας στην προσχολική εκπαίδευση. Οι βιωματικές δράσεις ενίσχυσαν την

πρωτοβουλία των παιδιών οδηγώντας τα να αναλάβουν ενεργό ρόλο ως “φορείς αλλαγής”, αποκτώντας πολύτιμες εμπειρίες, ικανότητες, δεξιότητες και στάσεις ζωής.

Λέξεις Κλειδιά: περιβάλλον, διερεύνηση, κριτική σκέψη

097. Η Καλλιέργεια της Δημιουργικής και Κριτικής Σκέψης στην Προσχολική Ηλικία με τη Χρήση του Εργαλείου CPS (Creative Problem Solving)

Γεωργία Εμμανουήλ

Εκπαιδευτικός ΠΕ60, Νηπιαγωγών

Η καλλιέργεια της δημιουργικής και κριτικής σκέψης αποτελεί βασική προϋπόθεση για τη γνωστική και κοινωνική ανάπτυξη των παιδιών ήδη από την προσχολική ηλικία. Η παρούσα μελέτη εστιάζει στην εφαρμογή του μοντέλου Δημιουργικής Επίλυσης Προβλήματος (Creative Problem Solving-CPS) σε παιδιά προσχολικής ηλικίας σε νηπιαγωγείο της Κρήτης με στόχο την ανάπτυξη δεξιοτήτων όπως η ευχέρεια, η ευελιξία, η πρωτοτυπία και η παραγωγή καινοτόμων ιδεών. Τα παιδιά συμμετείχαν σε δραστηριότητες που ενσωμάτωναν τα στάδια του CPS: κατανόηση προβλήματος, σχεδιασμός και ανάλυση, συλλογή πληροφοριών, εφαρμογή και ερμηνεία λύσεων. Κατά τη διάρκεια του προγράμματος τα παιδιά ανέπτυξαν δεξιότητες δημιουργικής και κριτικής σκέψης, έμαθαν να παράγουν εναλλακτικές λύσεις, να χρησιμοποιούν εργαλεία δημιουργικής παραγωγής ιδεών και να συνεργάζονται αποτελεσματικά. Συλλέχθηκαν ποιοτικά δεδομένα (παρατήρηση, συνέντευξη, ημερολόγιο, ηχογραφήσεις, βιντεοσκοπήσεις, φωτογραφίες κ.τ.λ.) τα οποία αναλύθηκαν μέσω ποιοτικών εργαλείων και τεχνικών. Τα αποτελέσματα ανέδειξαν τη σημαντική συμβολή του CPS στην ενίσχυση της μεταγνώσης και καλλιέργειας της αποκλίνουσας-κριτικής σκέψης, αναδεικνύοντας το ως πολύτιμο παιδαγωγικό εργαλείο για την προσχολική εκπαίδευση.

Λέξεις Κλειδιά: Δημιουργικότητα, κριτική σκέψη, δημιουργικής επίλυσης πρόβλημα, προσχολική ηλικία.

ΑΞΟΝΑΣ: Δημοκρατική Παιδεία και Ενεργή Πολιτειότητα

023. Ζητήματα παιδαγωγικής της δημοκρατίας και της ειρηνικής συνύπαρξης: η περίπτωση της διδασκαλίας του Ολοκαυτώματος και της Γενοκτονίας

Θεοφάνης Μαλκίδης

ΔΡ Παντείου Πανεπιστημίου

Η παρούσα μελέτη αφορά τη διδασκαλία τραγικών στιγμών στην ιστορία της ανθρωπότητας, όπως το Ολοκαύτωμα και η Γενοκτονία, διδασκαλία η οποία αποτελεί έναν κρίσιμο πυλώνα της παιδαγωγικής της δημοκρατίας και της ειρηνικής συνύπαρξης, στοχεύοντας στην καλλιέργεια της κριτικής σκέψης, της ενσυναίσθησης και της κατανόησης των μηχανισμών που οδηγούν στις φυλετικές και άλλες διακρίσεις, στο ρατσισμό και τη βία.

Μέσα από τη μελέτη του Ολοκαυτώματος και της Γενοκτονίας, οι μαθήτριες και οι μαθητές έρχονται αντιμέτωποι με τις συνέπειες του εθνικισμού, του ρατσισμού και της μισαλλοδοξίας, συνειδητοποιώντας την αξία του σεβασμού της ζωής και της συνύπαρξης με οτιδήποτε διαφορετικό από το κυρίαρχο.

Η μελέτη αναλύει τους όρους Ολοκαύτωμα και Γενοκτονία και τη διδασκαλία τους, προτείνοντας την υιοθέτηση θεματικών μεθόδων διδασκαλίας, τη χρήση πρωτογενών πηγών και την ενθάρρυνση του διαλόγου. Η διδασκαλία του Ολοκαυτώματος και της Γενοκτονίας αφορά τη «μαρτυρία» της ιστορίας και την ευθύνη της προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στο παρόν, αποτρέποντας ένα παρόμοιο μέλλον. Εν τέλει, η παιδαγωγική αυτή φιλοδοξεί να διαμορφώσει ικανούς πολίτες να αναγνωρίζουν και να αντιδρούν έγκαιρα στα σημάδια του μίσους, προάγοντας μια κουλτούρα δημοκρατίας ειρήνης και αμοιβαίου σεβασμού.

Λέξεις Κλειδιά: δημοκρατία, ειρηνική συνύπαρξη, διδασκαλία, Ολοκαύτωμα, Γενοκτονία.

031. Σχεδιάζοντας Μαθησιακά Escape Rooms σε Δημοκρατικά Αναλυτικά Προγράμματα: Από τη Συνεργατική Επίλυση Προβλήματος στην Επιτελεστική Μάθηση και την Αξιολόγηση ως Μάθηση

Κάλλια Κατσαμποξάκη - Hodgetts

Διδάσκουσα Πολυγραμματισμών & Πολυτροπικότητας, Πανεπιστήμιο Κρήτης - Μεταδιδακτορική Ερευνήτρια, Παιδαγωγικό Ιωαννίνων

Η εισήγηση παρουσιάζει ευρήματα από ανάλυση περιεχομένου δέκα διδακτικών σεναρίων που σχεδιάστηκαν από οκτώ φοιτήτριες/-ές Φυσικών Επιστημών και δύο φοιτήτριες/-ές Μαθηματικών του Προγράμματος Παιδαγωγικής και Διδακτικής Επάρκειας του Πανεπιστημίου Κρήτης, στο πλαίσιο δημιουργίας εκπαιδευτικών escape rooms για τη διδασκαλία των Φυσικών Επιστημών. Στόχος της μελέτης είναι να διερευνηθεί πώς οι μελλοντικοί εκπαιδευτικοί αξιοποιούν τη συνεργατική επίλυση προβλήματος, τη διερευνητική σκέψη και την πολυτροπική επικοινωνία, ώστε να διαμορφώσουν μαθησιακά περιβάλλοντα που συνδέουν τη γνώση των Φυσικών Επιστημών με τη συμμετοχή, τη συνεργασία και την ενεργό πολιτειότητα. Τα ευρήματα δείχνουν ότι τα εκπαιδευτικά escape rooms μπορούν να λειτουργήσουν ως δυναμικά μαθησιακά περιβάλλοντα που ενισχύουν την επικοινωνία, την ομαδική εργασία, την κριτική σκέψη και τον αναστοχασμό. Οι φοιτητές σχεδίασαν σενάρια που συνδυάζουν επιστημονικό γραμματισμό, δημιουργικότητα και βιωματική συμμετοχή, μετατρέποντας τη σχολική μάθηση σε εμπειρία πιο ενεργητική και κοινωνικά προσανατολισμένη. Τα αποτελέσματα δείχνουν ότι ο σχεδιασμός μαθησιακών escape rooms μπορεί να υποστηρίξει τόσο την κατανόηση εννοιών των Φυσικών Επιστημών όσο και την καλλιέργεια μιας πιο δημοκρατικής κουλτούρας στην τάξη, μέσα από διαδικασίες συνεργασίας, επίλυσης προβλημάτων και αξιολόγησης ως μάθηση.

Λέξεις Κλειδιά: εκπαιδευτικά escape rooms, πολυγραμματισμοί, επιτελεστική μάθηση, ενεργός πολιτειότητα, δημοκρατική εκπαίδευση, φοιτητές Θετικών Επιστημών, διδακτικά σενάρια, αξιολόγηση ως μάθηση

034. Συνεργασία Γονέων και Δημοτικού Σχολείου και η Συμβολή της στην Άμβλυση των Κοινωνικών Ανισοτήτων

Ηλίας Δασκαλόπουλος

Σύμβουλος Εκπαίδευσης ΠΕ 70 Ρεθύμνου

Η συνεργασία γονέων και σχολείου αποτελεί διαχρονικά θεμελιώδη παράμετρο της εκπαιδευτικής διαδικασίας, συμβάλλοντας τόσο στη μαθησιακή όσο και στην κοινωνική και συναισθηματική ανάπτυξη των παιδιών. Η παρούσα μελέτη διερευνά τη συμβολή της συνεργασίας οικογένειας–σχολείου στην άμβλυση των κοινωνικών ανισοτήτων, με έμφαση σε στρατηγικές εξατομίκευσης και διαφοροποίησης της διδασκαλίας.

Η μεθοδολογική προσέγγιση είναι βασισμένη σε ελληνόγλωσση και διεθνή επιστημονική παραγωγή, καθώς και σε θεσμικά κείμενα του ελληνικού εκπαιδευτικού πλαισίου. Αναλύονται θεωρητικά μοντέλα συνεργασίας (π.χ. Bronfenbrenner, Epstein), παράγοντες που επηρεάζουν τη συμμετοχή των γονέων (κοινωνικοοικονομικό υπόβαθρο, μορφωτικό επίπεδο, στάσεις και προσδοκίες), καθώς και οι μορφές, οι δυσκολίες αλλά και οι δυνατότητες ενεργού εμπλοκής τους.

Τα αποτελέσματα δείχνουν ότι η ενεργή συμμετοχή των γονέων ενισχύει την αυτοεκτίμηση και την επίδοση των μαθητών/τριών, προωθεί τη σχολική ένταξη και δημιουργεί συνθήκες εκπαιδευτικής ισότητας. Παράλληλα, η διαφοροποιημένη και εξατομικευμένη διδασκαλία αναδεικνύεται σε κρίσιμο εργαλείο παιδαγωγικής δικαιοσύνης, καθώς επιτρέπει στο σχολείο να ανταποκριθεί στην ετερότητα και να περιορίσει την αναπαραγωγή κοινωνικών ανισοτήτων. Συμπερασματικά, η ανάπτυξη μιας δημοκρατικής και συμπεριληπτικής σχολικής κουλτούρας, που αναγνωρίζει και ενδυναμώνει τον ρόλο των γονέων, συνιστά βασική προϋπόθεση για την επίτευξη ίσων ευκαιριών μάθησης και κοινωνικής κινητικότητας στο ελληνικό δημοτικό σχολείο.

Λέξεις-κλειδιά: Συνεργασία σχολείου–οικογένειας, κοινωνικές ανισότητες, διαφοροποιημένη διδασκαλία, εκπαιδευτική ισότητα, συμπεριληψη

043. Εθελοντισμός και ενεργός πολιτεότητα στο σχολείο

Βασιλική Γάκη

Χημικός & Πληροφορικός

Σοφία Γιαννούλη

Εκπαιδευτικός ΠΕ02, Φιλολόγος

Η παρούσα εργασία εστιάζει στον ρόλο του σχολείου ως φορέα κοινωνικής ευαισθητοποίησης και διαμόρφωσης ενεργών πολιτών, μέσα από την προώθηση του εθελοντισμού και της συμμετοχής στη ζωή της κοινότητας. Παρουσιάζεται μια ενημερωτική δράση με θέμα τη δωρεά μυελού των οστών, η οποία ανέδειξε τη σημασία της προσφοράς και της αλληλεγγύης ως θεμελιωδών αξιών της κοινωνικής συνοχής.

Η εκδήλωση περιλάμβανε ομιλίες, συζητήσεις και βιωματικές δραστηριότητες που στόχευαν στην ενημέρωση και ευαισθητοποίηση μαθητών/τριών και εκπαιδευτικών για την αξία της εθελοντικής προσφοράς. Μέσα από τη συμμετοχή τους, οι μαθητές/τριες ανέπτυξαν ενσυναίσθηση, υπευθυνότητα και κριτική σκέψη, κατανοώντας βαθύτερα τη δύναμη της συλλογικής δράσης και της κοινωνικής αλληλεγγύης.

Η δράση αποτέλεσε ζωντανό παράδειγμα παιδαγωγικής πρακτικής που συνέδεσε τη γνώση με την κοινωνική πράξη, ενισχύοντας τη σύνδεση του σχολείου με την τοπική κοινωνία. Παράλληλα, συνδέθηκε με το τοπικό θεματικό δίκτυο Ενεργού Πολιτεότητας «Ενεργοί και Αλληλέγγυοι μαθητές/μαθήτριες Πολίτες», μέσω βιωματικών προσεγγίσεων.

Η εμπειρία αυτή απέδειξε ότι όταν το σχολείο λειτουργεί ως ανοιχτός χώρος διαλόγου και συνεργασίας, μπορεί να εμπνεύσει τους νέους να γίνουν υπεύθυνοι, συμμετοχικοί και δημοκρατικοί πολίτες, μετατρέποντας τη μάθηση σε πράξη κοινωνικής αλλαγής.

Λέξεις Κλειδιά: Εθελοντισμός, ενεργός πολιτεότητα, εκπαίδευση

044. Όταν οι Γενιές Συναντιούνται Ο Εθελοντισμός ως Πράξη Δημοκρατίας στο Σχολείο

Σοφία Γιαννούλη

Εκπαιδευτικός ΠΕ02, Φιλολόγος

Βασιλική Γάκη

Χημικός & Πληροφορικός

Η παρούσα εργασία παρουσιάζει μια παιδαγωγική παρέμβαση με επίκεντρο τον εθελοντισμό και στόχο την ενίσχυση της ενεργού πολιτεότητας, της ενσυναίσθησης και της κοινωνικής ευαισθητοποίησης των μαθητών/τριών. Η δράση σχεδιάστηκε με γνώμονα τη σύνδεση του σχολείου με την τοπική κοινωνία, μέσω συνεργασιών με δομές της τρίτης ηλικίας, όπως το γηροκομείο και το ΚΑΠΗ. Κεντρική επιδίωξη ήταν η ανάπτυξη διαγενεακού διαλόγου και συνεργασίας, μέσα από τη βιωματική μάθηση και την καλλιέργεια αξιών που θεμελιώνουν τη δημοκρατική παιδεία.

Οι μαθητές/τριες συμμετείχαν ενεργά σε τρεις βασικές δράσεις: επίσκεψη στο γηροκομείο για ανθρώπινη επαφή και συζήτηση με τους ηλικιωμένους, διοργάνωση εορταστικής εκδήλωσης στο ΚΑΠΗ με μουσικά και θεατρικά δρώμενα, καθώς και κοινή διαγενεακή εκδήλωση με δημιουργικές δραστηριότητες, εργαστήρια και συζητήσεις. Οι δράσεις αποτέλεσαν πεδία ουσιαστικής εμπειρίας, όπου μαθητές και ηλικιωμένοι αντάλλαξαν ιστορίες, συναισθήματα και απόψεις, καλλιεργώντας σχέσεις σεβασμού και αλληλεπίδρασης.

Η εμπειρία αυτή ενίσχυσε την κοινωνική και συναισθηματική νοημοσύνη των μαθητών, τη συνειδητοποίηση της αξίας της προσφοράς και της κοινωνικής ευθύνης, ενώ συνέβαλε στην αποδόμηση ηλικιακών στερεοτύπων και στην ανάπτυξη στάσεων αποδοχής και συμπερίληψης. Το σχολείο λειτούργησε ως ζωντανός πυρήνας δημοκρατικής αγωγής, ανοιχτός στην κοινωνία, με τους μαθητές να συμμετέχουν στη λήψη αποφάσεων, ενισχύοντας την αυτονομία και τη δημιουργικότητά τους.

Η παρέμβαση συνδέεται άμεσα με τους στόχους του συνεδρίου, προβάλλοντας μια καλή πρακτική που προάγει την ενεργό συμμετοχή, την ενσυναίσθηση και τη συμπερίληψη. Αναδεικνύει πώς ο εθελοντισμός, ενταγμένος οργανικά στη σχολική ζωή, μπορεί να μετασχηματίσει παιδαγωγικά το σχολείο και να διαμορφώσει πολίτες με κριτική σκέψη, κοινωνική υπευθυνότητα και συνείδηση συλλογικότητας.

Λέξεις Κλειδιά: Εθελοντισμός, Ενεργή πολιτεότητα, δημοκρατική παιδεία, ενσυναίσθηση

069. Η ηθική ανάπτυξη ως βασικός παιδαγωγικός στόχος του νέου γλωσσικού Προγράμματος Σπουδών 2021

Ευγενία Παπαλάμπρου

Εκπαιδευτικός ΠΕ70, Δασκάλα

Η εργασία αυτή, η οποία αποτελεί συνοπτική περιγραφή τμήματος της διδακτορικής μου διατριβής, έχει ως στόχο την ανάδειξη των στοιχείων εκείνων του γλωσσικού Προγράμματος Σπουδών (ΠΣ) 2021 της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης (φιλοσοφία, στόχοι, μεθοδολογία, τρόποι αξιολόγησης), που αφορούν στην ηθική ανάπτυξη των μαθητών/τριών, στο πλαίσιο υιοθέτησης συγκεκριμένων αρχών, αξιών, στάσεων και συμπεριφορών, ωφέλιμων για την κοινωνικο-ψυχολογική τους ωρίμανση και την ομαλή ένταξή τους στην κοινωνία. Η μεθοδολογία της έρευνας για το συγκεκριμένο θέμα αφορά στην ποιοτική ανάλυση και αξιολόγηση των στοιχείων της μελέτης (κειμενική και κριτική ανάλυση περιεχομένου), βάσει σχετικής βιβλιογραφίας ως προς τη θεωρητική πλαισίωση ζητημάτων που αφορούν στην ηθική ως όρο, στην ηθική ανάπτυξη, στη σχέση ηθικής και γλώσσας, ταυτότητας και ηθικής. Σε πρώτο επίπεδο, πραγματοποιείται μια συνοπτική αναφορά των βασικότερων θεωριών περί ηθικής, όσο και των σχέσεων της με εκπαίδευση, γλώσσα και ταυτότητα και σε δεύτερο επίπεδο γίνεται εστίαση στην ευρύτερη φιλοσοφία του ΠΣ, καθώς και στα στοιχεία εκείνα που προσδιορίζουν την πολιτότητα σε σχέση με την ανάπτυξη ήθους μέσω της γλωσσικής διδασκαλίας.

Λέξεις-κλειδιά: ηθική, ηθική ανάπτυξη, γλώσσα και ηθική, ταυτότητα και ηθική

103. Καλλιεργώντας τη Δημοκρατική Παιδεία μέσω της Ρητορικής: Μια βιωματική προσέγγιση στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση

Βασιλική Παπαδοπούλου

Εκπαιδευτικός ΠΕ06, Αγγλικών, Β.Α., Μ.Εδ

Η παρούσα μελέτη διερευνά τη συμβολή της ρητορικής στην καλλιέργεια της Δημοκρατικής Παιδείας μέσω της βιωματικής και διαλογικής μάθησης στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση. Σε μια περίοδο όπου ο δημόσιος λόγος συχνά χαρακτηρίζεται από πόλωση, το σχολείο καλείται να λειτουργήσει ως χώρος δημοκρατικής άσκησης. Η μελέτη παρουσιάζει μια σειρά από εκπαιδευτικές πρακτικές μέσω της βιωματικής και διαλογικής μάθησης, που εφαρμόστηκαν σε δύο τμήματα Λυκείου στο μάθημα των Αγγλικών σε σχολείο του κέντρου της Αθήνας με μαθητές και μαθήτριες διαφορετικών πολιτισμικών καταβολών. Στόχος ήταν η ανάπτυξη δεξιοτήτων ενεργητικής ακρόασης, σεβασμού της διαφορετικής άποψης και τεκμηριωμένης επιχειρηματολογίας. Μέσα από δραστηριότητες διαλόγου και ρόλων, η τάξη λειτούργησε ως κοινότητα διερεύνησης δίνοντας έμφαση τόσο στην βελτίωση της κριτικής σκέψης όσο και στην χρήση της γλώσσας-στόχου. Τα ευρήματα δείχνουν ενίσχυση της συμμετοχής, της ποιότητας επιχειρηματολογίας και της κριτικής σκέψης. Η μελέτη υποστηρίζει ότι η ρητορική μπορεί να αποτελέσει ουσιαστικό εργαλείο Δημοκρατικής Παιδείας στο σύγχρονο σχολείο παρά τις προκλήσεις, που πολλές φορές υποβαθμίζουν τον ουσιαστικό διάλογο και τον σεβασμό στην αντίθετη άποψη.

Λέξεις-κλειδιά: Δημοκρατική Παιδεία, ρητορική, έρευνα δράση, κριτική σκέψη, ξενόγλωσση εκπαίδευση

115. Άνθρωποι και αφηγήσεις της σχολικής κοινότητας: Ιστορίες ζωής, δημιουργίας και συμμετοχικής έρευνας με παιδιά

Άννα Συλιγνάκη

Εκπαιδευτικός ΠΕ70, Δασκάλα

Βαρβάρα Καγκελίδου

Εκπαιδευτικός ΠΕ70, Δασκάλα

Μαρία Μαστοράκη

Εκπαιδευτικός ΠΕ70, Δασκάλα

Άννα Πετρακάκη

Εκπαιδευτικός ΠΕ70, Δασκάλα

Η παρούσα μελέτη διερευνά την παιδαγωγική δυναμική των βιογραφικών αφηγήσεων στο δημοτικό σχολείο μέσα από ένα πλαίσιο συμμετοχικής έρευνας με παιδιά, αναδεικνύοντας τη μετάβαση από τη μετάδοση γνώσης στη συν-κατασκευή νοήματος. Υλοποιήθηκε ως ποιοτική μελέτη περίπτωσης σε δύο τμήματα Δ' τάξης του 9ου Δημοτικού Σχολείου Ρεθύμνου, όπου οι μαθητές/-τριες συμμετείχαν ενεργά στη διαμόρφωση ερευνητικών ερωτημάτων, στη διεξαγωγή ημι-δομημένων συνεντεύξεων με πρόσωπα της σχολικής κοινότητας και στην αρχική ανάλυση των δεδομένων. Η θεματική ανάλυση ανέδειξε έναν συνεκτικό αξιακό πυρήνα που διατρέχει διαφορετικές κοινωνικές διαδρομές, όπως η ανθεκτικότητα, η αξιοπρέπεια της εργασίας, η δια βίου μάθηση, η ηθική αυτορρύθμιση και η σημασία του σχολείου ως κοινότητας σχέσεων. Τα ευρήματα υποδηλώνουν ότι η εμπλοκή των παιδιών ως συν-ερευνητών ενδυναμώνει τη «φωνή» τους, ενισχύει τη μαθησιακή εμπειρία, καλλιεργεί την ηθική φαντασία και προάγει μια δημοκρατική σχολική κουλτούρα, ενώ παράλληλα καθιστά ορατές συχνά αποσιωπημένες εμπειρίες της κοινότητας. Η μελέτη συμβάλλει στη σύνδεση ποιοτικής ερευνητικής μεθοδολογίας και καινοτόμων παιδαγωγικών πρακτικών, προτείνοντας ένα σχολείο ανοιχτό στη βιωμένη εμπειρία και στον αναστοχαστικό διάλογο.

Λέξεις Κλειδιά: βιογραφικές αφηγήσεις, συμμετοχική έρευνα με παιδιά, παιδιά συν-ερευνητές, σχολική κοινότητα, δημοκρατική σχολική κουλτούρα

116. Εκπαιδευοντας τους Μικρούς Πολίτες του Αιγαίου: Διαστάσεις και Προοπτικές Ενεργού Πολιτειότητας

Ζωή Αποστόλου

Σύμβουλος Εκπαίδευσης ΠΕ60, Νηπιαγωγών ΔΠΕ Κυκλάδων

Η εισήγηση μελετά τις εκπαιδευτικές δράσεις ενεργού πολιτειότητας που αναπτύχθηκαν σε νηπιαγωγεία των Κυκλάδων, στο πλαίσιο μιας παιδαγωγικής που αναγνωρίζει το παιδί ως ενεργό πολίτη του παρόντος, ενισχύοντας τη συμμετοχικότητα, τη συνεργασία, την ενσυναίσθηση, τον σεβασμό στη διαφορετικότητα.

Με ένα αυτοσχέδιο ερωτηματολόγιο που επιδόθηκε στις νηπιαγωγούς των Κυκλάδων το σχολικό έτος 2024-2025 επιχειρήθηκε η χαρτογράφηση πτυχών των δράσεων και η ανάδειξη των παιδαγωγικών παραδοχών που τις στηρίζουν: ο διάλογος, η αυτενέργεια, η συλλογική λήψη αποφάσεων και η βιωματική μάθηση. Παράλληλα, αναδείχθηκαν οι δυσκολίες που αντιμετώπισαν οι νηπιαγωγοί, όπως ο περιορισμένος χρόνος, η ελλιπής υποστήριξη, και η ανάγκη αναστοχασμού πάνω σε καθιερωμένες διδακτικές πρακτικές.

Τα ευρήματα ανέδειξαν ότι οι δράσεις ενεργού πολιτειότητας ενισχύουν την αυτό-αποτελεσματικότητα των παιδιών, την κοινωνική ευαισθησία και τη δημοκρατική στάση. Παράλληλα, ενδυναμώνουν τις νηπιαγωγούς ως φορείς δημοκρατικής κουλτούρας και κοινωνικού μετασχηματισμού. Μέσα από τις φωνές των παιδιών και των εκπαιδευτικών αναδύεται μια σύγχρονη παιδαγωγική του «ανήκειν» και της συμμετοχής, που μετατρέπει το νηπιαγωγείο σε μικρογραφία δημοκρατικής κοινότητας.

Στο νησιωτικό περιβάλλον του Αιγαίου, όπου η κοινότητα διατηρεί ακόμη ζωντανά τα στοιχεία της συλλογικότητας και της αλληλεγγύης, οι δράσεις αυτές υπενθυμίζουν ότι η παιδαγωγική πράξη ως ένα ζωντανό εργαστήριο δημοκρατίας, μπορεί να γίνει αφετηρία κοινωνικού μετασχηματισμού και ελπίδας, καλλιεργώντας τις βάσεις μιας κοινωνίας συμμετοχής, σεβασμού και ελευθερίας.

Λέξεις Κλειδιά: δημοκρατία, ενεργή πολιτειότητα, προσχολική εκπαίδευση, νηπιαγωγείο, Κυκλάδες

149. Από την πειθαρχία στη σύνδεση: Συστηματικές πρακτικές διαλόγου και ειρηνικής επίλυσης ως εργαλεία δημοκρατικής λειτουργίας της σχολικής τάξης

Αλέκος Πεδιαδίτης

Δάσκαλος, Σύμβουλος Εκπαίδευσης ΠΕ70 ΔΙΠΕ Ρεθύμνου

Σοφία Μαρία Πεδιαδίτη

Νηπιαγωγός ΠΕ60, Msc Ειδική Αγωγή

Η παρούσα εισήγηση προσεγγίζει τη σχολική τάξη ως ένα πολυεπίπεδο ζωντανό σύστημα, όπου τα δικαιώματα του παιδιού δεν διδάσκονται θεωρητικά αλλά βιώνονται καθημερινά. Προτείνεται η μετάβαση από την τιμωρητική λογική σε έναν συστημικό μετασχηματισμό της σύγκρουσης. Κεντρικό άξονα αποτελεί η καλλιέργεια μιας επικοινωνίας που βασίζεται στην ενσυναίσθηση, την αυτορρύθμιση ατόμων και ομάδων και τη διεκδικητικότητα, επιτρέποντας την ειλικρινή έκφραση αναγκών χωρίς επιθετικότητα. Μέσα από συμμετοχικές διαδικασίες διαλόγου και ειρηνικής επίλυσης διαφορών, ενισχύεται η αίσθηση του «ανήκειν» και η προστασία από τη βία. Η συστηματική φροντίδα των δεσμών και ο σεβασμός στην ελεύθερη γνώμη μετατρέπουν την τάξη σε μια συμπεριληπτική κοινότητα, θωρακίζοντας την ολόπλευρη ανάπτυξη των μαθητών.

Λέξεις-Κλειδιά: Διαχείριση Συγκρούσεων, Συναισθηματική Σύνδεση, Συμπεριληπτική Κοινότητα, Ειρηνική Επίλυση

ΑΞΟΝΑΣ: Διαγενεακή παιδαγωγική

026. Η Διαγενεακή Διάσταση της Μάθησης Δεξιοτήτων Ζωής: Προς μια θεωρία Διαγενεακής Πλοήγησης στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση

Μαρία Σουβλίδη

Σύμβουλος Εκπαίδευσης ΠΕ70, Δασκάλων Φωκίδας & Ευρυτανίας

Η παρούσα εργασία αποτελεί θεωρητική ανάλυση της ετερογένειας των ψυχοκοινωνικών εκβάσεων που παρατηρούνται σε μαθητές πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης οι οποίοι συμμετέχουν σε παρόμοιες παρεμβάσεις Κοινωνικο-Συναισθηματικής Μάθησης. Παρά την τεκμηριωμένη αποτελεσματικότητα των παρεμβάσεων αυτών, η σχετική βιβλιογραφία δεν έχει αναπτύξει επαρκές ερμηνευτικό σχήμα για τον μηχανισμό μέσω του οποίου οι διαγενεακά μεταβιβαζόμενες αξίες, αφηγήσεις και πρότυπα συναισθηματικής ρύθμισης μετασχηματίζονται σε διαφοροποιημένες μορφές σχολικής συμπεριφοράς. Μέσω συνθετικής εννοιολογικής ανάλυσης θεωριών διαγενεακής μετάδοσης, πολιτισμικής αναπαραγωγής, αφηγηματικής συγκρότησης ταυτότητας και κοινωνικοπολιτισμικής μάθησης, προτείνεται η έννοια της διαγενεακής πλοήγησης ως ενδιάμεσος ερμηνευτικός μηχανισμός. Η διαγενεακή πλοήγηση ορίζεται ως πολυεπίπεδη διαδικασία επεξεργασίας διαγενεακών νοημάτων και αναλύεται σε τρεις αλληλένδετες διαστάσεις: αφηγηματική (οργάνωση και ιεράρχηση αξιακών και βιωματικών σχημάτων), συναισθηματική (εσωτερίκευση και ρύθμιση προτύπων έκφρασης και ορίων) και στρατηγική-σχεσιακή (διαμόρφωση τρόπων συμμετοχής στις σχολικές σχέσεις και κανόνες). Οι διαστάσεις συγκροτούν ενιαίο σύστημα μέσω του οποίου τα διαγενεακά νοήματα μεταφράζονται σε συγκεκριμένες σχολικές πρακτικές. Η ανάλυση καταδεικνύει ότι η διαφοροποίηση των εκβάσεων σε παρόμοιες παρεμβάσεις δεν συνιστά απλή αντανάκλαση κοινωνικών διαφορών, αλλά αποτέλεσμα διαφοροποιημένων διαδικασιών διαγενεακής πλοήγησης. Συνεπώς, η κατανόηση και ο σχεδιασμός παρεμβάσεων δεξιοτήτων ζωής απαιτούν ερμηνευτικό πλαίσιο που αναγνωρίζει τη διαγενεακή και θεσμική διαμεσολάβηση της σχολικής συμπεριφοράς.

Λέξεις Κλειδιά: διαγενεακή πλοήγηση, δεξιότητες ζωής, σχολική διαγενεακή τοποθέτηση διαγενεακή συν-ρύθμιση

047. Η Πάτμος είμαι...» - Δημιουργώντας μια Κοινότητα Μάθησης στα δημόσια νηπιαγωγεία της Πάτμου

Νομική Μαύρου

Εκπαιδευτικός ΠΕ60, Νηπιαγωγών

Κατερίνα Καμίτση

Εκπαιδευτικός ΠΕ60, Νηπιαγωγών

Λένα Μιάρη

Ειδικό Βοηθητικό Προσωπικό

Σοφία Ντώνια

Ειδικό Βοηθητικό Προσωπικό

Το συγκεκριμένο πρόγραμμα απευθύνεται σε μαθητές/τριες προσχολικής ηλικίας και προέκυψε λόγω της ανάγκης βελτίωσης της σχέσης του σχολείου με την υπόλοιπη σχολική κοινότητα. Σκοπός του προγράμματος είναι η γνωριμία των μαθητών/τριών με τον τόπο τους μέσω ενός κοινού σχεδίου δράσης 3 νηπιαγωγείων (Σκάλας-Κάμπου-Χώρας Πάτμου), αλλά και η δημιουργία ενός δικτύου συνεργασίας και αλληλεπίδρασης μεταξύ των μαθητών/τριών των νηπιαγωγείων της Πάτμου. Μέσα από τη συγκεκριμένη εκπαιδευτική δράση, αφενός δημιουργούνται δίκτυα συνεργασίας και επικοινωνίας μεταξύ αυτών και των εκπαιδευτικών και αφετέρου οι μαθητές/τριες αλληλεπιδρούν και συμβάλουν στη βελτίωση της σχέσης του σχολείου με την τοπική κοινότητα. Η δράση αυτή υλοποιήθηκε καθ' όλη τη διάρκεια της σχολικής χρονιάς 2024-2025 και ολοκληρώθηκε με την οργάνωση μιας θεατρικής παράστασης με τίτλο «Η ΠΑΤΜΟΣ ΕΙΜΑΙ...» η οποία έλαβε χώρα στον υπαίθριο αμφιθεατρικό χώρο του Σπηλαίου της Αποκαλύψεως παρουσία γονέων, εκπαιδευτικών, φορέων και πολιτών και συνοδεία τοπικών οργανοπαιχτών. Το έναυσμα για την επιλογή του τίτλου της καλοκαιρινής μας γιορτής, δόθηκε από το ομότιτλο σχολικό παιδικό βιβλίο της εκπαιδευτικού και συγγραφέως κυρίας Πηγής Γρύλλη, η οποία με λυρισμό και ποιητική διάθεση δημιούργησε μια ιστορία για το νησί μας, μια ιστορία γεμάτη εικόνες, μυρωδιές, ήχους και συναισθήματα που μπορούν να απολαύσουν μικροί και μεγάλοι.

Λέξεις Κλειδιά: τοπική κοινωνία, νηπιαγωγείο, καλές πρακτικές, δίκτυα.

ΑΞΟΝΑΣ: Διοίκηση και Ηγεσία στην Εκπαίδευση

008. Εκπαιδευτικός συνδικαλισμός σήμερα: διεκδικήσεις, προκλήσεις & προοπτικές

Γεώργιος Ντεντάκης

Εκπαιδευτικός ΠΕ70, Δάσκαλος

Η έρευνα διερεύνησε τις αντιλήψεις εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης σχετικά με τον ρόλο, τις διεκδικήσεις και τις προοπτικές του εκπαιδευτικού συνδικαλιστικού κινήματος. Είναι ποσοτική έρευνα, αφού για τη συλλογή δεδομένων αξιοποιήθηκε ερωτηματολόγιο με ερωτήσεις κλειστού τύπου πεντάβαθμιας κλίμακας Likert. Τα αποτελέσματα ανέδειξαν τη γενικευμένη αναγνώριση της αναγκαιότητας του συνδικαλισμού, αλλά και την επιφύλαξη ως προς τη μαζικότητα του και την εμπιστοσύνη στους εκπροσώπους. Οι εκπαιδευτικοί προκρίνουν προτεραιότητες όπως η αναβάθμιση υποδομών, η επαγγελματική ενδυνάμωση και η διασφάλιση δικαιωμάτων, ενώ τάσσονται υπέρ συνεργατικών και διαλλακτικών μορφών δράσης. Ο επαναπροσδιορισμός στρατηγικής, η ενίσχυση της δημοκρατίας και η σύναψη κοινωνικών συμμαχιών προβάλλουν ως προϋποθέσεις για έναν πιο αποτελεσματικό και σύγχρονο συνδικαλισμό.

Λέξεις – κλειδιά: εκπαιδευτικός συνδικαλισμός, εκπαιδευτικοί, ρόλος, διεκδικήσεις, προοπτική

027. Μετασχηματιστική ηγεσία στην προσχολική εκπαίδευση. Ουτοπία ή ανάγκη; διερεύνηση των απόψεων των νηπιαγωγών

Γεωργία Λιουδάκη

Εκπαιδευτικός ΠΕ60, Νηπιαγωγών

Ζαχαρίας Παληός

Μέλος ΔΕΠ της Σχολής Ανθρωπιστικών Επιστημών, ΕΑΠ

Η οικονομική ύφεση και η συνακόλουθη κοινωνική κρίση που έπληξαν αρκετές ευρωπαϊκές χώρες διαμόρφωσαν ευνοϊκές συνθήκες για την ανάδυση στοιχείων του μετασχηματιστικού μοντέλου ηγεσίας στους δημόσιους εκπαιδευτικούς οργανισμούς, στους οποίους παραδοσιακά κυριαρχεί ένα συγκεντρωτικό και γραφειοκρατικό σύστημα διοίκησης. Η μετασχηματιστική ηγεσία, σύμφωνα με τους Bass και Avolio (1994), συγκροτείται από τέσσερις βασικές διαστάσεις: την εξιδανικευμένη επιρροή, την εμπνευσμένη κινητοποίηση, τη διανοητική διέγερση και την εξατομικευμένη υποστήριξη. Διευθυντές που επιδεικνύουν τα χαρακτηριστικά αυτά θεωρείται ότι επηρεάζουν θετικά τόσο την επαγγελματική ικανοποίηση των εκπαιδευτικών όσο και την ποιότητα της παρεχόμενης εκπαίδευσης. Η παρούσα ποιοτική μελέτη αποσκοπεί στη διερεύνηση της εφαρμογής του μετασχηματιστικού μοντέλου ηγεσίας στον χώρο της Προσχολικής Εκπαίδευσης, έναν τομέα για τον οποίο η σχετική ερευνητική βιβλιογραφία παραμένει περιορισμένη. Ειδικότερα, εξετάζεται ο βαθμός υιοθέτησης και εφαρμογής μετασχηματιστικών πρακτικών από τις Διευθύντριες/Προϊσταμένες των Νηπιαγωγείων, μέσα από την οπτική των νηπιαγωγών. Στην έρευνα συμμετείχαν δώδεκα (12) νηπιαγωγοί της Περιφερειακής Ενότητας Ρεθύμνου. Η συλλογή των δεδομένων πραγματοποιήθηκε μέσω ημιδομημένων συνεντεύξεων και ακολούθησε θεματική ανάλυση. Αναφορικά με τις τέσσερις διαστάσεις της μετασχηματιστικής ηγεσίας του μοντέλου των Bass και Avolio (1994), οι συμμετέχοντες αναφέρθηκαν σε καθεμία ξεχωριστά, παραθέτοντας ενδεικτικά παραδείγματα συμπεριφορών και πρακτικών που υιοθετούσαν οι προϊσταμένες των νηπιαγωγείων. Συνολικά, καταγράφηκε θετική αξιολόγηση του ηγετικού τους ρόλου, με αναφορές σε συγκεκριμένες πρακτικές, όπως η ενίσχυση της συνεργασίας και της αλληλεπίδρασης μεταξύ σχολείου και οικογένειας, η αξιοποίηση ηθικών και δημοκρατικών αξιών ως πλαίσιο λήψης αποφάσεων, η έμφαση στην επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών, η ενθάρρυνση της κριτικής σκέψης και της πολυπρισματικής προσέγγισης των προβλημάτων, καθώς και η εξατομικευμένη υποστήριξη των νηπιαγωγών. Παράλληλα, αναδείχθηκαν παράγοντες που δυσχεραίνουν την εφαρμογή μετασχηματιστικών πρακτικών, με κυριότερους τη δυσκολία διαχείρισης περιορισμένων πόρων, τον αυξημένο διοικητικό φόρτο εργασίας χωρίς απαλλαγή από τα διδακτικά καθήκοντα και τα εμπόδια που απορρέουν από τη γραφειοκρατική φύση του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος.

Λέξεις Κλειδιά: Μετασχηματιστική ηγεσία, Προσχολική εκπαίδευση, Ηγεσία στην εκπαίδευση

029. Η επαγγελματική εξουθένωση στα στελέχη εκπαίδευσης και η συμβολή της Τεχνητής Νοημοσύνης

Αθανασία Αντωνοπούλου

Εκπαιδευτικός ΠΕ70ΕΑΕ, Δασκάλα Ειδικής Αγωγής

Η επαγγελματική εξουθένωση αποτελεί μια σύνθετη και πολυπαραγοντική κατάσταση που επηρεάζει σε μεγάλο βαθμό τα στελέχη εκπαίδευσης, τα οποία καλούνται να ανταποκριθούν σε υψηλές απαιτήσεις διοίκησης, παιδαγωγικής καθοδήγησης και ανθρώπινης διαχείρισης. Η παρούσα εργασία εξετάζει τις βασικές συνιστώσες της επαγγελματικής εξουθένωσης, όπως η συναισθηματική εξάντληση, η αποπροσωποποίηση και η μειωμένη αίσθηση προσωπικής επίτευξης, εστιάζοντας ιδιαίτερα στον τρόπο που αυτές εκδηλώνονται στο πλαίσιο της εκπαιδευτικής ηγεσίας. Αναλύονται τα αίτια που οδηγούν στην εξουθένωση, όπως η γραφειοκρατία, η έλλειψη στήριξης, η σύγκρουση ρόλων και η πίεση από εκπαιδευτικές μεταρρυθμίσεις. Παράλληλα, γίνεται αναφορά στις επιπτώσεις που έχει το φαινόμενο τόσο στα ίδια τα στελέχη όσο και στη λειτουργία των σχολικών μονάδων. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στις δυνατότητες που προσφέρει η Τεχνητή Νοημοσύνη ως εργαλείο υποστήριξης του διοικητικού και παιδαγωγικού έργου, συμβάλλοντας στην αποφόρτιση του φόρτου και την ενίσχυση της αποτελεσματικότητας. Τέλος, προτείνονται στρατηγικές πρόληψης και διαχείρισης της εξουθένωσης, όπως η επιμόρφωση, η δικτύωση, η ενδυνάμωση των ηγετικών δεξιοτήτων και η αναδιοργάνωση του θεσμικού πλαισίου λειτουργίας των στελεχών εκπαίδευσης.

Λέξεις-κλειδιά: Επαγγελματική εξουθένωση, Στελέχη εκπαίδευσης, Εκπαιδευτική διοίκηση, Ψυχοκοινωνική επιβάρυνση, Τεχνητή Νοημοσύνη

057. Ο Διευθυντής ως Καταλύτης της Αλλαγής: Μια Ποιοτική Διερεύνηση Στάσεων και Αντιλήψεων Διευθυντών και Εκπαιδευτικών Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης

Κερασία Ντικογλου

Εκπαιδευτικός ΠΕ02, Φιλολόγος, Διευθύντρια

Η παρούσα μελέτη αφορά τη διερεύνηση της ετοιμότητας των σχολικών ηγετών στη διαχείριση της αλλαγής στο περιβάλλον της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης. Η έρευνα υιοθετεί την ποιοτική μεθοδολογική προσέγγιση και βασίζεται σε 12 ημιδομημένες συνεντεύξεις με διευθυντές και εκπαιδευτικούς σχολικών μονάδων της ΔΔΕ Σερρών. Μέσω της θεματικής ανάλυσης που ακολούθησε τη συλλογή των πρωτογενών δεδομένων αναδεικνύονται οι αντιλήψεις των συμμετεχόντων/ουσών σχετικά με τις επαγγελματικές δεξιότητες, τις ηγετικές πρακτικές και τις συνθήκες του σχολικού περιβάλλοντος που διευκολύνουν ή δυσχεραίνουν τη διαχείριση της αλλαγής. Τα ευρήματα καταδεικνύουν ότι οι διευθυντές χαρακτηρίζονται από μέτριο βαθμό επαγγελματικής ετοιμότητας, η οποία εκδηλώνεται μέσα από βασικές οργανωτικές δεξιότητες, όπως ο προγραμματισμός, η τήρηση των διοικητικών διαδικασιών, η κατανομή αρμοδιοτήτων και η ορθή διαχείριση του χρόνου. Παράλληλα, διαπιστώνεται περιορισμένη εφαρμογή πρακτικών ηγεσίας που ενισχύουν τη συλλογική ευθύνη, την επαγγελματική πρωτοβουλία των εκπαιδευτικών και την ανάπτυξη κοινού παιδαγωγικού προσανατολισμού και οράματος. Επιπρόσθετα, οι συμμετέχοντες/ουσες επισημαίνουν ότι η ηγετική ετοιμότητα των διευθυντών επηρεάζεται από το ευρύτερο σχολικό πλαίσιο, και ειδικότερα από τη σαφήνεια και σταθερότητα του θεσμικού πλαισίου, την ύπαρξη υποστηρικτικών δομών και το κλίμα εντός του συλλόγου διδασκόντων. Τέλος, η μελέτη αναδεικνύει την ανάγκη ενίσχυσης της ηγετικής ετοιμότητας μέσω στοχευμένης επιμόρφωσης, θεσμικής ενδυνάμωσης και καλλιέργειας κουλτούρας συνεργασίας.

Λέξεις Κλειδιά: αλλαγή, ετοιμότητα για αλλαγή, οργανωσιακή αλλαγή

074. Ολοκληρωμένο Σχέδιο Δράσης Σχολής Γονέων Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΟΤΑ)

Ευτυχία Ζάχου

Εκπαιδευτικός ΠΕ70, Δασκάλα

Λαμπρινή Πασχέντη

Εκπαιδευτικός ΠΕ02, Φιλολόγος

Η παρούσα μελέτη αποτελεί τη διπλωματική εργασία στο πλαίσιο του μεταπτυχιακού προγράμματος Διοίκηση Εκπαιδευτικών Μονάδων του Τμήματος Διοίκησης Επιχειρήσεων του ΠΑΔΑ. Έχει διττό στόχο: α) να αναδείξει την

ανάγκη για συστηματική ψυχοκοινωνική υποστήριξη στους γονείς ως απάντηση σε σύγχρονες κοινωνικές προκλήσεις, και β) να αντιμετωπίσει το στρατηγικό και διοικητικό κενό στον σχεδιασμό και τον συντονισμό των παρεμβάσεων αυτών από τους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΟΤΑ), μέσω της σύνταξης ενός Ολοκληρωμένου Σχεδίου Δράσης για τις Σχολές Γονέων.

Η έρευνα βασίστηκε σε εκτεταμένη βιβλιογραφική ανασκόπηση του θεωρητικού πλαισίου των Σχολών Γονέων και του ρόλου των ΟΤΑ στην εκπαίδευση και την κοινωνική συνοχή. Μελετήθηκαν τα υφιστάμενα μοντέλα σε Ελλάδα, Ευρώπη και Αμερική. Βάσει των δεδομένων αυτών, συντάχθηκε ένα Ολοκληρωμένο Σχέδιο Δράσης, το οποίο παρουσιάζει λεπτομερώς δράσεις αναβάθμισης που αφορούν στην Πρόληψη, την Ανάπτυξη Υποδομών Οργάνωσης και Διοίκησης, την Ανάπτυξη Ανθρώπινων Πόρων, τη Δικτύωση και Συνεργασίες, την Αξιολόγηση και την Ορατότητα και Διάχυση.

Διαπιστώθηκε η κοινωνική αναγκαιότητα για δομημένη υποστήριξη γονέων και, παράλληλα, διοικητικές αδυναμίες και αποσπασματική λειτουργία υφιστάμενων προγραμμάτων. Το προτεινόμενο Σχέδιο Δράσης προσφέρει ένα ολοκληρωμένο, πρότυπο εργαλείο διοίκησης στους ΟΤΑ, ικανό να οργανώσει τις Σχολές Γονέων με διαφάνεια, δομή και δυνατότητα λογοδοσίας. Εστιάζει στην ενίσχυση του στρατηγικού σχεδιασμού και της αποτελεσματικότητας των κοινωνικών παρεμβάσεων.

Το Ολοκληρωμένο Σχέδιο Δράσης κρίνεται απαραίτητο για την ενίσχυση του διοικητικού ρόλου των ΟΤΑ ως φορέων κοινωνικής πολιτικής. Αποτελεί ένα τεκμηριωμένο, ευέλικτο εργαλείο διοίκησης που, μέσω της συστηματικής υποστήριξης των γονέων, βελτιώνει την ποιότητα ζωής των πολιτών, προωθεί την ενεργό πολιτειότητα και συμβάλλει στην κοινωνική συνοχή.

Λέξεις Κλειδιά: Σχολές Γονέων, Σχέδιο Δράσης, γονεϊκή υποστήριξη

082. Διερευνώντας τις ανάγκες των Στελεχών Εκπαίδευσης για την εφαρμογή προγραμμάτων Ολοκληρωμένης Σεξουαλικής Εκπαίδευσης στο σχολείο

Δέσποινα Μαυράκη

Εκπαιδευτικός ΠΕ70, Δασκάλα

Μαργαρίτα Γερούκη

Εκπαιδευτικός ΠΕ70, Δασκάλα, Διευθύντρια

Η Ολοκληρωμένη Σεξουαλική Εκπαίδευση είναι μια διαρκής και πολύτιμη διαδικασία που μας βοηθά να αποκτήσουμε γνώσεις και να διαμορφώσουμε στάσεις, αξίες και συμπεριφορές γύρω από τη σεξουαλικότητα. (WHO-BZgA, 2010; UNESCO, 2018; UNESCO et al., 2021; UNFPA, 2020).

Στην Ελλάδα, η σεξουαλική αγωγή εντάσσεται κυρίως σε δράσεις αγωγής υγείας και σε επιμέρους εκπαιδευτικές παρεμβάσεις, χωρίς να υποστηρίζεται από ένα σαφές και ενιαίο θεσμικό πλαίσιο.

Τα στοιχεία της έρευνας προήλθαν από το Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα SPARK και τη Διπλωματική Εργασία του ΕΑΠ, με στόχο να ενισχύσουν τη γνώση για την επιμόρφωση στελεχών ηγεσίας στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση, εστιάζοντας στις επιμορφωτικές τους ανάγκες στον εκπαιδευτικό σχεδιασμό και την υλοποίηση προγραμμάτων σεξουαλικής αγωγής.

Παρά το αυξανόμενο ενδιαφέρον για την ένταξη της σεξουαλικής αγωγής στο σχολείο, η βιβλιογραφία επικεντρώνεται κυρίως στους εκπαιδευτικούς και τους μαθητές, παραμελώντας τον κρίσιμο ρόλο των διοικητικών και παιδαγωγικών στελεχών. Η έρευνα εξετάζει τις αντιλήψεις, στάσεις, γνώσεις και ανάγκες των στελεχών ηγεσίας σχετικά με τη σεξουαλική αγωγή στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση, καθώς και τους παράγοντες που επηρεάζουν την ετοιμότητά τους να υποστηρίξουν σχετικές δράσεις. Τα αποτελέσματα μπορούν να χρησιμοποιηθούν για τον σχεδιασμό στοχευμένων επιμορφωτικών προγραμμάτων, ενισχύοντας την παιδαγωγική και διοικητική αποτελεσματικότητα. Σκοπός είναι η ενίσχυση της εκπαιδευτικής ηγεσίας και η δημιουργία ασφαλούς σχολικού περιβάλλοντος.

Λέξεις Κλειδιά: σεξουαλική εκπαίδευση, στελέχη, πρωτοβάθμια εκπαίδευση

084. Η επικοινωνία εντός της σχολικής μονάδας και η συμβολή της στην αποτελεσματική λειτουργία της. Διερεύνηση απόψεων διευθυντών, υποδιευθυντών και εκπαιδευτικών σχολικών μονάδων

Ευαγγελία Βλάχου

Εκπαιδευτικός ΠΕ70, Δασκάλα

Χρυσελπη Γκανταρα

Εκπαιδευτικός ΠΕ80, Οικονομίας

Γεώργιος Θεοδωρακόπουλος

Φοιτητής ΕΚΠΑ (Τμήμα Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού)

Βασιλική Βλάχου

Εκπαιδευτικός ΠΕ70, Δασκάλα

Η παρούσα μελέτη αφορά τη διερεύνηση των αντιλήψεων διευθυντών, υποδιευθυντών και εκπαιδευτικών σχετικά με την ανάπτυξη συστήματος επικοινωνίας εντός της σχολικής μονάδας που εξυπηρετεί την αποστολή του οργανισμού. Συγκεκριμένα διερευνώνται οι απόψεις τους αναφορικά με την κατάσταση που υφίσταται στη σχολική τους μονάδα και τους παράγοντες που συμβάλουν στην αποτελεσματική επικοινωνία. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στη συμβολή της επικοινωνίας στην αποτελεσματική λειτουργία της σχολικής μονάδας.

Από τα αποτελέσματα της έρευνας προέκυψε ότι η συντριπτική πλειοψηφία του δείγματος της έρευνας θεωρεί ότι η επικοινωνία εντός της σχολικής μονάδας είναι αποτελεσματική. Διαπιστώνεται ότι εκπαιδευτικοί, διευθυντές και υποδιευθυντές δίνουν ιδιαίτερη βαρύτητα στη σημαντικότητα της συμπεριφοράς του διευθυντή στη διαμόρφωση της επιτυχημένης επικοινωνίας καθώς και στον τρόπο ενημέρωσης/πληροφόρησης για θέματα του σχολείου. Επιπρόσθετα αναδεικνύεται η σημαντικότητα του ρόλου τόσο του διευθυντή όσο και των εκπαιδευτικών στην ανάπτυξη συστήματος επικοινωνίας εντός της σχολικής μονάδας για την αποτελεσματική λειτουργία της. Από την έρευνα προκύπτει ότι η αποτελεσματική επικοινωνία σχετίζεται άμεσα με πολλούς παράγοντες που αφορούν στις ικανότητες και δεξιότητες της διεύθυνσης και των εμπλεκόμενων μελών της σχολικής μονάδας και καταδεικνύεται με σαφήνεια η ανάγκη επιμόρφωσής τους στις αρχές της σύγχρονης διοίκησης και της απόκτησης επικοινωνιακών δεξιοτήτων.

Λέξεις Κλειδιά: επικοινωνία, εκπαιδευτικοί, διοίκηση, αποτελεσματικότητα στη σχολική μονάδα, επιμόρφωση

086. Η βελτίωση του εκπαιδευτικού έργου μέσα από την εσωτερική αξιολόγηση της σχολικής μονάδας

Παναγιώτης Τζανάκης

Εκπαιδευτικός ΠΕ70, Δάσκαλος

Η αξιολόγηση αποτελεί βασική διαδικασία διασφάλισης της ποιότητας του έργου που παράγεται από άτομα και οργανισμούς. Η παρούσα εργασία εξετάζει τη συμβολή της εσωτερικής αξιολόγησης στη βελτίωση του εκπαιδευτικού έργου της σχολικής μονάδας. Η αυτοαξιολόγηση συνιστά μια συμμετοχική διαδικασία που αποτυπώνει τη λειτουργία της σχολικής μονάδας, αναδεικνύει τα θετικά και τα αρνητικά στοιχεία της και συμβάλλει στον καθορισμό στόχων βελτίωσης. Στο θεωρητικό μέρος επιχειρείται εννοιολογική αποσαφήνιση της έννοιας της αξιολόγησης και παρουσιάζεται συνοπτικά η ιστορική εξέλιξη της αξιολόγησης στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα, με έμφαση στην εσωτερική αξιολόγηση.

Το ερευνητικό μέρος βασίζεται σε ποσοτική προσέγγιση. Τα δεδομένα συλλέχθηκαν με τη χρήση ερωτηματολογίου από δείγμα 100 εκπαιδευτικών της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης (N=100) και αναλύθηκαν με περιγραφική και επαγωγική στατιστική. Στόχος της έρευνας είναι η διερεύνηση των στάσεων και αντιλήψεων των εκπαιδευτικών σχετικά με την αξιολόγηση και ειδικότερα με τη διαδικασία της εσωτερικής αξιολόγησης που εφαρμόζεται από το σχολικό έτος 2021–2022 στις σχολικές μονάδες της Ελλάδας. Τα αποτελέσματα αναδεικνύουν ότι οι εκπαιδευτικοί αναγνωρίζουν τη σημασία της αξιολόγησης ως μέσου βελτίωσης του εκπαιδευτικού έργου, ενώ παράλληλα διατυπώνουν επιφυλάξεις ως προς τον τρόπο εφαρμογής της.

Λέξεις κλειδιά: Αξιολόγηση εκπαιδευτικού, αυτοαξιολόγηση, ποιότητα εκπαίδευσης, αξιοποίηση αποτελεσμάτων.

136. Η πορεία προς τον Ευρωπαϊκό Χώρο Εκπαίδευσης: Η ευρωπαϊκή εκπαιδευτική πολιτική και η σχέση της με την απασχόληση στο πλαίσιο του 1ου κύκλου εργασίας του Στρατηγικού Πλαισίου για την Εκπαίδευση και την Κατάρτιση (2021-2030)

Μαρία Δρακάκη

Διδάσκουσα Πολιτικών Εκπαίδευσης, Κατάρτισης και Απασχόλησης στο ΠΜΣ «Νέες Μορφές Εκπαίδευσης και Μάθησης» του ΤΕΠΑΕΣ του Πανεπιστημίου Αιγαίου, στο ΔΠΜΣ «Απασχόληση, Οργάνωση Εργασίας και Εργασιακές Σχέσεις» της Σχολής Κοινωνικών Επιστημών του Π.Κ. και στο ΠΜΣ «Επιστήμες της Αγωγής, Κριτική Παιδαγωγική και Εκπαίδευση Εκπαιδευτικών» του Π.Τ.Δ.Ε.-ΚΕ.Μ.Ε.Ι.Δ.Ε. του Π.Κ. Ερευνήτρια ΚΕΠΕΤ Τμήματος Πολιτικής Επιστήμης Πανεπιστημίου Κρήτης

Η παρούσα μελέτη αφορά στην εξέλιξη και την υλοποίηση της Ευρωπαϊκής Εκπαιδευτικής Πολιτικής στο πλαίσιο συγκρότησης του Ευρωπαϊκού Χώρου Εκπαίδευσης (European Education Area – EEA), εστιάζοντας στον 1ο κύκλο εργασίας (2021-2025) του νέου Στρατηγικού Πλαισίου για την Εκπαίδευση και την Κατάρτιση (2021-2030) και της σχέσης της με την απασχόληση. Αρχικά επισκοπούνται συνοπτικά τόσο η υφιστάμενη κατάσταση των πραγμάτων στην απασχόληση στην Ε.Ε. όσο και η μετάβαση από το Πρόγραμμα Εργασίας «ET2020» της Στρατηγικής «ΕΥ2020» στο νέο Στρατηγικό Πλαίσιο της ευρωπαϊκής συνεργασίας για την εκπαίδευση και την κατάρτιση (2021-2030). Αναλύονται οι βασικές προτεραιότητες, τιμές-στόχοι του νέου Στρατηγικού Πλαισίου, καθώς και η μεθοδολογία και τα βασικά εργαλεία για την παρακολούθηση και αξιολόγηση της προόδου εφαρμογής του Στρατηγικού Πλαισίου. Ιδιαίτερη έμφαση δίδεται στην ανάπτυξη δεξιοτήτων με έμφαση στο upskilling και στο reskilling, καθώς και στη διασφάλιση της ποιότητας και της ισότιμης πρόσβασης και της ΔΒΜ. Τέλος, επιχειρείται μία συνθετική αποτίμηση της υφιστάμενης κατάστασης των πραγμάτων στα πεδία της εκπαίδευσης, κατάρτισης και ΔΒΜ στο πλαίσιο του 1ο κύκλου εργασίας του νέου Στρατηγικού Πλαισίου. Αναδεικνύοντας παράλληλα τις κρίσιμες προκλήσεις για την ευρωπαϊκή εκπαιδευτική πολιτική και της σχέσης της με την απασχόληση, δεδομένων των μετασχηματισμών της αγοράς εργασίας (αυτοματοποίηση και ψηφιοποίηση της εργασίας) στο πλαίσιο της 4ης Βιομηχανικής Επανάστασης.

Λέξεις Κλειδιά: Ευρωπαϊκός Χώρος Εκπαίδευσης, Ευρωπαϊκή Εκπαιδευτική Πολιτική, Στρατηγικό Πλαίσιο 2021-2030, Απασχόληση, Δεξιότητες, reskilling & upskilling, ΔΒΜ

145. Ο διαμεσολαβητικός ρόλος του/της προϊστάμενου/ης νηπιαγωγείου στη σύνδεση σχολικής κοινότητας και τοπικής αυτοδιοίκησης: Η περίπτωση του Δήμου Ρεθύμνου

Ειρήνη Κοτζάκη

Νηπιαγωγός ΠΕ60, Msc Επιστήμες Αγωγής

Η παρούσα μελέτη διερευνά τον διαμεσολαβητικό ρόλο που καλείται να παίξει ο/η Προϊστάμενος-η του νηπιαγωγείου στη σύνδεση της σχολικής κοινότητας με την τοπική αυτοδιοίκηση, εστιάζοντας στην περίπτωση νηπιαγωγείων του Δήμου Ρεθύμνου.

Το νηπιαγωγείο, ως η πρώτη βαθμίδα της εκπαίδευσης, αποτελεί έναν ιδιαίτερο κοινωνικό χώρο όπου αναπτύσσονται πολυεπίπεδες σχέσεις μεταξύ μαθητών, εκπαιδευτικών, γονέων και θεσμικών φορέων.

Η προσέγγιση του θέματος πραγματοποιείται μέσα από κοινωνιολογικό πρίσμα, αναδεικνύοντας τη σημασία της επικοινωνίας του/της Προϊστάμενου-ης με την τοπική αυτοδιοίκηση όχι μόνο ως διοικητική υποχρέωση, αλλά και ως διαδικασία κοινωνικοποίησης των μαθητών. Ο/η Προϊστάμενος-η λειτουργεί ως συνδετικός κρίκος, μεταφέροντας κοινωνικές αξίες και διαδικασίες και συμβάλλοντας στην κατανόηση βασικών στοιχείων της κοινωνικής οργάνωσης από τα νήπια.

Στο θεωρητικό μέρος αναλύονται ο ρόλος της διοίκησης του νηπιαγωγείου, η λειτουργία της σχολικής κοινότητας και βασικές κοινωνιολογικές προσεγγίσεις, όπως ο λειτουργισμός, η κοινωνική διάδραση και η θεωρία των συγκρούσεων. Στο ερευνητικό μέρος μέσα από σχεδιασμό ποιοτικής έρευνας που περιελάμβανε συνεντεύξεις προϊσταμένων Νηπιαγωγείων του Δήμου Ρεθύμνου, παρουσιάζονται το ερευνητικό πρόβλημα, οι στόχοι και τα ερωτήματα, καθώς και η ανάλυση των ευρημάτων.

Τα αποτελέσματα αναδεικνύουν τη σημασία της ενεργού διαμεσολάβησης του/της Προϊστάμενου-ης για την ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ σχολείου και τοπικών φορέων και τη συμβολή της στη διαμόρφωση κοινωνικής συνείδησης στους μαθητές από την προσχολική ηλικία.

Λέξεις Κλειδιά: νηπιαγωγείο, προϊστάμενος/η, τοπική αυτοδιοίκηση, σχολική κοινότητα, κοινωνικοποίηση

ΑΞΟΝΑΣ: Εκπαίδευση για την Αειφορία και το Περιβάλλον

048. Adopt the Beach Reject the Plastic: ένα περιβαλλοντικό πρόγραμμα ευαισθητοποίησης και ενεργού πολιτεότητας στο διθέσιο Δημοτικό σχολείο Γούδουρα.

Μαρία Ασφενταγάκη

Εκπαιδευτικός ΠΕ06, Αγγλικών, Μ.Εδ.

Το συγκεκριμένο πρόγραμμα σχεδιάστηκε και οργανώθηκε στα πλαίσια απόκτησης ετικέτας από το Ευρωπαϊκό δίκτυο σχολείων Blue Schools. Υλοποιήθηκε κατά τη σχολική χρονιά 2024-2025 στο διθέσιο δημοτικό σχολείο Γούδουρα, Λασιθίου με συμμετοχή των τάξεων Δ', Ε', και ΣΤ' ενώ σε κάποιες δράσεις έλαβε μέρος το σύνολο των μαθητών του Δημοτικού σχολείου αλλά και του συστεγαζόμενου Νηπιαγωγείου, στο σύνολο 24 παιδιά. Ο στόχος ήταν τα παιδιά να έρθουν σε επαφή με το πρόβλημα των σκουπιδιών στην κοντινή παραλία και να ενημερωθούν για τις συνέπειες του στην πανίδα της περιοχής και ιδιαίτερα τις Μεσογειακές Φώκιες και τις θαλάσσιες χελώνες.

Οι δράσεις μας ξεκίνησαν με συνεργασία με επιστήμονες του ΙΤΕ για μέτρηση της παραλίας και της θαλάσσιας περιοχής και υιοθεσία της παραλίας μέσω του προγράμματος της WWF. Μετά από δύο καθαρισμούς της σε συγκεκριμένες ημερομηνίες έγινε ποσοτική, αναλυτική καταγραφή στην ιστοσελίδα του προγράμματος και από εκεί ξεκίνησε ο προβληματισμός για τα σκουπίδια και τις επιπτώσεις τους καθώς και πώς μπορούν να μειωθούν. Στη συνέχεια ήρθαμε σε επαφή με εθελοντικές ομάδες για ενημέρωση είτε δια ζώσης είτε μέσω υπολογιστή, ενώ υιοθετήσαμε και μια χελώνα από το πρόγραμμα του Αρχέλων. Επιπλέον, επισκεφθήκαμε το ΚΕΠΕΑ Βάμου όπου παρακολουθήσαμε πρόγραμμα επαναχρησιμοποίησης ρούχων. Τέλος, οργανώσαμε Open Ocean Day κατά τη διάρκεια της οποίας οι μαθητές παρουσίασαν το πρόγραμμά μας στην ευρύτερη κοινότητα ενώ προσκεκλημένες ομάδες οργάνωσαν παιχνίδια ανακύκλωσης στην αυλή του σχολείου. Το σχολείο έλαβε την ετικέτα του δικτύου Blue Schools καθώς πληρούσε όλες τις προδιαγραφές του προγράμματος.

Λέξεις Κλειδιά: Περιβάλλον, Blue Schools, Ενεργός πολιτεότητα, Θαλάσσια ρύπανση, Πλαστικά απορρίμματα

056. Ενσωματώνοντας την εκπαίδευση για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη στη σχολική κουλτούρα: Η εμπειρία ενός Αειφόρου Σχολείου

Ελένη Νικολουδάκη

Εκπαιδευτικός ΠΕ60, Νηπιαγωγών

Πηνελόπη Βουτσινά

Εκπαιδευτικός ΠΕ60, Νηπιαγωγών, MSc

Γεωργία Ζαχαριουδάκη

Εκπαιδευτικός ΠΕ60, Νηπιαγωγός

Σοφία Σαριδάκη

Εκπαιδευτικός ΠΕ60, Νηπιαγωγός

Η έννοια του Αειφόρου Σχολείου βασίζεται στην υιοθέτηση πρακτικών που προάγουν την προστασία του περιβάλλοντος, τη συμπεριληψη, την κοινωνική υπευθυνότητα, και στην εφαρμογή καινοτόμων παιδαγωγικών προσεγγίσεων. Δεν αφορά μεμονωμένες δράσεις, αλλά μια βαθύτερη αλλαγή κουλτούρας σε όλη τη σχολική κοινότητα, που προσανατολίζεται προς τη βιώσιμη ανάπτυξη και τη σύνδεσή της με τους 17 Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης (SDGs).

Από φέτος και για τα επόμενα τρία χρόνια το 3/θ Νηπιαγωγείο Μισιρίων Ρεθύμνου, έχει διακριθεί ως Αειφόρο Σχολείο από την Aiforum, μέλος του Greening Education Partnership της Unesco. Στόχος της παρούσας εργασίας είναι να παρουσιάσει την πορεία που ακολουθήθηκε μέχρι την πιστοποίηση του σχολείου, δίνοντας έμφαση στο συλλογικό χαρακτήρα των δράσεων που πραγματοποιήθηκαν σε όλη τη διάρκεια του σχολικού έτους. Η ενσωμάτωση της εκπαίδευσης για την Αειφορία ακολουθήθηκε οριζόντια, σε όλες τις διδακτικές ενότητες και από όλα τα τμήματα. Υιοθετήθηκαν σημαντικές ρουτίνες που ενισχύουν τη στροφή της σχολικής κοινότητας προς την Αειφορία, ενώ ταυτόχρονα, το σχολείο άνοιξε τα όρια του συμπεριλαμβάνοντας και εμπλέκοντας στις δράσεις τους την οικογένεια, την κοινότητα και ειδικούς.

Η εμπειρία αυτή απέδειξε ότι όταν το σχολείο λειτουργεί ως ζωντανός οργανισμός μάθησης και συνεργασίας, μπορεί να αποτελέσει παράδειγμα αλλαγής προς ένα πιο δίκαιο, συμμετοχικό και αειφόρο μέλλον.

Λέξεις Κλειδιά: Αειφόρο σχολείο, ενεργοί πολίτες, βιώσιμη ανάπτυξη, βιωματικές δράσεις, ολιστική προσέγγιση

067. Σκέψεις για την διδασκαλία της τοπικής ιστορίας με αφορμή το Παιδικό Κυνήγι Θησαυρού του Ρεθύμνου.

Γεώργιος Πολάκης

Εκπαιδευτικός ΠΕ70, Δάσκαλος, Διευθυντής

Το Παιδικό Κυνήγι Θησαυρού Ρεθύμνου αποτελεί ένα μεγάλο εκπαιδευτικό πρόγραμμα που φέρνει σε επαφή τα παιδιά με την τοπική ιστορία με ένα ελκυστικό και γόνιμο τρόπο. Η επαφή των μαθητών με τον πρόσφατο και το απώτερο παρελθόν με μορφή προσκοπικής περιπέτειας μπορεί υπό προϋποθέσεις να γίνει το πρώτο βήμα για μια διαφορετική διδασκαλία του ιστορικού μαθήματος. Η εισήγηση ξεκινά με μια συνοπτική παρουσίαση της προβληματικής που αναπτύχθηκε για την ιστορική γνώση στο πλαίσιο της μουσειοπαιδαγωγικής και των εκπαιδευτικών προγραμμάτων σε τόπους πολιτισμικής αναφοράς στη συνέχεια παρουσιάζει το Παιδικό Κυνήγι Θησαυρού και κλείνει με προτάσεις για την αξιοποίηση και την επέκταση του μέσα στην τάξη και στο μάθημα ιστορίας στις επόμενες βαθμίδες.

Λέξεις Κλειδιά: Παιδικό Κυνήγι Θησαυρού Ρεθύμνου, Τοπική Ιστορία, Εκπαιδευτικά Προγράμματα, Διδακτική της Ιστορίας

079. Κλιματική Αλλαγή & Αειφορία

Γεωργία Καρανδρέα

Εκπαιδευτικός ΠΕ02, Φιλολόγος

Ανδριανή Δούβαλη

Εκπαιδευτικός ΠΕ02, Φιλολόγος

Η παρούσα μελέτη αφορά στην ενημέρωση, ευαισθητοποίηση και ενεργό συμμετοχή των μαθητών γύρω από το ιδιαίτερα κρίσιμο ζήτημα της κλιματικής αλλαγής. Στόχος είναι οι μαθητές να κατανοήσουν τα αίτια και τις συνέπειες του φαινομένου, να αναγνωρίσουν τη σημασία της ατομικής και συλλογικής δράσης και να αναπτύξουν στάσεις υπευθυνότητας απέναντι στο φυσικό περιβάλλον. Μέσα από ένα σύνολο βιωματικών και συμμετοχικών δράσεων — όπως η ένταξη σε εκπαιδευτικά Δίκτυα και φορείς (π.χ. ΚΕΠΕΑ), η πραγματοποίηση εκπαιδευτικών επισκέψεων, η συμμετοχή σε πανελλήνιο μαθητικό συνέδριο, καθώς και η πολυήμερη εκπαιδευτική εκδρομή σε περιοχές με πλούσιο οικολογικό ενδιαφέρον (Καστοριά, Νυμφαίο, Φλώρινα, Πρέσπες, Καλαμπάκα) — οι μαθητές θα έχουν την ευκαιρία να αντλήσουν αυθεντικές εμπειρίες και να συνδέσουν τη θεωρητική γνώση με την πράξη. Παράλληλα, θα αξιοποιηθούν οι Τεχνολογίες Πληροφορίας και Επικοινωνιών (ΤΠΕ) για τη διερεύνηση θεμάτων, την αναζήτηση πληροφοριών στο διαδίκτυο, τη δημιουργία ψηφιακών παρουσιάσεων και βίντεο, καθώς και για την προβολή σχετικών ντοκιμαντέρ. Η ομαδοσυνεργατική μάθηση θα αποτελέσει βασικό πυλώνα της εκπαιδευτικής διαδικασίας, ενισχύοντας την ανάπτυξη κοινωνικών και επικοινωνιακών δεξιοτήτων, την υπευθυνότητα, τη συνεργασία και τον σεβασμό στη διαφορετικότητα. Αναμένεται οι μαθητές, μέσα από αυτή τη μαθησιακή εμπειρία, να αναπτύξουν γνώσεις περιβαλλοντικού περιεχομένου, να καλλιεργήσουν την κριτική τους σκέψη και να αποκτήσουν κομβικές δεξιότητες για την αντιμετώπιση σύγχρονων περιβαλλοντικών προκλήσεων.

Λέξεις Κλειδιά: κλιματική αλλαγή, βιωματική μάθηση, περιβαλλοντική εκπαίδευση, ΤΠΕ, ομαδοσυνεργατική διδασκαλία

099. Η διδασκαλία της Τοπικής Ιστορίας: Εκπαιδευτικά προγράμματα και καλές πρακτικές

Νικόλαος Δερεδάκης

Εκπαιδευτικός ΠΕ70, Δάσκαλος, Διευθυντής

Κάθε τόπος, μικρός ή μεγάλος, γράφει στην πορεία του χρόνου τη δική του Ιστορία. Το σχολείο, ως αναπόσπαστο κομμάτι αυτού του τόπου και της κοινωνίας του, οφείλει να βοηθήσει τους μαθητές του να την εξερευνήσουν.

Με τη διδασκαλία της Τοπικής Ιστορίας ενισχύεται σημαντικά η διδασκαλία της γενικής Ιστορίας και λόγω της αμεσότητας των πηγών προσφέρει σημαντικές ευκαιρίες μελέτης της σύγχρονης Ιστορίας. Όσον αφορά στο περιεχόμενο, η Τοπική Ιστορία πραγματεύεται ένα ευρύ φάσμα θεματικών ενοτήτων που μπορούν να ενδιαφέρει τον ερευνητή, ενήλικο ή μαθητή σχετικά με τον τόπο του. Ασφαλώς, έντονο ενδιαφέρον παρουσιάζει η μελέτη της Ιστορίας μιας πόλης στο πέρασμα των χρόνων, τα κτήριά της, τα σχολεία της, τα μνημεία της, καθώς και οι λαοί που τυχόν πέρασαν και άφησαν ανεξίτηλο το στίγμα τους σε αυτήν.

Στην παρούσα εισήγηση θα παρουσιάσουμε εκπαιδευτικά προγράμματα Τοπικής Ιστορίας που έχουμε εκπονήσει και υλοποιήσει, από το 2003, κιόλας, καθώς και καλές, εκπαιδευτικές πρακτικές που έχουμε εφαρμόσει, είτε κατά μόνας, είτε ως σχολική μονάδα για την διδασκαλία και την εμπέδωση μέρους της Ιστορίας του Ρεθύμνου.

Λέξεις Κλειδιά: Τοπική Ιστορία, Ρέθυμνο, Εκπαιδευτικά προγράμματα.

110. Ανάπτυξη & εφαρμογή διδακτικού υλικού για τη διδασκαλία της κλιματικής αλλαγής ως κοινωνικοεπιστημονικού ζητήματος

Αθανασία Κοκολάκη

Εκπαιδευτικός πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης

Η παρούσα εργασία αποτελεί περιγραφή καλής διδακτικής πρακτικής που αφορά στην ανάπτυξη και εφαρμογή διδακτικού υλικού για τη διδασκαλία της Κλιματικής Αλλαγής, βασισμένου αφενός στην κοινωνικοεπιστημονική προσέγγιση και αφετέρου στο ευρωπαϊκό πλαίσιο ικανοτήτων αειφορίας GreenComp, με έμφαση στην καλλιέργεια συστημικής σκέψης, μελλοντοστραφούς σκέψης, πραγμάτευσης αξιών και ανάληψης δράσης. Το διδακτικό υλικό αναπτύχθηκε στο πλαίσιο του προγράμματος STEM-ID και εφαρμόστηκε σε έντεκα μαθητές/τριες της Ε' τάξης δημοτικού σχολείου της περιφέρειας Ρεθύμνου, στο πλαίσιο των Εργαστηρίων Δεξιοτήτων. Το διδακτικό υλικό περιλάμβανε δραστηριότητες διερεύνησης αιτιών και συνεπειών της κλιματικής αλλαγής, υπολογισμό προσωπικού ανθρακικού αποτυπώματος, οραματισμό εναλλακτικών μελλοντικών σεναρίων και δημιουργία επιτραπέζιου παιχνιδιού από τους μαθητές/τριες που εξοικείωνε τους παίκτες με προτεινόμενες λύσεις και αντίστοιχα διλήμματα. Η αποτίμηση της εφαρμογής βασίστηκε στον παιδαγωγικό αναστοχασμό του/της εκπαιδευτικού, χωρίς συστηματική καταγραφή ή ανάλυση ερευνητικών δεδομένων. Από την εφαρμογή φάνηκε ότι η κοινωνικοεπιστημονική προσέγγιση μπορεί να ενισχύσει την ενεργό εμπλοκή των μαθητών/τριων και να αναδείξει προβληματισμούς σχετικά με τις προσωπικές συνήθειες, την αξιοποίηση της τεχνολογίας και τη συμμετοχή σε συλλογικές δράσεις, ενώ ταυτόχρονα αναδεικνύεται η ανάγκη συστηματικής καλλιέργειας ικανοτήτων αναγνώρισης της πολυπαραγοντικότητας των ζητημάτων μέσα από στοχευμένες μαθησιακές διαδικασίες.

Λέξεις Κλειδιά: Κλιματική αλλαγή, Κοινωνικοεπιστημονική προσέγγιση, Διδακτικός σχεδιασμός

119. ΤΠΕ στη Διαπολιτισμική Εκπαίδευση: Εκπαιδευτικό Σενάριο για την Αειφορία και τη Βιώσιμη Ανάπτυξη στο Νηπιαγωγείο

Αθηνά Παπαδοπούλου

Εκπαιδευτικός ΠΕ60, Νηπιαγωγών

Ηλιάνα Παπαδοπούλου

Εκπαιδευτικός ΠΕ30, Κοινωνική Λειτουργός

Μαρία Παπαδοπούλου

Εκπαιδευτικός ΠΕ86, Πληροφορικής

Η παρούσα εισήγηση αφορά το σχεδιασμό ενός εκπαιδευτικού σεναρίου για το Νηπιαγωγείο, σύμφωνα με το Νέο Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών για την Προσχολική Εκπαίδευση (2022), αξιοποιώντας εργαλεία WEB 2.0, λογισμικά, εφαρμογές και Τεχνολογίες Πληροφορίας και Επικοινωνίας (ΤΠΕ) με καινοτόμο τρόπο, προκειμένου να ανταποκρίνεται στις ανάγκες μιας πολυπολιτισμικής τάξης, σύμφωνα με τις επιταγές και τους στόχους της διαπολιτισμικής, συμπεριληπτικής και ενταξιακής εκπαίδευσης. Με την υλοποίηση του παρόντος σεναρίου επιδιώκεται η ενεργός συμμετοχή όλων των παιδιών, ανεξάρτητα από το πολιτισμικό τους υπόβαθρο, με σκοπό την προσέγγιση επιστημονικών εννοιών με θέμα "Το δάσος - Ζώα του δάσους", εστιάζοντας στην προαγωγή της αειφορίας και της βιώσιμης ανάπτυξης. Ευρύτερος σκοπός του σεναρίου είναι η καλλιέργεια θετικής στάσης για την προστασία του περιβάλλοντος και την ευημερία των ζωντανών οργανισμών, σε αρμονία με τον 13ο και τον 15ο παγκόσμιο στόχο βιώσιμης ανάπτυξης, που αφορούν τη δράση για το κλίμα για την καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής και των συνεπειών της, αλλά και τη βιώσιμη διαχείριση των δασών και την ανάσχεση της απώλειας βιοποικιλότητας αντίστοιχα. Παράλληλα, επιδιώκεται η καλλιέργεια δεξιοτήτων κοινωνικού γραμματισμού, μέσα από μαθησιακές καταστάσεις που προάγουν την αλληλοαποδοχή και τη συνεργασία, προκειμένου να κατακτήσουν όλοι οι μαθητές τα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα, συμπεριλαμβανομένων όσων προέρχονται από διαφορετικό πολιτισμικό υπόβαθρο.

Λέξεις Κλειδιά: Αειφορία, Βιώσιμη ανάπτυξη, Διαπολιτισμική εκπαίδευση, ΤΠΕ

124. Εικονική επιχείρηση προϊόντων βιολογικής καλλιέργειας ελιάς

Νικόλαος Παπαματθαίου

Εκπαιδευτικός ΠΕ80, Οικονομίας

Σοφία Παπάζογλου

Εκπαιδευτικός ΠΕ88.02, Φυτικής παραγωγής

Πέτρος Γεωργίου

Εκπαιδευτικός ΠΕ88.01, Γεωπόνος

Χρήστος Λαλάς

Εκπαιδευτικός ΠΕ86, Πληροφορικής

Στο Πρότυπο Επαγγελματικό Λύκειο (Π.ΕΠΑ.Λ.) Άμφισσας αναπτύχθηκε από τους μαθητές και τις μαθήτριες της Α' Τάξης στα εργαστηριακά μαθήματα επαγγελματικού προσανατολισμού "Οικονομία, Διοίκηση" και "Γεωργία, Τρόφιμα και Περιβάλλον" εικονική επιχείρηση βασιζόμενη σε προϊόντα βιολογικής καλλιέργειας ελιάς. Η σχεδίαση του όλου εγχειρήματος πραγματοποιήθηκε από εκπαιδευτικούς των τομέων Οικονομίας Διοίκησης και Γεωπονίας, Τροφίμων και Περιβάλλοντος, βάση του αναλυτικού προγράμματος, περιλαμβάνοντας ασκήσεις όπως η κατάρτιση σχεδίου εφικτότητας, επιχειρηματικού σχεδίου, μελέτη κόστους, επιλογή των προϊόντων, χρηματοδοτικά εργαλεία, marketing προϊόντων, αναμενόμενα αποτελέσματα, προβλέψεις εξέλιξης. Οι δραστηριότητες πραγματοποιήθηκαν στα εργαστήρια κατεύθυνσης του 1ου Εργαστηριακού Κέντρου (Ε.Κ.) Άμφισσας. Στόχος του εγχειρήματος ήταν οι μαθητές και μαθήτριες να αποκτήσουν γνώσεις, δεξιότητες και στάσεις σε θέματα επαγγελματικής ανάπτυξης με χρήση της εικονικής επιχειρηματικότητας.

Λέξεις Κλειδιά: εικονική επιχείρηση, βιολογική καλλιέργεια, ελιά, ελαιώνας Άμφισσας, επιχειρηματικό σχέδιο

130. Ο σχολικός κήπος ως εργαλείο εκπαίδευσης για την αειφορία: Μία βιωματική προσέγγιση στο 7ο Δημοτικό Σχολείο Γέρακα

Δέσποινα Δέδε

Εκπαιδευτικός ΠΕ70, Δασκάλα, Διευθύντρια, Μ.Εδ

Ειρήνη Χουντάλα

Εκπαιδευτικός ΠΕ70, Δασκάλα

Η περιβαλλοντική και αειφόρος εκπαίδευση αποτελεί βασικό στοιχείο της σημερινής μαθησιακής διαδικασίας, αφού συμβάλλει στην καλλιέργεια ευαισθητοποίησης των μαθητών σχετικά με την κλιματική αλλαγή και την υπεύθυνη προστασία του φυσικού περιβάλλοντος. Στο 7ο Δημοτικό Σχολείο Γέρακα, η δημιουργία και λειτουργία του σχολικού κήπου λειτούργησε ως ένα βιωματικό εργαλείο μάθησης, συνεργασίας και περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης.

Μέσα από την καλλιέργεια φυτών, τη φροντίδα του χώρου, τη λειτουργία κομποστοποιητή και τη σύνδεση με τα γνωστικά αντικείμενα (Γλώσσα, Μαθηματικά, Μελέτη Περιβάλλοντος, Εικαστικά κ.ά.), οι μαθητές ανέπτυξαν δεξιότητες παρατήρησης, υπευθυνότητας, ομαδικότητας και σεβασμού προς το φυσικό περιβάλλον. Παράλληλα, ο σχολικός κήπος αποτέλεσε αφορμή για συζητήσεις γύρω από θέματα αειφορίας, διατροφής, ανακύκλωσης και εξοικονόμησης πόρων, ενισχύοντας τη σύνδεση σχολείου– κοινότητας. Στόχος είναι να αναδειχθεί η δυναμική του κήπου ως ζωντανό εργαστήριο που συνδέει θεωρητικές γνώσεις με πρακτική εφαρμογή και οικολογική συνείδηση.

Στην παρουσίαση γίνεται λόγος για τη διαδικασία οργάνωσης και υλοποίησης του προγράμματος, τις παιδαγωγικές μεθόδους που εφαρμόστηκαν, καθώς και τα θετικά αποτελέσματα που προέκυψαν τόσο σε επίπεδο μαθησιακό όσο και σε επίπεδο στάσεων και συμπεριφορών των μαθητών. Ο σχολικός κήπος αναδεικνύεται τελικά ένα διαθεματικό εργαλείο αλλά και ως μια μικρογραφία ενός βιώσιμου κόσμου, όπου η γνώση, η φροντίδα και η συνεργασία συνυπάρχουν αρμονικά.

Λέξεις Κλειδιά: σχολικός κήπος, αειφορία, περιβαλλοντική εκπαίδευση, βιωματική μάθηση, κλιματική αλλαγή

150. Η Κλιματική Αλλαγή στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση: Αντιλήψεις, Στάσεις και Πρακτικές Εκπαιδευτικών στην Κρήτη

Στέργιος Χατζάκης

Σύμβουλος Εκπαίδευσης Δασκάλων ΠΕ70 2ης Θέσης Σ.Ε. Ρεθύμνου

Η παρούσα μελέτη εστιάζει στις αντιλήψεις και στις παιδαγωγικές πρακτικές εκπαιδευτικών δημοτικού σχολείου στην Κρήτη σχετικά με την κλιματική αλλαγή και τις δυνατότητες ουσιαστικής ένταξής της στην καθημερινή σχολική πράξη. Η μελέτη βασίζεται σε ποιοτική έρευνα με ημιδομημένες συνεντεύξεις σε δέκα (N=10) εκπαιδευτικούς και θεματική ανάλυση των απαντήσεών τους. Οι εκπαιδευτικοί αντιλαμβάνονται την κλιματική αλλαγή ως ένα άμεσα βιωμένο φαινόμενο, με εμφανείς επιπτώσεις στο τοπικό περιβάλλον, γεγονός που ενισχύει τη σημασία της τοπικής εστίασης στη διδασκαλία. Υποστηρίζουν σχεδόν καθολικά ότι η κλιματική αλλαγή πρέπει να διδάσκεται στο δημοτικό σχολείο, με έμφαση σε βιωματικές δραστηριότητες, διαθεματικές προσεγγίσεις και προσαρμογή στο αναπτυξιακό επίπεδο των μαθητών/τριών, ώστε να αποφεύγεται ο φόβος και η συναισθηματική επιβάρυνση. Παρά τη θετική στάση, η εφαρμογή οργανωμένων πρακτικών Εκπαίδευσης για την Κλιματική Αλλαγή παραμένει περιορισμένη. Οι εκπαιδευτικοί αναφέρουν ως βασικά εμπόδια την πίεση του χρόνου, την έλλειψη κατάλληλου υλικού, τις δυσκολίες επιλογής αξιόπιστων πηγών και κυρίως την απουσία συστηματικής επιμόρφωσης. Ενδιαφέρον παρουσιάζει το γεγονός ότι, ενώ αναγνωρίζεται η ανάγκη επιμόρφωσης, συχνά προβάλλεται η άποψη ότι το προσωπικό ενδιαφέρον του/της εκπαιδευτικού αρκεί για την ενασχόληση με το θέμα. Η μελέτη αναδεικνύει την αξία της εντοπιότητας ως μοχλού μαθητικής εμπλοκής και προτείνει πρακτικούς άξονες ενίσχυσης της σχολικής δράσης, όπως η ανάπτυξη σχολικών κλιματικών πρωτοβουλιών, η σύνδεση με την τοπική κοινότητα και η συστηματική επιμόρφωση των εκπαιδευτικών.

Λέξεις-κλειδιά: εκπαίδευση για την κλιματική αλλαγή, δημοτικό σχολείο, παιδαγωγικές πρακτικές, τοπική εστίαση, επιμόρφωση εκπαιδευτικών

140. Σχεδιασμός υλοποίηση και αποτίμηση προγράμματος συμπληρωματικής σχολικής εξ αποστάσεως εκπαίδευσης για την διδασκαλία της τοπικής ιστορίας: η περίπτωση της Φορτέζας Ρεθύμνου

Καλλιόπη Τσαχάκη

Εκπαιδευτικός ΠΕ11, Διευθύντρια

Η παρούσα μελέτη εξετάζει τον σχεδιασμό, την υλοποίηση και την αποτίμηση ενός προγράμματος συμπληρωματικής σχολικής εξ αποστάσεως εκπαίδευσης (εξΑΕ) με αντικείμενο τη διδασκαλία της τοπικής ιστορίας, εστιάζοντας στο κάστρο της Φορτέζας στο Ρέθυμνο. Σκοπός της έρευνας ήταν η διερεύνηση των απόψεων των μαθητών σχετικά με τη χρήση ψηφιακού εκπαιδευτικού υλικού σχεδιασμένου με τη μεθοδολογία της εξΑΕ και την επίδρασή του στην ανάπτυξη μεταγνωστικών δεξιοτήτων.

Ο Jonassen (1985) έχει προτείνει ότι είναι πιθανό να εισάγουμε δημιουργικές επικοινωνιακές στρατηγικές μέσα σε διδακτικά υλικά, ώστε η προηγούμενη εμπειρία των εκπαιδευόμενων κι οι δεξιότητές τους να μπορούν να ενεργοποιηθούν για τη δόμηση των προσωπικών τους αναπαραστάσεων, στοιχείο που μας συνδέει άμεσα με τη θεωρία των διαφοροποιημένων γνωστικών και μαθησιακών στυλ.

Ακόμα το εκπαιδευτικό υλικό αποτελεί κύριο άξονα στη διαδικασία της αποστάσεως εκπαίδευσης (Γκιόσος & Κουτσούμπα, 2004).

Η έρευνα διεξήχθη με τη μέθοδο της έρευνας δράσης σε δείγμα 30 μαθητών της Ε' και ΣΤ' τάξης Δημοτικού Σχολείου. Για την εκπαιδευτική παρέμβαση αναπτύχθηκε διαδραστικό υλικό μέσω του εργαλείου h5p και ένα φορητό χωρο-ευαίσθητο παιχνίδι με τη χρήση QR codes και GPS. Η συλλογή των δεδομένων πραγματοποιήθηκε μέσω ερωτηματολογίων κλειστού και ανοιχτού τύπου, ερευνητικού ημερολογίου και αξιολόγησης από «κριτικούς φίλους», εξασφαλίζοντας την εγκυρότητα μέσω της τριγωνοποίησης. Τα αποτελέσματα κατέδειξαν ότι οι μαθητές ανέπτυξαν θετική στάση και ισχυρά κίνητρα μάθησης, επιτυγχάνοντας υψηλό βαθμό αυτονομίας και κατανόησης του ιστορικού περιεχομένου. Συμπερασματικά, η συμπληρωματική σχολική εξΑΕ, συνδυασμένη με την παραδοσιακή διδασκαλία, ενισχύει σημαντικά τη μαθησιακή διαδικασία.

Λέξεις Κλειδιά: Σχολική εξ αποστάσεως εκπαίδευση, έρευνα δράσης, εκπαιδευτικό υλικό, μεθοδολογία ΕξΑΕ, διάχυτος υπολογισμός, χωρο-ευαίσθητο παιχνίδι

ΑΞΟΝΑΣ: Εκπαιδευτική Αξιολόγηση

024. Προς ένα Πολυδιάστατο Μοντέλο Αξιολόγησης των Εκπαιδευτικών: Από τις Μετρήσεις Αποτελεσματικότητας στις Πολιτικές Ενδυνάμωσης

Ιωάννης Πίτσιας

Εκπαιδευτικός ΠΕ70, Δάσκαλος

Η αξιολόγηση των εκπαιδευτικών αποτελεί διαχρονικά πεδίο επιστημονικού και πολιτικού διαλόγου, με τις σύγχρονες προσεγγίσεις να εστιάζουν ολοένα και περισσότερο στη διάσταση της επαγγελματικής ανάπτυξης και της ποιοτικής αναβάθμισης του εκπαιδευτικού έργου. Η παρούσα εισήγηση επιχειρεί μια συστηματική ανάλυση των κύριων μεθοδολογικών προσεγγίσεων στην αξιολόγηση με έμφαση στα Value-Added Measures (VAM), στα ερωτηματολόγια μαθητών (student surveys) και στα σύνθετα μοντέλα (composite measures) και παρουσιάζει κρίσιμα εμπειρικά δεδομένα από τη διεθνή και ελληνική βιβλιογραφία της περιόδου 2014 – 2025.

Τα αποτελέσματα συγκλίνουν στην ανάγκη ενός πολυδιάστατου, διαφανούς και αναπτυξιακού συστήματος αξιολόγησης, το οποίο συνδυάζει ποσοτικά και ποιοτικά δεδομένα και συνδέεται άμεσα με την επαγγελματική μάθηση των εκπαιδευτικών. Η διεθνής εμπειρία (OECD, RAND, Chetty et al., Fullan, Darling-Hammond) δείχνει ότι η αξιολόγηση αποδίδει ουσιαστικά αποτελέσματα μόνο όταν εφαρμόζεται σε περιβάλλον εμπιστοσύνης, συνεργασίας και ανατροφοδότησης, και όταν συνοδεύεται από στοχευμένα προγράμματα επιμόρφωσης.

Η εισήγηση καταλήγει σε συγκεκριμένες προτάσεις πολιτικής προς τους φορείς λήψης αποφάσεων: θεσμοθέτηση πολυδιάστατου πλαισίου αξιολόγησης, επένδυση στην επιμόρφωση αξιολογητών και μεντόρων, αξιοποίηση ψηφιακών εργαλείων και ενσωμάτωση της αξιολόγησης στο ευρύτερο πλαίσιο σχολικής αυτονομίας. Συνολικά, η αξιολόγηση του εκπαιδευτικού αναδεικνύεται όχι ως μηχανισμός ελέγχου, αλλά ως καταλύτης επαγγελματικής ενδυνάμωσης, ποιοτικής διδασκαλίας και συστημικής βελτίωσης της εκπαίδευσης (Black, P., & William, D., 2018).

Λέξεις-κλειδιά: Αξιολόγηση Εκπαιδευτικού, Επαγγελματική Ανάπτυξη, Εκπαιδευτική Ποιότητα, Εκπαιδευτική Πολιτική

028. Αυτοαξιολόγηση της σχολικής μονάδας: μια κριτική αποτίμηση τριών χρόνων εφαρμογής (2021-2024) στην ελληνική πραγματικότητα

Φίλιππος Καρατζάς

Κ.Φ.Α Διευθυντής Γυμνασίου, MSc Educational Policy and Administration, MSc ΟΔΔΥΔΟΕ

Με την παρούσα εργασία επιχειρείται να αναδειχθεί πώς βιώνουν και πώς αντιμετωπίζουν οι Έλληνες εκπαιδευτικοί την εφαρμογή της αυτοαξιολόγησης του εκπαιδευτικού έργου της σχολικής μονάδας, με εστίαση στην περίοδο 2021–2024. Η έρευνα στηρίχθηκε σε ανώνυμο ερωτηματολόγιο που απευθύνθηκε σε εκπαιδευτικούς της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης στην Περιφέρεια Πελοποννήσου (N=145), με στόχο να καταγράψει τις απόψεις τους για τη χρησιμότητα και τον τρόπο εφαρμογής της διαδικασίας. Το βασικό ερώτημα ήταν αν η αυτοαξιολόγηση λειτουργεί ως εργαλείο βελτίωσης ή αν παραμένει μια τυπική γραφειοκρατική υποχρέωση. Παρότι η αυτοαξιολόγηση των σχολικών μονάδων έχει θεσμοθετηθεί ως μηχανισμός αναβάθμισης της ποιότητας της εκπαίδευσης, στην πράξη συχνά γίνεται αντιληπτή ως μια «άνωθεν» διαδικασία, αποσυνδεδεμένη από τις πραγματικές ανάγκες του σχολείου. Ενδεικτικά, το 77,9% των εκπαιδευτικών του δείγματος θεωρεί ότι η διαδικασία συνιστά συμμόρφωση σε γραφειοκρατικές απαιτήσεις, ενώ η συνολική αποδοχή της αυτοαξιολόγησης εμφανίζεται χαμηλή (μέσος όρος 2,49 στην κλίμακα Likert). Παράλληλα, η ενεργός εμπλοκή των γονέων καταγράφεται ελάχιστη, καθώς μόλις 4,8% δηλώνει «αρκετά/πολύ» ως προς την εμπλοκή τους.

Μέσα από την αποτίμηση της τριετούς εφαρμογής αναδεικνύονται οι επιφυλάξεις των εκπαιδευτικών σχετικά με την αποτελεσματικότητα του θεσμού και οι συνθήκες που επηρεάζουν τη συμμετοχή τους (έλλειψη ουσιαστικής ανατροφοδότησης, απουσία επιμόρφωσης και στήριξης, περιορισμένη εμπλοκή γονέων και μαθητών). Τέλος, φαίνεται πως η αυτοαξιολόγηση, παρά τη θεσμική της καθιέρωση, δεν έχει ακόμη ενσωματωθεί στη συνείδηση των εκπαιδευτικών ως παιδαγωγικό εργαλείο βελτίωσης και για πολλούς παραμένει τυπική διαδικασία χωρίς ουσιαστικό αντίκρισμα.

Λέξεις-κλειδιά: αυτοαξιολόγηση, στάσεις εκπαιδευτικών, εκπαιδευτική πολιτική, γραφειοκρατική διαδικασία.

038. Αξιολόγηση και Επαγγελματική Ανάπτυξη Εκπαιδευτικών

Δημήτριος Παπαηλιού

Σύμβουλος Εκπαίδευσης ΠΕ11, Φυσικής Αγωγής Πειραιά

Η αξιολόγηση των εκπαιδευτικών συνιστά διαχρονικά ένα σύνθετο και πολυδιάστατο πεδίο προβληματισμού, το οποίο συνδέεται άμεσα με τη βελτίωση της ποιότητας της εκπαίδευσης και την επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών. Η παρούσα εργασία, η οποία αποτελεί μια θεωρητική/βιβλιογραφική επισκόπηση, εξετάζει τον ρόλο της αξιολόγησης στη σημερινή εποχή, ως μηχανισμού επαγγελματικής ενδυνάμωσης, ανατροφοδότησης και ανάπτυξης, διερευνώντας παράλληλα τις σύγχρονες αντιφάσεις που τη συνοδεύουν ως έννοια και ως πρακτική.

Ειδικότερα, επιχειρείται η αποσαφήνιση του σκοπού και της λειτουργίας της αξιολόγησης: σε τι αποσκοπεί, με ποια διαδικασία υλοποιείται, με ποιες μορφές επαγγελματικής μάθησης μπορεί να συνδεθεί και προς ποια κατεύθυνση δύναται να οδηγήσει. Εξετάζονται ζητήματα που αφορούν τα προσόντα και τον ρόλο των αξιολογητών, τη φύση και τις συνέπειες των αξιολογικών κρίσεων, καθώς και τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες η αξιολόγηση μπορεί να συμβάλει ουσιαστικά στη βελτίωση του εκπαιδευτικού έργου. Παράλληλα, συζητείται η εννοιολογική και λειτουργική μετατόπιση από την «αξιολόγηση» προς την «ανατροφοδότηση». Η προσέγγιση αυτή προϋποθέτει αναθεώρηση του υφιστάμενου θεσμικού πλαισίου, αλλαγή της σχολικής κουλτούρας και ενίσχυση των μηχανισμών συνεργασίας και υποστήριξης μεταξύ των εκπαιδευτικών.

Η εργασία υποστηρίζει ότι η αξιολόγηση μπορεί να αποτελέσει αποτελεσματικό εργαλείο επαγγελματικής ανάπτυξης μόνο όταν εδράζεται σε σαφή, αξιόπιστα και παιδαγωγικά κριτήρια, εφαρμόζεται από κατάλληλα καταρτισμένους αξιολογητές και εντάσσεται σε ένα περιβάλλον εμπιστοσύνης, διαλόγου και συνεχούς επιμόρφωσης. Υπό αυτές τις προϋποθέσεις, η αξιολόγηση παύει να λειτουργεί ως μηχανισμός ελέγχου και καθίσταται διαδικασία ενδυνάμωσης και αυτοβελτίωσης, συμβάλλοντας ουσιαστικά στη διαμόρφωση μιας κουλτούρας επαγγελματικής μάθησης και παιδαγωγικής εξέλιξης. Η συνεισφορά της εργασίας έγκειται στην ανάδειξη της ανάγκης μετάβασης της αξιολόγησης των εκπαιδευτικών από ελεγκτικό σε αναπτυξιακό μοντέλο, βασισμένο στην ανατροφοδότηση και την επαγγελματική μάθηση. Παράλληλα, διατυπώνει προτάσεις για τη βελτίωση του υφιστάμενου πλαισίου αξιολόγησης, με στόχο την ενίσχυση της αξιοπιστίας, της λειτουργικότητας και του παιδαγωγικού του προσανατολισμού.

Λέξεις Κλειδιά: Αξιολόγηση εκπαιδευτικών, ανατροφοδότηση, επαγγελματική ανάπτυξη

045. Η αυθεντική αξιολόγηση ως παιδαγωγική καινοτομία στο σύγχρονο σχολείο

Λεωνίδας Γαϊτανάκης

Εκπαιδευτικός ΠΕ11 Φυσικής Αγωγής, Ph.D.

Νικόλαος Αποστολάκης

Εκπαιδευτικός ΠΕ11, Φυσικής Αγωγής, M.Ed.-Ph.D

Εμμανουήλ Πνευματικάκης

Εκπαιδευτικός ΠΕ03 ΕΑΕ, Μαθηματικών, MSc

Η αυθεντική αξιολόγηση αποτελεί μία αναδυόμενη παιδαγωγική καινοτομία που επιδιώκει να αναθεωρήσει τον τρόπο με τον οποίο αποτιμάται η μαθησιακή πρόοδος στο σύγχρονο σχολείο. Στις σχολικές μονάδες καθημερινά διαπιστώνεται ότι το παιδαγωγικό και διδακτικό περιβάλλον αλλάζει γιατί τα παιδιά προσαρμόζονται σε νέες κοινωνικές, ψηφιακές και τεχνολογικές απαιτήσεις με την ενεργή τους συμμετοχή. Έτσι, η εφαρμογή της αυθεντικής αξιολόγησης, που προωθεί την σύνδεση με τη γνώση, τη δημιουργική σκέψη, τη συνεργατική μάθηση, τη ανάπτυξη των γνωστικών δεξιοτήτων και την ενίσχυση της ενεργής συμμετοχής των παιδιών στην μαθησιακή διαδικασία είναι μια ουσιαστική εκπαιδευτική αλλαγή, σε αντίθεση με την παραδοσιακή αξιολόγηση που εστιάζει στην μέτρηση της απομνημόνευσης και της επίδοσης με τυποποιημένη μέθοδο. Σκοπός της έρευνας είναι να διερευνήσει θεωρητικά και συγκριτικά τη συμβολή της αυθεντικής αξιολόγησης στην αναβάθμιση της εκπαιδευτικής διαδικασίας σε σχέση με την παραδοσιακή αξιολόγηση καθώς και την ανάδειξη των παιδαγωγικών και οργανωτικών προϋποθέσεων για την αποτελεσματική ενσωμάτωση στο σχολικό περιβάλλον. Μεθοδολογικά η εργασία βασίστηκε σε συγκριτική βιβλιογραφική ανασκόπηση, διεθνών και ελληνικών ερευνητικών μελετών ενώ η ανάλυση εστιάζει στις θεωρητικές προσεγγίσεις, στις πρακτικές εφαρμογές και στα πορίσματα εμπειρικών ερευνών που εξετάζουν τη μετάβαση από τις παραδοσιακές μορφές αξιολόγησης σε πιο συμμετοχικά, βιωματικά και συνεργατικά μοντέλα. Τα αποτελέσματα δείχνουν ότι η αυθεντική αξιολόγηση ενισχύει την ενεργό συμμετοχή των παιδιών, προάγει τη μαθησιακή κατανόηση, βελτιώνει την σχέση διδασκαλίας - μάθησης και ενδυναμώνει την εμπιστοσύνη αξιολόγησης μαθητών και μαθητριών με τους εκπαιδευτικούς. Ωστόσο χρειάζεται θεσμική υποστήριξη και εκπαιδευτική επιμόρφωση για να διασφαλιστεί

η βιωσιμότητα της στο σχολικό πλαίσιο. Η αυθεντική αξιολόγηση μπορεί να λειτουργήσει ως καινοτόμος διδακτική διαδικασία, ως καταλύτης παιδαγωγικής ανανέωσης ενισχύοντας τη μετάβαση του σχολείου σε ένα περιβάλλον μάθησης που καλλιεργεί γνώσεις, δεξιότητες, ικανότητες και κοινωνικές αξίες.

Λέξεις Κλειδιά: Αυθεντική αξιολόγηση, παιδαγωγική καινοτομία, ενεργός μάθηση, διαφοροποιημένη διδασκαλία, Συνεργατική μάθηση.

ΑΞΟΝΑΣ: Εκπαιδευτική Έρευνα και Καινοτομία

005. Ψυχοπαιδαγωγικές Διαστάσεις και Διαδικασίες Μάθησης και Ανάπτυξης στο Πλαίσιο του Αθλήματος της Κολύμβησης στην Προοπτική της Πλαισιοθετημένης Θεωρίας: Μελέτη Περιπτώσεων Εφήβων Αθλητών και του Προπονητή τους με Βάση την Εθνογραφική και Φαινομενολογική-Αφηγηματική Μεθοδολογία

Μαρία Λαγουδάκη

Εκπαιδευτικός ΠΕ60ΕΑΕ, Νηπιαγωγός Ειδικής Αγωγής, M.Sc.

Στόχος της παρούσας μελέτης είναι η διερεύνηση των ψυχοπαιδαγωγικών διαστάσεων του αθλήματος της κολύμβησης. Για τον σκοπό αυτό διεξήχθη μια εθνογραφικού και φαινομενολογικού-αφηγηματικού τύπου έρευνα κατά την οποία επιχειρήθηκε η εις βάθος μελέτη της περίπτωσης μιας κοινότητας πρακτικής εξάσκησης του αθλήματος της κολύμβησης στα πλαίσια του Ναυτικού Ομίλου Ρεθύμνου (Ν.Ο.Ρ.).

Η έρευνα πραγματοποιήθηκε μελετώντας σε βάθος δύο έφηβους αθλητές και τον προπονητή τους χρησιμοποιώντας ποικίλα ερευνητικά εργαλεία στη βάση των οποίων περιγράφεται αρχικά, ο υλικός χώρος του Ν.Ο.Ρ. και η σπουδαιότητά του ως πεδίο ψυχολογικών, κοινωνικών και ψυχοπαιδαγωγικών αλληλεπιδράσεων. Στη συνέχεια, παρουσιάζονται οι πρακτικές που επιτελούνται, οι τρόποι κατά τους οποίους τα υποκείμενα της έρευνας αντιλαμβάνονται και νοηματοδοτούν τη συμμετοχή τους στην συγκεκριμένη κοινότητα, αναλύονται η καθημερινή ζωή και το βίωμά τους και περιγράφονται οι διαδικασίες μάθησης και ανάπτυξης και ο ψυχοπαιδαγωγικός ρόλος των σημαντικών άλλων στη συγκρότηση της ταυτότητας των υποκειμένων της έρευνας.

Το βασικό συμπέρασμα που προκύπτει είναι ότι μέσα από τη συμμετοχή στην κοινότητα πρακτικής εξάσκησης του αθλήματος της κολύμβησης εκπληρώνονται στόχοι και λειτουργίες κοινωνικο-ψυχολογικής φύσης, γεγονός το οποίο προσδίδει στη συμμετοχή στην κοινότητα πρακτικής εξάσκησης του αθλήματος της κολύμβησης ενδιαφέρουσες ψυχοπαιδαγωγικές διαστάσεις.

Λέξεις Κλειδιά: Αντιλήψεις αθλητών, Αντιλήψεις προπονητή, Βιογραφική-αφηγηματική συνέντευξη, Εθνογραφική μεθοδολογία, Φαινομενολογία, Κολύμβηση, Μελέτη περίπτωσης, Πλαισιοθετημένη μάθηση, Ποιοτικές μέθοδοι έρευνας.

042. Καινοτόμος δράση : «ΠΙΘΑΝΟΤΗΤΕΣ – ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ: ΤΟ ΕΠΟΜΕΝΟ ΒΗΜΑ»

Ροδή Λύκου

Εκπαιδευτικός ΠΕ03, Μαθηματικός

Η γνώση και η δυνατότητα αξιοποίησης της Θεωρίας Πιθανοτήτων αποτελούν σήμερα αναπόσπαστα στοιχεία του επιστημονικού και κοινωνικού εγγραμματισμού. Η ανάπτυξη της υπολογιστικής σκέψης ενισχύει τη λογική, την προγνωστική και τη μοντελοποιητική ικανότητα, θεμέλια απαραίτητα για τις φυσικές, κοινωνικές και οικονομικές επιστήμες. Στην κατεύθυνση αυτήν, η παρούσα εισήγηση πραγματεύεται τον σχεδιασμό και την υλοποίηση μιας διδακτικής παρέμβασης στο μάθημα «Μαθηματικά – Στοιχεία Πιθανοτήτων και Στατιστικής» της Γ' Λυκείου. Η παρέμβαση επιδιώκει τη σύνδεση της σχολικής ύλης με εφαρμογές από την Αριθμητική προσομοίωση και την Επιχειρησιακή Έρευνα, μέσα από τη μεθοδολογία της διερευνητικής μάθησης και της έρευνας δράσης. Σκοπός της παρέμβασης είναι η ανάπτυξη εννοιολογικής κατανόησης, η καλλιέργεια δεξιοτήτων ανάλυσης δεδομένων, η προώθηση της συνεργατικής διερεύνησης και η ανάδειξη των μαθηματικών ως εργαλείων ερμηνείας του πραγματικού κόσμου ανάμεσα στους μαθητές. Η παρέμβαση υλοποιήθηκε σε ένα τμήμα της Γ' Λυκείου και αξιολογήθηκε μέσα από ποιοτικά δεδομένα.

Λέξεις Κλειδιά: Καινοτόμες δράσεις, Μαθηματικά, Μοντελοποίηση, Πιθανότητες, Στατιστική

072. Dungeons & Dragons: Επικοινωνιακές δεξιότητες σε παιδιά

Χριστίνα Λιοντάκη

Εκπαιδευτικός ΠΕ70, Δασκάλα, Διευθύντρια, Ms Δημιουργική Γραφή

Η παρούσα μελέτη διερευνά την επίδραση των αφηγηματικών παιχνιδιών ρόλων Dungeons & Dragons (D&D) στην ανάπτυξη της προφορικής επικοινωνίας παιδιών ηλικίας 10–12 ετών. Η έρευνα πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο της

βιωματικής μάθησης και της παιδαγωγικής αξιοποίησης σε ψηφιακό περιβάλλον και μέσω έρευνας δράσης και με δείγμα τεσσάρων μαθητών, ηλικίας 10–12 ετών από Ελλάδα και Κύπρο. Η παρέμβαση διήρκεσε εννέα εβδομάδες και υλοποιήθηκε εξ αποστάσεως μέσω των πλατφορμών Discord και Roll20. Τα δεδομένα συλλέχθηκαν με δομημένη παρατήρηση, ημερολόγιο ερευνήτριας και ερωτηματολόγια παιδιών και γονέων πριν και μετά την παρέμβαση. Τα ευρήματα κατέδειξαν παρατηρήσιμη πρόοδο στην αφηγηματική ικανότητα, τον επιχειρηματολογικό λόγο, το λεξιλόγιο και την προφορική αυτενέργεια. Παρατηρήθηκε σταδιακή μετάβαση από τη διστακτική, μονολεκτική έκφραση σε εκτεταμένο, δομημένο λόγο και ανάληψη επικοινωνιακών πρωτοβουλιών. Τα αποτελέσματα τεκμηριώνουν τη δυνατότητα αξιοποίησης του D&D ως παιδαγωγικού εργαλείου για την ενίσχυση της προφορικής επικοινωνίας, υποδεικνύοντας ερευνητικά ερωτήματα για μελλοντικές μελέτες με μεγαλύτερο δείγμα και ποσοτική επαλήθευση.

Λέξεις Κλειδιά: αφηγηματικά παιχνίδια ρόλων, Dungeons & Dragons, προφορική επικοινωνία, ψηφιακή μάθηση, συνεργατική μάθηση, έρευνα δράσης,

081. Κοινότητες μάθησης και πρακτικής στην προσχολική εκπαίδευση

Φωτεινή Αλεξανδράκη

Σύμβουλος Εκπαίδευσης ΠΕ60, Νηπιαγωγών ΔΠΕ Χανίων

Η παρούσα μελέτη αφορά το εκπαιδευτικό πρόγραμμα: «Συνεργάζομαι-Παίζω-Μαθαίνω-Δημιουργώ». Πρόκειται για ένα επιμορφωτικό μοντέλο οικοδόμησης κοινοτήτων μάθησης και πρακτικής, το οποίο εφαρμόστηκε σε 69 Νηπιαγωγεία και συνέβαλε ουσιαστικά στην επαγγελματική ανάπτυξη των νηπιαγωγών, ενισχύοντας σημαντικά τις συνεργατικές σχέσεις μεταξύ των σχολικών μονάδων.

Τα αποτελέσματα υπήρξαν ιδιαίτερα θετικά για τους μαθητές της προσχολικής ηλικίας, καθώς το πρόγραμμα εμπλούτισε τις γνώσεις τους, ενδυνάμωσε τις δεξιότητές τους και καλλιέργησε θετικές στάσεις σε θέματα που σχετίζονται με την ενεργό πολιτεότητα. Συγκεκριμένα, τα παιδιά βελτίωσαν την επικοινωνία τους, ενίσχυσαν την αυτοπεποίθηση και την ικανότητα αυτοέκφρασης, ανέπτυξαν τη δημιουργικότητά τους και καλλιέργησαν κοινωνικές δεξιότητες απαραίτητες για την ομαλή ένταξή τους στο σχολικό περιβάλλον.

Παράλληλα, το πρόγραμμα προώθησε και ενδυνάμωσε τη συμμετοχή των γονέων στην εκπαιδευτική διαδικασία, συμβάλλοντας στη δημιουργία μιας στενότερης και πιο ουσιαστικής σχέσης ανάμεσα στο σχολείο και την οικογένεια, μέσα από ευχάριστες και διαδραστικές δράσεις.

Κεντρικό στοιχείο όλης της διαδικασίας αποτέλεσε το παιχνίδι, το οποίο αξιοποιήθηκε σε τρεις μορφές: θεατρική, αισθητηριακή και ψηφιακή. Η επιλογή αυτή βασίστηκε σε σύγχρονα ερευνητικά ευρήματα, που αναδεικνύουν τον καθοριστικό ρόλο του παιχνιδιού στην ολόπλευρη ανάπτυξη των παιδιών προσχολικής ηλικίας.

Λέξεις Κλειδιά: Κοινότητες μάθησης, θεατρικό παιχνίδι, αισθητηριακό παιχνίδι, ψηφιακό παιχνίδι, γονεϊκή εμπλοκή.

098. Επιστημονικός Γραμματισμός και Εκπαιδευτική Ρομποτική

Δημήτρης Κοτρώνης

Εκπαιδευτικός ΠΕ70, Δάσκαλος, Διευθυντής, Υπ Διδάκτορας Παν Κρήτης

Η παρούσα μελέτη αφορά στην ανάπτυξη επιστημονικού γραμματισμού σε μαθητές Δημοτικού με τη χρήση εκπαιδευτικής ρομποτικής και συγκεκριμένα του εκπαιδευτικού πακέτου Lego WeDo 2.0. Η Εκπαιδευτική Ρομποτική απουσιάζει ως δραστηριότητα στο Πρόγραμμα Σπουδών των Φυσικών και εμφανίζεται μόνο στο αντίστοιχο της Πληροφορικής. Αλλά το Lego WeDo 2.0 έχει σχεδιαστεί για την ανάπτυξη και επιστημονικών δεξιοτήτων όπως αντιλαμβάνεται κανείς από τα βασικά σχέδια εργασίας που υποστηρίζουν το εκπαιδευτικό πακέτο, το οποίο εν γένει υποστηρίζει την εκπαίδευση STEM. Στην εργασία αυτή θα γίνει η παρουσίαση ενός σχεδίου δράσης στόχος του οποίου είναι η ανάπτυξη μιας βασικής έννοιας της Φυσικής, της ταχύτητας, σε μαθητές Στ τάξης. Καταγράφονται οι αρχικές απόψεις των μαθητών και οι υποθέσεις τους, παρουσιάζονται οι κατασκευές και οι μέθοδοι με τις οποίες ελέγχουν τις υποθέσεις, οι διαδικασίες μέσω των οποίων καταλήγουν στα τελικά συμπεράσματα και, τέλος η προσπάθειά τους να μετασχηματίσουν τη γνώση που απέκτησαν και να την εφαρμόσουν περαιτέρω. Τα μαθησιακά αποτελέσματα που προκύπτουν, τόσο οι γνώσεις αλλά κυρίως οι δεξιότητες, υποστηρίζουν την εισαγωγή στο πρόγραμμα σπουδών δραστηριοτήτων εκπαιδευτικής ρομποτικής στη διδασκαλία των Φυσικών.

Λέξεις Κλειδιά: Επιστημονικός Γραμματισμός, Εκπαιδευτική Ρομποτική, Lego WeDo 2.0

137. Η πρώιμη έκθεση ελληνόφωνων βρεφών στην Αγγλική Γλώσσα: Τα Αποτελέσματα μιας Πολυαισθητηριακής Προσέγγισης.

Μαρία Περιστέρη

Εκπαιδευτικός ΠΕ06, Αγγλικής Γλώσσας και Φιλολογίας

Η προτεινόμενη έρευνα έχει στόχο να διερευνήσει την επίδραση που έχει η πρώιμη επαφή με την δεύτερη γλώσσα στην (πολυγλωσσική) ανάπτυξη των μονόγλωσσων βρεφών. Συγκεκριμένα, η έρευνα συνιστά μελέτη περίπτωσης ενός ελληνόφωνου βρέφους ηλικίας 8 μηνών, το οποίο έρχεται σε επαφή με την Αγγλική γλώσσα σε μορφή οργανωμένων συναντήσεων (45λεπτων εργαστηρίων), για μια φορά την εβδομάδα. Η διάρκεια της έρευνας είναι έξι μήνες. Σκοπός της έρευνας είναι να διερευνηθεί το αν υπάρχουν κατάλληλοι για την ηλικία αυτή τρόποι και παιδαγωγικές πρακτικές που συμβάλλουν στην πρώιμη εισαγωγή της δεύτερης γλώσσας ήδη από πολύ νωρίς, και αν αυτοί μπορούν να οδηγήσουν στο να καλλιεργηθούν οι συνθήκες διγλωσσίας. Συγκεκριμένα στην έρευνα θα αξιοποιηθούν παιδαγωγικές δραστηριότητες που αφορούν 1) στην ανάγνωση ιστοριών, 2) στο αισθητηριακό παιχνίδι και 3) στην μουσικοκινητική. Είναι οι παραπάνω 3 πρακτικές κατάλληλες να εμπλέξουν τα μονόγλωσσα βρέφη σε παιγνιώδεις δραστηριότητες στην ξένη γλώσσα; Τα παραπάνω ερωτήματα θα απαντηθούν μέσα από την παρατήρηση και ανάλυση λεκτικών και κυρίως μη λεκτικών μορφών επικοινωνίας των βρεφών κατά τη διάρκεια των δραστηριοτήτων. Τέλος θα αναφερθεί ο ρόλος του ενήλικα κατά την διάρκεια των προαναφερόμενων δραστηριοτήτων και συγκεκριμένα, θα γίνει αναφορά σε στοιχεία λεκτικής και μη λεκτικής επικοινωνίας του ενήλικα - φροντιστή, μόνο σε βαθμό που εξυπηρετεί τον σκοπό της έρευνας και συγκεκριμένα τροφοδοτεί και ενθαρρύνει τις μορφές λεκτικής και μη λεκτικής επικοινωνίας του βρέφους.

Λέξεις Κλειδιά: Διγλωσσία, συνθήκες διγλωσσίας, αισθητηριακό παιχνίδι, μουσικοκινητική, storytelling - ανάγνωση ιστοριών

ΑΞΟΝΑΣ: Παιδαγωγική και Διδακτική Πράξη

004. Νέα Προγράμματα Σπουδών: Διδακτικός σχεδιασμός στο μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας για τη Δ' τάξη Δημοτικού

Ιφιγένεια Ρουσούλη

Εκπαιδευτικός ΠΕ70, Δασκάλα

Η παρούσα εργασία αφορά έναν διδακτικό σχεδιασμό στο μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας για τη Δ' Δημοτικού σύμφωνα με τα νέα Προγράμματα Σπουδών. Σκοπός του είναι οι μαθητές/τριες να γνωρίσουν τρόπους εξοικονόμησης ενέργειας. Να δουν με κριτική διάσταση την εξοικονόμηση ενέργειας και να τοποθετηθούν ως μελλοντικοί ενήλικες πολίτες. Η διδασκαλία έχει διάρκεια τεσσάρων ωρών. Δομήθηκε σύμφωνα με τις αρχές της παιδαγωγικής των πολυγραμματισμών. Παράλληλα, αξιοποιούνται αρχές συνεργατικής και διαφοροποιημένης διδασκαλίας. Επιπλέον, ενσωματώνονται ψηφιακά μέσα καθιστώντας το μάθημα πιο ελκυστικό. Ο διδακτικός σχεδιασμός περιλαμβάνει μαθησιακές επιλογές στις οποίες μπορούν να συμμετέχουν μαθητές/τριες με μεταναστευτικό υπόβαθρο και έχουν την ελληνική γλώσσα ως δεύτερη, καθώς χρησιμοποιούνται βίντεο και συζήτηση σχετική με τα βιώματά τους για την εξοικονόμηση ενέργειας στο σπίτι. Τέλος, η αξιολόγηση της διδασκαλίας γίνεται με τη χρήση ερωτηματολογίου που αφορά τις γνώσεις που απέκτησαν οι μαθητές/τριες αλλά και τη στάση του εκπαιδευτικού. Εν αναμονή της εφαρμογής των νέων Προγραμμάτων Σπουδών και των νέων σχολικών εγχειριδίων, ο παρών διδακτικός σχεδιασμός αποτελεί ένα παράδειγμα ένταξης των νέων Προγραμμάτων Σπουδών στη ζώσα σχολική πραγματικότητα.

Λέξεις Κλειδιά: Νέα Προγράμματα Σπουδών, Νεοελληνική Γλώσσα, Πολυγραμματισμοί, Δ' Δημοτικού

006. Η δημοφιλής μουσική και τα σύγχρονα δημοφιλή τραγούδια στο Νέο Πρόγραμμα Σπουδών Μουσικής Γυμνασίου. Το παράδειγμα του τραγουδιού New woman.

Ευγενία Καρούμπαλη

Εκπαιδευτικός ΠΕ79, Μουσικής, καθηγήτρια Γυμνασίου

Στο Νέο Πρόγραμμα Σπουδών Μουσικής Γυμνασίου γίνεται σαφής αναφορά τόσο στην ακρόαση όσο και στην εκτέλεση (σύγχρονων) δημοφιλών τραγουδιών. Η παιδαγωγική αξιοποίηση, όμως, των μουσικών αυτών ειδών στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση προβληματίζει την εκπαιδευτική κοινότητα όχι μόνο στον ελλαδικό χώρο αλλά και σε παγκόσμιο επίπεδο. Καθώς η πλειονότητα των τραγουδιών των μουσικών αυτών ειδών έχουν επίσημο μουσικό βίντεο, η αξιοποίηση των τελευταίων έχει κομβική σημασία τόσο στον επιτυχή διδακτικό μετασχηματισμό της επιστημονικής γνώσης (πολυτροπική ανάλυση μουσικού βίντεο βάσει μοντέλου Andrew Goodwin) σε σχολική όσο και στη διέγερση του ενδιαφέροντος των μαθητριών και των μαθητών. Σχεδιάστηκε διδακτικό σενάριο με βάση το Νέο Πρόγραμμα Σπουδών Μουσικής (ποιοτική διδακτική παρέμβαση με εργαλεία παρατήρησης και άτυπες συνεντεύξεις), όπου χρησιμοποιήθηκε το σύγχρονο δημοφιλές τραγούδι New woman της Lisa και εφαρμόστηκε σε τμήματα του Πρότυπου Γυμνασίου Πατρών κατά το Νοέμβριο τη σχολική χρονιά 2024 - 2025. Οι μαθητές και οι μαθήτριες ανταποκρίθηκαν θετικά στο συγκεκριμένο διδακτικό σενάριο. Οι μαθησιακοί στόχοι όχι μόνο επιτεύχθηκαν αλλά προέκυψαν και αναδυόμενοι στόχοι (ανάπτυξη κριτικού γραμματισμού).

Λέξεις Κλειδιά: Σύγχρονα δημοφιλή τραγούδια, Lisa, New woman, Δευτεροβάθμια εκπαίδευση, Μουσική.

007. Διδακτική παρέμβαση για μαθητές με Μαθησιακές δυσκολίες με θέμα: «Διδασκαλία φυσικών και δεκαδικών αριθμών»

Βασιλική Καρατζιά

Εκπαιδευτικός Ειδικής Αγωγής

Η παρούσα μελέτη αφορά μια διδακτική παρέμβαση για μαθητές με Μαθησιακές Δυσκολίες. Με την παρούσα διδασκαλία οι μαθητές θα κατανοήσουν καλύτερα τους φυσικούς - δεκαδικούς αριθμούς. Η διδακτική παρέμβαση αποτελείται από πέντε φάσεις που περιλαμβάνουν δραστηριότητες ιεραρχημένης δυσκολίας για μαθητές με ΜΔ, οι οποίες θα τους βοηθήσουν να κατανοήσουν το ευρώ και να το συνδέσουν με πραγματικές καταστάσεις της ζωής τους. Σε όλες τις φάσεις της διδασκαλίας ακολουθεί αξιολόγηση του μαθητή (Αρχική, Διαμορφωτική, Τελική). Στο τέλος ακολουθεί αξιολόγηση της διδασκαλίας. Η διαφοροποιημένη- εξατομικευμένη διδασκαλία και η βιωματική μέθοδος θα αποτελέσουν τις διδακτικές μεθόδους. Οι ερωταποκρίσεις, ο διάλογος, η επιτόπια επίσκεψη και η δραματοποίηση θα αποτελέσουν τις διδακτικές τεχνικές. Οι στόχοι που επιδιώκει η συγκεκριμένη διδασκαλία είναι οι μαθητές να γνωρίσουν τα κέρματα και τα χαρτονομίσματα, να αναπτύξουν και να κατακτήσουν δεξιότητες που αφορούν τη διαχείριση κερμάτων και χαρτονομισμάτων του ευρώ, τις σχέσεις αυτών και να εξοικειωθούν με καταστάσεις ανταλλαγής και την επίλυση προβλημάτων. Ειδικότερα οι μαθητές θα αναγνωρίσουν και θα συγκρίνουν τα κέρματα και χαρτονομίσματα με βάση την αξία τους, θα αναπαριστούν αριθμητικά τα κέρματα και χαρτονομίσματα με μορφή δεκαδικών αριθμών και θα υπολογίζουν το κόστος προϊόντων που καλούνται να αγοράσουν.

Λέξεις κλειδιά: μαθησιακές δυσκολίες, δυσαριθμησία, φυσικοί και δεκαδικοί αριθμοί, ευρώ

011. Καλλιέργεια Κοινωνικών & Κινητικών Δεξιοτήτων Γ' Δημοτικού «Κράτα με να σε κρατώ, να ανεβούμε το βουνό»

Απόστολος Ποντίκας

Σύμβουλος Εκπαίδευσης ΠΕ11, Φυσικής Αγωγής ΔΔΕ Κυκλάδων

Η κατανόηση βασικών κοινωνικών εννοιών, όπως επικοινωνία, συνεργασία, σεβασμός, ενσυναίσθηση και συμπεριληψη, είναι απαραίτητη τόσο στη μαθησιακή διαδικασία όσο και στη σχολική ζωή. Η εμφάνιση συμπεριφορών, όπως η άρνηση αποδοχής της διαφορετικότητας, η επιθετικότητα και η μη τήρηση κανόνων δημιουργούν προβληματισμούς για την αποτελεσματική διαχείρισή τους. Το μάθημα της Φυσικής Αγωγής, μέσω της βιωματικής και πρακτικής του φύσης, προσφέρει θετικές εμπειρίες, ενισχύει την αυτοέκφραση, την κοινωνικότητα και την ομαδοποίηση, μειώνοντας παράλληλα τις διαφορές μεταξύ των μαθητών. Μέσα από κινητικές δραστηριότητες οι μαθητές αναπτύσσουν δεξιότητες επικοινωνίας, συνεργασίας και συμπεριληψης, ενώ ο εκπαιδευτικός δημιουργεί ερεθίσματα για κριτική επεξεργασία και αυτονομία. Η υπευθυνότητα ενισχύεται, καθώς οι μαθητές συμμετέχουν ενεργά και συλλογικά, προάγοντας την κοινωνικοποίησή τους σε όλη τη διάρκεια των δραστηριοτήτων.

Λέξεις κλειδιά: Φυσική Αγωγή, Ευ αγωνίζεσθαι, Συνεργασία, Ενσυναίσθηση, Συμπεριληψη.

012. Η Καλλιέργεια των Θεμελιωδών Κινητικών Δεξιοτήτων σε Μαθητές Β' Δημοτικού. «Περπατώ, τρέχω και χοροπηδώ»

Απόστολος Ποντίκας

Σύμβουλος Εκπαίδευσης ΠΕ11, Φυσικής Αγωγής ΔΔΕ Κυκλάδων

Η παιδική ηλικία αποτελεί καίρια αναπτυξιακή περίοδο για την καλλιέργεια και τη βελτίωση των θεμελιωδών κινητικών δεξιοτήτων (ΘΚΔ), καθώς τότε συντελείται ταχεία πρόοδος στη συναρμογή και στη μηχανική της κίνησης. Οι ΘΚΔ περιλαμβάνουν δύο βασικές κατηγορίες: δεξιότητες μετακίνησης (όπως τρέξιμο, καλπασμός, κουτσό) και δεξιότητες ελέγχου αντικειμένων (όπως ρίψη, σύλληψη, λάκτισμα). Αποτελούν βασικά μοτίβα κίνησης που δεν αναπτύσσονται

αυτόματα απαιτούν διδασκαλία, συστηματική εξάσκηση και συνεχή ενίσχυση. Παράλληλα, συνιστούν το θεμέλιο για πιο σύνθετες κινητικές και αθλητικές δεξιότητες. Το παρόν διδακτικό σενάριο στοχεύει ειδικότερα στη βελτίωση των δεξιοτήτων μετακίνησης. Οι μαθητές/τριες αναμένεται να εκτελούν ποικίλα μοτίβα κίνησης με ενδιάμεσα ή ανεπτυγμένα πρότυπα, να ενισχύουν μηχανικά στοιχεία σε μετακινήσεις και ισορροπία μέσα από παιχνίδια και δραστηριότητες, ενώ παράλληλα καλλιεργούν σημαντικές κοινωνικές δεξιότητες, όπως συνεργασία, αλληλεπίδραση και ομαδικότητα.

Λέξεις Κλειδιά: Φυσική Αγωγή, Κινητικές Δεξιότητες, Εξάσκηση, Συνεργασία, Κοινωνικοποίηση.

014. Η γλωσσική ποικιλότητα στα κείμενα μαζικής κουλτούρας: προτάσεις κριτικής διδασκαλίας των γεωγραφικών ποικιλιών σε τηλεοπτικές διαφημίσεις

Κωνσταντίνος Μακρής

Υποψήφιος Διδάκτωρ Γλωσσολογίας Πανεπιστημίου Αιγαίου

Τα κείμενα μαζικής κουλτούρας αποτελούν πρόσφορο έδαφος για τη μελέτη μεταπραγματολογικών στερεοτύπων για τη γλωσσική ποικιλότητα, εφόσον αναπαριστούν πλήθος γλωσσικών ποικιλιών και μέσω αυτών αναπαράγουν συγκεκριμένες γλωσσικές ιδεολογίες. Ειδικότερα, έχει διαπιστωθεί πως η χιουμοριστική στοχοποίηση στα κείμενα αυτά χαρακτήρων που δεν ευθυγραμμίζονται με την κοινωνιογλωσσική νόρμα τείνει να φυσικοποιεί ως προσδοκώμενη γλωσσική συμπεριφορά την εναρμόνιση με την πρότυπη γλώσσα, στιγματίζοντας κάθε άλλη γλωσσική επιτέλεση. Εκκινώντας από τις διαπιστώσεις αυτές, η παρούσα μελέτη επικεντρώνεται στην παρουσίαση προτάσεων για την κριτική διδακτική αξιοποίηση αναπαραστάσεων της γλωσσικής ποικιλότητας σε τηλεοπτικές διαφημίσεις. Οι διδακτικές αυτές προτάσεις απευθύνονται σε μαθητές/τριες της Ε΄ Δημοτικού και εστιάζουν στις γεωγραφικές ποικιλίες της νέας ελληνικής βάσει του μοντέλου των πολυγραμματισμών (Core & Kalantzis, 2000). Οι προτεινόμενες δραστηριότητες οργανώνονται σε δύο ενότητες διαβαθμισμένης δυσκολίας και εστίασης, με την πρώτη να έχει εισαγωγικό χαρακτήρα και περιγραφική κυρίως στόχευση εν αντιθέσει με τη δεύτερη που επικεντρώνεται στην κριτική ανάλυση των κειμένων. Ως εκ τούτου, συνδυαστικά οι δύο προτάσεις συνθέτουν ένα πλήρες διδακτικό σενάριο, το οποίο θα μπορούσε να αξιοποιηθεί στο πλαίσιο μιας διδακτικής παρέμβασης που αποσκοπεί στην αναγνώριση και την αποφυσικοποίηση λανθανουσών ιδεολογικών φορτίσεων του τηλεοπτικού λόγου για τις γλωσσικές ποικιλίες της ελληνικής και τους/τις ομιλητές/τριές τους.

Λέξεις Κλειδιά: κείμενα μαζικής κουλτούρας, γεωγραφική γλωσσική ποικιλότητα, γλωσσικές ιδεολογίες, πολυγραμματισμοί, κριτική γλωσσική επίγνωση.

030. Ενεργητική και Επιτελεστική Μάθηση: Σχεδιασμός Διδακτικών Σεναρίων με Επίκεντρο τη Μαθητική Πρακτική και την αξιολόγηση ως μάθηση.

Κάλλια Κατσαμποξάκη – Hodgetts

Διδάσκουσα Πολυγραμματισμών & Πολυτροπικότητας, Πανεπιστήμιο Κρήτης - Μεταδιδακτορική Ερευνήτρια, Παιδαγωγικό Ιωαννίνων

Η εισήγηση παρουσιάζει τα αποτελέσματα ανάλυσης περιεχομένου δέκα διδακτικών σεναρίων που σχεδιάστηκαν από φοιτητές Φυσικών Επιστημών και Μαθηματικών στο Πρόγραμμα Παιδαγωγικής και Διδακτικής Επάρκειας του Πανεπιστημίου Κρήτης. Στόχος της μελέτης είναι η διερεύνηση του τρόπου με τον οποίο οι μελλοντικοί εκπαιδευτικοί ενσωματώνουν στοιχεία ενεργητικής και επιτελεστικής μάθησης κατά τον σχεδιασμό διδασκαλιών βασισμένων στο μοντέλο των πολυγραμματισμών (Core & Kalantzis, 2015· Zapata, Kalantzis & Core, 2023). Η ανάλυση εστιάζει στις τέσσερις διαδικασίες μάθησης (εμπειρία, εννοιολόγηση, ανάλυση, εφαρμογή) και στον τρόπο που αυτές μετασχηματίζονται σε μαθητοκεντρικές πρακτικές που ενισχύουν την αυτενέργεια, τη συνεργατικότητα και την αναστοχαστική δράση.

Τα ευρήματα δείχνουν ότι οι φοιτητές αναγνωρίζουν τη σημασία της ενεργητικής εμπλοκής των μαθητών στη δημιουργία νοημάτων και αξιοποιούν πολυτροπικά μέσα (κειμενικά, οπτικά, πειραματικά και ψηφιακά) για τη στήριξη διαφοροποιημένων μαθησιακών διαδρομών και όχι μόνο για την παρουσίαση περιεχομένου. Ωστόσο, η επιτελεστική διάσταση της μάθησης, όπου οι μαθητές αναλαμβάνουν ρόλο σχεδιαστών και αναστοχαστικών συμμετεχόντων στη μαθησιακή διαδικασία, εκδηλώνεται σε ποικίλους βαθμούς ωριμότητας. Η μελέτη συμβάλλει στη συζήτηση για τον ρόλο της εκπαίδευσης εκπαιδευτικών ως πεδίου καλλιέργειας μετασχηματιστικών παιδαγωγικών πρακτικών που συνδέουν τη θεωρία με την πράξη, και της αξιολόγησης ως μάθηση, και προωθούν τον επιστημονικό γραμματισμό και την κριτική συμμετοχή των μαθητών στις σύγχρονες τάξεις των Φυσικών Επιστημών και Μαθηματικών

Λέξεις Κλειδιά: ενεργητική μάθηση, επιτελεστική μάθηση, πολυγραμματισμοί, διδακτικά σενάρια, φοιτητές Θετικών Επιστημών, επιστημονικός γραμματισμός, αναστοχαστική διδασκαλία, αξιολόγηση ως μάθηση

035. Διαδραστικές Ομάδες Μάθησης - Interactive Groups (IGs)

Αγγελική Παγκου

Εκπαιδευτικός ΠΕ70, Δασκάλα

Ειρήνη-Χρυσοβαλάντου Τσαπαρίδου

Εκπαιδευτικός ΠΕ70, Δασκάλα

Κωνσταντίνα Ψιλογιάννη

Εκπαιδευτικός ΠΕ70, Δασκάλα

Νίκη Σαββανή

Εκπαιδευτικός ΠΕ06, Αγγλικών

Οι Διαδραστικές Ομάδες Μάθησης (Interactive Groups) αποτελούν μια παιδαγωγική πρακτική συνεργατικής και διαλογικής μάθησης που εφαρμόζεται στο πλαίσιο των Κοινοτήτων Μάθησης και στοχεύει στη βελτίωση των μαθησιακών αποτελεσμάτων όλων των μαθητών. Η παρούσα εργασία παρουσιάζει το θεωρητικό πλαίσιο των Διαδραστικών Ομάδων, τα βασικά χαρακτηριστικά της οργάνωσης της τάξης, τον ρόλο των ενηλίκων στη μαθησιακή διαδικασία και τη συμβολή της σχολικής κοινότητας. Παράλληλα, εξετάζονται ερευνητικά ευρήματα από διεθνείς μελέτες που έχουν διερευνήσει την επίδραση της συγκεκριμένης προσέγγισης στις ακαδημαϊκές επιδόσεις, στη συνεργασία των μαθητών και στη συμπεριληπτική εκπαίδευση. Η ανάλυση δείχνει ότι οι Διαδραστικές Ομάδες μπορούν να ενισχύσουν την ποιότητα των μαθησιακών αλληλεπιδράσεων, να μειώσουν τις εκπαιδευτικές ανισότητες και να συμβάλουν στη δημιουργία ενός συμμετοχικού και συμπεριληπτικού σχολικού περιβάλλοντος.

Λέξεις-κλειδιά: διαλογική μάθηση, συνεργατική μάθηση, συμπεριληπτική εκπαίδευση, ετερογενείς ομάδες, μαθησιακές αλληλεπιδράσεις, κοινότητα μάθησης.

039. Διδασκαλία της ιστορίας στην Ε΄ Δημοτικού με τη μέθοδο Jigsaw: Ένα σχέδιο μαθήματος για την ιστορία της Βυζαντινής Κύπρου

Σοφία Τσελεπη

Εκπαιδευτικός ΠΕ70, Δασκάλα, Msc

Παρασκευή Κοσμέτου

Φοιτήτρια ΑΠΘ Παιδαγωγικής Σχολής Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης

Το άρθρο παρουσιάζει ένα σχέδιο μαθήματος ιστορίας με θέμα «Η Βυζαντινή Κύπρος», αξιοποιώντας τη συνεργατική μέθοδο Jigsaw (μέθοδος συνεργατικής συναρμολόγησης), το οποίο υλοποιήθηκε με την Ε΄ τάξη του Δημοτικού. Στο συγκεκριμένο σενάριο, οι μαθητές χωρίζονται σε ομάδες και μελετούν διαφορετικές πτυχές της ιστορίας της Κύπρου κατά τη βυζαντινή περίοδο. Κάθε μαθητής/τρια αναλαμβάνει ρόλο «ειδικού» και μοιράζεται τη γνώση του με την ομάδα του, έτσι ώστε όλοι να αποκτήσουν μια ολοκληρωμένη εικόνα του θέματος. Η επιλογή της συγκεκριμένης

μεθόδου έγινε καθώς πρόκειται για μια διαφοροποιημένη παιδαγωγική προσέγγιση που στηρίζεται στη συνεργασία, την ατομική υπευθυνότητα και την ενεργό συμμετοχή όλων των μαθητών. Ενισχύει την αυτορρύθμιση της μάθησης, την επικοινωνία και τη συνεργατική οικοδόμηση της γνώσης και προάγει τη θετική κοινωνική συμπεριφορά, βελτιώνοντας παράλληλα τη σχολική επίδοση. Με την εφαρμογή του σχεδίου μαθήματος αρχικά οι μαθητές/τριες πληροφορούνται τον τρόπο εργασίας τους σύμφωνα με τη συγκεκριμένη στρατηγική. Στη συνέχεια γίνεται ο χωρισμός των μαθητών/τριών σε ομάδες (Jigsaw groups) και η ανάθεση ενός υποθέματος της εργασίας σε κάθε μέλος της ομάδας. Στην επόμενη φάση γίνεται ανασύνθεση των ομάδων και σύνθεση της ομάδας των «ειδικών» (Experts groups) στο πλαίσιο της οποίας οι «ειδικοί» για κάθε υποθέμα συζητούν μεταξύ τους, εμβαθύνοντας και συμπληρώνοντας τις γνώσεις τους αλληλεπιδραστικά και συνεργατικά. Ακολουθεί η επιστροφή στις αρχικές ομάδες (Jigsaw groups) όπου «διδάσκουν» τους υπόλοιπους/ες και σε συνεργασία φέρουν σε πέρας το έργο τους. Η επόμενη είναι η φάση της αξιολόγησης με τη χρήση των ΤΠΕ και ψηφιακών παιχνιδιών, ώστε να είναι πιο ελκυστική και κατάλληλη για την ηλικία των μαθητών/τριών και τέλος υλοποιείται μια δραστηριότητα αναστοχασμού, όπου οι μαθητές/τριες εκφράζουν τις απόψεις και τα συναισθήματά τους για τη μέθοδο μέσω ενός ερωτηματολογίου τύπου «φανάρι». Το άρθρο καταδεικνύει πώς η μέθοδος Jigsaw μπορεί να προσαρμοστεί αποτελεσματικά στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση, ενισχύοντας τη συμμετοχή, τη διαφοροποίηση και τη βαθύτερη κατανόηση της ιστορικής γνώσης.

Λέξεις Κλειδιά: Μέθοδος Jigsaw, συνεργασία, ομάδες «ειδικών», ομάδες Jigsaw

040. Ηλεκτρικό Ρεύμα – Διδακτικό Σενάριο με Ανεστραμμένη Τάξη

Μαρία Μαγαλιού

Εκπαιδευτικός ΠΕ04.01, Φυσικός

Η παρούσα εργασία παρουσιάζει την εφαρμογή μιας διδακτικής παρέμβασης για τη διδασκαλία της έννοιας του ηλεκτρικού ρεύματος στη Γ' Γυμνασίου, η οποία βασίζεται στο μοντέλο της «Ανεστραμμένης Τάξης» (Flipped Classroom). Η προσέγγιση δομείται σε τρεις φάσεις: η προ-εργασία και η μετα-εργασία υλοποιούνται αυτόνομα από τους/τις μαθητές/τριες εκτός του σχολικού πλαισίου, ενώ η ενδιάμεση φάση αφορά τη διδασκαλία εντός της τάξης. Μέσω της χρήσης των προσομοιώσεων PhET και της διερευνητικής μάθησης, η παρέμβαση συνέβαλε στη βαθύτερη κατανόηση των φυσικών εννοιών και στην αντιμετώπιση μαθησιακών εμποδίων. Σύμφωνα με τη διεθνή βιβλιογραφία, τέτοιες πρακτικές ενισχύουν τη μαθησιακή εμπειρία και την ενεργό συμμετοχή (Bishop & Verleger, 2013; Turan, 2023). Η αξιολόγηση της παρέμβασης, ήταν διαμορφωτική και τελική. Τα αποτελέσματα έδειξαν τη βελτίωση της ικανότητας των μαθητών/τριών να εφαρμόζουν τη γνώση σε πραγματικά συμφραζόμενα.

Λέξεις Κλειδιά: Ηλεκτρικό ρεύμα, Ανεστραμμένη τάξη, Διερευνητική μάθηση, Ομαδοσυνεργατική διδασκαλία, Κριτική σκέψη

041. Η Ενσωμάτωση της Ιστορίας και της Φύσης της Επιστήμης στη Διδασκαλία των Φυσικών Επιστημών: Ένας Πυλώνας Επιστημονικού Γραμματισμού και Προστασίας στην Εποχή της Τεχνητής Νοημοσύνης

Μαρία Μαγαλιού

Εκπαιδευτικός ΠΕ04.01, Φυσικός

Η ραγδαία ανάπτυξη της Τεχνητής Νοημοσύνης (TN) μετασχηματίζει τον τρόπο παραγωγής, διάχυσης και αξιολόγησης της γνώσης, δημιουργώντας νέες προκλήσεις για την εκπαίδευση στις Φυσικές Επιστήμες. Το άρθρο υποστηρίζει ότι η ενσωμάτωση της Ιστορίας των Επιστημών (ItE) και της Φύσης της Επιστήμης (ΦτΕ) στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση αποτελεί θεμελιώδη πυλώνα για την ανάπτυξη Επιστημονικού Γραμματισμού και για την προστασία των μαθητών απέναντι στην άκριτη αποδοχή περιεχομένου που παράγεται από συστήματα TN. Μέσα από την ItE αναδεικνύεται η επιστήμη ως δυναμική, ανθρώπινη και κοινωνικοπολιτισμικά προσδιορισμένη δραστηριότητα, ενώ η ΦτΕ

παρέχει εργαλεία κριτικής αξιολόγησης της επιστημονικής γνώσης και των τεχνολογικών ισχυρισμών. Το άρθρο αναλύει τις προκλήσεις της εποχής της ΤΝ και θέτει το θεωρητικό πλαίσιο για παιδαγωγικές προσεγγίσεις που ενισχύουν την κριτική σκέψη και Επιστημονικό Γραμματισμό. Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι η διερεύνηση του ρόλου της Ιστορίας και της Φύσης των Επιστημών ως παιδαγωγικών πλαισίων για την ανάπτυξη Επιστημονικού Γραμματισμού και Γραμματισμού στην Τεχνητή Νοημοσύνη (AI literacy). Η μελέτη βασίζεται σε αφηγηματική βιβλιογραφική ανασκόπηση σύγχρονων ερευνών και θεσμικών κειμένων για ΤΝ στην εκπαίδευση, ΦτΕ και AI literacy (UNESCO, 2023). Ως AI literacy ορίζεται το σύνολο ικανοτήτων που επιτρέπει κριτική αξιολόγηση, αποτελεσματική χρήση και ηθική πλοήγηση στις τεχνολογίες ΤΝ (Almatrafi et al., 2024; Lintner, 2024).

Λέξεις Κλειδιά: Φύση της Επιστήμης, Ιστορία των Επιστημών, Επιστημονικός Γραμματισμός, Τεχνητή Νοημοσύνη, Κριτική Σκέψη

049. «Κλασικές» Τεχνικές στη Διδασκαλία του Παραδοσιακού Βιολιού: Μια Διαπολιτισμική Προσέγγιση για τα Μουσικά Σχολεία

Επαμεινώνδας Παναγιώτης Μπελενιώτης

Εκπαιδευτικός ΠΕ79.01, Μουσικής, PhD (candidate), MMUS, MBA, BSc

Το παρόν εκπαιδευτικό σενάριο παρουσιάζει τη διδασκαλία του παραδοσιακού βιολιού στα Μουσικά Σχολεία, ενσωματώνοντας «κλασικές» τεχνικές του βιολιού και αρχές διαπολιτισμικής εκπαίδευσης. Η διδασκαλία του παραδοσιακού ρεπερτορίου καλείται να ισορροπήσει ανάμεσα στη βιωματική – προφορική μετάδοση και στις απαιτήσεις της συστηματικής μουσικής εκπαίδευσης. Το εκπαιδευτικό σενάριο με τίτλο «“Κλασικές” Τεχνικές στη Διδασκαλία του Παραδοσιακού Βιολιού: Μια Διαπολιτισμική Προσέγγιση για τα Μουσικά Σχολεία» διερευνά τρόπους δημιουργικής αξιοποίησης τεχνικών της δυτικής κλασικής παράδοσης στο παραδοσιακό ρεπερτόριο, με στόχο την ενίσχυση της τεχνικής επάρκειας και της εκφραστικής ευελιξίας των μαθητών, χωρίς αλλοίωση του ύφους και της προφορικότητας. Παράλληλα, το σενάριο προσεγγίζει το παραδοσιακό βιολί ως φορέα πολιτισμικών επιρροών της Ανατολικής Μεσογείου, προωθώντας το σεβασμό στην πολιτισμική ποικιλομορφία και αναδεικνύοντας κοινά μουσικά στοιχεία μεταξύ διαφορετικών μουσικών παραδόσεων. Οι μαθητές/τριες καλλιεργούν δεξιότητες κατανόησης, ενσυναίσθησης και αποδοχής της μουσικής ετερότητας. Το εκπαιδευτικό σενάριο απευθύνεται σε μαθητές Γυμνασίου των Μουσικών Σχολείων με όργανο επιλογής το παραδοσιακό βιολί και βασίζεται σε συνδυαστικό πλαίσιο μάθησης που ενοποιεί προφορικότητα, κλασική τεχνική, Τεχνολογίες Πληροφορίας και Επικοινωνίας (Τ.Π.Ε.) και διαπολιτισμικές πρακτικές, συνδέοντας τη δεξιοτεχνία με τη δημιουργικότητα. Τα αποτελέσματα της εφαρμογής του σεναρίου δείχνουν ότι η συνδυαστική αξιοποίηση κλασικών τεχνικών, Τ.Π.Ε. και διαπολιτισμικών πρακτικών μπορεί να ενισχύσει τόσο την τεχνική κατάρτιση, όσο και τη μουσική και πολιτισμική ευαισθησία των μαθητών/τριών.

Λέξεις Κλειδιά: Διδασκαλία παραδοσιακού βιολιού, διαπολιτισμική μουσική εκπαίδευση, μουσικά σχολεία, μουσική παιδαγωγική, Τ.Π.Ε

050. Η Αξιοποίηση του σχολιασμένου Βίντεο ως Εργαλείο Επαγγελματικής Ανάπτυξης Εκπαιδευτικών. Η περίπτωση των ελληνικών παραδοσιακών χορών

Νικόλαος Αποστολάκης

Εκπαιδευτικός ΠΕ11, Φυσικής Αγωγής, M.Ed.-Ph.D

Λεωνίδας Γαϊτανάκης

Εκπαιδευτικός ΠΕ11 Φυσικής Αγωγής, Ph.D.

Η εκμάθηση των ελληνικών παραδοσιακών χορών από παιδιά σχολικής ηλικίας θεωρείται σημαντική για τη δια βίου συμμετοχή τους σε δραστηριότητες που σχετίζονται με αυτή τη μορφή τέχνης. Η διδασκαλία τους αποτελεί πρόκληση για τους εκπαιδευτικούς Φυσικής Αγωγής, καθώς συχνά καλούνται να ανακαλέσουν γνώσεις που απέκτησαν κατά τη

φοίτησή τους στα πανεπιστήμια. Για τον λόγο αυτό αναδεικνύεται η ανάγκη συστηματικής επανεκπαίδευσης στους ελληνικούς παραδοσιακούς χορούς. Παράλληλα, η συνεχής επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών είναι απαραίτητη για την αντιμετώπιση σύγχρονων εκπαιδευτικών προκλήσεων, όπως η ποικιλομορφία του μαθητικού πληθυσμού, οι κοινωνικοοικονομικές αλλαγές και οι τεχνολογικές εξελίξεις. Ωστόσο, τα παραδοσιακά προγράμματα επιμόρφωσης συχνά είναι περιορισμένα λόγω κόστους, γεωγραφικών δυσκολιών και της αποσπασματικής τους εφαρμογής. Η παρούσα μελέτη εξετάζει την αποτελεσματικότητα του σχολιασμένου βίντεο ως ευέλικτου τεχνολογικού εργαλείου επιμόρφωσης εκπαιδευτικών Φυσικής Αγωγής στους ελληνικούς παραδοσιακούς χορούς. Η επιμόρφωση βασίστηκε στο μοντέλο των 4 Σταδίων του Reytou και αξιολογήθηκε μέσω ερωτηματολογίων σχετικά με τη στάση των εκπαιδευτικών απέναντι στο εργαλείο και τη μεθοδολογική προσέγγιση. Τα αποτελέσματα έδειξαν θετική αποδοχή και ισχυρή πρόθεση αξιοποίησης του σχολιασμένου βίντεο στη διδασκαλία. Συμπερασματικά, το εργαλείο αυτό αποτελεί πολλά υποσχόμενη λύση για την επιμόρφωση και τη συστηματική διδασκαλία των παραδοσιακών χορών, εφόσον προσαρμόζεται στο γνωστικό και πρακτικό υπόβαθρο των εκπαιδευτικών.

Λέξεις Κλειδιά: Επιμόρφωση εκπαιδευτικών, Εκπαιδευτική τεχνολογία, βίντεο με επισημάνσεις, Επαγγελματική ανάπτυξη, Παραδοσιακός χορός.

051. Η λογοτεχνία ως παιδαγωγικό μέσο πρόληψης και αντιμετώπισης του σχολικού εκφοβισμού: μια διαφοροποιημένη διδακτική παρέμβαση για μαθητές δημοτικού

Γεωργία Τσούτα

Εκπαιδευτικός ΠΕ70, Δασκάλα, Msc Ειδική Εκπαίδευση, Med Εκπαίδευση Ενηλίκων

Η λογοτεχνική ανάγνωση στο δημοτικό σχολείο αποτελεί θεμελιώδη παιδαγωγική πρακτική που προάγει την ολόπλευρη ανάπτυξη των μαθητών, καλλιεργώντας τη φαντασία, τη δημιουργικότητα, την κριτική σκέψη, τη γλωσσική έκφραση και τη συναισθηματική νοημοσύνη. Η λογοτεχνία λειτουργεί ως «καθρέφτης» της πραγματικότητας, προάγοντας αξίες όπως η φιλία ενώ ταυτόχρονα ενισχύει την ενσυναίσθηση και την ικανότητα επίλυσης συγκρούσεων. Το λογοτεχνικό βιβλίο μετατρέπεται σε μέσο ενδυνάμωσης της φωνής κάθε μαθητή, προσφέροντας χώρο για έκφραση, αποδοχή της διαφορετικότητας και καλλιέργεια συνεργατικών αξιών. Η ανάγνωση ολόκληρων λογοτεχνικών βιβλίων στο νέο Πρόγραμμα Σπουδών της Γλώσσας για το Δημοτικό σχολείο αναδεικνύεται ως ξεχωριστό θεματικό πεδίο, επιβεβαιώνοντας τη σημασία της λογοτεχνίας στη σχολική καθημερινότητα. Στο παρόν άρθρο παρουσιάζεται μια διαφοροποιημένη διδακτική παρέμβαση που αξιοποιεί τη λογοτεχνική ανάγνωση για την πρόληψη και αντιμετώπιση της ενδοσχολικής βίας και του σχολικού εκφοβισμού, μέσα από ένα συμπεριληπτικό μαθησιακό περιβάλλον. Η παρέμβαση αξιοποιεί πολλαπλές σύγχρονες στρατηγικές διαφοροποίησης, όπως οι think-tac-toe, Ζωγράφηση, Cubing, KWL, καθώς και τα ψηφιακά εργαλεία ChatGPT και AnswerGarden, τα οποία επιτρέπουν στους μαθητές να εκφραστούν δημιουργικά και να αναστοχαστούν πάνω σε πραγματικά προβλήματα. Μέσω αυτών των εργαλείων προωθείται η ενεργός συμμετοχή, η συνεργασία και η ανάπτυξη κριτικής σκέψης, ενώ η διδασκαλία προσαρμόζεται στις ανάγκες, τα ενδιαφέροντα και το μαθησιακό προφίλ κάθε μαθητή.

Λέξεις Κλειδιά: Λογοτεχνία, σχολικός εκφοβισμός, διαφοροποιημένη διδασκαλία

060. Η Γνωστική Μαθητεία και η αυτορρυθμιζόμενη γραφή ως παιδαγωγικές προσεγγίσεις για τη μείωση του άγχους γραφής

Γεωργία Θεοχαροπούλου

Εκπαιδευτικός ΠΕ02, Φιλολόγος, Υποψήφια Διδάκτορας Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης Πανεπιστημίου Κρήτης

Ιωάννης Σπαντιδάκης

Καθηγητής ΠΤΔΕ Πανεπιστημίου Κρήτης

Η παρούσα εισήγηση πραγματεύεται μέρος της εκπαιδευτικής έρευνας που υλοποιήθηκε και διερεύνησε την εφαρμογή, τα αποτελέσματα και τον αντίκτυπο της αξιοποίησης του μοντέλου της Γνωστικής Μαθητείας στην καλλιέργεια δεξιοτήτων αυτορρύθμισης και μεταγνωστικής επίγνωσης κατά τη διδασκαλία του γραπτού λόγου στο Γενικό Λύκειο. Ειδικότερα, το τμήμα της έρευνας που παρουσιάζεται εστιάζει στη διερεύνηση του άγχους γραφής (writing anxiety), μιας συναισθηματικής διάστασης που επηρεάζει την επίδοση και τη στάση των μαθητών απέναντι στον γραπτό λόγο. Υλοποιήθηκε έρευνα δράσης με ενσωματωμένη διδακτική παρέμβαση, στο πλαίσιο της οποίας εξετάστηκε κατά πόσο η διδασκαλία που αξιοποίησε το μοντέλο της Γνωστικής Μαθητείας για την ανάπτυξη μεταγνωστικών και αυτορρυθμιστικών δεξιοτήτων σε όλα τα στάδια παραγωγής του γραπτού λόγου συνέβαλε στη συναισθηματική αποφόρτιση και στη μείωση του άγχους γραφής των μαθητών/τριών, διαμορφώνοντας ένα καθοδηγητικό και υποστηρικτικό πλαίσιο εργασίας. Η παρέμβαση εφαρμόστηκε για ένα σχολικό έτος στο μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας, με συμμετοχή δύο τμημάτων της Α΄ Λυκείου, ενώ, για λόγους τριγωνποίησης και εγκυρότητας, αξιοποιήθηκε ένα επιπλέον τμήμα ως Ομάδα Ελέγχου. Τα ευρήματα έδειξαν ότι η συστηματική ενίσχυση των παραπάνω δεξιοτήτων δημιούργησε ένα σαφές, σταθερό, δομημένο και υποστηρικτικό για τη διαχείριση του άγχους πλαίσιο εργασίας, ενώ η κοινωνιογνωστική διάσταση της Γνωστικής Μαθητείας ενίσχυσε τον διάλογο, τη συνεργασία και τη συναισθηματική αποφόρτιση των μαθητών κατά τη συγγραφή.

Λέξεις – Κλειδιά: άγχος γραφής, Γνωστική Μαθητεία, αυτορρύθμιση, μεταγνώση

071. Διδακτική πρόταση στο μάθημα της Φυσικής Αγωγής στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση, για την επίδραση της άσκησης στον καρδιακό σφυγμό

Εμμανουήλ Σμπώκος

Εκπαιδευτικός ΠΕ11, Φυσικής Αγωγής, Msc-PhD

Ειρήνη Ταλιούρη

Εκπαιδευτικός ΠΕ04.04, Βιολόγος PhD

Η παρούσα διδακτική πρόταση υλοποιήθηκε στο τριθέσιο Δημοτικό Σχολείο Απλαδιανών Ρεθύμνου, στις τάξεις Ε΄ και ΣΤ΄, στο πλαίσιο του μαθήματος της Φυσικής Αγωγής, με διαθεματική σύνδεση με τις Φυσικές Επιστήμες και το κεφάλαιο «Κυκλοφορικό Σύστημα». Στόχος ήταν η βιωματική κατανόηση της σχέσης μεταξύ σωματικής άσκησης και μεταβολής των τιμών της καρδιακής συχνότητας (Κ.Σ) στο 3ο λεπτό της κάθε δραστηριότητας και στο 5ο λεπτό αποκατάστασης σε 13 μαθητές ηλικίας 10–12 ετών. Η διδακτική προσέγγιση βασίστηκε στη μέθοδο της αποκλίνουσας παραγωγικότητας, ενθαρρύνοντας τους μαθητές/τριες να ανακαλύψουν τη γνώση μέσω πειραματισμού και προβληματισμού. Οι μαθητές/τριες μέτρησαν την Κ.Σ πριν και μετά από ήπια και μέτρια προς έντονης έντασης άσκησης, συμμετέχοντας σε αθλητικές δραστηριότητες [καλαθοσφαίριση, πετοσφαίριση, ποδόσφαιρο, παλίνδρομο-τρέξιμο-Shuttle-Run-Test (SRT)]. Μέσα από την ομαδική εργασία καλλιέργησαν δεξιότητες παρατήρησης, συνεργασίας και ανάλυσης δεδομένων. Τα αποτελέσματα κατέδειξαν σαφή αύξηση της ΚΣ, ιδιαίτερα στην δραστηριότητα του παλίνδρομου τρεξίματος (SRT), αναδεικνύοντας διαφοροποιήσεις στη φυσική κατάσταση και τη σημασία της συστηματικής άσκησης για την υγεία. Η παρέμβαση αξιολογήθηκε θετικά, επιβεβαιώνοντας την αποτελεσματικότητα της βιωματικής και διαθεματικής διδασκαλίας στην ενίσχυση της ενεργητικής μάθησης και της κατανόησης βασικών εννοιών της φυσιολογίας της άσκησης.

Λέξεις Κλειδιά: φυσική αγωγή, πρωτοβάθμια, βιωματική μάθηση, παλμός, άσκηση, κυκλοφορικό

073. Παιγνιώδεις μορφές διδασκαλίας και αξιολόγησης στη διδασκαλία της Γλώσσας στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση: Το Bingo των Επιθέτων και ο Κινηματογράφος των Ρημάτων ως καλές πρακτικές στη Δ' Δημοτικού

Αναστασία Βασιλείου

Εκπαιδευτικός ΠΕ70, Δασκάλα

Παναγιώτης Ρήτσας

Εκπαιδευτικός ΠΕ70, Δάσκαλος

Η παρούσα εργασία διερευνά τη χρήση δύο παιγνιωδών διδακτικών πρακτικών στη διδασκαλία της Γλώσσας σε μαθητές Δ' Δημοτικού: το «Bingo των Επιθέτων» και τον «Κινηματογράφο των Ρημάτων». Οι δραστηριότητες αυτές εντάσσονται στο πλαίσιο παιγνιώδους, βιωματικής και ομαδοσυνεργατικής μάθησης και αποτελούν ταυτόχρονα εναλλακτικές μορφές αξιολόγησης βασικών γραμματικών φαινομένων. Η μελέτη αξιοποίησε ποιοτική μεθοδολογία, με παρατήρηση της συμμετοχής των μαθητών, καταγραφή αλληλεπιδράσεων και συλλογή αυθόρμητων σχολίων. Τα αποτελέσματα καταδεικνύουν ότι οι δραστηριότητες προάγουν την ενεργό συμμετοχή, την ομαδική συνεργασία, τη λεξιλογική ανάπτυξη και τη μεταγλωσσική επίγνωση, μειώνοντας το άγχος που συνδέεται με παραδοσιακή αξιολόγηση. Η μελέτη υπογραμμίζει τη σημασία της ενσωμάτωσης παιγνιωδών δραστηριοτήτων στη διδασκαλία της Γλώσσας και προτείνει τη δυνατότητα επέκτασής τους σε άλλα γνωστικά αντικείμενα.

Λέξεις Κλειδιά: παιγνιώδης μάθηση, εναλλακτική αξιολόγηση, διδασκαλία Γλώσσας, ομαδοσυνεργατική μάθηση, δημοτικό σχολείο

108. Το Νηπιαγωγείο χαιρετώ... Πάω στο Δημοτικό

Στυλιανή Αντωνοκοπούλου

Εκπαιδευτικός ΠΕ60, Νηπιαγωγών, Msc Πανεπιστημίου Κρήτης

Γεωργία Βερίγου

Εκπαιδευτικός ΠΕ60, Νηπιαγωγών

Η παρούσα μελέτη αφορά τη μετάβαση των παιδιών από το νηπιαγωγείο στο δημοτικό σχολείο, ένα ιδιαίτερα σημαντικό στάδιο εξέλιξης τόσο για το παιδί όσο και για την οικογένειά του. Το πρόγραμμα υλοποιήθηκε τη σχολική χρονιά 2021-2022, σε συνθήκες τήρησης των μέτρων προστασίας κατά της Covid-19, και αποτέλεσε προσπάθεια συνδυασμού δια ζώσης και εξ αποστάσεως διδασκαλίας.

Βασικοί στόχοι ήταν η ανάπτυξη δεξιοτήτων ώστε τα παιδιά να βιώσουν τη φυσική συνέχεια μεταξύ των δύο βαθμίδων, η ενίσχυση της αυτοπεποίθησης και της σχολικής ετοιμότητας, η καλλιέργεια ομαδοσυνεργατικών δεξιοτήτων στο τρίπτυχο σχολείο-παιδί-οικογένεια, η επικοινωνία και συνεργασία των μαθητών μέσω Τ.Π.Ε. για την παραγωγή κοινού πολυτροπικού έργου, καθώς και η εξοικείωση με την ασφαλή χρήση του διαδικτύου.

Η διάρκεια του προγράμματος ήταν έξι μήνες (Δεκέμβριος-Ιούνιος) και περιλάμβανε εξ αποστάσεως και δια ζώσης δραστηριότητες, όπως γνωριμία μαθητών και εκπαιδευτικών, ενημέρωση γονέων, κοινό σχεδιασμό και παρουσίαση δράσεων, επισκέψεις στο Δημοτικό και τελική αξιολόγηση.

Παρά τις δυσκολίες λόγω Covid-19, έλλειψης μέσων και χρονικών περιορισμών, το ενδιαφέρον των παιδιών παρέμεινε αμείωτο. Ο σχεδιασμός προσαρμόστηκε στα κοινά τους ενδιαφέροντα, ενώ ενισχύθηκε ουσιαστικά η συμμετοχή και το ενδιαφέρον των γονέων για την ομαλή μετάβαση.

Λέξεις Κλειδιά: Μετάβαση, εξ αποστάσεως, συνεργασία, ΤΠΕ.

125. Η Διδακτική Μέθοδος Project ως Παράγοντας Ανάπτυξης Κοινωνικών Δεξιοτήτων στους Μαθητές: μια Ποιοτική Έρευνα σε Δασκάλους της Π.Ε. Ευβοίας

Ελένη Μαρία Αγιαννιώτη

Εκπαιδευτικός ΠΕ70, Δασκάλα

Γεώργιος Μπέστιας

Διδάσκων στο ΜΠΣ MaHer, Τ.Ε.Π.Ε.Κ.Ε., Πανεπιστημίου Πατρών (επιβλέπων)

Η παρούσα μελέτη εξετάζει τον ρόλο της διδακτικής μεθόδου Project στην ανάπτυξη των κοινωνικών δεξιοτήτων των μαθητών της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης. Το κεντρικό ερευνητικό ερώτημα της μελέτης είναι η διερεύνηση των αντιλήψεων και των εμπειριών των εκπαιδευτικών της Π.Ε. Ευβοίας σχετικά με τη συμβολή της εν λόγω μεθόδου στην ανάπτυξη κοινωνικών δεξιοτήτων, όπως η συνεργασία και η επικοινωνία. Για την προσέγγιση αυτού του ζητήματος, υιοθετήθηκε η ποιοτική ερευνητική μέθοδος μέσω σκόπιμης δειγματοληψίας εννέα (9) εκπαιδευτικών που εφαρμόζουν συστηματικά αυτή την μέθοδο. Η συλλογή των δεδομένων πραγματοποιήθηκε με ημιδομημένες συνεντεύξεις, οι οποίες αναλύθηκαν με τη μέθοδο της Θεματικής Ανάλυσης. Τα αποτελέσματα καταδεικνύουν ότι, σύμφωνα με τις υποκειμενικές εκτιμήσεις των συμμετεχόντων, η μέθοδος Project συντελεί σημαντικά στην κοινωνική ανάπτυξη των μαθητών, αναδεικνύοντας τη σημασία της βιωματικής μάθησης. Παράλληλα, εντοπίστηκαν προκλήσεις που αφορούν τον περιορισμένο χρόνο, τη στάση των γονέων, τις υλικοτεχνικές υποδομές και την ανάγκη για εξειδικευμένη επιμόρφωση. Λόγω της φύσης της ποιοτικής προσέγγισης και του περιορισμένου δείγματος, τα ευρήματα αφορούν αποκλειστικά το συγκεκριμένο πλαίσιο και τις αντιλήψεις των εκπαιδευτικών, χωρίς να αποτελούν άμεση μέτρηση της ανάπτυξης των δεξιοτήτων των μαθητών. Συμπερασματικά, η μέθοδος Project αναδείχθηκε από τους συμμετέχοντες ως μια ιδιαίτερα ωφέλιμη παιδαγωγική προσέγγιση, με δυνατότητες περαιτέρω αξιοποίησης στο ελληνικό δημόσιο σχολείο υπό την προϋπόθεση της κατάλληλης υποστήριξης.

Λέξεις Κλειδιά: διδακτική μέθοδος Project, κοινωνικές δεξιότητες, Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση, ποιοτική έρευνα, εκπαιδευτικοί

129. Ο ρυθμός ως παιδαγωγικό μέσο στο Μουσικό Σχολείο: πρακτικές εφαρμογές μέσα από τα παραδοσιακά κρουστά και τύμπανα - drums

Άκης Σαγάνης

Εκπαιδευτικός ΠΕ79.01, Μουσικών, Καθηγητής Κρουστών Μουσικό Σχολείο Ηρακλείου, Υποψήφιος Διδάκτορας Τμήμα Μουσικών Σπουδών ΕΚΠΑ

Η εισήγηση εξετάζει τον ρυθμό ως παιδαγωγικό μέσο στο Μουσικό Σχολείο αναδεικνύοντας τη σημασία του στη μαθησιακή διαδικασία και τη δημιουργική ανάπτυξη των μαθητών. Μέσω της χρήσης παραδοσιακών κρουστών και τυμπάνων-drums παρουσιάζονται διδακτικές πρακτικές που ενσωματώνουν βιωματικές μορφές μάθησης και ενισχύουν την ενεργό συμμετοχή. Έτσι, οι μαθητές καλλιεργούν την κινητική αυτορρύθμιση, τον ατομικό και συλλογικό συντονισμό και την κατανόηση της ρυθμικής δομής, μέσω της σωματικής εμπειρίας. Βασισμένη στις παιδαγωγικές αρχές των Orff, Dalcoze και Kodaly καθώς και στη σύγχρονη έρευνα για τον ρυθμό και την ενσώματη μάθηση, η εισήγηση προτείνει τρόπους με τους οποίους ο ρυθμός μπορεί να λειτουργήσει ως συνδεδεμένος κρίκος μεταξύ μουσικής κίνησης και έκφρασης, καθώς και ως γέφυρα μεταξύ της παραδοσιακής και της σύγχρονης μουσικής εμπειρίας των μαθητών. Στόχος είναι να αναδειχθεί ο ρυθμός όχι μόνο ως μουσικό, αλλά και ως παιδαγωγικό εργαλείο που ενισχύει τη συγκέντρωση, τη δημιουργικότητα και τη συνεργατική μάθηση στο σχολικό περιβάλλον.

Λέξεις Κλειδιά: Ρυθμός, Μουσικό Σχολείο, Βιωματική μάθηση, Παραδοσιακά κρουστά, Τύμπανα-drums

131. Η διακαλλιτεχνικότητα ως γέφυρα διπλής ροής ανάμεσα στη λογοτεχνική εκπαίδευση και τη σύγχρονη τέχνη

Πολυξένη Μπίλλα

Διδάκτωρ Φιλολογίας, Εκπαιδευτικός Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης

Η αισθητική εμπειρία συνιστά ένα μέσο πρόσληψης του κόσμου με ολιστικό και απροκατάληπτο τρόπο, καθώς συνείρει τις αισθήσεις, τα συναισθήματα και τη φαντασία σε μια διαδικασία που μπορεί να θέσει σε κριτικό έλεγχο τα πρότυπα ορθολογικότητας που κυριαρχούν στη σύγχρονη εποχή. Η Λογοτεχνία ως τέχνη, αλλά και ως κοινωνικός και πολιτισμικός λόγος, συνιστά έναν προνομιακό χώρο αναζήτησης του τρόπου με τον οποίο μια κοινωνία αποτυπώνει τις αξίες, τους προσανατολισμούς και τους προβληματισμούς της. Από την αισθητική ανταπόκριση έως την κριτική κατανόηση του λόγου οι αναγνώστες διανύουν μια ερμηνευτική διαδρομή που τους επιτρέπει να αποκωδικοποιήσουν τον λογοτεχνικό λόγο και να του προσδώσουν νόημα με βάση τις δικές εμπειρίες και ιδεολογικές αφετηρίες. Για μια ολιστικότερη ερμηνευτική προσέγγιση των λογοτεχνικών κειμένων ως κοινωνικού και πολιτισμικού λόγου, είναι σημαντική η αξιοποίηση διακαλλιτεχνικών πρακτικών οι οποίες επιτρέπουν όχι μόνο τη συγκριτική και διαλογική προσέγγιση θεμάτων μέσω διαφορετικών μορφών τέχνης, αλλά και την αξιοποίηση εναλλακτικών δρόμων κατανόησης και δημιουργικής παραγωγής λόγου. Στην παρούσα εργασία, παρουσιάζεται ο διακαλλιτεχνικός διάλογος μεταξύ λογοτεχνικών έργων και εικαστικών τεχνών, εμπλουτισμένος με αξιοποίηση ψηφιακών μέσων, ως διδακτική προσέγγιση που ανανεώνει τη λογοτεχνική διδασκαλία.

Λέξεις Κλειδιά: Διακαλλιτεχνικότητα, Λογοτεχνία

138. Πέρα από την "ποδιά και τα γυαλιά": εικόνες της επιστήμης και των επιστημόνων μέσα από σκίτσα & ιχνογραφήματα παιδιών του Δημοτικού σχολείου

Νεκτάριος Τσαγλιώτης

Εκπαιδευτικός ΠΕ70, Δάσκαλος, Διευθυντής

Τατιάνα Σπινέλλη

Εκπαιδευτικός ΠΕ70, Δασκάλα, Διευθύντρια

Η παρούσα μελέτη διερευνά τις διαχρονικές μετατοπίσεις στις αναπαραστάσεις μαθητών/-τριών του δημοτικού για την επιστήμη και τους/τις επιστήμονες/-ισσες, καλύπτοντας μια περίοδο είκοσι ετών (2006-2026). Το δείγμα προέρχεται από το 9ο Δημοτικό Σχολείο Ρεθύμνου και περιλαμβάνει πάνω από 400 ιχνογραφήματα και κείμενα παιδιών Ε΄ και Στ΄ τάξης, τα οποία συλλέχθηκαν στο πλαίσιο μαθημάτων στο Εργαστήριο Φυσικών Επιστημών. Αξιοποιώντας μια πολυτροπική μεθοδολογία ανάλυσης, βασισμένη στο τροποποιημένο Draw-A-Scientist Test (DAST), η έρευνα εξετάζει πώς αλληλεπιδρούν τα κυρίαρχα πολιτισμικά στερεότυπα με τη σχολική εμπειρία. Τα αποτελέσματα καταδεικνύουν ότι, παρά την ανθεκτικότητα του αρχετύπου του "εκκεντρικού επιστήμονα", η συστηματική εργαστηριακή διδασκαλία οδηγεί στην απομυθοποίηση της επιστημονικής πρακτικής. Παρατηρείται μία σαφής μετατόπιση προς την οικειοποίηση του επιστημονικού χώρου, την κατανόηση της επιστήμης ως συνεργατικής διαδικασίας και την ενίσχυση της έμφυλης ταυτότητας, με τα παιδιά να προβάλλουν τον εαυτό τους στον ρόλο του ενεργού επιστήμονα. Η μελέτη υπογραμμίζει τη σημασία της βιωματικής μάθησης στη διαμόρφωση του επιστημονικού γραμματισμού και συζητά τις παιδαγωγικές και κοινωνικές προεκτάσεις των αποτελεσμάτων για την εκπαίδευση στις φυσικές επιστήμες, υπογραμμίζοντας την ανάγκη για πολυμορφικές & ποικίλες προσεγγίσεις της επιστημονικής δραστηριότητας με πρακτικο-βιωματικό αντίκρισμα, ώστε η διδακτική αξιοποίηση των παιδικών ιχνογραφημάτων να συγκροτεί ένα έναυσμα διαλόγου και αναστοχασμού μέσα στην τάξη.

Λέξεις Κλειδιά: Draw-A-Scientist Test (DAST), στερεότυπα επιστημόνων, παιδικές απεικονίσεις (παραστάσεις), ιχνογραφήματα, επιστημονική ταυτότητα, φύλο και επιστήμη, ποιοτική έρευνα.

139. «Άπορος κόρη και θυγάτηρ παρήλικος αγρότη»: Μια επανάγνωση των ιστορικών πηγών υπό το ανακαινιστικό πρίσμα του ρόλου των συναισθημάτων.

Μαρίνα Σούκα

Εκπαιδευτικός ΠΕ70, Δασκάλα, Διευθύντρια

Η παρούσα μελέτη, αξιοποιώντας το διεπιστημονικό ρεύμα της «Συναισθηματικής Στροφής» στην Ιστορία, εξετάζει τις εμπειρίες υποψήφιας διδασκαλίσσας κατά τον Μεσοπόλεμο. Εστιάζει στον κομβικό ρόλο της «προστάτιδας κόρης» που κλήθηκαν να αναλάβουν, καθώς οι παραδοσιακοί οικογενειακοί ρόλοι ανατράπηκαν από τις συνέπειες του Α' Παγκοσμίου Πολέμου και της Μικρασιατικής Καταστροφής. Βασισμένη σε αρχαιακό υλικό του Διδασκαλείου Κρήτης, η έρευνα αναδεικνύει πώς συναισθήματα όπως η φροντίδα, η θυσία, η ευθύνη και η ανησυχία για το μέλλον διαμόρφωσαν τη γυναικεία ταυτότητα και τις επαγγελματικές επιλογές της εποχής. Η μελέτη υποστηρίζει ότι η παράλειψη της συναισθηματικής διάστασης δημιουργεί κενό στην κατανόηση της περιόδου, καθώς οι συγκινήσεις των υποκειμένων επηρεάζουν τους θεσμούς και τις κοινωνικές λειτουργίες. Τα ερευνητικά ερωτήματα επικεντρώνονται στα κυρίαρχα συναισθήματα που προκάλεσαν οι οικονομικές επιπτώσεις του πολέμου, στην εσωτερική σύγκρουση μεταξύ ευθύνης και φόβου για τον ρόλο του οικονομικού προστάτη, και στον τρόπο με τον οποίο οι νέοι κοινωνικοί ρόλοι ενδυνάμωσαν τη νέα ταυτότητα της εργαζόμενης γυναίκας. Η προσέγγιση αυτή προσφέρει μια διαφορετική ανάγνωση των ιστορικών πηγών, συνδέοντας το ατομικό βίωμα με το συλλογικό γίνεσθαι και το ιδιωτικό με το δημόσιο πεδίο.

Λέξεις Κλειδιά: συναισθηματική στροφή στην ιστορία, , ιστορικές πηγές, «προστάτιδα κόρη», Διδασκαλείο Κρήτης, γυναικεία ταυτότητα.

142. Προθήματα: Ξεκλειδώνοντας το κείμενο

Γεώργιος Ασπρούλης

Εκπαιδευτικός ΠΕ70, Διευθυντής

Η ποικιλία των λέξεων που χρησιμοποιείται για την παραγωγή ενός κειμένου αυξάνει την πληροφορητικότητά του. Αντίστοιχα, ο λεξιλογικός πλούτος ενός αναγνώστη συνεισφέρει στην κατανόηση και την πρόσληψη ενός κειμένου. Η παρούσα μελέτη έχει ως στόχο να αναδείξει τη σημασία της διδασκαλίας των προθημάτων στην αύξηση του λεξιλογικού πλούτου μαθητών του δημοτικού σχολείου. Μεταξύ των εργαλείων που μπορούν να χρησιμοποιηθούν είναι τα ηλεκτρονικά λεξικά, η ανάλυση λέξεων στα συνθετικά τους και η σύνθεση λέξεων με τη χρήση προθημάτων. Η διδακτική διαδικασία αυτή μπορεί να λάβει χώρα κατά τη διδασκαλία κάθε διδακτικού αντικειμένου και όχι μόνο μέσω του γλωσσικού μαθήματος. Σύμφωνα με τα νέα Προγράμματα Σπουδών η διδασκαλία των παράγωγων και σύνθετων λέξεων ξεκινάει από την Α' Δημοτικού.

Λέξεις κλειδιά: πληροφορητικότητα κειμένου, προθήματα, λεξιλόγιο, κατανόηση κειμένου

147. Από τη λέξη στη δράση: η δραματοποίηση ως θεατρική τεχνική και ως θεατρική μέθοδος

Νάγια Μποέμη

Σύμβουλος Εκπαίδευσης ΠΕ91, Θεατρικής Αγωγής

Βαρβάρα Κασωτάκη

Εκπαιδευτικός ΠΕ91, Θεατρικής Αγωγής

Η παρούσα μελέτη επιχειρεί μια ενδεικτική παρουσίαση της δραματοποίησης, τόσο ως θεατρικής τεχνικής όσο και ως θεατρικής μεθόδου, σύμφωνα με τις αρχές και τους στόχους που ορίζονται στα νέα Προγράμματα Σπουδών. Η δραματοποίηση συνιστά μια διαδικασία κατά την οποία ένα κείμενο μετασχηματίζεται σε σκηνική και θεατρική δράση, σε μια πολυτροπική μορφή επικοινωνίας. Μέσα από τη δραματοποίηση, οι μαθητές/μαθήτριες βιώνουν το κείμενο, το ερμηνεύουν και το ανασυνθέτουν με βάση τις προσωπικές τους εμπειρίες. Έτσι, το κείμενο μετατρέπεται

σε ένα πολυτροπικό γεγονός, που προάγει την αυτοέκφραση και την πολιτισμική επίγνωση. Η δραματοποίηση, ως θεατρική τεχνική, επιτρέπει τη συνολική συμμετοχή των παιδιών, καθώς κάθε παιδί μπορεί να εμπλακεί ενεργά στη δημιουργία και στην αναπαράσταση του δραματικού κειμένου και να γίνει μέρος μιας συλλογικής σκηνικής εμπειρίας. Η μελέτη θα εστιάσει στις διαφοροποιήσεις της δραματοποίησης ανάλογα με το πλαίσιο εφαρμογής της, ως θεατρική τεχνική σε διαφορετικά γνωστικά αντικείμενα, και ως θεατρική μέθοδος στο μάθημα της Θεατρικής Αγωγής, όπου λειτουργεί κυρίως ως διερευνητική δραματοποίηση.

Στο πλαίσιο της συγκεκριμένης εισήγησης, η δραματοποίηση ξεκινά από εικόνες που λειτουργούν ως ερεθίσματα για τη δημιουργία ενός αρχικού δραματικού περιβάλλοντος και την ανάπτυξη των χαρακτήρων, θέτοντας τις βάσεις για τη σκηνική δράση. Στηριζόμαστε στις κατά τον Rodari «Καρτέλες του Προπ» και στις αρχές της θεωρίας του για τις λειτουργίες των πρωταγωνιστών στα παραμύθια, όπου τίθενται ερωτήματα στα παιδιά που καθορίζουν τη βασική δομή της ιστορίας και δημιουργείται έτσι το απαραίτητο υπόβαθρο για να δημιουργήσουν αυτοσχέδιες και πρωτότυπες ιστορίες. Στη συνέχεια, ακολουθώντας τα στάδια της μεθόδου της διερευνητικής δραματοποίησης, οδηγούμαστε στη σύνθεση ενός νέου δραματικού κειμένου και στην σκηνική παρουσίασή του, σχεδιάζοντας εξ αρχής μια νέα θεατρική δράση. Θα αναλυθούν τα μέσα και οι συγκεκριμένες τεχνικές που θα χρησιμοποιηθούν για να οδηγηθούμε από το αρχικό κείμενο στο νέο, αμιγώς θεατρικό περιβάλλον. Η διερευνητική δραματοποίηση ως μέθοδος διδασκαλίας ενθαρρύνει την ομαδοσυνεργατική μάθηση, καλλιεργεί τη δημιουργικότητα και τη φαντασία και προάγει την ανάπτυξη επικοινωνιακών, κοινωνικών και συναισθηματικών δεξιοτήτων.

Λέξεις-Κλειδιά: Διερευνητική Δραματοποίηση, Θεατρική Αγωγή, Εικόνα, Κείμενο.

107. Έμφυλα στερεότυπα στη χρήση των γλωσσικών ποικιλιών: η περίπτωση των κρητικόφωνων

Δαφέρμου Μαρία

Υποψήφια διδακτορίσσα Π.Τ.Π.Ε.

Λειβαδιωτάκης Γεώργιος

Υποψήφιος διδάκτορας Π.Τ.Π.Ε.

Τζακώστα Μαρίνα

Καθηγήτρια Π.Τ.Π.Ε.

Από τα πρώτα στάδια της ζωής μας, το φύλο έχει μεγάλη επίδραση στη διαμόρφωση της ατομικής και κοινωνικής μας ταυτότητας και καθορίζει την κοινωνιογλωσσική μας συμπεριφορά (Τσοκαλίδου, 2001). Έτσι, στην κοινωνιογλωσσική έρευνα το φύλο συχνά χρησιμοποιείται ως εργαλείο για να εξηγήσουμε την ανομοιογένεια της γλωσσικής ποικιλότητας (Κανάκης, 2022), ενώ, παράλληλα, πολλές μελέτες έχουν εστιάσει στο κατά πόσον υπάρχει γλώσσα των φύλων (Μακρή-Τσιλιπάκου, 2010). Όπως διαπιστώνεται στη σχετική βιβλιογραφία (βλ. Παυλίδου, 2006), το φύλο μπορεί να αποτελεί σημαντικό παράγοντα γλωσσικής διαφοροποίησης και ανισότητας. Η παρούσα έρευνα διερευνά το κατά πόσον διαφοροποιούνται οι γλωσσικές στάσεις και, κατ' επέκταση, η γλωσσική συμπεριφορά των διαλεκτόφωνων Κρητικών με βάση τον κοινωνικό παράγοντα του φύλου. Συγκεκριμένα, εξετάζονται τρεις όψεις της γλωσσικής χρήσης, α) η χρήση της κρητικής γλώσσας, β) η χρήση των θηλυκών επαγγελματικών ουσιαστικών και γ) η χρήση των δάνειων στοιχείων. Τα ευρήματα της έρευνας καταδεικνύουν ότι το (κοινωνικό) φύλο αποτελεί ένα βασικό παράγοντα διαφοροποίησης των γλωσσικών στάσεων και της γλωσσικής συμπεριφοράς των κρητικόφωνων. Ειδικότερα, οι άνδρες, από τη μία μεριά, χρησιμοποιούν σε υψηλότερο βαθμό και με υψηλότερη συχνότητα την κρητική γλώσσα, από την άλλη, εμφανίζονται πιο ανεκτικοί τόσο στην κλιτική μορφολογία των θηλυκών επαγγελματικών ουσιαστικών όσο και στη χρήση των δάνειων στοιχείων στη γλώσσα. Αντίθετα, λοιπόν, οι γυναίκες φαίνεται να προτιμούν πρότυπους γλωσσικούς τύπους έχοντας ως στόχο την κοινωνική αποδοχή. Αξίζει να τονίσουμε, όμως, ότι στο πλαίσιο της γλωσσικής προσαρμογής που επιδιώκουν οι χρήστ(ρι)ες, η γλωσσική εκφορά τους περιορίζεται, ενώ, όταν δεν συμμορφώνονται με τα γλωσσικά πρότυπα, μπορεί να λάβουν αρνητικές αξιολογήσεις. Έτσι, τα ευρήματα της παρούσας έρευνας αναδεικνύουν νέες πτυχές στη μελέτη του γλωσσικού σεξισμού, ενώ, παράλληλα, υπογραμμίζουν την

ανάγκη ενσωμάτωσης του ζητήματος της εμφυλότητας στη γλωσσική διδασκαλία. Τέλος, προτείνονται διδακτικές προτάσεις με στόχο την ενίσχυση της κριτικής γλωσσικής επίγνωσης των μαθητών/-τριών.

Λέξεις Κλειδιά: γλωσσικός σεξισμός, γλωσσική ανισότητα, κρητική γλώσσα

152. Εφαρμογές του Μοντεσσοριανού Μοντέλου "Παιδιά της Γης" στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση

Μυλωνάκη Ευαγγελία

Εκπαιδευτικός, Πιστοποιημένη Παιδαγωγός Montessori

Τσικαλάκη Ειρήνη

Εκπαιδευτικός, Δ/ντρια 16ου Διαπολιτισμικού ΔΣ Χανίων

Το πρόγραμμα Erdkinder της Maria Montessori αποτελεί ένα καινοτόμο εκπαιδευτικό μοντέλο, αρχικά σχεδιασμένο για εφήβους, το οποίο όμως προσφέρει πολύτιμα εργαλεία για την Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση. Ο όρος «παιδιά της γης» αποτυπώνει μια βαθιά φιλοσοφία: οι μαθητές αναζητούν νόημα και κοινωνική ταυτότητα χτίζοντας την αυτονομία τους μέσα από τη βιωματική εργασία στη φύση.

Το μοντέλο βασίζεται στην άμεση επαφή με το περιβάλλον. Οι μαθητές συμμετέχουν ενεργά σε αυθεντικές δραστηριότητες, όπως η φροντίδα ενός σχολικού κήπου ή η διαχείριση πόρων, καλλιεργώντας υπευθυνότητα, συνεργασία και δεξιότητες επίλυσης προβλημάτων. Μέσα από αυτή την «κοινωνική εργασία», η μάθηση ξεφεύγει από τα στενά όρια της τάξης και μετατρέπεται σε ζωντανή εμπειρία. Κεντρικός στόχος είναι η διαμόρφωση του «κοινωνικού ανθρώπου»: ατόμων με αυτοπεποίθηση και αίσθηση προσφοράς στο σύνολο. Το Erdkinder συνιστά μια ολιστική προσέγγιση που προετοιμάζει τα παιδιά όχι μόνο για την επόμενη βαθμίδα εκπαίδευσης, αλλά κυρίως για μια υπεύθυνη ζωή στο μέλλον.

Λέξεις κλειδιά: Μοντεσσοριανή Παιδαγωγική, Erdkinder (Παιδιά της Γης), Βιωματική Μάθηση, Κοινωνική Αυτονομία

153. Η Κρητική Αναγέννηση στο σχολείο. Ο Ερωτόκριτος του Β. Κορνάρου. Διδακτική αξιοποίηση στα εργαστήρια δεξιοτήτων

Σγουρός Δημήτρης

Εκπαιδευτικός ΠΕ70, Δάσκαλος

Η παρούσα εισήγηση παρουσιάζει ένα καινοτόμο σχέδιο εργασίας που υλοποιήθηκε με μαθητές της Δ' Τάξης στο 1ο Δημοτικό Σχολείο Αγίου Νικολάου, με επίκεντρο τον «Ερωτόκριτο» του Βιτσέντζου Κορνάρου. Στόχος της παρέμβασης ήταν η συστηματική ενασχόληση των παιδιών με την ποιητική και παιδευτική αξία του έργου, μέσα από τη χρήση του πρωτότυπου κειμένου. Η διδακτική προσέγγιση εστίασε στην εξοικείωση των μαθητών με την κρητική «ντοπιολαλιά», τον δεκαπεντασύλλαβο στίχο και τις διαχρονικές αξίες του ποιήματος. Το πρόγραμμα αναπτύχθηκε σε επτά εργαστήρια δεξιοτήτων, συνδυάζοντας τη βιωματική μάθηση με τις ψηφιακές τέχνες. Οι μαθητές αναπαρήγαγαν την ιστορία μέσω ζωγραφικής, σύνθεσης μαντινάδων και ετυμολογικής ανάλυσης των ονομάτων των ηρώων. Παράλληλα, εξάσκησαν τις ψηφιακές τους δεξιότητες δημιουργώντας ένα δικό τους βίντεο, ενώ η διαδικασία κορυφώθηκε με την προετοιμασία μιας θεατρικής παράστασης. Η εισήγηση αναδεικνύει πώς η επαφή με την Κρητική Αναγέννηση μπορεί να ενισχύσει τη γλωσσική έκφραση και την κριτική σκέψη των μαθητών, συνδέοντας την παράδοση με τη δημιουργικότητα.

Λέξεις-κλειδιά: Ερωτόκριτος, Εργαστήρια Δεξιοτήτων, Κρητικό Ιδίωμα, Βιωματική Μάθηση.

ΑΞΟΝΑΣ: Συμπερίληψη, Ετερότητα και Δικαιώματα

002. Η λειτουργία των Τμημάτων Υποδοχής στην ενσωμάτωση των μαθητών στο σύγχρονο σχολείο

Αθανάσιος Παναγόπουλος

Εκπαιδευτικός ΠΕ70, Δάσκαλος, Διευθυντής

Είναι δεδομένο ότι τα τελευταία χρόνια επιχειρείται μια αλλαγή για τη βελτίωση και την ενδυνάμωση του σχολείου με τομές, τόσο στη διοίκηση της εκπαίδευσης, όσο και στην αλλαγή του τρόπου διδασκαλίας με σημαντικές παρεμβάσεις στο αναλυτικό πρόγραμμα σπουδών, σύμφωνα με τις εκπαιδευτικές ανάγκες των μαθητών. Μια εκπαιδευτική τομή είναι η ίδρυση και λειτουργία των Τμημάτων Υποδοχής-Τάξεων για τους αλλοδαπούς και παλινοστούντες μαθητές στην ελληνική εκπαίδευση. (Τ.Υ: Τάξεις Υποδοχής) ή κοινώς Τμήματα ΖΕΠ (Ζώνες Εκπαιδευτικής Προτεραιότητας). Η λειτουργία των Τμημάτων Υποδοχής (Τ.Υ.) στο Δημοτικό Σχολείο είναι καθοριστική για την ομαλή ενσωμάτωση των μαθητών, ιδιαίτερα εκείνων που προέρχονται από διαφορετικά γλωσσικά και πολιτισμικά περιβάλλοντα (αλλοδαποί, παλινοστούντες, μαθητές με μητρική γλώσσα διαφορετική από την ελληνική, όπως Ρομά ή μέλη της μουσουλμανικής μειονότητας της Θράκης). Τα Τμήματα Υποδοχής (Τ.Υ) αποτελούν τον κεντρικό πυλώνα του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος για την ένταξη των προσφύγων και μεταναστών μαθητών και ο παιδαγωγικός τους ρόλος είναι πολυδιάστατος και σημαντικός στη συμπερίληψη, στο ευρύτερο πλαίσιο διαπολιτισμικής εκπαίδευσης. Μέσα από τη βιβλιογραφική ανασκόπηση αναδεικνύεται ο παιδαγωγικός ρόλος των Τμημάτων Υποδοχής στην ενσωμάτωση και την προσαρμογή των μαθητών, αποτελώντας στο νέο σχολικό πλαίσιο συμβάλλοντας στην ομαλή ένταξη τους και στην αποδοχή τους από τη σχολική κοινότητα.

Λέξεις κλειδιά: Τμήματα Υποδοχής, ενσωμάτωση μαθητών, παιδαγωγικός ρόλος του εκπαιδευτικού

016. «Μπαίνοντας στα παπούτσια του άλλου»: Ένα ταξίδι ενσυναίσθησης και αποδοχής στη διαφορετικότητα της σχολικής ζωής

Ελένη Μητσόβα

Εκπαιδευτικός ΠΕ70, Δασκάλα, MSc Ειδική Αγωγή και MSc Εκπαίδευση Ενηλίκων

Η ενσυναίσθηση αποτελεί θεμελιώδη δεξιότητα για τη διαμόρφωση ενός σχολικού περιβάλλοντος που προάγει την αποδοχή, τη συμπερίληψη και τον σεβασμό προς τη διαφορετικότητα. Η παρούσα εργασία διερευνά τις δυνατότητες καλλιέργειας της ενσυναίσθησης στους μαθητές μέσα από βιωματικές και δημιουργικές παιδαγωγικές πρακτικές. Εστιάζει στις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι μαθητές με διαφορετικές εκπαιδευτικές ανάγκες και πολιτισμικά υπόβαθρα, αναδεικνύοντας τον ρόλο του εκπαιδευτικού ως διαμεσολαβητή κατανόησης και φορέα ενδυνάμωσης της σχολικής κοινότητας. Μέσα από τη σχολική ζωή προτείνονται δραστηριότητες που ενισχύουν τη συναισθηματική νοημοσύνη, τη συνεργασία και την αναγνώριση της μοναδικότητας κάθε μαθητή.

Η προσέγγιση βασίζεται στις αρχές της συμπεριληπτικής και της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης, επιδιώκοντας τη σύνδεση του γνωστικού με το συναισθηματικό στοιχείο της μάθησης. Η ενσυναίσθηση δεν ορίζεται αποκλειστικά ως διδακτικός στόχος, αλλά και ως θεμελιώδης στάση που συμβάλλει στην ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής και της ψυχοκοινωνικής ευημερίας των μαθητών. Το «ταξίδι» αυτό προσκαλεί εκπαιδευτικούς και μαθητές να «μπουν στα παπούτσια του άλλου» και να επαναπροσδιορίσουν την έννοια της σχολικής κοινότητας ως χώρου συνύπαρξης, σεβασμού και ενσυναίσθητικής κατανόησης της διαφορετικότητας. Τέλος, το πλαίσιο αυτό οδηγεί στην καλλιέργεια κοινωνικών δεξιοτήτων και συνεργατικών στάσεων, απαραίτητων για την αποτελεσματική αλληλεπίδραση σε πολιτισμικά και διαφοροποιημένα μαθησιακά περιβάλλοντα.

Λέξεις κλειδιά: ενσυναίσθηση, συμπερίληψη, διαφορετικότητα, διαπολιτισμικότητα.

018. Πολίτες του κόσμου: μαθαίνουμε ενσυναίσθηση χτίζουμε ειρήνη μέσα από τη Λογοτεχνία

Φανή Μπέκου

Εκπαιδευτικός ΠΕ02, Φιλολόγος, Msc

Η παρούσα εργασία εστιάζει στον ρόλο της εκπαίδευσης ως καθοριστικού παράγοντα για τη διαμόρφωση πολιτών με παγκόσμια συνείδηση με στόχο την ειρηνική συμβίωση σε πολυπολιτισμικά περιβάλλοντα. Μέσα από βιωματικές και ομαδοσυνεργατικές μεθόδους διδασκαλίας, οι μαθητές ενθαρρύνονται να αναστοχαστούν πάνω στις προσωπικές τους αντιλήψεις, να αναγνωρίσουν τα κοινά στοιχεία της ανθρώπινης εμπειρίας και να αναπτύξουν στάσεις αλληλεγγύης μεταξύ τους.

Η εργασία αυτή διερευνά τη συμβολή της λογοτεχνίας ως παιδαγωγικού εργαλείου στην καλλιέργεια της ενσυναίσθησης και στη διαμόρφωση κουλτούρας ειρήνης στους μαθητές του Λυκείου. Η λογοτεχνία, ως χώρος πολυφωνίας προσφέρει τη δυνατότητα να γνωρίσουμε ο ένας τον άλλο και να προσεγγίσουμε διαφορετικές πολιτισμικές και κοινωνικές εμπειρίες. Μέσα από τη μελέτη λογοτεχνικών κειμένων οι μαθητές ενθαρρύνονται να αναπτύξουν κριτικό στοχασμό, συναισθηματική κατανόηση και ηθική ευαισθησία. Η διδακτική προσέγγιση που προτείνεται βασίζεται σε βιωματικές και ομαδοσυνεργατικές μεθόδους, όπως ο διάλογος, ο δημιουργικός λόγος και η δραματοποίηση, που επιτρέπουν τη μετατροπή της ανάγνωσης σε πράξη συμμετοχής και συλλογικής έκφρασης. Η ενσυναίσθηση, μέσω της λογοτεχνικής εμπειρίας, μετασχηματίζεται σε αξιακή στάση που ενισχύει την κοινωνική συνοχή και την υπευθυνότητα απέναντι στον κόσμο. Η μελέτη τεκμηριώνει ότι η λογοτεχνία, όταν εντάσσεται μεθοδικά και ουσιαστικά στη μαθησιακή διαδικασία, δύναται να λειτουργήσει ως διαμεσολαβητικός χώρος μεταξύ γνωστικής ανάπτυξης και συναισθηματικής καλλιέργειας.

Λέξεις Κλειδιά: λογοτεχνία, ενσυναίσθηση, διαπολιτισμικότητα.

033. Αξιολογώντας τη συνεργασία εκπαιδευτικών και γονέων στην ενίσχυση της ποιότητας ζωής των μικρών παιδιών σε σχέση με το δικαίωμα τους για συμμετοχή, αναψυχή και παιχνίδι

Ελένη Βιταλάκη

Ε.Δι.Π., Π.Τ.Π.Ε., Πανεπιστήμιο Κρήτης

Αναστάσιος Πέκης

Ε.Δι.Π., Π.Τ.Π.Ε., Πανεπιστήμιο Κρήτης

Μαρία Μελαδάκη

Εκπαιδευτικός ΠΕ60, Νηπιαγωγός

Η παρούσα μελέτη εστιάζει στη διερεύνηση του τρόπου με τον οποίο η ποιότητα ζωής των παιδιών ενισχύεται μέσα από την πραγμάτωση του δικαιώματος στη συμμετοχή, την αναψυχή και το παιχνίδι. Παράλληλα, εξετάζεται και αξιολογείται ο ρόλος της συνεργασίας μεταξύ εκπαιδευτικών και γονέων ως καθοριστική παράμετρος για την πραγμάτωση των δικαιωμάτων των παιδιών. Η έρευνα ακολούθησε την ποιοτική μεθοδολογία, αξιοποιώντας την ημιδομημένη συνέντευξη με εννέα νηπιαγωγούς από διαφορετικές γεωγραφικές περιοχές της Ελλάδας. Τα ευρήματα της μελέτης ανέδειξαν την αξία του παιχνιδιού, ως μέσο ψυχαγωγίας και προσωπικής έκφρασης και ως εργαλείο μάθησης. Επίσης, τονίστηκε η σημασία της ενίσχυσης της βιωματικής μάθησης και της παροχής περισσότερου ελεύθερου χρόνου εντός του σχολικού πλαισίου. Παράλληλα, επισημάνθηκαν δυσκολίες στην επικοινωνία και τη συνεργασία με τους γονείς, οι οποίες ενδέχεται να επηρεάζουν την ισότιμη πρόσβαση των παιδιών σε ευκαιρίες αναψυχής καθώς και ελλείψεις σε υποδομές, όπως και ζητήματα κοινωνικής ισότητας που επηρεάζουν την πρόσβαση των παιδιών σε ποιοτικές δραστηριότητες. Καταλήγοντας, η μελέτη καταδεικνύει την ανάγκη για μία θεσμικά ενισχυμένη προσέγγιση στην προσχολική εκπαίδευση, που θα διασφαλίζει την εφαρμογή των δικαιωμάτων των παιδιών στη σχολική

καθημερινότητα. Η συνεργασία σχολείου και οικογένειας αναδεικνύεται ως κομβικός άξονας για την ενδυνάμωση της παιδικής φωνής και για την προαγωγή της ποιότητας ζωής των παιδιών στο εκπαιδευτικό και κοινωνικό περιβάλλον.

Λέξεις Κλειδιά: Ποιότητα ζωής, συμμετοχή, παιχνίδι, αναψυχή, συνεργασία σχολείου-οικογένειας

053. Οι απόψεις των διευθυντών και υποδιευθυντών των δημοτικών σχολείων της περιφέρειας Κρήτης σχετικά με τη συμπερίληψη. Η σχέση με τους τύπους ηγεσίας

Ευαγγελία Λαρίου

Υποψήφια Διδάκτορας, Τμήμα Επιστημών της Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Frederick, Κύπρος

Αθανάσιος Αλεγκάκης

ΕΔΙΠ Ιατρικής Σχολής, Πανεπιστήμιο Κρήτης

Οι απόψεις του εκπαιδευτικού προσωπικού είναι καθοριστικές για την εφαρμογή της συμπεριληπτικής πολιτικής στις σχολικές. Σκοπός της μελέτης είναι να καταγραφούν οι απόψεις της διευθυντικής ομάδας που υπηρετεί στα δημοτικά σχολεία της περιφέρειας Κρήτης, όσον αφορά τη συμπερίληψη. Πραγματοποιήθηκε συμπλήρωση ενός ηλεκτρονικού ερωτηματολογίου από όσους διευθυντές ή υποδιευθυντές έχουν παρούσα θέση ή θέση εντός της τελευταίας 5ετίας. Το ηλεκτρονικό ερωτηματολόγιο ενσωματώνει τις ελληνικές μεταφράσεις δύο επιμέρους ερωτηματολογίων: του Attitudes towards inclusive education (ATIE), για τις θέσεις και στάσεις για τη συμπερίληψη και του ερωτηματολογίου (Vansimpro), που εξετάζει τους τύπους ηγεσίας. Σε σύνολο 148 εγγραφών, και βασισμένο στους μέσους όρους των στις κλίμακες συμπερίληψης παρατηρήθηκε υψηλή αποδοχή πολιτικών συμπερίληψης σε παιδιά με αναπηρίες ή με ακαδημαϊκά θέματα. Τόσο η ακαδημαϊκή κλίμακα συμπερίληψης όσο και η κλίμακα φυσικής κατάστασης για τη συμπερίληψη επηρεάστηκαν εκτός από την ύπαρξη μεταπτυχιακών σπουδών. Η ακαδημαϊκή κλίμακα συμπερίληψης συσχετίστηκε σημαντικά με τους μετασχηματιστικούς, τους δημοκρατικούς και συναλλακτικούς τύπους ηγεσίας. Η κλίμακα φυσικής κατάστασης συσχετίστηκε με τον δημοκρατικό και μετασχηματιστικό τύπο ηγεσίας. Συμπερασματικά, παρατηρήθηκε υψηλή αποδοχή συμπεριληπτικών πολιτικών από τη διευθυντική ομάδα των δημοτικών σχολείων όπως και η σύνδεση με μετασχηματιστικούς και δημοκρατικούς τύπους ηγεσίας κάτι που ενισχύει την ευκολότερη εφαρμογή συμπεριληπτικών πολιτικών.

Λέξεις Κλειδιά: συμπεριληπτική εκπαίδευση, δημοτικά σχολεία, τύποι ηγεσίας

062. Προσωπικές θεωρίες εκπαιδευτικών για την παιδαγωγική διαχείριση της πολιτισμικής και γλωσσικής ετερότητας: σύγκριση γενικών και διαπολιτισμικών σχολείων

Κυριακή Θεοδοσιάδου

Εκπαιδευτικός ΠΕ02, Φιλολόγος, Δρ. Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης

Η παρούσα έρευνα μελετά τις προσωπικές θεωρίες εκπαιδευτικών που διδάσκουν σε δημόσια γενικά και διαπολιτισμικά δημοτικά σχολεία που σχετίζονται με τον τρόπο που διαχειρίζονται παιδαγωγικά την εθνοπολιτισμική ετερότητα μέσα στην τάξη τους. Πιο συγκεκριμένα, επιδιώκεται η ανίχνευση, καταγραφή και συστηματοποίηση των προσωπικών θεωριών είκοσι εκπαιδευτικών που εργάζονται σε γενικά και σε διαπολιτισμικά δημοτικά σχολεία στην Περιφερειακή Ενότητα Πέλλας και Θεσσαλονίκης, με βάση τις οποίες οι ίδιοι κατανοούν, ερμηνεύουν και διαχειρίζονται την εθνοπολιτισμική και γλωσσική ετερότητα. Για το σκοπό αυτό χρησιμοποιήθηκαν ποιοτικές ερευνητικές μέθοδοι, μέσω ποικίλων εργαλείων, όπως παρατήρηση διδασκαλίας, σε βάθος συνεντεύξεις και ανάλυση κειμένου. Τα ευρήματα της έρευνας αναδεικνύουν την τάση των εκπαιδευτικών να χρησιμοποιούν αφομοιωτικές πρακτικές με ορισμένες εξαιρέσεις εκπαιδευτικών που εργάζονται σε διαπολιτισμικά σχολεία.

Λέξεις Κλειδιά: Ετερότητα, Προσωπικές θεωρίες, Διαπολιτισμική Εκπαίδευση

076. Η δυναμική των σχέσεων στην προσχολική ηλικία: Κοινωνιόγραμμα, συναισθηματική αγωγή και συμπερίληψη

Αικατερίνη Αυγουστάκη

Σύμβουλος Εκπαίδευσης ΠΕ60, Νηπιαγωγών ΔΠΕ Χανίων

Η παρούσα έρευνα διερεύνησε την επίδραση του ψυχοπαιδαγωγικού προγράμματος rhythm4inclusion, βασισμένου σε ρυθμό και κίνηση, στα ψυχοκοινωνικά χαρακτηριστικά και στη συμπερίληψη παιδιών με συμπεριφορικές δυσκολίες σε τυπικές προσχολικές τάξεις. Το βασικό ερευνητικό ερώτημα ήταν αν τα παιδιά Τυπικής Ανάπτυξης αλληλοεπιδρούν και λειτουργούν συμπεριληπτικά και συνεργατικά απέναντι σε συνομηλίκους με Συμπεριφορικές Δυσκολίες. Η πειραματική έρευνα πραγματοποιήθηκε σε 3 νηπιαγωγεία της Κρήτης, σε 6 προσχολικές τάξεις, τα δεδομένα συλλέχθηκαν από 6 εκπαιδευτικούς, μέσω του κοινωνιογράμματος στην Πειραματική Ομάδα. Τα αποτελέσματα παρουσίασαν ενδείξεις βελτίωσης της κοινωνικής αλληλεπίδρασης και της συμπεριληπτικής στάσης. Σε ομαδικό επίπεδο, ο ατομικός ρυθμός των παιδιών ευθυγραμμίστηκε με τον ομαδικό, προάγοντας τη συνεργασία και την κοινωνική συνοχή. Η μελέτη ενισχύει τη γνώση και την πρακτική εφαρμογή της συμπερίληψης στην προσχολική εκπαίδευση, προτείνοντας τη χρήση δημιουργικών και ρυθμικών προγραμμάτων ως μέσα ενίσχυσης της αποδοχής και της συμμετοχής όλων των παιδιών

Λέξεις-κλειδιά: ψυχοκοινωνικά χαρακτηριστικά, κοινωνιόγραμμα, συμπερίληψη, προσχολική ηλικία.

085. Παιδιά στα σχολεία κι όχι στην εργασία

Κωνσταντίνος Αργυροπούλου

Εκπαιδευτικός ΠΕ70, Δασκάλα

Η παρούσα μελέτη αφορά έναν διδακτικό σχεδιασμό 4 ωρών με τίτλο «Παιδιά στα σχολεία κι όχι στην εργασία», ο οποίος απευθύνεται σε μαθητές της Στ τάξης Δημοτικού. Σχεδιάστηκε με βάση τη φιλοσοφία που διαπνέει τα νέα Προγράμματα Σπουδών και τα νέα σχολικά εγχειρίδια. Αποτελεί μια πρόταση διδασκαλίας, η οποία υλοποιήθηκε κατά την επιμόρφωσή μου για τα Νέα Προγράμματα Σπουδών Νεοελληνικής Γλώσσας –Δημοτικό από το ΙΕΠ και αξιολογήθηκε με άριστα. Περιλαμβάνει δραστηριότητες και φύλλα εργασίας που καλύπτουν όλες τις θεματικές ενότητες των Νέων Προγραμμάτων Σπουδών για τη Γλώσσα στο Δημοτικό, σχεδιασμένα με βάση τα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα. Προτείνεται μια μέθοδος διδακτικής προσέγγισης που προϋποθέτει καλή συνεργασία και συμπερίληψη όλων των μαθητών της τάξης. Στοχεύει στην εξοικείωση των μαθητών με διάφορα κειμενικά είδη των πολυπολιτισμικών κοινωνιών. Οι μαθητές ασχολούνται με ένα επίκαιρο θέμα, καθώς η παιδική εργασία αποτελεί ακόμα και σήμερα ένα μείζον παγκόσμιο πρόβλημα, παρά τις προσπάθειες δεκαετιών για την εξάλειψή της. Επικεντρώνεται στη μετάδοση κοινωνικών μηνυμάτων όπως ο σεβασμός των παιδικών δικαιωμάτων μέσα από τον μετασχηματισμό μονοτροπικών κειμένων σε πολυτροπικά π.χ. τη δημιουργία κόμικ.

Λέξεις Κλειδιά: Νέα Προγράμματα Σπουδών Γλώσσας, πρόταση διδασκαλίας, καινοτόμα προσέγγιση, κοινωνική ευαισθητοποίηση, συνεργασία, συμπερίληψη.

151. Χτίζοντας γέφυρες μάθησης – Συμπερίληψη στην πράξη: Καινοτόμες Εφαρμογές και Θεσμικές Προκλήσεις στο 16ο Διαπολιτισμικό Δημοτικό Σχολείο Χανίων

Τσικαλάκη Ειρήνη

Εκπαιδευτικός, Δ/ντρια 16ου Διαπολιτισμικού ΔΣ Χανίων

Η παρούσα εισήγηση παρουσιάζει το έργο του 16ου Δημοτικού Σχολείου Χανίων Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης, του μοναδικού διαπολιτισμικού σχολείου στην Κρήτη, ως έναν ζωντανό χώρο όπου η συμπερίληψη γίνεται καθημερινή πράξη. Μέσα από τη φιλοσοφία της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης, το σχολείο υιοθετεί τη διαφοροποιημένη διδασκαλία και τη γλωσσική υποστήριξη ως βασικούς πυλώνες. Υλοποιεί καινοτόμες πρακτικές, όπως η χρήση ΤΠΕ, η

ρομποτική (STEM), οι «πράσινες» δράσεις, η διεθνής εξωστρέφεια μέσω ευρωπαϊκών προγραμμάτων, με στόχο την ενίσχυση του «ανήκειν» και την ισότιμη πρόσβαση στη γνώση. Η ένταξη πολιτισμικών στοιχείων στο πρόγραμμα σπουδών, λαογραφικές δράσεις και ψηφιακές μαθητικές δημιουργίες αναδεικνύουν τη διαφορετικότητα ως πλούτο και όχι ως εμπόδιο.

Ωστόσο, η πορεία αυτή δεν στερείται εμποδίων. Αναλύονται οι δυσκολίες που αποτελούν τροχοπέδη στην ανάπτυξη του Σχολείου, όπως οι επιφυλάξεις της τοπικής κοινωνίας για το επίπεδο σπουδών και η ανάγκη για διαρκή επιμόρφωση των εκπαιδευτικών στη διαχείριση πολυπολιτισμικών τάξεων. Η παρουσίαση στοχεύει να καταδείξει πώς η διαπολιτισμική προσέγγιση μπορεί να ανατρέψει στερεότυπα, καλλιεργώντας ένα σχολικό κλίμα αμοιβαίου σεβασμού και προετοιμάζοντας τους μαθητές για τη μελλοντική τους συνύπαρξη σε μια παγκοσμιοποιημένη κοινωνία.

Λέξεις κλειδιά: Διαπολιτισμική Εκπαίδευση, Συμπεριληπτικές Πρακτικές, Διαφοροποιημένη Διδασκαλία, Θεσμικές Προκλήσεις

100. Εγκεφαλική παράλυση και γενικό σχολείο: πρόκληση ή απόρριψη;

Κωνσταντίνα Ντούλια

Ειδική Παιδαγωγός – Κοινωνιολόγος ΠΕ71 – ΠΕ78

Εμμανουέλα Λυκουροπούλου

Εκπαιδευτικός ΠΕ70, Δασκάλα

Ελισάβετ Πυργιανού

Εκπαιδευτικός ΠΕ70, Δασκάλα

Η παρούσα εισήγηση αφορά στην εμπεριστατωμένη παρουσίαση μιας μελέτης περίπτωσης μαθητή με αταξική μορφή εγκεφαλικής παράλυσης G80,4 και συνοδές διαταραχές στον λόγο και την ομιλία, καθώς και στο γνωστικό πεδίο. Ο εν λόγω μαθητής φοιτά σε γενικό Δημοτικό Σχολείο ημιαστικής περιοχής και είναι ξένης εθνικότητας. Δεδομένου ότι τα Άτομα με Αναπηρία συνιστούν μια ετερογενή ομάδα πληθυσμού, η οποία παρουσιάζει ιδιαίτερα ταυτοτικά στοιχεία και τα τελευταία χρόνια η εκπαίδευση των ατόμων αυτών έχει τεθεί στο επίκεντρο του κρατικού μηχανισμού, η συμπερίληψη και η διαφοροποιημένη παιδαγωγική που επιχειρούνται, ανοίγουν τον δρόμο για την ουσιαστική ισότητα, τα θεμελιώδη δικαιώματα, την καλλιέργεια της ενσυναίσθησης και τον σεβασμό απέναντι σε κάθε ετερότητα.

Κατόπιν αυτών, η παρούσα μελέτη σκοπεί στη διερεύνηση του επιπέδου εφαρμογής των ανωτέρω αρχών, όπως και στη διάχυση ειδικών μεθόδων και τεχνικών που εφαρμόζονται για την υποστήριξη του συγκεκριμένου παιδιού, βάσει του ατομικού κλινικού - μαθησιακού του προφίλ, την ενίσχυση της αυτοεκτίμησης, αυτοαντίληψης και αυτοπεποίθησής του. Σημειώνεται ότι θεμέλιο λίθο του εγχειρήματος αποτελεί η εξάλειψη προκαταλήψεων, άρρηκτα συνδεδεμένων με την εμφανή αναπηρία του μαθητή και το εύρος ικανοτήτων – δεξιοτήτων αυτού, η απενοχοποίηση της οικογένειάς του, καθώς και η συνεργασία της διεπιστημονικής κοινότητας για την ενίσχυσή του.

Λέξεις Κλειδιά: εγκεφαλική παράλυση, Άτομα με Αναπηρία, εκπαίδευση, συμπερίληψη, ουσιαστική ισότητα, θεμελιώδη δικαιώματα, απενοχοποίηση.

104. Εξατομικευμένο Πρόγραμμα Εκπαίδευσης, Σχολική Κουλτούρα και Κοινότητες Μάθησης - Πρακτικής: Διαδρομές σχεδίασης, υλοποίησης και αξιολόγησης για μαθητές/τριες με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες

Όλγα Ημέλλου

Σύμβουλος Ειδικής Αγωγής και Ενταξιακής Εκπαίδευσης Α' Αθήνας & Σ.Ε.Π. Πανεπιστημίου Λευκωσίας

Αριστέιδης Χαρούπιας

Σ.Ε.Π. Πανεπιστημίου Λευκωσίας & Σχολικός Σύμβουλος ΕΑΕ ε.τ.

Στο πλαίσιο της ενταξιακής ειδικής εκπαίδευσης, η σχολική κουλτούρα αποτελεί κρίσιμο παράγοντα επιτυχίας της συνεργασίας/συλλογικής εργασίας σε ζητήματα Εξατομικευμένου Προγράμματος Εκπαίδευσης (Ε.Π.Ε.). Θεωρώντας

την επιβαλλόμενη συνεργασία ως θεσμική αλλαγή, η παρούσα έρευνα διερευνά τον βαθμό στον οποίο η υφιστάμενη κουλτούρα των σχολείων διευκολύνει ή εμποδίζει την υλοποίηση του Ε.Π.Ε. για κάθε μαθητή/τρια με Αναπηρία ή/και Ειδικές Εκπαιδευτικές Ανάγκες (Α./Ε.Ε.Α.). Μελετήθηκαν οι αντιλήψεις 90 εκπαιδευτικών Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης (Ε.Α.Ε.) μέσω ενός ερωτηματολογίου 10 σημείων/βημάτων. Διερευνήθηκαν δύο κεντρικοί άξονες: (α) κατά πόσο οι εκπαιδευτικοί Ε.Α.Ε. κρίνουν ότι η κουλτούρα του σχολείου τους ανταποκρίνεται στις νομοθετικές προδιαγραφές συνεργασίας/συλλογικής εργασίας για το Ε.Π.Ε. και (β) σε ποιο βαθμό τα 10 σημεία/βήματα συγκροτούν στόχους για τη διαμόρφωση Κοινοτήτων Μάθησης-Πρακτικής (Κ.Μ.Π.) με εστίαση στο Ε.Π.Ε. Από την έρευνα αναδεικνύεται ότι, σύμφωνα με τους/τις εκπαιδευτικούς Ε.Α.Ε., η σχολική κουλτούρα δεν ανταποκρίνεται στις νομοθετικές προδιαγραφές συνεργασίας/συλλογικής εργασίας για το Ε.Π.Ε. και ότι και τα 10 σημεία/βήματα συγκροτούν στόχους για τη διαμόρφωση Κ.Μ.Π. Από τα αποτελέσματα προκύπτουν προτάσεις εξειδίκευσης της υπάρχουσας εκπαιδευτικής πολιτικής/πρακτικής και περαιτέρω έρευνας. Ο διάλογος για την αξία των Κ.Μ.Π. πρέπει να ενταχθεί σε κάθε επίπεδο εκπαιδευτικής πολιτικής/πρακτικής, ως θεμελιώδης προϋπόθεση για τη διασφάλιση της ισότιμης συνεκπαίδευσης (inclusion) των μαθητών/τριών με Α./Ε.Ε.Α.

Λέξεις Κλειδιά: ενταξιακή ειδική εκπαίδευση, Εξατομικευμένο Πρόγραμμα Εκπαίδευσης, εκπαιδευτικοί Ε.Α.Ε., αντιλήψεις, σχολική κουλτούρα, Κοινότητες Μάθησης-Πρακτικής

106. Καλές Πρακτικές και Κοινωνική Συνεργασία για τη Συμπερίληψη Μαθητών/τριών Ρομά: Η περίπτωση του 1ου Δημοτικού Σχολείου Άμφισσας

Αγγελική Ταλαμάγκα

Εκπαιδευτικός ΠΕ79.01, Μουσικών, Διευθύντρια

Ειρήνη Σαββίδου

Εκπαιδευτικός ΠΕ70, Δασκάλα

Αναστασία Δαλλοπούλου

Εκπαιδευτικός ΠΕ70, Δασκάλα

Αγγελική Πάγκου

Εκπαιδευτικός ΠΕ70, Δασκάλα

Η συμπερίληψη των μαθητών/τριών Ρομά στο σχολείο αποτελεί ένα κομβικό ζήτημα στον παιδαγωγικό και διεπιστημονικό διάλογο, με στόχο τη δημιουργία ενός σχολείου που υποστηρίζει την ποικιλομορφία και εξασφαλίζει ισότιμες μαθησιακές ευκαιρίες. Οι Ρομά συνιστούν τη μεγαλύτερη εθνική μειονότητα στην Ευρώπη και συχνά ζουν υπό ιδιαίτερα δύσκολες κοινωνικοοικονομικές συνθήκες, που συνδέονται με ακραία φτώχεια, κοινωνικό αποκλεισμό και περιορισμένη πρόσβαση στην εκπαίδευση και στην αγορά εργασίας. (Lecerf, 2023). Η παρούσα μελέτη παρουσιάζει το παιδαγωγικό πλαίσιο και τις καλές πρακτικές που αναπτύχθηκαν στο 1ο Δημοτικό Σχολείο Άμφισσας με στόχο τη δημιουργία ενός συμπεριληπτικού μαθησιακού περιβάλλοντος για τους/τις μαθητές/τριες Ρομά. Το παιδαγωγικό πλαίσιο συνδυάζει τη πολυπολιτισμική παιδαγωγική, τη διαφοροποιημένη διδασκαλία και τη συμμετοχή της κοινότητας και στηρίζεται σε τρεις άξονες: την εκπαίδευση ως μέσο κοινωνικής δικαιοσύνης και πρόσβασης για όλους, τη διαφοροποιημένη διδασκαλία ως μεθοδολογία που προσαρμόζει περιεχόμενο, διαδικασία και αξιολόγηση, ώστε να ανταποκρίνεται στη διαφορετικότητα των μαθητών/τριών (Bonode, 2025) και την συμμετοχή της οικογένειας στην εκπαιδευτική διαδικασία ως παράγοντα ενίσχυσης της μαθησιακής επίδοσης και της αίσθησης «ανήκουν» (Darwish Mahmood, 2025). Οι παρατηρήσεις κατέδειξαν συστηματοποίηση της φοίτησης, βελτίωση της επίδοσης και ενίσχυση της εμπιστοσύνης σχολείου-οικογένειας, γεγονός που αναδεικνύει ότι η συμπερίληψη αποτελεί ολιστική πρακτική που απαιτεί προσαρμοσμένες διδακτικές πρακτικές και συνεχή συνεργασία σχολείου-κοινότητας.

Λέξεις Κλειδιά: Καλές Πρακτικές, Συμπερίληψη, Εκπαίδευση Ρομά, Διαφοροποιημένη Διδασκαλία, Εκπαίδευση και Κοινωνική Δικαιοσύνη.

ΑΞΟΝΑΣ: Σχολικός Εκφοβισμός και Ψυχική Ανθεκτικότητα

001. Ψηφιακή Πολιτειότητα και Ενεργός Πολίτης: Καταπολεμώντας τον Σχολικό και Ψηφιακό Εκφοβισμό Μια βιωματική δράση πρόληψης του εκφοβισμού με εργαλεία Τεχνητής Νοημοσύνης στη Δ' Δημοτικού

Αλεξάνδρα Ευθυμίου

Εκπαιδευτικός ΠΕ70, Δασκάλα, Διευθύντρια 4ου Δημοτικού Σχολείου Γέρακα

Το διδακτικό σενάριο αφορά στην ενημέρωση και ευαισθητοποίηση μαθητών της Δ' Δημοτικού σε θέματα σχολικού και ψηφιακού εκφοβισμού καλλιεργώντας την ταυτότητα της ενεργούς πολιτειότητας. Η υλοποίησή του στα πλαίσια των Εργαστηρίων Δεξιοτήτων εστιάζει στη διαθεματική προσέγγιση των γνωστικών αντικειμένων Γλώσσας, Εικαστικών, Τ.Π.Ε, Μουσικής. Το παραγόμενο υλικό αποτελεί εφαρμογή δράσεων και εκδηλώσεων από το ευρωπαϊκό πρόγραμμα eTwinning: ``Safe Net Kids`` αξιοποιώντας δημιουργικά εργαλεία Τεχνητής Νοημοσύνης (ChatGPT, Gemini, Copilot, Suno). Η συγκεκριμένη παρέμβαση αντιπροσωπεύει εμπειρία αποκτηθείσα μέσα από υλοποιημένο πρόγραμμα Erasmus+ σχετικό με την ΑΙ.

Οι μαθητές χωρισμένοι σε ομάδες ενθαρρύνονται να αναπτύξουν δεξιότητες του 21ου αι. όπως συνεργατικότητα, δημιουργικότητα, επιχειρηματολογία, κριτική σκέψη (soft skills), συζητούν θέματα που άπτονται της καθημερινότητάς τους και ενώνουν τις δυνάμεις τους με ενθουσιασμό για να εκφράσουν τη δική τους φωνή σε ένα σχολικό περιβάλλον αποδοχής και συμπερίληψης.

Η παραγωγή στίχων, τραγουδιών, συνθημάτων, αφισών διαχέεται σε ολόκληρη στη σχολική κοινότητα με χρήση QR codes σε blog, radlet ακόμη και σχολικές εκδηλώσεις, αποτυπώνοντας τις θέσεις των μαθητών για το θέμα κι αναδεικνύοντας την Τεχνητή Νοημοσύνη ως χρήσιμο βοηθό στην καλλιέργεια του ρόλου τους ως ενεργών πολιτών του μέλλοντος.

Λέξεις Κλειδιά: Ψηφιακή πολιτειότητα, Ενεργός πολίτης, Σχολικός και Ψηφιακός Εκφοβισμός, Συμπερίληψη, Τεχνητή Νοημοσύνη στην εκπαίδευση.

025. Ενδυνάμωση, συνεργασία, αποδοχή: Αξιολόγηση του ρόλου του εκπαιδευτικού στην πρόληψη βίας στο σχολείο

Ελένη Βιταλάκη

Ε.Ε.Δι.Π., Π.Τ.Π.Ε. Πανεπιστήμιο Κρήτης

Αναστάσιος Πέκης

Ε.Δι.Π., Π.Τ.Π.Ε., Πανεπιστήμιο Κρήτης

Θεοδοσία Πρέκα

Εκπαιδευτικός ΠΕ60, Νηπιαγωγός

Η παρούσα μελέτη επικεντρώνεται στη διερεύνηση και αξιολόγηση του φαινομένου της επιθετικής συμπεριφοράς και βίας στο σχολείο, με στόχο την κατανόηση των εκφάνσεων του, των παραγόντων που το ενισχύουν, καθώς και των στρατηγικών πρόληψης και διαχείρισής του από την εκπαιδευτική κοινότητα. Η ποιοτική ερευνητική μέθοδος κρίθηκε κατάλληλη για την παρούσα μελέτη ενώ ως εργαλείο συλλογής δεδομένων χρησιμοποιήθηκε η ημιδομημένη συνέντευξη, η οποία πραγματοποιήθηκε με επτά εκπαιδευτικούς της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης, οι οποίες εργάζονταν σε σχολεία των περιοχών Σαντορίνης και Ρεθύμνου. Τα αποτελέσματα της μελέτης ανέδειξαν ότι οι συχνότερες μορφές επιθετικής συμπεριφοράς που παρατηρούνται στο σχολικό πλαίσιο είναι η λεκτική, η σωματική και η συναισθηματική. Οι παράγοντες που συμβάλλουν στην εκδήλωση αυτών των συμπεριφορών περιλαμβάνουν το οικογενειακό περιβάλλον, τις κοινωνικές ανισότητες, την επιρροή των Μ.Μ.Ε. και την έλλειψη ενσυναίσθησης. Οι εκπαιδευτικοί εφαρμόζουν ποικίλες παιδαγωγικές πρακτικές για τη διαχείριση τέτοιων περιστατικών, όπως η συνεργασία με γονείς και συναδέλφους εκπαιδευτικούς. Επιπλέον, η ψυχική ανθεκτικότητα των εκπαιδευτικών φαίνεται να

αποτελεί καθοριστικό παράγοντα για την αποτελεσματική διαχείριση της βίας. Συμπερασματικά, η πρόληψη και η διαχείριση της επιθετικής συμπεριφοράς στο σχολείο απαιτεί μια πολύπλευρη προσέγγιση, η οποία οφείλει να ενδυναμώνει τους εκπαιδευτικούς μέσω επιμόρφωσης και θεσμικής υποστήριξης και να προάγει ένα ασφαλές μαθησιακό περιβάλλον, όπου κάθε παιδί θα νιώθει αποδεκτό και προστατευμένο.

Λέξεις Κλειδιά: Βία/Επιθετική συμπεριφορά, εκπαιδευτικός, πρόληψη, ψυχική ανθεκτικότητα, γονείς

118. Δράσεις Πρόληψης και Διαχείρισης Περιστατικών Ε.ΒΙ.Ε. στο Δημοτικό Σχολείο. Η εμπειρία χρήσης της πλατφόρμας stop bullying του 7^{ου} Δημοτικού Σχολείου Γέρακα

Δέσποινα Δέδε

Εκπαιδευτικός ΠΕ70, Δασκάλα, Διευθύντρια, Μ.Εδ

Λύδια Τριανταφυλλίδου

Εκπαιδευτικός ΠΕ70.ΕΑΕ, Δασκάλα Ειδικής Αγωγής

Η πρόληψη και διαχείριση φαινομένων Ενδοσχολικής Βίας και Εκφοβισμού (Ε.ΒΙ.Ε.) αποτελεί βασική προτεραιότητα της σχολικής κοινότητας, καθώς την επηρεάζει άμεσα σε πολλά επίπεδα. Στο 7ο Δημοτικό Σχολείο Γέρακα επιχειρήσαμε, τα τελευταία χρόνια, να ενισχύσουμε τις δράσεις πρόληψης, συμμετέχοντας παράλληλα στη χρήση της ηλεκτρονικής πλατφόρμας stop bullying του Υπουργείου Παιδείας.

Η εμπειρία μας κατέδειξε ότι, παρά τις καλές προθέσεις, η πλατφόρμα παρουσίασε ποικίλες αδυναμίες. Η σημαντικότερη όλων ήταν πως η χρήση της δεν ενίσχυσε τη σχέση εμπιστοσύνης μεταξύ σχολείου, μαθητών και γονέων, αλλά οδήγησε σε απομάκρυνση του προβλήματος από το φυσικό του πλαίσιο, την σχολική κοινότητα.

Η ουσιαστική αντιμετώπιση των φαινομένων Ε.ΒΙ.Ε. μπορεί να επιτευχθεί μόνο μέσα από τη συνεργασία σχολείου και οικογένειας, μέσα από αναμόρφωση του αναλυτικού προγράμματος με έμφαση στον πολιτισμό, και μέσα από την καλλιέργεια κοινωνικοσυναισθηματικών δεξιοτήτων από τις πρώτες τάξεις. Σημαντικό ρόλο έχει επίσης η εκπαίδευση στη σχολική διαμεσολάβηση.

Η πρόληψη της βίας δεν επιτυγχάνεται με καταγραφές, αλλά με σχέσεις. Ένα σχολείο που επιτρέπει στα παιδιά να εκφράζονται και επενδύει στην τέχνη, στη συνεργασία και στην καλλιέργεια της ενσυναίσθησης, χτίζει καθημερινά τις βάσεις για ένα περιβάλλον ειρήνης, σεβασμού και συνύπαρξης.

Λέξεις Κλειδιά: Ενδοσχολική Βία & Εκφοβισμός, πρόληψη, σχολική κοινότητα, πολιτισμός, κοινωνικοσυναισθηματική μάθηση, σχολική διαμεσολάβηση, συνεργασία σχολείου–οικογένειας

135. «Γυρεύω φίλους... Τι πάει να πει «ημερώσει»;... Σημαίνει να δημιουργείς δεσμούς»: Προτάσεις για την ενίσχυση του θετικού και την πρόληψη του αρνητικού στο Σχολείο»

Ιωάννα Α. Ραμουτσάκη

Σύμβουλος Εκπαίδευσης ΠΕ02, Φιλολόγων Ηρακλείου

Η παρούσα μελέτη αφορά στην ανάδειξη συνολικής, συνθετικής εκπαιδευτικής Πρότασης για την ενίσχυση του θετικού (θετικών συμπεριφορών) και την πρόληψη του αρνητικού (αρνητικών συμπεριφορών) στο Σχολείο, στο πλαίσιο της καλλιέργειας και προαγωγής της υγιούς κοινωνικής συμπεριφοράς των μαθητών και μαθητριών και, ευρύτερα, της Αγωγής Υγείας. Η συγκεκριμένη Πρόταση περιλαμβάνει ποικίλες διδακτικές ενέργειες από την αρχή της σχολικής χρονιάς και καθόλη τη διάρκειά της, οι οποίες εστιάζουν στο θετικό, με σκοπό την ενίσχυσή του, για την πρόληψη του αρνητικού. Για τον λόγο αυτό, υποστηρίζονται τεχνικές βιωματικής, συνεργατικής, διερευνητικής και ανακαλυπτικής Μάθησης, σύμφωνες και με τις αρχές της Συμπεριληπτικής και Διαφοροποιημένης Παιδαγωγικής. Από τις προτεινόμενες Πρακτικές αναδεικνύεται η προστιθέμενη αξία του εγχειρήματος για την μαθησιακή και παιδαγωγική διαδικασία, καθώς, μέσα από μια τέτοια συνειδητή προσπάθεια, είναι δυνατόν να αυξηθεί ο βαθμός

συναισθηματικής ωριμότητας των μαθητών και μαθητριών, να βελτιωθεί η κοινωνική τους συμπεριφορά, η συνεργασία, η αναβάθμιση της παρεχόμενης Εκπαίδευσης και εν γένει της σχολικής ζωής.

Λέξεις Κλειδιά: ενίσχυση, θετικό, Σχολείο, πρόληψη

127. Αντιμετωπίζοντας τον Εκφοβισμό στο Νηπιαγωγείο: Πρακτικές Στρατηγικές και Ανάπτυξη Ψυχικής Ανθεκτικότητας

Άννα Ατσαλή

Σύμβουλος Εκπαίδευσης ΠΕ 60 Λασιθίου & Β' Ενότητας Ρεθύμνου

Η παρούσα μελέτη εστιάζει στην πολυπαραγοντική προσέγγιση της παραβατικής συμπεριφοράς στο νηπιαγωγείο, εξετάζοντας παράλληλα τη δυναμική των εκπαιδευτικών παρεμβάσεων στην πρόληψη και αντιμετώπιση του φαινομένου. Κεντρικό άξονα της έρευνας αποτελεί ο προσδιορισμός του δείκτη παραβατικότητας και η αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας της εποπτείας κατά τον ελεύθερο χρόνο των μαθητών. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στις αποκρίσεις των εκπαιδευτικών σε περιπτώσεις σωματικής και λεκτικής σύγκρουσης, με ταυτόχρονη διερεύνηση των αιτιολογικών παραγόντων που οδηγούν στη μη παρέμβαση. Παράλληλα, αναλύεται η διαχείριση περιστατικών βίας υπό το πρίσμα της ετερότητας (εθνοτικές ομάδες, κοινωνικές μειονότητες), καθώς και η ετοιμότητα των νηπιαγωγών στην εφαρμογή μεθόδων θετικής ενίσχυσης και την προσαρμογή των πρακτικών τους στις ψυχοσυναισθηματικές ανάγκες των παιδιών. Τέλος, καταγράφονται οι αντιλήψεις των εκπαιδευτικών σχετικά με την καλλιέργεια δεξιοτήτων για την αποτελεσματική πρόληψη του σχολικού εκφοβισμού, αποσκοπώντας στην ανάδειξη στρατηγικών που προάγουν ένα ασφαλές και συμπεριληπτικό σχολικό κλίμα

Λέξεις Κλειδιά: Προσχολική Αγωγή, Παραβατική Συμπεριφορά, Εκπαιδευτική Παρέμβαση, Σχολικός Εκφοβισμός (Bullying), Ετερότητα, Θετική Ενίσχυση.

ΑΞΟΝΑΣ: Ψηφιακές Τεχνολογίες και Τεχνητή Νοημοσύνη στην Εκπαίδευση

003. Η εξέλιξη της Τεχνητής Νοημοσύνης και οι μελλοντικές προοπτικές στην Εκπαίδευση

Γεώργιος Κουκάκης

Εκπαιδευτικός ΠΕ86, Πληροφορικής

Χαρά Καρύδη

Εκπαιδευτικός ΠΕ70, Δασκάλα

Η Τεχνητή Νοημοσύνη (TN) έχει εξελιχθεί ραγδαία τα τελευταία χρόνια επηρεάζοντας πολλούς τομείς της κοινωνίας και της οικονομίας ενώ έχει αρχίσει να εισχωρεί και στον τομέα της εκπαίδευσης. Αναμένονται σημαντικές μελλοντικές εξελίξεις στην TN για την εκπαίδευση, όπως η χρήση της για την ανάπτυξη διαδραστικών και προσαρμοστικών μαθησιακών περιβαλλόντων, η δυνατότητα προγνωστικών αναλύσεων για την παρακολούθηση της προόδου των μαθητών και η ενσωμάτωσή της σε εκπαιδευτικά συστήματα που θα ενισχύουν τη συνεργασία μεταξύ δασκάλων και μαθητών. Η TN μπορεί να προσφέρει νέες δυνατότητες όπως την εξατομικευμένη μάθηση, προσαρμόζοντας το περιεχόμενο και τον ρυθμό διδασκαλίας στις ανάγκες κάθε μαθητή. Επιπλέον, μπορεί να διευκολύνει την απομακρυσμένη εκπαίδευση και να προσφέρει προσβάσιμη μάθηση για όλους, ανεξαρτήτως τοποθεσίας ή κοινωνικοοικονομικών συνθηκών. Επίσης, μπορεί να βοηθήσει τους εκπαιδευτικούς στην αξιολόγηση των μαθητών και στην παροχή ανατροφοδότησης σε πραγματικό χρόνο.

Οι μελλοντικές προοπτικές της TN στην εκπαίδευση περιλαμβάνουν τη δημιουργία έξυπνων τάξεων, όπου η τεχνολογία θα ενσωματώνεται πλήρως στη διαδικασία μάθησης. Συστήματα TN, όπως οι προσωπικοί ψηφιακοί βοηθοί, τα έξυπνα συστήματα αξιολόγησης και τα εργαλεία ανάλυσης δεδομένων, μπορούν να ενισχύσουν τη διαδικασία μάθησης, εντοπίζοντας τις αδυναμίες των μαθητών και προσφέροντας προσαρμοσμένα μαθήματα. Επιπλέον, η TN μπορεί να βοηθήσει στην ανάπτυξη νέων μεθόδων διδασκαλίας και στην ενίσχυση της δημιουργικότητας και της κριτικής σκέψης των μαθητών. Ωστόσο, η ενσωμάτωσή της στην εκπαίδευση απαιτεί προσεκτική προσέγγιση όσον αφορά την ηθική, την προστασία των δεδομένων και την ανάγκη για κατάλληλη εκπαίδευση των δασκάλων. Η τεχνητή νοημοσύνη φαίνεται να έχει τεράστιες δυνατότητες να μεταμορφώσει την εκπαίδευση, καθιστώντας τη εξατομικευμένη, πιο προσιτή, αποτελεσματική και ενδιαφέρουσα για τους μαθητές. Στην παρούσα εργασία θα προσπαθήσουμε να παρουσιάσουμε ορισμένες εκπαιδευτικές εφαρμογές TN οι οποίες μπορούν να αξιοποιηθούν από την εκπαιδευτική κοινότητα.

Λέξεις Κλειδιά: Τεχνητή νοημοσύνη, μέθοδος διδασκαλίας, εκπαιδευτικές εφαρμογές.

020. Όταν η τεχνητή νοημοσύνη (AI) συναντά την ηθική – Προβληματισμοί και προοπτικές στη σχολική πράξη

Γεωργία Κατσιμίχα

Εκπαιδευτικός Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης

Η ταχεία ανάπτυξη της τεχνητής νοημοσύνης (TN) δημιουργεί νέες δυνατότητες, αλλά και σύνθετα ερωτήματα, ιδιαίτερα στον χώρο της εκπαίδευσης. Η παρούσα εισήγηση διερευνά τη συνάντηση της τεχνητής νοημοσύνης με την ηθική, αναδεικνύοντας τους προβληματισμούς και τις προοπτικές που προκύπτουν στη σχολική πράξη. Η ανάλυση βασίζεται σε βιβλιογραφική επισκόπηση σύγχρονων μελετών και πρακτικών εφαρμογών της TN στην εκπαίδευση. Αρχικά παρουσιάζονται βασικές εφαρμογές της TN που αρχίζουν να εισέρχονται στην εκπαιδευτική διαδικασία, όπως η εξατομικευση της μάθησης, η αυτόματη αξιολόγηση, η υποστήριξη εκπαιδευτικών αποφάσεων και η χρήση μοντέλων τεχνητής νοημοσύνης από μαθητές και εκπαιδευτικούς. Στη συνέχεια, αναλύονται τα ηθικά διλήμματα που εγείρονται: ποια είναι τα όρια στη χρήση της TN από τους μαθητές, πώς διασφαλίζεται η αυθεντικότητα της εργασίας και ο σεβασμός στην ακαδημαϊκή δεοντολογία, και ποιος είναι ο ρόλος του εκπαιδευτικού ως καθοδηγητή σε αυτό το ψηφιακό τοπίο.

Η εισήγηση επιχειρεί να αναδείξει τη σημασία της ψηφιακής παιδείας και της ηθικής ευαισθητοποίησης στη σχολική μονάδα, τονίζοντας τη σημασία της ψηφιακής παιδείας, της ηθικής ευαισθητοποίησης και της παιδαγωγικής καθοδήγησης. Επιπλέον, υπογραμμίζεται ο ρόλος της εκπαιδευτικής ηγεσίας στην ανάπτυξη πολιτικών, κανονισμών και κουλτούρας για την υπεύθυνη και κριτική ενσωμάτωση της ΤΝ στο σχολικό περιβάλλον. Με αυτόν τον τρόπο, ο αναγνώστης αποκτά σαφή εικόνα των προκλήσεων, των ηθικών διλημάτων και των πρακτικών στρατηγικών για την ενσωμάτωση της ΤΝ στην εκπαιδευτική πράξη.

Λέξεις Κλειδιά: τεχνητή νοημοσύνη, ηθική, ψηφιακή παιδεία, εκπαιδευτική ηγεσία, ακαδημαϊκή δεοντολογία

021. Η χρήση ψηφιακών εργαλείων στη λήψη αποφάσεων στη σχολική διοίκηση

Γεωργία Κατσιμίχα

Εκπαιδευτικός Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης

Η ενσωμάτωση των ψηφιακών τεχνολογιών στη σχολική διοίκηση αποτελεί κρίσιμο εργαλείο για τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας, της διαφάνειας και της συνεργασίας σε σύγχρονους εκπαιδευτικούς οργανισμούς. Η χρήση ψηφιακών εργαλείων στη λήψη αποφάσεων επιτρέπει τεκμηριωμένη διαχείριση της σχολικής μονάδας, ενισχύοντας τον ρόλο του διευθυντή ως ηγέτη που συνδυάζει στρατηγική σκέψη και παιδαγωγική ευαισθησία.

Η εισήγηση βασίζεται σε βιβλιογραφική επισκόπηση της σύγχρονης ελληνικής και διεθνούς αρθρογραφίας και διερευνά συγκεκριμένα εργαλεία, όπως πλατφόρμες διαχείρισης μαθητολογίου, εφαρμογές συλλογής και ανάλυσης δεδομένων και εργαλεία επικοινωνίας και συνεργασίας, και παρουσιάζει πρακτικά παραδείγματα αξιοποίησής τους για την παρακολούθηση της φοίτησης, την αποτίμηση της μαθησιακής επίδοσης, τη διαχείριση του ανθρώπινου δυναμικού και τη βελτίωση της επικοινωνίας με γονείς και εκπαιδευτική κοινότητα.

Επιπλέον, αναλύονται οι βασικές προκλήσεις που συναντούν τα στελέχη εκπαίδευσης στην υιοθέτηση των ψηφιακών τεχνολογιών, όπως η ψηφιακή επάρκεια, η ανάγκη για συνεχή επιμόρφωση και οι ανισότητες στην πρόσβαση σε υποδομές. Ως κύρια συμπεράσματα, αναδεικνύονται οι άξονες της αποτελεσματικής αξιοποίησης των ψηφιακών εργαλείων: η καλλιέργεια ψηφιακών δεξιοτήτων, η ανάπτυξη κουλτούρας συνεργασίας και η στρατηγική χρήση δεδομένων στη διοίκηση. Η εργασία καταλήγει σε συγκεκριμένες προτάσεις εφαρμογής και στρατηγικές για την ενίσχυση της σχολικής διοίκησης, υπογραμμίζοντας την παιδαγωγική αξία της τεκμηριωμένης λήψης αποφάσεων και συμβάλλοντας στην καινοτομία και τη συνολική αναβάθμιση του εκπαιδευτικού έργου.

Λέξεις κλειδιά: ψηφιακή διοίκηση, λήψη αποφάσεων, εκπαιδευτική ηγεσία, ψηφιακά εργαλεία, δεδομένα στην εκπαίδευση.

036. Σχεδιασμός και ανάπτυξη εφαρμογής για βελτίωση της υπολογιστικής σκέψης μαθητών

Ευαγγελία Πλυτά

Εκπαιδευτικός ΠΕ86, Πληροφορικής

Φώτης Λαζαρίνης

Εκπαιδευτικός ΠΕ86, Πληροφορικής, Διδάσκων ΕΑΠ

Η παρούσα εργασία παρουσιάζει τον σχεδιασμό, την ανάπτυξη και την αξιολόγηση μιας εκπαιδευτικής εφαρμογής που στοχεύει στην ενίσχυση δεξιοτήτων Υπολογιστικής Σκέψης μέσω της εισαγωγής μαθητών σε βασικές έννοιες προγραμματισμού. Με βάση βιβλιογραφική ανασκόπηση και διάλογο με εκπαιδευτικούς, αναπτύχθηκε εφαρμογή σε Python με διεπαφή εμπνευσμένη από το Scratch, όπου οι μαθητές επιλύουν δραστηριότητες κλιμακούμενης δυσκολίας μετακινώντας blocks εντολών (drag-and-drop), λαμβάνοντας άμεση ανατροφοδότηση και βλέποντας, μετά την επιτυχή ολοκλήρωση, το αντίστοιχο πρόγραμμα στο Scratch. Η αξιολόγηση πραγματοποιήθηκε με προ- και μετά-τεστ σε 62 μαθητές Α' και Β' Γυμνασίου χωρίς προηγούμενη εμπειρία προγραμματισμού, καθώς και με

ερωτηματολόγιο εκπαιδευτικών. Τα αποτελέσματα δείχνουν συνολική βελτίωση στην επίδοση των μαθητών και θετικές κρίσεις από τους εκπαιδευτικούς ως προς την ευχρηστία, το ενδιαφέρον και την εκπαιδευτική αξιοποίηση της εφαρμογής.

Λέξεις Κλειδιά: Υπολογιστική Σκέψη, εκπαιδευτικό λογισμικό, παιγνιώδης μάθηση, πειραματισμός αξιολόγηση μάθησης

066. Ανάγνωση και παραγωγή πληροφοριακών κειμένων με το e-me content της e-me.

Δημήτρης Κοτρώνης

Εκπαιδευτικός ΠΕ70, Δάσκαλος, Διευθυντής, Υπ Διδάκτορας Παν Κρήτης

Ιωάννης Σπαντιδάκης

Καθηγητής ΠΤΔΕ Πανεπιστημίου Κρήτης

Ελένη Βασιλάκη

Καθηγήτρια ΠΤΔΕ Πανεπιστημίου Κρήτης

Η παρούσα μελέτη παρουσιάζει την ανάγνωση και παραγωγή πληροφοριακών κειμένων με συγκεκριμένη μέθοδο η οποία εστιάζει αρχικά στην ανάδειξη των δομικών στοιχείων του κειμένου και των μεταξύ τους σχέσεων και την οπτικοποίηση με γραφικό οργανωτή της δομής του ώστε να επιτυγχάνεται η κατανόηση. Στη συνέχεια από το αρχικό σχεδιάγραμμα επιλέγονται τα δομικά στοιχεία που θα αποτελέσουν το γραπτό κείμενο, το οποίο συντίθεται με δομή που να επιτυγχάνει τον σκοπό του. Στην παραπάνω μέθοδο ενσωματώνονται δραστηριότητες για την ανάπτυξη μεταγνωστικών δεξιοτήτων, κυρίως παρακολούθησης και αξιολόγησης. Η μέθοδος αυτή αποτέλεσε το μοντέλο σχεδιασμού ψηφιακών μαθησιακών αντικειμένων τα οποία παρήχθησαν με το h5p authoring tool, όπως εμπεριέχεται ως e-me content στην “Ψηφιακή Εκπαιδευτική Πλατφόρμα” e-me. Τα αντικείμενα, πέντε συνολικά, ακολουθούν στο σχεδιασμό τους τα στάδια της γνωστικής μαθητείας με σκοπό, μέσα από ένα σταδιακά μειούμενο υποστηρικτικό πλαίσιο και φθίνουσα καθοδήγηση, να καθοδηγήσουν τους μαθητές στην αυτονομία τους ως αναγνώστες και συγγραφείς. Η εφαρμογή τους σε μαθητές Ε τάξης χαρακτηρίστηκε από αυξημένο ενδιαφέρον και συμμετοχή των παιδιών. Δυνητικά ανάλογα ψηφιακά αντικείμενα, με τις δυνατότητες αποθήκευσης του τελικού κειμένου που παρέχει το h5p και ανάθεσης και παρακολούθησης της εργασίας που παρέχει το e-me content, θα μπορούσαν να αποτελέσουν υλικό για εξ αποστάσεως σχολική εκπαίδευση ή αντεστραμμένη τάξη σε ένα τυπικό σχολείο.

Λέξεις Κλειδιά: πληροφοριακά κείμενα, μεταγνωστικές δεξιότητες, ψηφιακά μαθησιακά αντικείμενα, e-me content.

080. Υπολογιστική και Δημιουργική Σκέψη στο Νηπιαγωγείο: Προγραμματισμός μέσα από STEAM Παιχνίδια

Ευαγγελία Σκαράκη

Εκπαιδευτικός ΠΕ60, Νηπιαγωγών

Η καλλιέργεια της Υπολογιστικής Σκέψης στην προσχολική εκπαίδευση αποτελεί πλέον βασικό άξονα των σύγχρονων αναλυτικών προγραμμάτων, καθώς συνδέεται με την ανάπτυξη δεξιοτήτων ανάλυσης, αλληλουχίας, αφαίρεσης και επίλυσης προβλημάτων. Παράλληλα, η Δημιουργική Σκέψη προάγει τη φαντασία, την ευελιξία και την καινοτομία, στοιχεία απαραίτητα για τη μάθηση του 21ου αιώνα. Ο συνδυασμός των δύο μέσα από προσεγγίσεις STEAM (Science, Technology, Engineering, Arts, Mathematics) δίνει τη δυνατότητα στα παιδιά να μαθαίνουν ενεργητικά, διερευνητικά και συνεργατικά.

Το επιδαπέδιο όχημα Bee-Bot και το λογισμικό Scratch Jr αποτελεί ένα εξαιρετικά πρόσφορο εργαλείο για την εισαγωγή των νηπίων στις βασικές αρχές του προγραμματισμού, καθώς βασίζεται στη σωματική και παιγνιώδη μάθηση. Μέσα από δραστηριότητες όπου τα παιδιά προγραμματίζουν το Bee-Bot να κινηθεί σε προκαθορισμένες διαδρομές, να ανακαλύψει γράμματα, να σχηματίσει λέξεις, να περιηγηθεί σε χάρτες, να ακολουθήσει ήρωες παραμυθιών ή να

συμμετάσχει σε πειράματα φυσικών φαινομένων, επιτυγχάνεται η ολιστική ενσωμάτωση του προγραμματισμού σε διάφορες θεματικές ενότητες του αναλυτικού προγράμματος. Παράλληλα, η μαθησιακή διαδικασία προάγει τη συνεργατική επίλυση προβλημάτων, την επικοινωνία, την αυτορρύθμιση, την κινητική δεξιότητα και τη μεταγνώση, ενώ ταυτόχρονα ενισχύει το ενδιαφέρον και τη χαρά της μάθησης. Μέσα από τη βιωματική εμπλοκή και το παιχνίδι ρόλων, τα παιδιά μαθαίνουν να προβλέπουν, να δοκιμάζουν, να ελέγχουν και να βελτιώνουν τις ιδέες τους, καλλιεργώντας έτσι την υπολογιστική σκέψη μέσα από τη δημιουργικότητα.

Συνολικά, η εφαρμογή προγραμματισμού με το Bee-Bot στο νηπιαγωγείο καταδεικνύει πως οι παιγνιώδεις STEAM προσεγγίσεις μπορούν να αποτελέσουν γέφυρα ανάμεσα στις ψηφιακές δεξιότητες, την κριτική σκέψη και τη δημιουργική έκφραση, θέτοντας τα θεμέλια για μια ενεργή, συμμετοχική και καινοτόμο μάθηση από τις πρώτες ηλικίες.

Λέξεις Κλειδιά: Υπολογιστική Σκέψη, STEAM, προσχολική εκπαίδευση

091. Χτίζουμε μαζί τη μάθηση. Καλλιεργούμε το μέλλον στην τάξη

Παναγιώτης Ανδρουτσόπουλος

Σύμβουλος Εκπαίδευσης ΠΕ11, Φυσικής Αγωγής Ηλείας - Ζακύνθου - Κεφαλληνίας

Βασιλική Κάρμη

Εκπαιδευτικός ΠΕ06, Αγγλικών

Στέφανος Πέρκος

Ε.Ε.Π. ΤΕΦΑΑ Σερρών. Α.Π.Θ

Η παρούσα έρευνα διερευνά την αξιοποίηση καινοτόμων διδακτικών πρακτικών στη διδασκαλία της Φυσικής Αγωγής και της Αγγλικής Γλώσσας, με στόχο τη σύνδεση της κίνησης με τη γλωσσική μάθηση μέσω ψηφιακών εργαλείων. Εξετάζεται ο τρόπος με τον οποίο προσεγγίσεις όπως η μάθηση με ανάπτυξη έργου (project-based learning), η αντεστραμμένη τάξη (flipped classroom) και η μικτή / συνδυαστική μάθηση (blended learning) συμβάλλουν στη διαμόρφωση μιας πιο ελκυστικής, συνεργατικής και βιωματικής μαθησιακής εμπειρίας. Το θεωρητικό πλαίσιο εδράζεται στις αρχές της βιωματικής μάθησης και της διαθεματικότητας, με πρακτικές εφαρμογές όπως η gamification (ψηφιακές αθλητικές προκλήσεις με αγγλική ορολογία), τα συνεργατικά projects (δημιουργία αγγλόφωνου ιστολογίου για την άσκηση και την υγεία) και η αξιοποίηση εργαλείων Τεχνητής Νοημοσύνης (αυτόματη μετάφραση, ανάλυση βίντεο ασκήσεων). Η έρευνα υλοποιήθηκε σε Γυμνάσια και Λύκεια της Περιφερειακής Διεύθυνσης Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Δυτικής Ελλάδας, με δείγμα 140 μαθητών/τριών και 40 εκπαιδευτικών, μέσω ερωτηματολογίων και συνεντεύξεων. Τα ευρήματα ανέδειξαν ότι οι καινοτόμες πρακτικές ενισχύουν τη γλωσσική ανάπτυξη, τη σωματική δραστηριότητα και τη συνεργατικότητα, ενώ παράλληλα καλλιεργούν την κριτική σκέψη και τη δημιουργικότητα. Συμπερασματικά, προτείνεται η ενσωμάτωση διαθεματικών προγραμμάτων που συνδυάζουν την κίνηση, τη γλώσσα και την τεχνολογία, καθώς και η συστηματική επιμόρφωση των εκπαιδευτικών στη χρήση ψηφιακών εργαλείων προκειμένου να ανταποκριθούν αποτελεσματικά στις μαθησιακές ανάγκες του 21ου αιώνα.

Λέξεις Κλειδιά: Καινοτόμες διδακτικές πρακτικές, διαθεματική μάθηση, ψηφιακά εργαλεία

094. Σχεδιασμός προγράμματος με τη βοήθεια μεγάλων γλωσσικών μοντέλων: Καθορισμός σταθερών και μεταβλητών

Διονύσιος Μωράκης

Εκπαιδευτικός ΠΕ86, Πληροφορικής, Καθηγητής Λυκείου

Αλεξάνδρα Γασπαρινάτου

ΕΔΙΠ, Τμήμα Πληροφορικής και Τηλεματικής, Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο

Η ανάπτυξη των μεγάλων γλωσσικών μοντέλων έχει προκαλέσει ενδιαφέρον για την παιδαγωγική αξιοποίηση της συγκεκριμένης τεχνολογίας. Στη διδακτική του προγραμματισμού, οι έρευνες επικεντρώνονται κυρίως στην

παραγωγή, επεξήγηση και διόρθωση κώδικα, παραμελώντας την κατανόηση του προβλήματος και τον σχεδιασμό της λύσης. Ωστόσο, η επιτυχής ολοκλήρωση αυτών των σταδίων αποτελεί προϋπόθεση για την ορθή ανάπτυξη ενός προγράμματος. Επιπλέον, πλήθος μελετών έχει δείξει ότι οι δυσκολίες των αρχάριων προγραμματιστών οφείλονται κυρίως στην έλλειψη δεξιοτήτων επίλυσης προβλήματος. Με αφετηρία αυτή τη διαπίστωση, η παρούσα εργασία διερευνά τη δυνατότητα των μεγάλων γλωσσικών μοντέλων να αναλύσουν την εκφώνηση ενός υπολογιστικού προβλήματος και να εντοπίσουν τις σταθερές και μεταβλητές του αντίστοιχου προγράμματος. Για τον σκοπό αυτό αξιολογήθηκαν έξι δημοφιλή γλωσσικά μοντέλα σε τέσσερις ασκήσεις προγραμματισμού από τις πανελλαδικές εξετάσεις Γενικών και Επαγγελματικών Λυκείων. Η πλειοψηφία των γλωσσικών μοντέλων κατάφερε να ορίσει με ακρίβεια τις σταθερές και μεταβλητές κάθε προγράμματος και να αναθέσει ρόλους στις μεταβλητές. Τα σφάλματα που έγιναν δεν ήταν συστηματικά, ενώ τα περισσότερα από αυτά δεν θα επηρέαζαν την ορθή λειτουργία του προγράμματος. Τα αποτελέσματα της έρευνας παρέχουν ισχυρές ενδείξεις ότι τα γλωσσικά μοντέλα μπορούν να υποστηρίξουν αποτελεσματικά τους αρχάριους προγραμματιστές στο στάδιο του σχεδιασμού, βοηθώντας τους να καθορίσουν τα βασικά στοιχεία ενός προγράμματος.

Λέξεις Κλειδιά: παραγωγική τεχνητή νοημοσύνη (generative artificial intelligence), διαλογικός πράκτορας (chatbot), πανελλαδικές εξετάσεις, Γενικό Λύκειο, Επαγγελματικό Λύκειο

102. Actionbound: Κυνήγι Θησαυρού για τη Μάχη της Κρήτης σε μαθητές Δ' και Ε' τάξης

Μαρκέλα Τσιλεδάκη

Εκπαιδευτικός ΠΕ70.ΕΑΕ, Δασκάλα Ειδικής Αγωγής

Ανδρέας Μπενάκης

Εκπαιδευτικός ΠΕ11, Φυσικής Αγωγής, Διευθυντής

Η παρούσα μελέτη αφορά την αξιοποίηση της εφαρμογής Επαυξημένης Πραγματικότητας Actionbound, με σκοπό την μύηση στην τοπική ιστορία σε μαθητές δημοτικού. Πιο συγκεκριμένα, στα πλαίσια του εορτασμού για τη Μάχη της Κρήτης κατά το σχολικό έτος 2024-2025 υλοποιήθηκε ένα κυνήγι θησαυρού με τη συμμετοχή των τμημάτων της Δ' και Ε' τάξης του 15ου Δημοτικού Σχολείου Ρεθύμνου.

Λέξεις Κλειδιά: Actionbound, Παιχνιδοποίηση (Gamification), Επαυξημένη Πραγματικότητα (Augmented Reality), Τοπική Ιστορία

117. Περιβαλλοντική εκπαίδευση και λογοτεχνία στο Δημοτικό Σχολείο με την αξιοποίηση της διαθεματικής προσέγγισης και της Τεχνητής Νοημοσύνης

Κωνσταντίνος Τζίντζιος

Εκπαιδευτικός ΠΕ70, Δάσκαλος, M.Ed

Κωνσταντίνος Παπανικολάου

Εκπαιδευτικός ΠΕ70, Δάσκαλος & ΠΕ02 Φιλολόγων

Η παρούσα εργασία πραγματεύεται την ανάγκη για Διαθεματική Προσέγγιση στην εκπαίδευση ως απάντηση στη σύγχρονη κοινωνική και εκπαιδευτική πολυπλοκότητα. Εστιάζει στη διασύνδεση της Τεχνητής Νοημοσύνης (T.N.) με την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση μέσω της Λογοτεχνίας στο Δημοτικό Σχολείο. Η T.N. στη διδακτική πράξη προσφέρει δυνατότητες, όπως η εξατομίκευση της μάθησης και η δημιουργία νέων ψηφιακών εργαλείων, αλλά εγείρει και ηθικά διλήμματα, θέματα αξιοπιστίας και ζητήματα κριτικής χρήσης. Προτείνεται η χρήση λογοτεχνικών κειμένων, όπως «Ο ασημένιος δρόμος» του Ανθολογίου των Ε' και Στ' τάξεων του Δημοτικού Σχολείου και ένα τμήμα του μυθιστορήματος «Λαμπερά Αγκάθια» του Γεωργίου Μπόντη, ως αφετηρία για διαθεματικά projects. Αναμένονται μαθησιακά οφέλη για τους μαθητές, όπως η προσέγγιση περιβαλλοντικών ζητημάτων ολιστικά, η ανάπτυξη οικολογικής συνείδησης, η μετατροπή τους από καταναλωτές της T.N. σε δημιουργικούς χρήστες, η ανάπτυξη της ικανότητας επίλυσης

προβλημάτων μέσω διερευνητικών projects και η κατανόηση των αφηγηματικών τεχνικών. Συμπερασματικά, η Τ.Ν. είναι καλό να ενσωματωθεί στη διδασκαλία ως υποστηρικτικό εργαλείο για τη διερεύνηση και σύνθεση γνώσης, υπό την καθοδήγηση του εκπαιδευτικού, προάγοντας τη συστημική σκέψη, η οποία ευνοεί την επικέντρωση στις σχέσεις, τις αλληλεπιδράσεις και τα μοτίβα που διαμορφώνουν διάφορα συστήματα, όπως τα οικοσυστήματα στη φύση, αλλά και ενισχύοντας την περιβαλλοντική συνείδηση, με τη δημιουργική αξιοποίηση της λογοτεχνίας.

Λέξεις Κλειδιά: Διαθεματικότητα, Τεχνητή Νοημοσύνη, περιβαλλοντική εκπαίδευση, λογοτεχνία

126. Από τον πίνακα στην πλατφόρμα: Η Τεχνητή Νοημοσύνη ως εργαλείο μετασχηματισμού της διδακτικής πράξης

Αρετή Φωτοπούλου

Εκπαιδευτικός ΠΕ02, Φιλολόγος ΜΑ, Διευθύντρια

Η παρούσα μελέτη αφορά στην ενσωμάτωση της Τεχνητής Νοημοσύνης στον χώρο της εκπαίδευσης. Ειδικότερα, διερευνά τις δυνατότητες και τις προκλήσεις που προκύπτουν από την αξιοποίηση εργαλείων της Τεχνητής Νοημοσύνης στη διδακτική πράξη. Αρχικά, παρουσιάζονται οι βασικές εφαρμογές της στην εκπαίδευση, που αφορούν στην παραγωγή και επεξεργασία κειμένου και εικόνων, τον ψηφιακό βοηθό, την αυτόματη αξιολόγηση και ανατροφοδότηση, την ανάλυση δεδομένων επίδοσης, την εξατομικευμένη μάθηση και τον σχεδιασμό εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων. Ταυτόχρονα, αναδεικνύονται οι προκλήσεις που συνοδεύουν τη χρήση εργαλείων της Τεχνητής Νοημοσύνης στη σχολική τάξη. Συζητούνται θέματα όπως η ηθική χρήση των δεδομένων, η προστασία της ιδιωτικότητας, η αξιοπιστία των αλγορίθμων, καθώς και η ανάγκη ψηφιακού γραμματισμού των εκπαιδευτικών, ώστε να μπορούν να αξιοποιούν με ευχέρεια τα νέα εργαλεία. Τονίζεται ακόμη ο κίνδυνος της τεχνολογικής εξάρτησης και η αναγκαιότητα διατήρησης του ανθρωποκεντρικού χαρακτήρα της εκπαίδευσης. Κατατίθενται προτάσεις για την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών, την ενίσχυση της μεταξύ τους συνεργασίας και την ανάπτυξη παιδαγωγικού πλαισίου αξιοποίησης των εργαλείων που παρέχει η Τεχνητή Νοημοσύνη. Τέλος, διαπιστώνεται ότι τα νέα εργαλεία δεν αποτελούν απλώς τεχνολογική καινοτομία, αλλά μια πρόκληση για ευρύτερη αλλαγή στην κουλτούρα της εκπαίδευσης, η οποία προβάλλει επιτακτικά την ανάγκη να ισορροπήσουμε ανάμεσα στην τεχνολογική πρόοδο και τις θεμελιώδεις παιδαγωγικές αξίες.

Λέξεις Κλειδιά: Τεχνητή Νοημοσύνη, δυνατότητες, προκλήσεις, εργαλεία, αξίες, κουλτούρα.

143. Ενισχύοντας τη μεταγνώση και την αναγνωστική κατανόηση διαδικτυακών κειμένων στο δημοτικό σχολείο

Ειρήνη Γάκη

Διδάκτορας, Π.Τ.Δ.Ε. Παν. Κρήτης

Ιωάννης Σπαντιδάκης

Καθηγητής, Π.Τ.Δ.Ε. Παν. Κρήτης

Η αναγνωστική κατανόηση είναι μία βασική γλωσσική δεξιότητα που επηρεάζει σημαντικά τη μάθηση και την ακαδημαϊκή επιτυχία των μαθητών. Στη σύγχρονη εποχή, η ευρεία διάδοση των ΤΠΕ και του διαδικτύου, αλλά και η συχνή χρήση τους τόσο στην καθημερινότητα όσο και στο σχολικό πλαίσιο έφερε τους μαθητές αντιμέτωπους με μια νέα μορφή κειμένων, τα διαδικτυακά κείμενα ή υπερκείμενα (hypertext), τα οποία εμφανίζουν ιδιαίτερα εσωτερικά χαρακτηριστικά ως προς τη δομή, την οργάνωση και το περιεχόμενό τους. Εξαιτίας αυτών των χαρακτηριστικών δημιουργούνται νέες δυνατότητες έκφρασης, γραμματισμού και επικοινωνίας, νέες απαιτήσεις και η ανάγκη για αποτελεσματικότερη διδασκαλία στρατηγικών ανάγνωσης σε διαδικτυακά περιβάλλοντα. Επιπλέον, ένας παράγοντας που συμβάλει θετικά στην αναγνωστική κατανόηση είναι η μεταγνώση. Πιο συγκεκριμένα, ύστερα από άμεση και ρητή διδασκαλία της μεταγνωσιακής γνώσης και των μεταγνωσιακών στρατηγικών, ο αναγνώστης μπορεί να

σχεδιάσει, να οργανώσει, να παρακολουθήσει, να ελέγξει και να αξιολογήσει την αναγνωστική διαδικασία κατανοώντας επιτυχώς αυτά που διαβάζει. Ωστόσο, στον ελληνικό χώρο δεν εντοπίζονται έρευνες που να διερευνούν την ανάπτυξη της μεταγνώσης και την ενίσχυση της αναγνωστικής κατανόησης διαδικτυακών κειμένων. Με βάση τα παραπάνω στόχος της παρούσας εργασίας ήταν ο σχεδιασμός, η εφαρμογή και η αξιολόγηση μιας διδακτικής παρέμβασης μέσα σε ένα περιβάλλον ανάγνωσης υποστηριζόμενο από υπολογιστή, προκειμένου να αναπτυχθεί η μεταγνώση και να ενισχυθεί η αναγνωστική κατανόηση διαδικτυακών κειμένων. Η διδακτική παρέμβαση έγινε στο πλαίσιο της κοινωνιογνωσιακής μαθητείας και της φθίνουσας καθοδήγησης. Στην έρευνα πήραν μέρος δύο τμήματα 5ης τάξης δημοτικού (41 μαθητές/τριες), μία πειραματική ομάδα και μία ομάδα ελέγχου. Αξιοποιήθηκε η μικτή μέθοδος και οι μεταβλητές μετρήθηκαν πριν και μετά την παρέμβαση με ημι-δομημένη συνέντευξη, κείμενο με οδηγίες, το ημερολόγιο της ερευνήτριας, τα αναστοχαστικά ημερολόγια των μαθητών, κλείδα παρατήρησης, πρωτόκολλα «φωναχτής σκέψης», κείμενο με ερωτήσεις και ανάκληση του περιεχομένου του κειμένου (περίληψη). Τα αποτελέσματα της έρευνας έδειξαν πως μετά την παρέμβαση οι μαθητές/τριες της πειραματικής ομάδας ανέπτυξαν μεταγνωσιακή γνώση και μεταγνωσιακές στρατηγικές ενισχύοντας ταυτόχρονα την αναγνωστική κατανόηση διαδικτυακών κειμένων.

Λέξεις Κλειδιά: μεταγνώση, αναγνωστική κατανόηση, διαδικτυακά κείμενα, περιβάλλον κοινωνιογνωσιακής μαθητείας

144. Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση μιας ολοκληρωμένης παρέμβασης e-learning, με τη χρήση διαδραστικού εκπαιδευτικού υλικού και εφαρμογών επαυξημένης πραγματικότητας για την ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς στα Ρούστικα Ρεθύμνου

Λάμπρος Καρβούνης

Διευθυντής Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Ρεθύμνου, Δρ. ΠΤΔΕ Παν/μίου Κρήτης

Στυλιανή Κόκκαλου

Εκπαιδευτικός ΠΕ70, Δασκαλων

Η ραγδαία εξέλιξη των Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνίας (ΤΠΕ) και η συστηματική ενσωμάτωσή τους στην εκπαιδευτική διαδικασία έχουν μετασηματίσει ριζικά τον τρόπο με τον οποίο προσεγγίζεται η διδασκαλία της τοπικής ιστορίας. Οι παραδοσιακές, δασκαλοκεντρικές μέθοδοι συχνά αδυνατούν να προσελκύσουν το ενδιαφέρον των σύγχρονων μαθητών, καθιστώντας επιτακτική την ανάγκη για ενεργητική συμμετοχή και βιωματική μάθηση. Ιδιαίτερα στο ευρύτερο πλαίσιο της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης και των σύγχρονων ψηφιακών περιβαλλόντων, η αξιοποίηση καινοτόμων πολυμεσικών εργαλείων αποτελεί βασική προϋπόθεση για τη δημιουργία αυθεντικών μαθησιακών εμπειριών.

Υπό αυτό το θεωρητικό πρίσμα, κεντρικός σκοπός της παρούσας ερευνητικής εργασίας είναι ο ενδεδειγμένος σχεδιασμός, η ανάπτυξη, η υλοποίηση και η παιδαγωγική αποτίμηση ενός πρωτότυπου ψηφιακού εκπαιδευτικού υλικού. Η εκπαιδευτική παρέμβαση εστιάζει στοχευμένα στην ανάδειξη της πλούσιας πολιτισμικής κληρονομιάς, της ιδιαίτερης λαογραφίας και της μοναδικής αρχιτεκτονικής φυσιογνωμίας του παραδοσιακού οικισμού των Ρουστίκων. Βασική επιδίωξη είναι να γεφυρωθεί η ιστορική γνώση του παρελθόντος με τη σύγχρονη τεχνολογική εμπειρία, προσφέροντας στους συμμετέχοντες ισχυρά εσωτερικά κίνητρα μάθησης.

Ο πυρήνας του σχεδιασμού αυτού του εκπαιδευτικού υλικού εδράζεται στη δημιουργία ενός καινοτόμου, χωροευαίσθητου (location-based) παιχνιδιού Επαυξημένης Πραγματικότητας (Augmented Reality - AR). Μέσω της συγκεκριμένης εφαρμογής, το φυσικό περιβάλλον του παραδοσιακού οικισμού εμπλουτίζεται σε πραγματικό χρόνο με ψηφιακές πληροφορίες, όπως πολυμεσικό υλικό, ιστορικά τεκμήρια, αφηγήσεις και διαδραστικούς γρίφους. Ο φυσικός χώρος μετατρέπεται έτσι σε ένα δυναμικό και ανοιχτό περιβάλλον μάθησης, όπου αξιοποιούνται στοιχεία παιχνιδιοποίησης (gamification). Οι μαθητές παύουν να είναι παθητικοί δέκτες πληροφοριών· αντίθετα, καλούνται να περιηγηθούν ενεργά, να εντοπίσουν γεωτοποθετημένα (geolocated) σημεία ενδιαφέροντος, να ανακαλύψουν κρυμμένα

στοιχεία της τοπικής ιστορίας και να επιλύσουν προβλήματα, καλλιεργώντας παράλληλα τον σεβασμό τους προς την τοπική ταυτότητα και αναπτύσσοντας κρίσιμες ψηφιακές δεξιότητες.

Για την εμπειριστατωμένη διερεύνηση της αποτελεσματικότητας της συνολικής παρέμβασης, η έρευνα υιοθετεί τη στρατηγική της Έρευνας Αξιολόγησης (Evaluation Research). Εφαρμόζεται μια αυστηρή Μεικτή Μεθοδολογική Προσέγγιση (Mixed Methods Research), προκειμένου να διασφαλιστεί η εγκυρότητα, η αξιοπιστία και το βάθος των τελικών συμπερασμάτων μέσω της διασταύρωσης των δεδομένων (τριγωνοποίηση). Ο ερευνητικός σχεδιασμός αναπτύσσεται σε δύο διακριτούς, αλληλοσυμπληρούμενους άξονες: Αφενός, διεξάγεται ποσοτική έρευνα στον άμεσα επωφελούμενο μαθητικό πληθυσμό. Με τη χρήση δομημένων ερωτηματολογίων, επιδιώκεται η αντικειμενική μέτρηση παραμέτρων όπως η ευχρηστία και η τεχνική αρτιότητα του παιχνιδιού AR, το επίπεδο ικανοποίησης και κινητοποίησης των μαθητών, καθώς και ο βαθμός επίτευξης των προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων. Αφετέρου, υλοποιείται ποιοτική έρευνα σε δείγμα ειδικών (expert evaluation), και συγκεκριμένα σε συναδέλφους εκπαιδευτικούς, μέσω ποιοτικών εργαλείων. Οι εκπαιδευτικοί καλούνται να αξιολογήσουν κριτικά την παιδαγωγική και διδακτική αρτιότητα του παραχθέντος ψηφιακού υλικού, τη δυνατότητα και την ευελιξία ομαλής ενσωμάτωσής του στην εκπαιδευτική πράξη, καθώς και την επάρκειά του στο πλαίσιο της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης.

Μέσα από τη συνδυαστική ανάλυση των μετρήσιμων ποσοτικών δεδομένων των μαθητών και των εις βάθος ποιοτικών αξιολογήσεων των εκπαιδευτικών, η παρούσα εργασία φιλοδοξεί να προσφέρει μια σφαιρική και αξιόπιστη αποτίμηση της παρέμβασης. Τα αναμενόμενα αποτελέσματα στοχεύουν στο να αναδείξουν την ουσιαστική προστιθέμενη αξία των χωροευαίσθητων τεχνολογιών AR στη βιωματική εκπαίδευση, προτείνοντας ένα σύγχρονο και επεκτατικό μεθοδολογικό μοντέλο για την προστασία και ανάδειξη της τοπικής πολιτισμικής κληρονομιάς.

Λέξεις Κλειδιά: Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση, Επαυξημένη Πραγματικότητα (AR), Πολιτισμική Κληρονομιά, Τοπική Ιστορία, Έρευνα Αξιολόγησης, Μεικτή Μεθοδολογία, Χωροευαίσθητο Παιχνίδι.

ΑΞΟΝΑΣ: Ψυχοκοινωνική Υποστήριξη και Δεξιότητες Ζωής

013. Σχολικό Σύστημα Προώθησης Θετικών Συμπεριφορών (Προ.Θε.Συ.)

Μαρία Μηλίκου

Εκπαιδευτικός ΠΕ70, Δασκάλα

Στη σύγχρονη εκπαιδευτική πραγματικότητα, η προώθηση θετικής συμπεριφοράς και η πρόληψη της βίας αποτελούν επιτακτικές ανάγκες για την εύρυθμη λειτουργία της σχολικής κοινότητας. Η παρούσα εργασία συντάχθηκε με σκοπό να καταδείξει καλές πρακτικές που εφαρμόστηκαν στο πλαίσιο του προγράμματος Προ.Θε.Συ. κατά τη διάρκεια του σχολικού έτους 2024-2025. Το δείγμα της έρευνας αποτέλεσαν 75 μαθητές των Α', Β' και Γ' τάξεων του 1ου Δημοτικού Σχολείου Αγίου Παύλου. Μέσα από μια μικτή μεθοδολογία (Mixed-Methods Approach), η οποία περιελάμβανε την καταγραφή δεδομένων στο ημερολόγιο σχολικής ζωής και τη χρήση ερωτηματολογίων ανατροφοδότησης, επιδιώχθηκε η εκμάθηση σωστών συμπεριφορών στην τάξη και το προαύλιο. Οι μαθητές εργάστηκαν σε ομάδες, συμμετείχαν σε παιχνίδια ρόλων και χρησιμοποίησαν λογοτεχνικά βιβλία για τη διαχείριση συναισθημάτων. Τα αποτελέσματα, όπως προκύπτουν από τη φθίνουσα συχνότητα καταγραφής περιστατικών βίας, αποδεικνύουν την επιτυχία του προγράμματος, την εμφανή εξάλειψη περιστατικών βίας και τη σημασία της συνέχισής του στις επόμενες σχολικές χρονιές.

Λέξεις Κλειδιά : προώθηση θετικής συμπεριφοράς, εξάλειψη περιστατικών βίας, εργασία σε ομάδες

019. Η δύναμη του μαζί: καινοτόμες πρακτικές για τη διαχείριση και πρόληψη συγκρούσεων

Κωνσταντίνα Κυριακοπούλου

ΜΑ, ΜSc Κοινωνική Λειτουργός, πολιτισμική διαμεσολαβήτρια

Μαριάνθη Λουμάκου

Εκπαιδευτικός ΠΕ70, Δασκάλα, ΜSc

Ελένη Μητσόβα

Εκπαιδευτικός ΠΕ70, Δασκάλα, ΜSc Ειδική Αγωγή και ΜSc Εκπαίδευση Ενηλίκων

Η σχολική κοινότητα, ως χώρος μάθησης και κοινωνικοποίησης, αποτελεί το βασικό πλαίσιο μέσα στο οποίο τα παιδιά αναπτύσσουν δεξιότητες συνεργασίας επικοινωνίας και επίλυσης διαφορών. Οι σχολικές συγκρούσεις μπορούν να μετατραπούν σε μαθησιακές ευκαιρίες όταν αντιμετωπίζονται συστηματικά και παιδαγωγικά. Η παρούσα εργασία εστιάζει στη μετάβαση “από τη σύγκρουση στη συνύπαρξη” διερευνώντας καινοτόμες πρακτικές διαχείρισης και πρόληψης στο δημοτικό σχολείο. Στόχος είναι η παρουσίαση παιδαγωγικών προσεγγίσεων οι οποίες ενισχύουν την κοινωνικοσυναισθηματική ανάπτυξη των μαθητών και προάγουν ένα κλίμα αμοιβαίου σεβασμού και συνεργασίας. Διερευνούνται πρακτικές που βασίζονται στη διαμεσολάβηση συνομηλίκων στη βιωματική μάθηση και στη συμμετοχική λήψη αποφάσεων. Επιπλέον, αναδεικνύεται ο ρόλος του εκπαιδευτικού και του κοινωνικού λειτουργού ως διαμεσολαβητή και εμπυχωτή. Τα αποτελέσματα αυτών των πρακτικών υποδεικνύουν ότι η καλλιέργεια κουλτούρας διαλόγου και συνεργασίας μειώνει την ένταση και τη συχνότητα των συγκρούσεων ενώ παράλληλα ενισχύει την ενσυναίσθηση και την ψυχοκοινωνική ανάπτυξη των μαθητών. Συμπερασματικά, “η δύναμη του μαζί” συνιστά θεμέλιο λίθο για ένα σχολείο συμπερίληψης, ειρηνικής συνύπαρξης και σεβασμού, ικανό να διαμορφώσει ενεργούς και υπεύθυνους πολίτες.

Λέξεις Κλειδιά: συνύπαρξη, διαχείριση συγκρούσεων, κοινωνικοσυναισθηματική μάθηση.

068. Χαρτογραφώντας το μέλλον: ο επαγγελματικός προσανατολισμός στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση.

Βασιλική Τσάγγου

Εκπαιδευτικός Δευτεροβάθμιας

Η παρούσα εργασία στοχεύει στην ανάδειξη της σημασίας της συστηματικής ενημέρωσης των μαθητών/τριών δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, σε ζητήματα που αφορούν τη συμβουλευτική και τον επαγγελματικό προσανατολισμό. Μέσα από την υλοποίηση σχετικών δράσεων, βιώσαμε τους προβληματισμούς των μαθητών/μαθητριών και προσπαθήσαμε να τους/τις βοηθήσουμε σε ό,τι αφορά την πορεία τους μετά το Γυμνάσιο, οργανώνοντας σειρά δραστηριοτήτων εντός και εκτός σχολείου. Επιχειρήσαμε να τους/τις προετοιμάσουμε για την ομαλή μετάβαση στην επόμενη εκπαιδευτική βαθμίδα και να τους/τις ενημερώσουμε σχετικά με διαφορετικά γνωστικά αντικείμενα σπουδών, αλλά και επαγγέλματα, ώστε να ακολουθήσουν συνειδητά τη γενική ή επαγγελματική εκπαίδευση. Οι εκπαιδευτικοί που συμμετείχαμε, επιμορφωθήκαμε σε θέματα συμβουλευτικής, ενώ η δράση αυτή αποτέλεσε έναυσμα για περαιτέρω εμβάθυνση σε σχέση με όσα απασχολούν τα παιδιά, αναφορικά με την επιλογή σπουδών και επαγγέλματος. Κατά την υλοποίηση, αναδείχθηκαν ζητήματα διοίκησης και οργάνωσης των σχολικών μονάδων, που σχετίζονται με την εκπαιδευτική κουλτούρα, τον ρόλο του διευθυντή, του συλλόγου διδασκόντων και των γονέων. Αναπτύχθηκαν προβληματισμοί που αφορούν τη λειτουργία του σχολείου, τη χρονική διάρκεια ενός τέτοιου εγχειρήματος και την αναγκαιότητα ορθού προγραμματισμού, προκειμένου να υπάρχει ισορροπία μεταξύ κάλυψης διδακτέας/εξεταστέας ύλης και σχολικών δράσεων. Τέλος, αναδείχθηκε η σπουδαιότητα της αξιοποίησης των δυνατοτήτων της νέας τεχνολογίας, σε περιοχές όπου η πρόσβαση σε αντίστοιχες υπηρεσίες είναι δύσκολη.

Λέξεις Κλειδιά: επαγγελματικός προσανατολισμός, συμβουλευτική, δράσεις, σχολείο, εκπαιδευτικοί

087. Συνέπειες της γονεϊκής υπερ-προστατευτικότητας στα παιδιά

Θανάσης Διαλεκτόπουλος

Διευθυντής ΔΠΕ Δράμας

Η ρίζα του προβλήματος της γονεϊκής υπερ-προστατευτικότητας είναι βαθιά και αποτελεί συνάρτηση σημαντικών αλλαγών στον τρόπο ζωής και στις κοινωνικοοικονομικές συνθήκες κατά τις τελευταίες δεκαετίες. Είναι γεγονός ότι οι ανησυχίες, τα άγχη και οι φόβοι κάνουν τους γονείς υπερπροστατευτικούς. Θέλουν να προστατεύσουν τα παιδιά τους από το να πληγωθούν ή να απογοητευθούν. Φοβούνται την αποτυχία και με κάθε κόστος δεν θέλουν τα παιδιά τους να τη γευτούν. Το πρόβλημα όμως είναι ότι συχνά χάνουν τη λεπτή διαχωριστική γραμμή ανάμεσα στο προστατεύω και υπερ-προστατεύω το παιδί μου (Chorpita & Barlow, 1998· Watt & Stewart, 2003).

Η στάση τους περιλαμβάνει πτυχές συμπεριφορικού ή ψυχολογικού ελέγχου και παρεισφύρει στην παιδική συναισθηματική ανάπτυξη με αποτέλεσμα να καταλήγουν να "πνίγουν" τα παιδιά με την αγάπη και την υπερ-προστασία τους. Αν και η πρόθεσή τους είναι καλοπροαίρετη, επιστημονικά στοιχεία έχουν συνδέσει την υπερβολική γονεϊκή εμπλοκή με ποικίλα αρνητικά αποτελέσματα. Η υπερπροστατευτική γονεϊκή συμπεριφορά δύναται να συνοψιστεί στα παρακάτω: Αναστολή απόκτησης γνώσεων, μείωση της ευτυχίας, δημιουργία άγχους, επιβράδυνση της ψυχικής ανάπτυξης, δημιουργία κωλυμάτων στις διαπροσωπικές σχέσεις. Ο υπεργονεϊσμός παραβιάζει βασικές ψυχικές ανάγκες των παιδιών και οδηγεί σε σοβαρές και μακροχρόνιες αρνητικές ψυχοκοινωνικές συνέπειες.

Λέξεις Κλειδιά: υπερ-γονεϊσμός, υπερ-προστατευτικότητα, υπερ-παρεμβατικότητα, υπερ-καθοδήγηση.

090. Το σχολείο ως χώρος ολόπλευρης κοινωνικο-συναισθηματικής ανάπτυξης του παιδιού. Εφαρμογή ενός ψυχοεκπαιδευτικού προγράμματος για την καλλιέργεια αισιόδοξου τρόπου σκέψης σε μαθητές Δημοτικού

Βασιλική Μπαούρδα

Σχολική Ψυχολόγος

Το σύγχρονο σχολείο καλείται να επιτελέσει ένα σύνθετο ρόλο, συμβάλλοντας ολόπλευρα στη γνωστική, συναισθηματική και κοινωνική ανάπτυξη των παιδιών. Η Θετική Ψυχολογία μπορεί να προσφέρει τα κατάλληλα εργαλεία ώστε το σχολείο να ανταποκριθεί αποτελεσματικά σε αυτόν το ρόλο, ενισχύοντας τα θετικά χαρακτηριστικά των μαθητών, την ψυχική τους ανθεκτικότητα και την ψυχοσυναισθηματική τους ευεξία. Στην παρούσα εργασία παρουσιάζεται ένα ψυχοεκπαιδευτικό πρόγραμμα διάρκειας οκτώ διδακτικών ωρών, το οποίο μπορεί να εφαρμοστεί από εκπαιδευτικούς και σχολικούς ψυχολόγους σε μαθητές Δημοτικού. Το πρόγραμμα βασίζεται στις αρχές της Θετικής Ψυχολογίας και περιλαμβάνει ατομικές και ομαδικές δραστηριότητες που στοχεύουν στην ανάπτυξη ενός πιο αισιόδοξου τρόπου σκέψης. Επιπλέον, περιγράφονται συνοπτικά οι θεωρητικές αρχές στις οποίες βασίστηκε το πρόγραμμα, καθώς και οι στόχοι και οι δραστηριότητες κάθε συνάντησης. Τέλος, παρουσιάζονται τα αποτελέσματα της αξιολόγησης της εφαρμογής του προγράμματος σε δείγμα 361 μαθητών (229 ομάδα παρέμβασης και 132 ομάδα ελέγχου) ηλικίας 8-12 ετών (Μ.Ο. = 9,91 ±1,26). Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι οι μαθητές που συμμετείχαν στο πρόγραμμα παρουσίασαν, σε σύγκριση με την ομάδα ελέγχου, αύξηση στα επίπεδα αισιοδοξίας, ελπίδας και αυτοεκτίμησης, καθώς και μείωση του άγχους. Η εφαρμογή αντίστοιχων προγραμμάτων σε όλες τις σχολικές βαθμίδες κρίνεται απαραίτητη για την ολόπλευρη υποστήριξη των μαθητών.

Λέξεις Κλειδιά: Θετική Ψυχολογία, ψυχοεκπαιδευτικό πρόγραμμα, αισιοδοξία, Μαθητές Δημοτικού.

095. Καλλιέργεια δεξιοτήτων ζωής κατά τη μετάβαση στο Γυμνάσιο, μέσα από τη σεξουαλική αγωγή: ένα παράδειγμα διασχολικής συνεργασίας

Τατιάνα Σπανέλλη

Εκπαιδευτικός ΠΕ70, Δασκάλα, Διευθύντρια

Μαργαρίτα Γερούκη

Εκπαιδευτικός ΠΕ70, Δασκάλα, Διευθύντρια

Η παρούσα εργασία αναφέρεται σε πρόγραμμα σεξουαλικής αγωγής για μαθητές και μαθήτριες της Στ' Δημοτικού που υλοποιήθηκε κατά τη σχολική χρονιά 2024-2025, σε δύο σχολικές μονάδες του Ρεθύμνου (7ο και 16ο Δημοτικά Σχολεία). Το πρόγραμμα εντάχθηκε στο πλαίσιο της διασχολικής συνεργασίας δύο όμορων δημοτικών σχολείων, με έμφαση στη μετάβαση στην επόμενη βαθμίδα, καθώς η πλειονότητά τους πρόκειται να φοιτήσει στο ίδιο Γυμνάσιο. Επίσης, σχεδιάστηκε έτσι, ώστε να ανταποκρίνεται γνωστικά στις δραστηριότητες των Εργαστηρίων Δεξιοτήτων (Eu Zην) για την Στ' τάξη, αλλά και στις δράσεις του Ενεργού Πολίτη. Ο σκοπός του προγράμματος ήταν, μέσα από θέματα σεξουαλικής αγωγής που οι ίδιοι/-ες μαθητές και μαθήτριες επέλεξαν, από προκαθορισμένη θεματολογία που τους δόθηκε, να αποκτήσουν γνώσεις, να επιλύσουν απορίες, να εκφράσουν ερωτήματα και ανησυχίες, να καλλιεργήσουν δεξιότητες επικοινωνίας και να αλληλεπιδράσουν, ώστε να γνωριστούν μεταξύ τους, θέτοντας έτσι τα πρώτα θεμέλια μιας υγιούς σχέσης με τον εαυτό τους και με τους/τις άλλους/άλλες, ενόψει της φοίτησής τους στο Γυμνάσιο. Η επιλογή της σεξουαλικής αγωγής ως αντικείμενου διερεύνησης και συνεργασίας στο πλαίσιο των συγκεκριμένων δράσεων για τη μετάβαση, έγινε με στόχο το σχολείο να ανταποκριθεί στις ανάγκες των μαθητών/-τριών της προεφηβικής κι εφηβικής ηλικίας, να κατανοήσουν θέματα που άπτονται της σεξουαλικής και αναπαραγωγικής τους υγείας, προκειμένου να μπου οι βάσεις για ενημερωμένες και ασφαλείς επιλογές στο μέλλον. Στο σχολικό χώρο, καθημερινά, οι εκπαιδευτικοί γίνονται αποδέκτες πλήθους σχετικών ερωτήσεων ή ακόμη συμπεριφορών των μαθητριών/-των τους και η ανάγκη να ανταποκριθούν στον παιδαγωγικό κι εκπαιδευτικό τους ρόλο αναφορικά με τα παραπάνω θέματα, είναι παραπάνω από εμφανής και αποτυπωμένη ερευνητικά και εμπειρικά. Οι δράσεις αναπτύχθηκαν σε τέσσερις προκαθορισμένες δίωρες συναντήσεις, με δύο επισκέψεις ανά σχολείο και αφορούσαν ζητήματα εφηβείας,

τις υγιείς και μη υγιείς σχέσεις, το sexting και την πορνογραφία. Οι μαθητές και μαθήτριες εργάστηκαν ομαδοσυνεργατικά στο πλαίσιο της διερευνητικής μάθησης.

Λέξεις Κλειδιά: διασχολική συνεργασία, σεξουαλική αγωγή, μετάβαση από το Δημοτικό στο Γυμνάσιο

101. Ενδυνάμωση των σχέσεων των μαθητών μέσα από διαθεματικές και βιωματικές δράσεις, εντός και εκτός τάξης και κατ' επέκταση προς στην σχολική κοινότητα

Μαρκέλα Τσιλεδάκη

Εκπαιδευτικός ΠΕ70.ΕΑΕ, Δασκάλα Ειδικής Αγωγής

Ανδρέας Μπενάκης

Εκπαιδευτικός ΠΕ11, Φυσικής Αγωγής, Διευθυντής

Η παρούσα μελέτη αφορά την υλοποίηση ποικίλων και διαθεματικών δράσεων Συναισθηματικής Αγωγής αποσκοπώντας στην ανάπτυξη των Ενδοπροσωπικών και Διαπροσωπικών Δεξιοτήτων των μαθητών με στόχο τη δημιουργία σχέσεων συνεργατικότητας και ενθάρρυνσης της ενεργού εμπλοκής σε συμμετοχικές διεργασίες. Πιο συγκεκριμένα, κατά τα σχολικά έτη 2023-2024 και 2024-2025 υλοποιήθηκαν α) δράσεις από μαθητές της Δ' και Ε' Τάξης αντίστοιχα προς τη σχολική κοινότητα και β) δράσεις που αφορούσαν τη συμπερίληψη όλων των τμημάτων/μαθητών του σχολείου.

Λέξεις Κλειδιά: Ενδυνάμωση σχέσεων μαθητών, Συναισθηματική Αγωγή, Ενδοπροσωπικές και Διαπροσωπικές Δεξιότητες

133. Παρεμβάσεις κοινωνικοσυναισθηματικής αγωγής στο συμπεριληπτικό σχολείο: Η συμβολή της Κοινωνικής Εργασίας

Ηλίας Μεραμβελιωτάκης

Κοινωνικός λειτουργός, ΚΕ.Δ.Α.Σ.Υ. Ηρακλείου και Υποψήφιος Διδάκτωρ, ΕΛΜΕΠΑ

Αγγελική Μαντζούτσου

Κοινωνική λειτουργός, ΕΛΜΕΠΑ

Ουρανία Καραταγλίδου

Κοινωνική λειτουργός, ΕΛΜΕΠΑ

Κωνσταντίνα Οικονομοπούλου

Φιλόλογος, Αν. Προϊσταμένη ΚΕ.Δ.Α.Σ.Υ. Ηρακλείου

Η διεπιστημονική συνεργασία ανάμεσα σε κοινωνικούς λειτουργούς και εκπαιδευτικούς είναι απαραίτητη για την εφαρμογή παρεμβάσεων κοινωνικοσυναισθηματικής αγωγής στο σχολικό περιβάλλον, οι οποίες έχουν ιδιαίτερη σημασία για την προαγωγή της ψυχικής υγείας των παιδιών, αφού παράλληλα με τις μαθησιακές, αναπτύσσουν κοινωνικές και συναισθηματικές δεξιότητες, ενώ ενισχύεται η ικανότητάς τους να διαχειρίζονται τα συναισθήματά τους, όπως π.χ. ο θυμός. Η παρούσα εργασία αποσκοπεί στην παρουσίαση των ωφελειών των προγραμμάτων κοινωνικοσυναισθηματικής αγωγής που έχουν υλοποιηθεί σε σχολεία και του ρόλου των κοινωνικών λειτουργών σε αυτά. Μελετήθηκαν επιστημονικά άρθρα από βάσεις δεδομένων, όπως π.χ. Scopus, με λέξεις-κλειδιά (π.χ. σχολική κοινωνική εργασία, κοινωνικοσυναισθηματική αγωγή στο σχολείο) και κριτήρια επιλογής π.χ. έτος δημοσίευσης (2014-2025). Από τη βιβλιογραφική επισκόπηση, βρέθηκε πως οι κοινωνικοί λειτουργοί σε συνεργασία με τους εκπαιδευτικούς δημιουργούν τέτοια προγράμματα, όπου προωθούν τη συμπερίληψη και προάγουν την ψυχική υγεία, συμβάλλοντας στην πρόληψη παραβατικών συμπεριφορών, στην καταπολέμηση διακρίσεων και στην αντιμετώπιση φαινομένων όπως π.χ. ο σχολικός εκφοβισμός. Ταυτόχρονα, βρέθηκε πως οι παρεμβάσεις αυτές ενισχύουν την ενσυναίσθηση, τη συνεργασία και τη συναισθηματική νοημοσύνη, που συμβάλλουν στην ανθεκτικότητα, τη συναισθηματική και ψυχική υγεία των παιδιών. Η παρούσα εργασία φιλοδοξεί να εμπλουτίσει τη σύγχρονη βιβλιογραφία με νέα δεδομένα που θα ενισχύσουν την καθημερινή πρακτική των επαγγελματιών στο σχολείο.

Λέξεις Κλειδιά: συναισθηματική αγωγή, ψυχική υγεία, συμπερίληψη, σχολείο, κοινωνική εργασία, ομαδικά προγράμματα.

Εργαστήρια (Workshop)

148. Εκπαίδευση στην Αειφορία μέσα από το Οικολογικό Αποτύπωμα

ΑΞΟΝΑΣ: Εκπαίδευση για την Αειφορία και το Περιβάλλον

Γεώργιος Μαλανδράκης

Αναπληρωτής καθηγητής ΑΠΘ

Σκοπός του Εργαστηρίου είναι η ενδυνάμωση της θεωρητικής και πρακτικής γνώσης στις έννοιες της Αειφόρου Ανάπτυξης και του «Οικολογικού Αποτυπώματος» μέσω εργαστηριακών δραστηριοτήτων και σχετικού εκπαιδευτικού υλικού. Οι δραστηριότητες αυτές αποσκοπούν (α) στην συνειδητοποίηση της σχέσης μεταξύ των καθημερινών μας δραστηριοτήτων και των απαιτήσεων σε φυσικούς πόρους που αυτές συνεπάγονται, καθώς και (β) στην ανάγκη υιοθέτησης περισσότερο βιώσιμων τρόπων διαβίωσης. Ειδικότερα, αφορούν θεματικές όπως: η έννοια του Οικολογικού Αποτυπώματος (ΟΑ), Βασικές έννοιες αειφορίας, Βιοϊκανότητα, Ανανεώσιμοι φυσικοί πόροι, Ημερομηνία εξάντλησης ανανεώσιμων φυσικών πόρων της Γης, Κατηγορίες γης και κατανάλωσης. Επίσης, θα συζητηθούν τρόποι ένταξης των θεματικών αυτών στα σχολικά προγράμματα Εκπαίδευσης για την αειφορία και των Εργαστηρίων Δεξιοτήτων.

054. Το Θέατρο στα Μαθηματικά: αξιοποιώντας τη μεθοδολογία TIM² στην τάξη

ΑΞΟΝΑΣ: Εκπαιδευτική Έρευνα και Καινοτομία

Ιωάννα Μούντριζα

Εκπαιδευτικός ΠΕ03, Μαθηματικός, Καθηγήτρια Καλλιτεχνικού Σχολείου Ηρακλείου

Όλγα Ορφανίδου

Εκπαιδευτικός ΠΕ70, Δασκάλα

Χριστίνα Ζουρνά

Μαθηματικός, Δρ. Διά Βίου Μάθησης, ΜΔΕ Εκπαίδευση Ενηλίκων, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας

Δημήτριος Κονετάς

Μηχανικός Ηλεκτρονικών Υπολογιστών & Πληροφορικής, ΜΔΕ Σπουδές στην Εκπαίδευση (ΕΑΠ), Πτυχίο Παιδαγωγικών Σπουδών (ΑΣΠΑΙΤΕ)

Στο προτεινόμενο διά ζώσης βιωματικό εργαστήριο οι εκπαιδευτικοί θα έχουν την ευκαιρία να γνωρίσουν δραστηριότητες της μεθοδολογίας «TIM²: Theatre in Mathematics» (το Θέατρο στα Μαθηματικά), τις οποίες θα μπορούν άμεσα να εφαρμόσουν στην τάξη. Παράλληλα, θα επιχειρήσουν να απαντήσουν στα ακόλουθα ερωτήματα: Μπορούν το άγχος και ο φόβος για τα μαθηματικά να αποφευχθούν – ή να καταπολεμηθούν; Μπορεί να αξιοποιηθεί στην καθημερινή διδασκαλία των μαθηματικών η Τέχνη του Θεάτρου; Θα μπορούσαν να συμμετέχουν ενεργά οι μαθητές/τριες στα μαθηματικά, υπερνικώντας στερεοτυπικές συμπεριφορές και μαθησιακές δυσκολίες; Τα δύο τελευταία χρόνια η μεθοδολογία εφαρμόζεται και αξιολογείται από Δ' Δημοτικού έως και Γ' Γυμνασίου σε τέσσερις χώρες - Νορβηγία, Ιταλία, Πορτογαλία, Ελλάδα - στο πλαίσιο ομώνυμου ευρωπαϊκού προγράμματος Erasmus+. Μεταξύ των εταίρων το Εργαστήριο Διανεμημένων Πληροφοριακών Συστημάτων και Εφαρμογών του Πολυτεχνείου Κρήτης και το Πανελλήνιο Δίκτυο για το Θέατρο στην Εκπαίδευση. Στη μεθοδολογία χρησιμοποιούνται θεατροπαιδαγωγικές τεχνικές, ακολουθούνται οι αρχές της διερευνητικής ανακαλυπτικής μάθησης και συνδυάζονται τρεις προσεγγίσεις: α) η μέθοδος «MathemArt», εισάγοντας παιχνίδι με μαθηματικά στο θεατρικό εργαστήριο, β) το «Διαδικαστικό Δράμα» (Process Drama), στοχεύοντας μέσω κατάλληλων θεατρικών τεχνικών στην αλλαγή οπτικής, στάσης, συμπεριφοράς και γ) οι «Κατηγορίες Ρόλων» (Role Categories), μέσω των οποίων αναπτύσσονται δεξιότητες, όπως κριτική σκέψη, ρητορική, διαλεκτική και επιχειρηματολογία.

Λέξεις Κλειδιά: θέατρο και μαθηματικά, καινοτόμα διδακτική πρακτική, δράμα στην εκπαίδευση, βιωματική μάθηση, διερευνητική ανακαλυπτική μάθηση, τριπλή μεθοδολογική προσέγγιση

073. Παιγνιώδεις μορφές διδασκαλίας και αξιολόγησης στη διδασκαλία της Γλώσσας στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση: Το Bingo των Επιθέτων και ο Κινηματογράφος των Ρημάτων ως καλές πρακτικές στη Δ' Δημοτικού

ΑΞΟΝΑΣ: Παιδαγωγική και Διδακτική Πράξη

Αναστασία Βασιλείου

Εκπαιδευτικός ΠΕ70, Δασκάλα

Παναγιώτης Ρήτσας

Εκπαιδευτικός ΠΕ70, Δάσκαλος

Η παρούσα εργασία διερευνά τη χρήση δύο παιγνιωδών διδακτικών πρακτικών στη διδασκαλία της Γλώσσας σε μαθητές Δ' Δημοτικού: το «Bingo των Επιθέτων» και τον «Κινηματογράφο των Ρημάτων». Οι δραστηριότητες αυτές εντάσσονται στο πλαίσιο παιγνιώδους, βιωματικής και ομαδοσυνεργατικής μάθησης και αποτελούν ταυτόχρονα εναλλακτικές μορφές αξιολόγησης βασικών γραμματικών φαινομένων. Η μελέτη αξιοποίησε ποιοτική μεθοδολογία, με παρατήρηση της συμμετοχής των μαθητών, καταγραφή αλληλεπιδράσεων και συλλογή αυθόρμητων σχολίων. Τα αποτελέσματα καταδεικνύουν ότι οι δραστηριότητες προάγουν την ενεργό συμμετοχή, την ομαδική συνεργασία, τη λεξιλογική ανάπτυξη και τη μεταγλωσσική επίγνωση, μειώνοντας το άγχος που συνδέεται με παραδοσιακή αξιολόγηση. Η μελέτη υπογραμμίζει τη σημασία της ενσωμάτωσης παιγνιωδών δραστηριοτήτων στη διδασκαλία της Γλώσσας και προτείνει τη δυνατότητα επέκτασής τους σε άλλα γνωστικά αντικείμενα.

Λέξεις Κλειδιά: παιγνιώδης μάθηση, εναλλακτική αξιολόγηση, διδασκαλία Γλώσσας, ομαδοσυνεργατική μάθηση, δημοτικό σχολείο

088. Εκφράζομαι ελεύθερα μέσα από ρυθμικούς και μελωδικούς αυτοσχεδιασμούς

ΑΞΟΝΑΣ: Δημιουργικότητα, Τέχνη και Πολιτισμός στην Εκπαίδευση

Αργύριος Λάζου

Σύμβουλος ΠΕ79, Μουσικών Κρήτης

Ο αυτοσχεδιασμός στη μουσική συμβάλλει ουσιαστικά στην ολόπλευρη ανάπτυξη των μαθητών/τριών, καθώς ενισχύει τη φαντασία, την κριτική σκέψη και την αυτοπεποίθησή τους. Μέσα από τη δημιουργία αυτοσχεδιασμών σε πραγματικό χρόνο real time, οι μαθητές/τριες εκφράζουν ελεύθερα ιδέες και συναισθήματα, πειραματίζονται με ήχους και αναπτύσσουν τη δημιουργικότητά τους. Παράλληλα, καλούνται να λαμβάνουν αποφάσεις, να ακούν ενεργά και να προσαρμόζονται στο μουσικό περιβάλλον, καλλιεργώντας έτσι την κριτική τους σκέψη. Η αποδοχή των προσωπικών τους μουσικών επιλογών, ατομικά ή σε ομαδικό πλαίσιο, ενισχύει την αυτοεκτίμηση και την αυτοπεποίθησή τους, ενώ ο αυτοσχεδιασμός προάγει την ενεργή συμμετοχή και την συνεργασία μέσα στην τάξη.

Λέξεις κλειδιά: Αυτοσχεδιασμός Improvisation, Πεντατονικές κλίμακες Pentatonic scales,

103. Καλλιεργώντας τη Δημοκρατική Παιδεία μέσω της Ρητορικής: Μια βιωματική προσέγγιση στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση

ΑΞΟΝΑΣ: Δημοκρατική Παιδεία και Ενεργή Πολιτειότητα

Βασιλική Παπαδοπούλου

Εκπαιδευτικός ΠΕ06, Αγγλικών, B.A., M.Ed

Η παρούσα μελέτη διερευνά τη συμβολή της ρητορικής στην καλλιέργεια της Δημοκρατικής Παιδείας μέσω της βιωματικής και διαλογικής μάθησης στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση. Σε μια περίοδο όπου ο δημόσιος λόγος συχνά χαρακτηρίζεται από πόλωση, το σχολείο καλείται να λειτουργήσει ως χώρος δημοκρατικής άσκησης. Η μελέτη παρουσιάζει μια σειρά από εκπαιδευτικές πρακτικές μέσω της βιωματικής και διαλογικής μάθησης, που εφαρμόστηκαν σε δύο τμήματα Λυκείου στο μάθημα των Αγγλικών σε σχολείο του κέντρου της Αθήνας με μαθητές και μαθήτριες διαφορετικών πολιτισμικών καταβολών. Στόχος ήταν η ανάπτυξη δεξιοτήτων ενεργητικής ακρόασης, σεβασμού της

διαφορετικής άποψης και τεκμηριωμένης επιχειρηματολογίας. Μέσα από δραστηριότητες διαλόγου και ρόλων, η τάξη λειτούργησε ως κοινότητα διερεύνησης δίνοντας έμφαση τόσο στην βελτίωση της κριτικής σκέψης όσο και στην χρήση της γλώσσας-στόχου. Τα ευρήματα δείχνουν ενίσχυση της συμμετοχής, της ποιότητας επιχειρηματολογίας και της κριτικής σκέψης. Η μελέτη υποστηρίζει ότι η ρητορική μπορεί να αποτελέσει ουσιαστικό εργαλείο Δημοκρατικής Παιδείας στο σύγχρονο σχολείο παρά τις προκλήσεις, που πολλές φορές υποβαθμίζουν τον ουσιαστικό διάλογο και τον σεβασμό στην αντίθετη άποψη .

Λέξεις Κλειδιά: Δημοκρατική Παιδεία, ρητορική, έρευνα δράση, κριτική σκέψη, ξενόγλωσση εκπαίδευση

ΑΛΦΑΒΗΤΙΚΟ ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΕΙΣΗΓΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ

A

Αγιαννιώτη Ελένη Μαρία	60
Αλεγκάκης Αθανάσιος	67
Αλεξανδράκη Φωτεινή	49
Αμπαρτζάκη Μαρία	18
Αναστασιάδης Παναγιώτης	17, 27
Ανδρουτσόπουλος Παναγιώτης	77
Αντωνακοπούλου Στυλιανή	59
Αντωνοπούλου Αθανασία	36
Αποστολάκης Νικόλαος	46, 56
Αποστόλου Ζωή	33
Αργυροπούλου Κωνσταντίνα	68
Ασπρούλης Γεώργιος	62
Ασφενταγάκη Μαρία	40
Ατσαλή Άννα	73
Αυγουστάκη Αικατερίνη	68

B

Βασιλάκη Ελένη	76
Βασιλείου Αναστασία	59, 87
Βαταντζή Ελευθερία	22
Βερίγου Γεωργία	59
Βιταλάκη Ελένη	66, 71
Βλάχου Βασιλική	38
Βλάχου Ευαγγελία	38
Βουτσινά Πηνελόπη	40

Γ

Γαϊτανάκης Λεωνίδας	46, 56
Γάκη Βασιλική	30, 31
Γάκη Ειρήνη	79
Γασπαρινάτου Αλεξάνδρα	77
Γερονάτσιου Σταματία	27
Γερούκη Μαργαρίτα	37, 84
Γεωργίου Πέτρος	43
Γεωργοπούλου Αναστασία	25
Γιαννούλη Σοφία	30, 31
Γκανταρα Χρυσελπη	38
Γρηγορίου Ιφιγένεια	23
Γώγου Ελένη	19

Δ

Δαλλοπούλου Αναστασία	70
Δασκαλόπουλος Ηλίας	30
Δαφέρμου Μαρία	63
Δέδε Δέσποινα	43, 72
Δελβινιώτη Νεκταρία	24
Δερεδάκης Νικόλαος	41
Δημητρίου Θωμάς	20
Διαλεκτόπουλος Θανάσης	83
Δούβαλη Ανδριανή	41
Δούλη Ελένη	20
Δρακάκη Μαρία	39

E

Εμμανουήλ Γεωργία	27, 28
Εμμανουηλίδου Μένη	25
Ευθυμίου Αλεξάνδρα	71

Z

Ζαχαριουδάκη Γεωργία	40
Ζάχου Ευτυχία	36
Ζουρνά Χριστίνα	86

H

Ημέλλου Όλγα	69
--------------------	----

Θ

Θάνος Θεόδωρος	17
Θεοδοσιάδου Κυριακή	67
Θεοδωρακόπουλος Γεώργιος	38
Θεοχαροπούλου Γεωργία	58

K

Καγκελίδου Βαρβάρα	32
Καμίτση Κατερίνα	34
Καρανδρέα Γεωργία	41
Καραταγλίδου Ουρανία	85
Καρατζάς Φίλιππος	45
Καρατζιά Βασιλική	52
Καρβούνης Λάμπρος	27, 80
Κάρμη Βασιλική	77
Καρούμπαλη Ευγενία	51
Καρύδη Χαρά	74
Κασωτάκη Βαρβάρα	62
Κατσαμποξάκη - Hodgetts Κάλλια	29
Κατσαμποξάκη - Hodgetts Κάλλια	53
Κατσιμίχα Γεωργία	74, 75
Κόκκαλου Στυλιανή	80
Κοκολάκη Αθανασία	42
Κονετάς Δημήτριος	86
Κοσμέτου Παρασκευή	54
Κοτζάκη Ειρήνη	39
Κοτρώνης Δημήτρης	49, 76
Κουκάκης Γεώργιος	74
Κουμής Ελευθέριος	27
Κουράτορα Αμαλία	27
Κυριακοπούλου Κωνσταντίνα	82

Λ

Λαγουδάκη Μαρία	48
Λαζαρίνης Φώτης	75
Λάζου Αργύριος	87
Λαλάς Χρήστος	43
Λαμπρινού Χριστίνα	25
Λαμπρόπουλος Αντώνιος	22

Λαρίου Ευαγγελία	67
Λειβαδιωτάκης Γεώργιος	63
Λενακάκης Αντώνιος	18
Λιοντάκη Χριστίνα	48
Λιουδάκη Γεωργία	35
Λουμάκου Μαριάνθη	82
Λύκου Ροδή	48
Λυκουροπούλου Εμμανουέλα	69

M

Μαγαλιού Μαρία	55
Μακρής Κωνσταντίνος	53
Μαλανδράκης Γεώργιος	18, 86
Μαλκίδης Θεοφάνης	29
Μαντζούτσου Αγγελική	85
Μαρκουλάκη Γασεμή	26
Μαστοράκη Μαρία	32
Μαυράκη Δέσποινα	37
Μαύρου Νομική	34
Μελαδάκη Μαρία	66
Μεραμβελιωτάκης Ηλίας	85
Μηλίκου Μαρία	82
Μητσόβα Ελένη	65, 82
Μιάρη Λένα	34
Μούντριζα Ιωάννα	86
Μπαούρδα Βασιλική	84
Μπαρμπετάκη Ιωάννα	23
Μπέκου Φανή	66
Μπελενιώτης Επαμεινώνδας Παναγιώτης	56
Μπενάκης Ανδρέας	78, 85
Μπέστιας Γεώργιος	60
Μπίλλα Πολυξένη	61
Μποέμη Νάγια	62
Μυλωνάκη Ευαγγελία	64
Μωράκης Διονύσιος	77

N

Νικολουδάκη Ελένη	40
Ντεντάκης Γεώργιος	35
Ντικογλου Κερασία	36
Ντούλια Κωνσταντίνα	69
Ντώνια Σοφία	34

O

Οικονομοπούλου Κωνσταντίνα	85
Ορφανίδου Όλγα	86

Π

Παγκου Αγγελική	54
Πάγκου Αγγελική	70
Παλής Ζαχαρίας	35
Παναγόπουλος Αθανάσιος	65
Πανταζής Γιώργος	21
Παντελής Διονύσιος	24
Παπαδόπουλος Χρήστος	26
Παπαδοπούλου Αθηνά	42
Παπαδοπούλου Βασιλική	32, 87
Παπαδοπούλου Ηλιάννα	42
Παπαδοπούλου Μαρία	42
Παπαηλιού Δημήτριος	46

Παπαλάμπρου Ευγενία	31
Παπαματθαίου Νικόλαος	43
Παπανικολάου Κωνσταντίνος	78
Πασχέντη Λαμπρινή	36
Πεδιαδίτη Σοφία Μαρία	33
Πεδιαδίτης Αλέκος	33
Πέκης Αναστάσιος	66, 71
Περιστέρη Μαρία	50
Πέρκος Στέφανος	77
Πετρακάκη Άννα	32
Πετρολέκα Αναστασία	24
Πίτσιας Ιωάννης	45
Πλυτά Ευαγγελία	75
Πνευματικάκης Εμμανουήλ	46
Πολάκη Ανθή	23
Πολάκης Γεώργιος	41
Ποντίκας Απόστολος	52
Πρέκα Θεοδοσία	71
Πρινωτάκη Μαρία	26
Πυργιανού Ελισάβετ	69

P

Ραμουτσάκη Ιωάννα Α.	72
Ράπτη Ειρήνη	20
Ρήττας Παναγιώτης	59, 87
Ρουσούλη Ιφιγένεια	51

Σ

Σαββανή Νίκη	54
Σαββίδου Ειρήνη	70
Σαγάνης Άκης	60
Σαριδάκη Σοφία	40
Σγουρός Δημήτρης	64
Σερδάκη Αιμιλία	22
Σερέτη Αφροδίτη	19
Σκαράκη Ευαγγελία	76
Σκούπα Μαρία	25
Σμπώκος Εμμανουήλ	58
Σουβλίδη Μαρία	34
Σούκα Μαρίνα	62
Σπανέλλη Τατιάνα	61, 84
Σπανουδάκη Αλεξία	27
Σπαντιδάκης Ιωάννης	58, 76, 79
Συλιγνάκη Άννα	32
Σύρου Πανδώρα	21

T

Ταλαμάγκα Αγγελική	70
Ταλιούρη Ειρήνη	58
Τζακώστα Μαρίνα	63
Τζανάκης Παναγιώτης	38
Τζίντζιος Κωνσταντίνος	78
Τουρτας Αλέξανδρος	23
Τριανταφυλλίδου Λύδια	72
Τσάγγου Βασιλική	83
Τσαγλιώτης Νεκτάριος	61
Τσαχάκη Καλλιόπη	44
Τσελέπη Σοφία	54
Τσικαλάκη Ειρήνη	64, 68
Τσιλεδάκη Μαρκέλα	78, 85
Τσούτα Γεωργία	57

Φ

Φανουργιάκη Άννα.....	27
Φιλιππάκος Τραγά Α. Ζωή.....	17
Φωτοπούλου Αρετή	79

Χ

Χαλιάσου Κωνσταντίνα	24
----------------------------	----

Χαρούπιας Αριστείδης.....	69
Χαρτοφύλακα Θεονύμφη	26
Χατζάκης Στέργιος.....	44
Χουντάλα Ειρήνη	43
Χουρδάκης Αντώνιος	19

Ψ

Ψιλογιάννη Κωνσταντίνα.....	54
-----------------------------	----

Υπό την αιχίδα του Δήμου Ρεθύμνου

Συνδράξαντες:

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ
ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΤΜΗΜΑ
ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ
ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΤΜΗΜΑ
ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Χορηγοί

